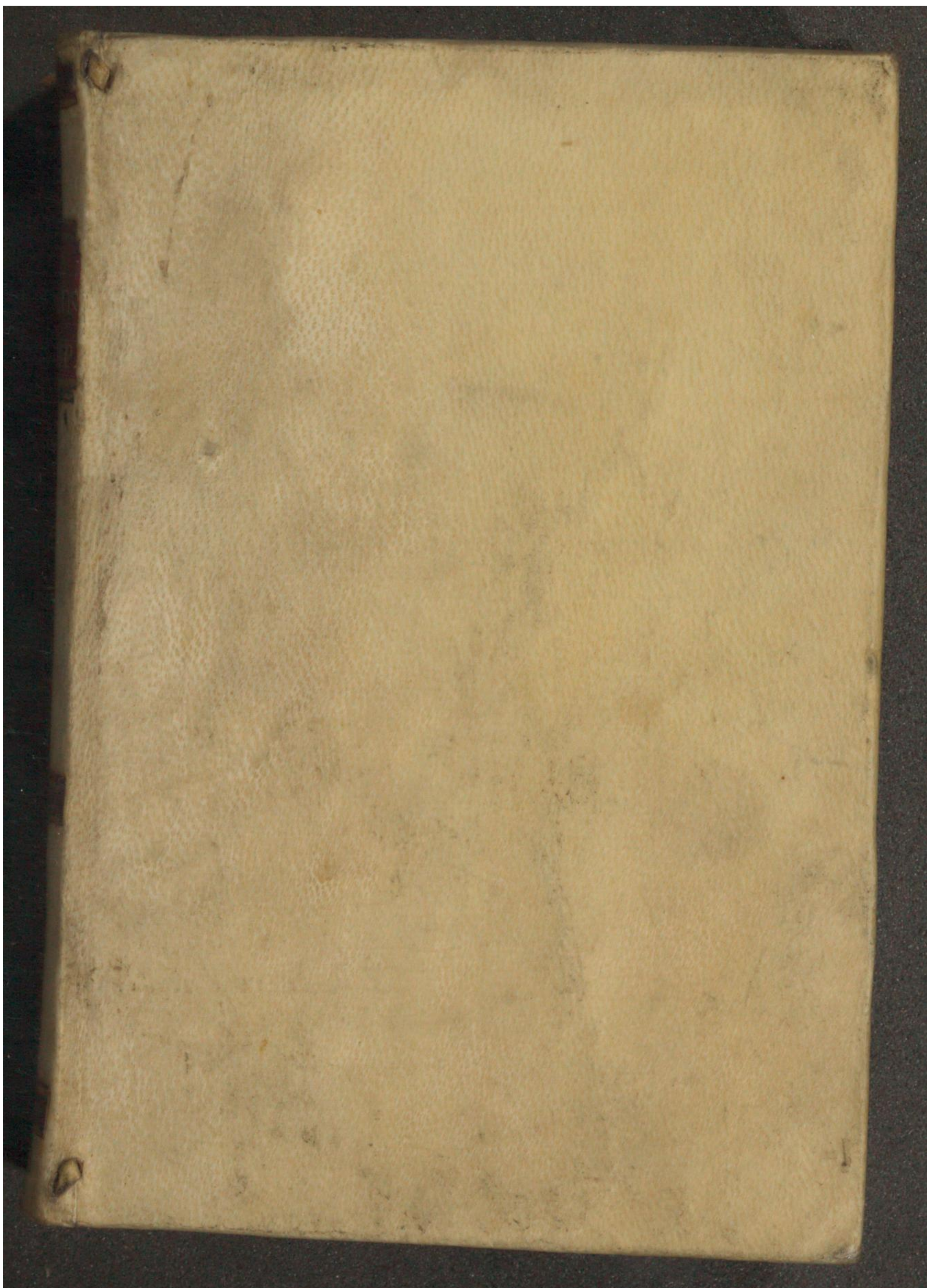
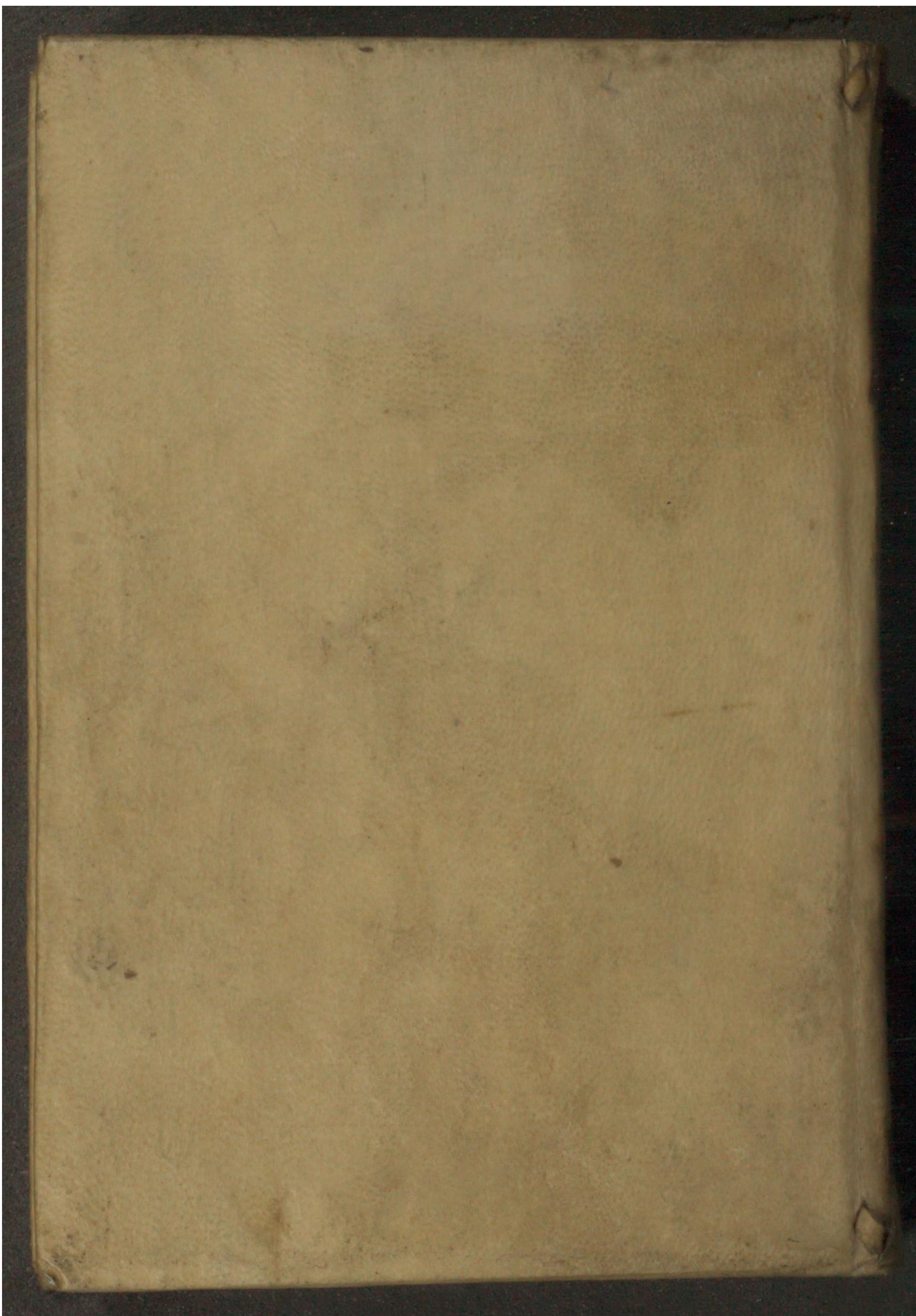
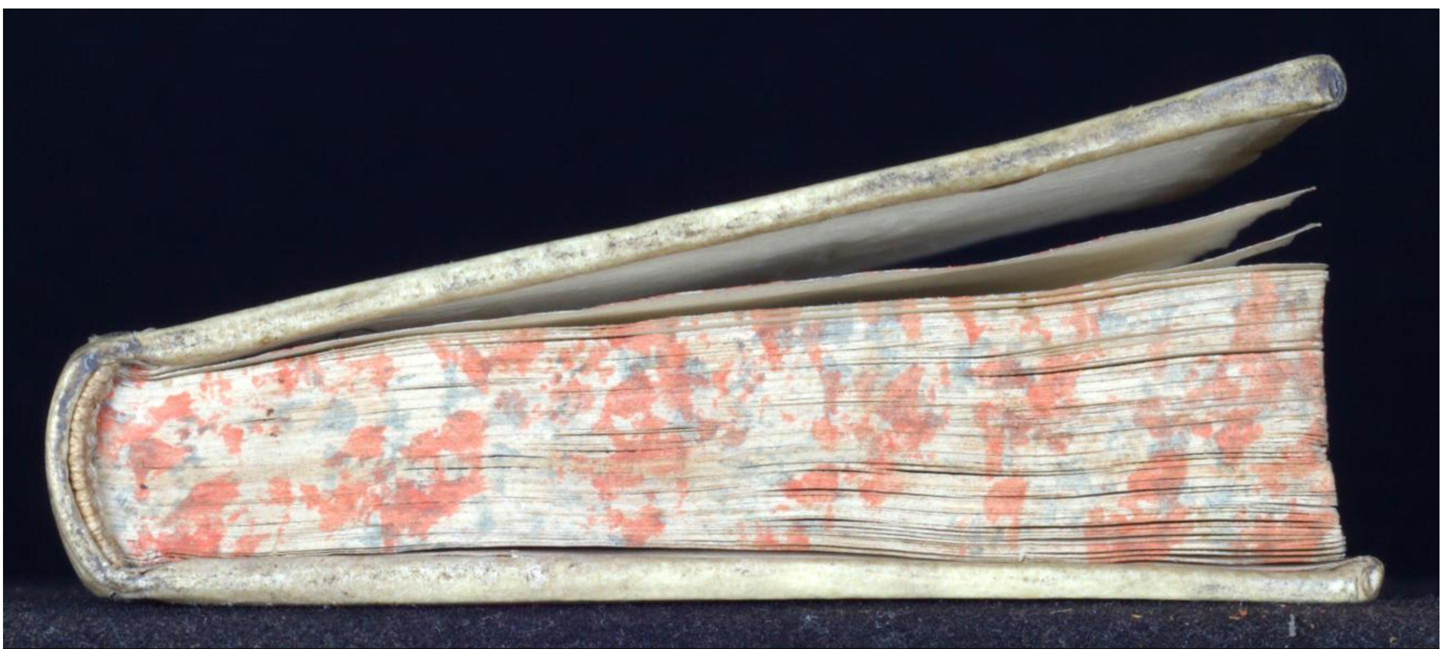

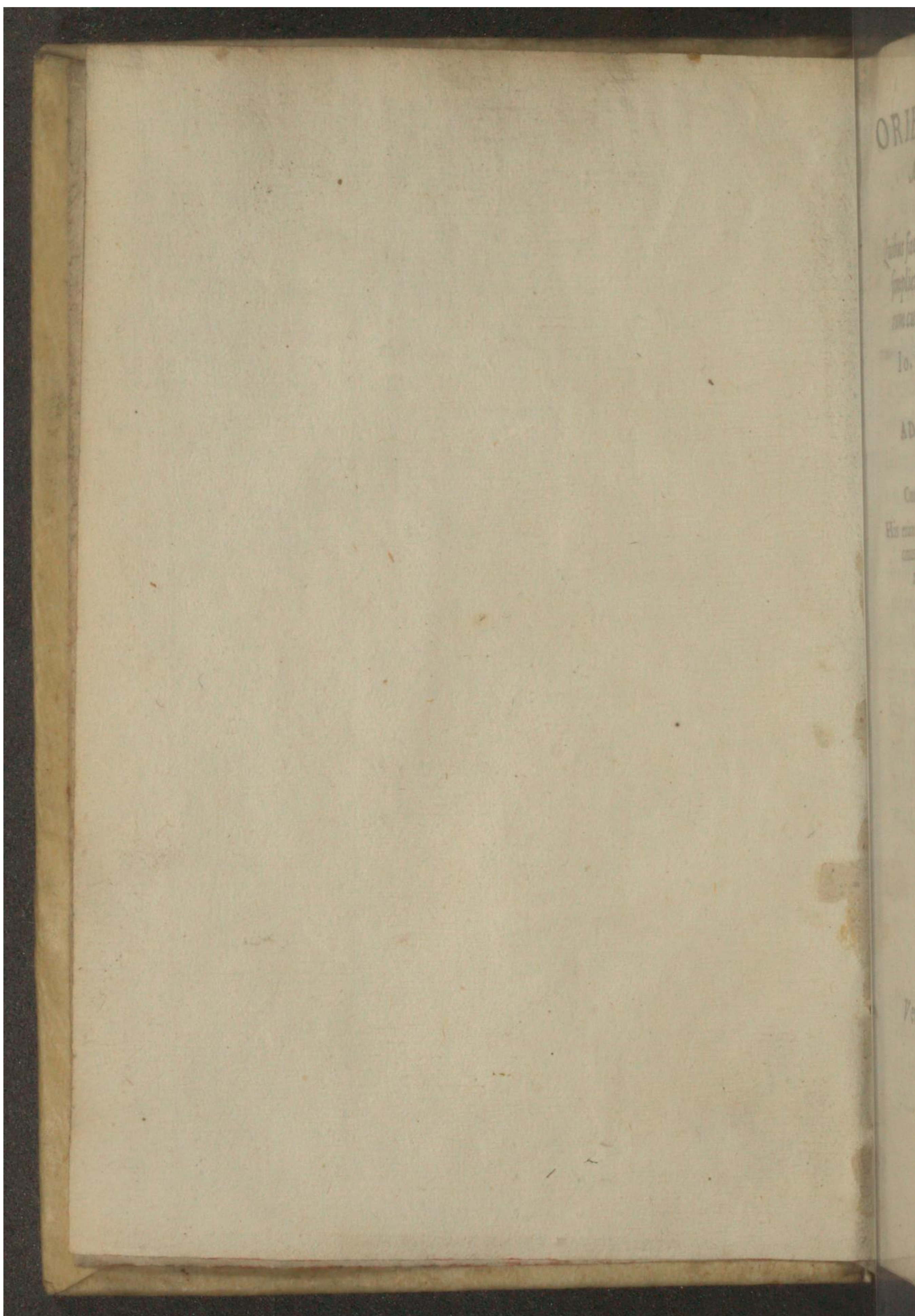

ARTIS
MEDICIN
PRINCIP
1558

ORIBASII SARDIANI
AD EVNAPIVM
LIBRI IIII.

Quibus facile parabilia medicamenta, facultates simplicium, morborum & locorum affectorum curationes continentur,

IO. BAP. RASARIO, MEDICO, Nouariensi, interprete.

AD M. ANTONIVM AMVLIVM *virum Clarissimum.*

Cum indice & rerum & verborum locupletissimo.

His etiam obseruationes interpretis in primum tomum adiecimus: & diligentius, quàm antea, ex interpretis recognitione, imprimenda curauimus.

CVM PRIVILEGIO.

Venetijs, ex officina Erasmiana, Vincentij Valgrisij. M D LVIII.

M. ANTONIO AMVLIO, viro clarissimo, ac senatori prudentissimo, Ioannes Baptista Rasarius Medicus Nouariensis.

S. P. D.

VM *multa sunt Amuli clarissime, quæ homines à libris græcis latinè reddendis deterrere debent hoc tempore, tum illud uel maximè, quòd ueterum monimenta tam deprauata, tamq; mutila, ac quasi decurtata ad nos peruenerunt, ut multa in eis comperias, ex quibus nullus elici sensus posse uideatur. & tamen in hac summa difficultate, qui hoc sibi assumant, totamq; ætatem in hoc studio ponant, tam multi sunt, ut non modò docti homines, & in disciplinis diu, multũq; uersati, quibus totum hoc negotium esset transmittendum, id aggrediantur: sed plerique etiam, qui neque à græcis literis, neq; à bonarum artium cognitione satis instructi sunt, id, quasi rerum omniũ sit longè facillimum, suscipere nõ uereãtur. ex qua quidem re iam esse factum uidetur, ut quod ego multis de causis difficile atq; arduũ semper existimaui, multi perficiundi spe ducti, nullo labore se cõsequi posse confidant. uidemus tamẽ, quàm pauci fuerint adhuc meritò laudati:*

dati: et quàm multi uitare nõ potuerint reprehẽsiones doctorum hominum, atq; prudentiũ: nam cùm necesse sit eum, qui uelit in hac re cum laude uersari, nõ esse tinctum literis, sed & sensa eius, quem exprimit, proprie, ornateq; exponere, et multarum rerum esse ualde peritum: nosti tamẽ Amuli clarissime, quàm multi & in Italia, et apud exteras nationes, cùm legatus multas orbis terræ partes peragraris, inueniãtur, qui multa de græcis latina facerent, quæ uel ad dicendi facultatẽ, uel ad naturæ contemplationẽ, uel ad artẽ præsidem salutis humanæ pertinerent, à quibus ipsi nudi omnino essent, atque imparati. quorum ego stupiditatem cùm mecũ admirarer, sciremq; mihi olim excidisse è manibus interpretationes quasdam, quæ decimumquintũ ab hinc annum in hominũ manus peruenerunt, & item proximis superioribus annis emissos XXVI. Oribasij libros, quorum igniculum desiderij uix medici ferre posse uidebãtur: uideremq; in eis et propter mẽda librorum, quorum mihi eo tempore copia suppetebat, & quòd ego ad eum sapientiæ gradum fateor me non peruenisse, ut non possim errare, multa inesse, quæ ego in alio reprehenderem: sic mecum ipse statueram, non esse mihi posthac quicquam è græco in latinum sermonem conuertendum: sed tantùm mihi dandam esse operam, quæ iam in apertum essent prolata, ea ut emendarem, atq; corrigerem:

ne fortasse quispiam, cui meus hic minus gratus fuisset labor, sibi in me inuehendi facultatem esse datã arbitraretur. tamen cùm ij, qui me ad alios Oribasij libros edendos hortati erant, identidem à me efflagitarent, ne quatuor libros, qui restabant, destitutos relinquerem, sed eodem uestitu orationis ornarem, ut eorum nostri medici participes fierent, coactus sum mutare sententiam: ita tamen, ut ne hic meus labor, superiori, quem esse mihi suscipiẽdum putaui, obliuionem ullam afferat: quem polliceor me esse tum subiturum, cùm primùm mihi ab hoc meo negotio, in quo tuo etiam maximo beneficio uersor, uacare parumper licebit. interim uerò id concessi amicis meis, ut de suscepto propositoq; consilio decederem, quo Oribasij libri quatuor ad Eunapium, quibus omnia remedia, omniaq; medicamenta, quæ facilè comparantur, est persecutus, ab eodem latinitate donati prodirent in lucem: atque etiam, quod maximè rem continebat, ut tibi hoc libello nonnullam meæ erga te summæ obseruantiæ significationem darẽ: existimabã enim ita mihi oblatam occasionem, qua testari possem tuorum in me meritorum magnitudinem: & de tua eximia singulariq; uirtute, deq; tuis rebus summa cum laude, & totius Reip. dignitate, atque gloria gestis loqui & commemorare quot legationes apud Cæsarem et reges maximos cum incredibili omnium admira-
tione

tione obieris, & quàm multas bonas gratias cum optima existimatione attuleris: & de honoribus et præstantißimis iudicijs senatus de te, & maximis magistratibus, quibus domi summo consilio, summa grauitate, summaq; integritate functus es, multa dicere: & ostendere quanta in te sit cognitio græcæ latinæq; linguæ, quanta notitia uetustatis, quanta peritia rerum omnium, quàm ornata dicendi, & polita scribendi copia, quàm denique in omni uirtute excellas: sed statim animaduerti, neque te id uelle, neque etiam id esse expectandum à me, qui hæc neque pro dignitate, neq; ulla ex parte possem præstare: quiq; uideam epistolam, non librum, essē ad te unà cum Oribasio perferendam. Quibus quidem factum est rebus, ut fretus humanitate tua singulari, Oribasium solum ad te mittam, ut quandiu manebit ipse liber, tādium cum eo maneat hoc qualecunque incredibilis meæ erga te obseruantiæ monumentum. Vale. Venetijs, Idib. Ianuar.

M D L V I I.

Loci sic corrigendi.

Pag. 19. versu 24. calidius
25. 4. præstat.
26.6. indomitæ
32.33. est Aruisium,
35.14. cēsentur, 17. polypodes
41.5. phi, glauci, zygœnæ, gon
gri, oua
51.25. partium. eius
53.12. quare lienes
58.12. intertrigines 29. ieiuni
60.2. decoquimus, dum
71.24. mēstruis purgationibus
76.20. vlcera maligna
90.13. conuenit,
91.24. quem
98.33. stinacæ
100.1. habent,
114.1. ex perfri-
145.6. At vibices
154.24. qui miliaris
155.10. resolutis. his autem
158.9. & thymos
161.18. ijs, qui eleph.
168. 6. calefaciamus calefaci-
entib.
173.34. vt sanguis
198.1. duplo
200.2. dolore
201.1. comparandam sunt ea,
205. 4. siq; mediocris sit 5. si
vehemens 10. dos adhibean
tur.
209.3. arteria
210.15. conuenit, id quod
212.34. siccius tibi
218.26. vinum meracius
227.11. & cuiq; faci-
248.5. pondo tria

ORIBASII AD EVNAPIVM LIBER PRIMVS IOANne Baptista Rasario, Nouariensi, Medico, interprete.

X eo sermone, quẽ mecũ habuisti, optime atque ornatissime Eunapi, cognoui te ardere studio & maximè simplices, & quæ facilè parantur, morborum curationes perdiscẽdi: : quibus tu, cum perigrinaris, & rusticaris, cũq; ibi es, vbi medic⁹ nullus adest, prõptè & accõmodatè sine vllo instrumẽto, vasculoq; medicinali, cuius copia tibi nõ facilè suppetat, ad ea vtaris, quæ subitò incidunt: præsertim verò quæ valde acuta sunt, & curari sine mora postulãt. Ac mihi quidẽ recte videris hoc desiderare: cũ planè intelligas, paucissimos esse, qui veri medici dicẽdi sint: contrà verò maximam esse turbam eorum, qui artẽ sibi adsciscãt, & nomen solum medici obtineãt: qui sanè similes sunt remigibus, qui nihil sciant illi quidem, sed tamẽ gubernare nauim conent: vt eñ quibusdã ex ijs nautis, non solùm remos impellere, cũ id imperat gubernator, satis est, sed ijdẽ gubernare nauim audent, & sæpenumero errores cõmittunt: ita etiã faciunt, qui venã incidere, cucurbitulas admouere, scarificare, & cætera seruilia ministeria, quæ vsu continentur, obire solùm didicerunt, atque oẽm sibi medicinæ cognitionem vendicant; & tamen ij neque remediorũ qualitatem, neq; quantitatẽ norunt, neq; sciunt quo tempore, quoque ordine adhibenda sint; quod est veri medici propriũ vel maximè. Cæte

rùm eos qui morbis tenent,quorũ vel nulla,vel certè difficilis est curatio, sic tractando producũt, & verò etiam ægrotos quandoque interficiunt. quibus quidem fit rebus, vt institutũ hoc tuum Eunapi, vehementer laudẽ. ad hoc accedit, quòd rem expetis, quam possis cõficere, & quæ sit itidem necessaria:& digna studio tuo atq; eruditione: nam quæcunq; in medicinæ tractatione magnæ alicuius cõtemplationis indigent, & ad quæ obeunda exercitatione opus est,ea sunt solius artificis propria:quæ verò in promptu sunt,& tractari facilè queũt,ea sunt à medicinæ studiosis expetẽda. at tu maiores sanè, quàm par sit, eos qui res medicas amant, in huius artis cognitione progressus fecisti: atque adeò excellis, vt non solùm & tibi, & cæteris adiumento esse in quibusdam morbis, sed etiam in rebus maioris ponderis medicorum discrepantiam discernere, & quid melius, quidq; vtilius sit, eligere queas. Itaque si quæ Galenus, vir admiratione dignus de medicamentis facilè parabilibus conscripsit, extarent, inde tibi, quod quæris, abundè suppeteret: sed cùm ea ad nos non peruenerint, & quæ Dioscorides, atq; Apollonius, itemq; cæteri omnes in hoc genere scriptis mandauerunt, sint ex omni parte indistincta, mihique nec tutò adhiberi posse, nec quatenus satis sit, tractata videantur: eò fit, vt statim tuæ paruerim voluntati. Ac Rufus quidem, vir maximus, quendam librũ ad priuatos homines scripsit: veruntamẽ hic liber non omnia,verùm ea tantùm,quę facere priuati possunt, complectitur. ego autem oratione fusa latius,quęq; ad plura pertineat, vti decreui. qua in re habendam esse rationem duxi peritiæ tuæ, & cæterorum tui similium,à quibus amari medicinam intelligebam:est enim perspicuum, te multò melius posse perspicere

quæ

quæ ſint, & efficere quæ oporteat, quàm faciant medici, qui prorſus ſunt inexercitati. Perrarò autem venæ ſecandæ mentionem faciam, & item leuiorum purgationum, aliorumq́; euacuantium auxiliorum, & medicamentorũ quorundam compoſitorũ, præſertim verò eorũ, quæ probata ſunt: cùm ſciam, vos poſſe eorum artificibus imperare, vt ea conficiant, vobisq́; parent, cùm maxima eorũ copia vbiq; comperiatur: neque enim ſolùm vrbes, ſed omnes etiã agri ſunt eorum pleni. Dabo igitur operam pro virili facultate, vt, quemadmodũ tu voluiſti, ſcopos curationum, omnesq́; medicinas, quæ facilè ſuppeditantur, tibi exponam. quæ ſanè excerpam tum ex ijs, quæ Galenus ſcripta reliquit: ſiquidem in eius libris habetur etiam cognitio remediorum, quæ facilè comparãtur: tum verò ex ſcriptis Rufi Epheſij, & aliorum clarorum virorum: ex quibus deligam, quæ ad hoc inſtitutũ accõmodata erunt, & quorum ego periculum fecerim. Iam verò hęc medicamentorum quæ facilè parantur, tractatio tribus confici modis poteſt: primò enim explicari queunt vniuerſæ, & ſingulæ cuiuſq; ſimplicis medicamẽti facultates: ſecundò deligi medicamina, quæ ad quanque affectionem valeant: tertiò, vnà cum particula, morbi quoque habenda ratio eſt, atq; eius exponẽda curatio. hanc ego triplicem rationẽ ſequar: vt tu maiorẽ copiam eorum, quæ facienda in ſingulis rebus ſint, tibi pares, in eamq́; veni ſententiam, vt quoniam iuſſu tuo hæc inſtitui cõſcribere, eius etiam partis medicinæ, quæ de tuenda ſanitate eſt, mihi facienda ſit mentio. itaque initium ſumam.

De pueruli educatione. *Cap. I.*

PVERVLO nuper in lucẽ edito nutrix eligatẽ, cuius vitæ ratio ſic inſtituta ſit, vt laboribus, cibisq́ue accom-

accommodatis vtatur, vt optimi lactis copiam paret. labores autem huiusmodi sint, vt per loca quæ antorsum vergũt, gradiaẽ, vt texat, vt pinsat, aquam vrna hauriat. vescatur autem cremore ptisanæ, & lomento pisorum, & dolichorũ, piscibusq; ijs, qui cetacei non sint, nec duras carnes habeant, neq; in paludibus enutriti. edat quoque gallinas, teneras carnes, & vinum dulce, atque odoratum bibat. abstinenda verò est à caseo, bellarijs, & oleribus. solas lactucas sumat: quandoquidem eæ bonũ succum, & somnum puero conciliant. poterit etiam ritè vti palmulis: quia cùm ad ciendam vrinam valeant, sanguinem purgant, & probum lac parãt. pessima verò est menta, itemq; ocimum, quippe quæ lac vitiẽt. cæterùm res venereas omnino vitet: nam hæ lac maximè omnium corrũpunt. Ad magnã autem lactis copiam cõparandam primas tenet cytisus, qui & crudus, & coctus ex ptisana estur. atq; is præter lactis copiã, quã affert, idem etiã iucundũ efficit. ad hoc valet etiam anethi coma viridis, similiq; modo fœniculi radices & eruca, itemq; apiũ, & smyrniũ, & cicer. vbertatem quoq; lactis faciunt anemonæ admotæ. Atque optimum quidem lac à vitiato sic internosces: optimum odore & gustu lene & iucundũ erit, albumq;, & consistentia æquale apparebit, deniq; inter crassitiem, & humiditatẽ medium obtinebit. vitiatum habebit horum cõtraria omnia. & de nutrice, satis. Cùm autem puero alia afferri alimenta poterunt, nullũ impedimentum eius cupiditatibus interponi debebit: cùm suapte natura ad exercitationes, & ad alimenta feratur: neque enim satietate afficietur, cùm maxima sanguinis copia in incremento consumatur. habenda tamen est nutriendi ratio, vt tempus diligenter seruet, & danda opera, ne ante frictiones, & bal-

nea cibus offeratur.

De ratione victus eorum, qui inter pueros & senes interiecti sunt. Cap. II.

CVM corpus satis magnum incrementũ sumpserit, non mediocriter timendum est, ne æqualis omnium humorũ abundantia redundet in corpore, & morbi qui ex plenitudine effici consueuerunt, oriantur: præsertim cùm totum alimentũ non consumat, quòd corporis iam cessauit incrementũ. oportet ergo parcius alere corpus, quod in hac ætate cõstitutum sit, & omnes vias euacuandi superuacanea inuenire. ergo ante cibos exerceat operibus sibi consuetis: hoc enim erit ei vtilius, & necessariũ est proprias actiones non omittere. edat quisq; quæ cõsuerit, & quorum ei suppetat copia, ab eo tantùm abstinens, quod noceat. atq; id quidẽ quale sit, nihil est, quòd à medico perdiscas, cùm vsus ipse satis doceat. Cæterùm quid facilè, quid ęgre concoquatur, quid valeat ad deijciendã aluum, & cõtrà, quid eandem cohibeat, ac cætera quæ sunt generis eiusdem, itemq; quantũ sit sumendũ, tu modum poteris statuere ex alacritate, & ventris tumore, vt quantũ satis sit planè videas. quam ad rem faciet etiam consuetudo, habẽdaq; erit ratio eorũ, quæ tum per aluũ, tum per sudores excernunt. Non est autẽ assuefaciẽdus homo, vt vno tantũ diætæ genere vtatur: nam si quandoq; vrgeat necessitas, viuendi rationẽ cõmutare, magna sequet ex eius rei nouitate turbatio. ergo præstat ita se comparare, vt facilè ad aliud genus quis transeat, & modò hac, modo illa viuẽdi ratione vtatur, quàm vt vno semper modo vitam degat. Si verò quispiam immoderatius cibos appetat, aut alioqui nimis repleatur, is antequã cibi corrupti fuerint, euomat: & se-

ſequenti die tenuiore victus ratione vtatur, & paulatim ad morem ſuum redeat: ſi enim alimenta prius corrupta ſint, magna moleſtia conſequetur. verùm ſi quid vomere prohibeat, vt ſi pectus, aut ceruix, aut fauces morbo laborent, ſi aluus fluat, res proſperè ſuccedet: ſin ſecus, multùm dormire conferet. huc facit continuus aquæ calidæ potus: quippe qui & morſus obtundit, & abluit etiam inteſtinum. Vbi autem ſit cibi facta cōcoctio, præſertim cùm venter deiecerit, lauacro vtēdum erit, & paulò pòſt potus dilutior ſumendus. Si verò alimentum rectè concoquatur, aluus autem non excernat, corpus verò grauetur, & ægrè moueatur, adſit præterea torpor quidam mentis, quæ etiam ſomniculoſa videatur, ſcire conuenit, expletas venas eſſe: quæ plenæ inflantur, tenduntur, obturantur, & quandoq; rumpūtur: cæteraq; maxima, & plurima genera morborum, quos plenitudo creat, efficiuntur. quocirca vbi ex repletione ſenſus oritur, qui laſſitudinis ſpeciem refert, tum quieſcendum eſt, vſque dum cibi, qui in ventre ſunt, concocti ſint: facta concoctione, quæ plenitudo ſubſit, erit exercitationibus conſumenda: id enim valet, quod eſt à veteribus dictum, laſſitudinem laſſitudine ſolui.

De ijs, qui cibos corrumpunt. Cap. III.

CVM venter cibos corrumpit, ſi ſtatim ſecedant quæ corrupta ſint, nihil ſequit̄ incommodi: ſi non permeent, mitioribus erit ſeceſſus iritandus, quale eſt medicamentū, quod dioſpoliticon vocāt, in quo tantum ſit nitri, quantum reliquorū: & quod ex caricis cōſtat: itemq; quod ex enico fit, & cæteris eiuſdem generis. ijs autem qui cōtinenter alimēta corrumpunt, vtile eſt ante cibum ciere vomitū vini dul

cis

cis potu: ac vitare nidorosa, virosaq;, & reliqua omnia, quæ facilè vitiantur: cõtrà verò eligere quæ boni succi sunt, & aluum quandoq; subducere ijs rebus, quæ modicè vacuant: inter quæ medicamentum id numeratur, cui picræ est nomen. At si quis prauos succos coaceruari sinat, is profectò morbis vel difficilibus curatu, vel certè etiam qui curari non poterunt, corripietur. huiusmodi sunt pedum, articulorumq; dolores, & renum vitia: ac sæpe etiam morbi acuti solent comitari.

De laßitudine, quæ ex nimio labore oritur.
Cap. IIII.

SI labor immoderatus, insolitus, & citatus lassitudinem creauit, quies imperanda est, corpusq; molliter confricandum ex oleo copioso, dulcique. initiò autem statim post laborem calidiore lauacro vtendum: & victus ratio tenuior instituenda est: nam alimenti parcitas, si quid aliud, lassitudinem soluit. adhibere tamen animum debemus, ne quis motus per circuitum fiat in eo, quem lassitudo malè habet: quia si negligatur, excitare plerunq; febrim solet: tunc enim leuanda est victu tenuiore, quiq; facilè concoquatur, & probos succos gignat, cum placida quadam requiete coniuncta.

De æstu, & labore immoderato. Cap. V.

SI quis æstu, feruoreq;, æstiuo tẽpore, ex nimio labore sit correptus ita, vt totum eius corpus calidissimum, siccissimumq; sit, is pomis, cerasijs, prunis, persicis, cucumeribus, aut peponibus, cucurbita, ficubus frigidis, & refrigerata melca vescatur. & quanquam hæc mali succi sint omnia, tamen possunt æstum refrigerare, atque humectare. à balneo aqua primùm potui detur, deinde vinum modicè dilu-

tum:tum vomitus cieatur: pòst verò lactuca offerenda, deinde pedes suilli probè cocti, ex aceto, & garo: tum gallorum, aut anseris ventres, atq; alæ, aut piscis aliquis teneræ carnis in sartagine coctus. quinetiam gustet, si velit, olera, quæ non mali succi sunt, & item cucurbitã. his transactis vinum aqua valde frigida dilutum bibat. potest quoq; alica ex vino mulso, aut vinum frigidum eum æstum, qui non habeat humorum adiunctam malitiam, curare. quibusdam etiam satis fuit ptisanæ cremor, valde refrigeratus, in potu sumptus. atque ita quidem curari possunt ij, qui in negotijs sunt occupati. qui verò vitam ex suo instituto degunt, si non se exerceant, rarò refrigerationis indigebunt. Si verò exercitationibus vtantur, & media æstate exæstuent, aquam fontanam frigidam potent: nix enim, quamuis eo tempore iuuenes non lędere videat, tamen noxa sensim progreditur, & paulatim augetur: & vbi ætate processerint, & declinare incipiant, morbis difficilibus, & qui curari non possint, in articulis, neruis, & visceribus afficientur.

De ijs, quibus cutis densatur. Cap. VI.

CORPVS, cuius cutis densata sit ex frigore, vel ex balneo aluminoso, cognosces ex colore albo, & cutis duritie, & eò quòd ægrè incalescat, & quòd soliti sudores non erumpant. Curabis autem calefaciendo tum exercitationibus, tum lauacris, siquе imperaris, vt circa lapidem quempiam in balneo se conuoluat, & oleo relaxante perfundatur. Cæterùm aqua, quæ in solio sit, non admodum frigida esse debet, neque ægrotus in ea morari diutius. Vbi se lauerit, oleo dulci, tenuium partium, & vetere vngatur

tur. præſtantiſsimum verò eſt anethinum, præſertim quod ex anetho viridi ſit confectum. præterea verò ad cutis denſitatem, ſicut etiam ad vehementes laſſitudines accommodatiſſimum eſt acopon, quod ex populo nigra conficitur.

De ijs, quos exercitatio & balnea à cibo admota lædunt. Cap. VII.

PLERISQVE aũt, qui cibo expleti ſe exercuerũt, non mediocres noxæ acciderunt, cùm & caput repletum, & iecur obſtructum eſſet. ergo ſtatim adhibenda curatio eſt, ac capiti quidem deambulationibus, ijsq; à cibo tardiſſimis, ante cibum verò lenibus quidem, ſed contentioribus. iecur verò curandum eſt ijs, quæ aperiunt. quo in genere maximè præſtat oxymel, & medicamentum ex tribus piperis generibus, quod ſimplicius ſit. pręterea verò dilutum, in quo abſinthij coma maduerit, potui datum prodeſt: & item huius, & aniſi, & amygdalarum amararum cũ oxymelite. atque ante balneum, cùm ea quæ ventre continentur, confecta ſint, medicamentum ex calamintha pari modo cum oxymelite ſumendum erit. à cuius frequenti vſu cauere debent, qui amaræ bilis ſunt. Vitanda quoque erunt omnia edulia, quæ craſſum, glutinoſumq; ſuccum faciunt, vſq; dum ceſſarit affectio. vtendum uerò erit attenuantibus.

De iis, qui non exercentur, ſed ſolùm epulis vacant. Cap. VIII.

VIDEMVS pleroſq;, qui corpus nõ exercent, ſed ſolùm epulis uacant, quorum nonnulli non ſæpe in morbos incidunt: cùm raro ſint corpore, quodque facilè perſpiretur. atque hos quidem ad aliud uitæ

genus

genus traducere non conuenit. At in ijs, qui continéter morbis corripiuntur, morborum causæ prohibendæ sunt. huiusmodi autem ex corpore existũt, vt plenitudo, & humorum malitia. ergo in quibus plenitudo celeriter congregatur, quantitas imminuenda est alimentorum: in quo illud quoque seruandum est, vt pro cibis valentis materiæ, offerantur qui imbecillæ materiæ sint. Qui verò malitiam humorum coaceruãt, quorum alij pituitam, alij flauam bilim, alij atram cõdensant, debent abstineri ab ijs alimentis, quæ incrementũ humori consueto afferant. horum autem omniũ ita aluus comparanda est, vt facilè deijciat.

De euacuationibus, quæ sanis conueniunt.
Cap. IX.

VETERES nõnulli existimarũt satis esse ad bonã valetudinem tuendam, si quotidie aluus inaniretur, vrinaq; sine vitio procederet: atq; eius tantum, quanta esset esculentorum, poculentorumq; copia. hæc si non fierẽt succurrebant. atque vrinæ quidem ciendæ est scandix, apium, fœniculum, & asparagus. aluũ porrò subducit terebinthina ad oliuæ magnitudinẽ dormitum euntibus in catapotio data. Si quis subducere magis velit, parũ nitri adiungat. Iã verò ad aluum leniendam faciunt etiam olera quædam, vt beta, & malua, & brassica, & iusculum conchularum. ac fortasse hæc satis sunt, si nihil, quod magni faciendum sit, prohibeat. Sunt etiam quibus vehementioribus sit opus. sed & præter ea, quæ modò diximus, cient vrinam petroselinũ, daucus, anisum, calamintha, origanũ absinthium, gramen, cardui radix, cytisus, atq; adiantũ. singula aũt ex aqua elixantur, atq; ex vino potui dantur. sanguinẽ enim
per

per vrinas purgãt:nec minori ſunt adiumento,quàm quis cogitatione complectatur. Mouent autem aluũ mercurialis, in aqua ex ſale elixa, & in cibo ſumpta, itemq; eius decoctum potui datum: ſimili quoque modo actę folia, & polypodij radicis drachmæ duę, quæ ſalſaméto inſperſæ,& in ptiſana abſorbeantur. Sunt qui aloes poſt cœnam ſumunt quantùm tria ciceris grana, & quotidie eis vẽter rectè ſecedit: quémadmodum faciunt,qui cnicum obſonjis indunt. horum omnium optimum epithymum eſt in vino potum. Cæterùm qui vult hoc bibere,cœnare quidem debet,vt ſolitus eſt,ſed tamen parcius,& ita quieſcere: ſiquidem leniter euacuat. qui verò vehementius erit euacuandus, is matutinus bibat epithymi drachmas binas in oxymelite.id verò fiat verno tempore, ſub initium, prius quàm ſucci redundantes, per hyemem collecti, qui hactenus cõſtiterunt, efferueſcãt, effundanturque, & ad particulam aliquam ijs ſuſcipiendis expoſitã confluant: aut affectionẽ quandam immedicabilem, aut periculoſam afferant. Expedit etiam verno tempore ſanguinem mittere ijs,in quibus eius redundat copia: ſed hoc negotium cõmittendum eſt hominibus, qui ſe in vena ſecanda exercuerint: quorum ſunt vbique quamplurimi: quocirca tibi abundè ſuppetent. Si tales non adſint, tibias tibi ſcarificato, vt Appollonius Pergamenus cenſet, atque ita quod opus eſt,conficies.nam hoc & totum corpus leuius reddit, & capiti prodeſt vel maximè: neque magnam requirit diligentiã,& menſtruas mulierum purgationes ſuppreſſas iritat. Iam verò ijs, in quibus malitia humorum ineſt,& quibus propter ſuperfluorum acrimoniã exanthemata in cute oriuntur, quiq; morſum in lotio,ſtercoreq; eijciendo ſentiunt, confert lac melli admiſtum bibere, itemq; ſe-

rum lactis,quod elixando a caseo distingues,si postquàm efferbuerit, vinũ aut mulsam inspergas, & colo traiicias. qua sanè ratione caseus separabitur.sed primùm potui dãdum est sale iniecto:facit enim sal, vt serum partes corporis celerius permeet. Vbi primùm secesserit,secũdo loco bibere iam sine sale poteris: idq; per exigua interualla,donec satis fuerit facta purgatio. sufficient autem ad bibendum moderatè,seri heminæ quinque. Præterea sic affectos iuuat veterum gallorum ius potum.plerisq; auxiliantur etiam vomitus, quibus pituita abundè vacuatur.Sed tamen huius rei non est ordo statuendus, neq; perpetuò vtendum euacuatione est,ne, siqua necessitas cogat hoc omittere,aliqua noxa subsequatur.Est ergo necessariũ,si nimio vino se ingurgitauerint,euomant: aut si nimiùm se cibo expleuerint, aut deniq; si alia æqualis omnium humorũ redundantia totum corpus occuparit, vt vomant.huius autem paris omniũ humorũ abundantiæ signa sunt hæc, grauitas cũ pondere ac mole cõiuncta,fastidium, pigritia, somnus solitò maior, palpitationes corporis, venarum, & intestinorum,horrores inordinati calori cõmisti: hæ enim præcipuæ notæ sunt plenitudinis, qua totum corpus occupetur. Ad hæc si vomere quispiam velit,paranda pituita est, vt tenuis sit,& facilè fluat: quod fiet, si radiculas in cœna sumat,aut porrũ, aut cepas, aut salsamentũ,aut parum origani,aut retrimentum thymi, & sinapi. Sorbitio quoque paretur ex ptisana,eiusq; lomento: carnibus vescatur hœdinis, aut agninis, aut suillis. mel etiam & placentas gustet. vinum autem dulce non purum bibat. tum id spatii post cœnam interponat, quo cibus in stomacho consistat,nec dum incipiat concoctio, postea aqua tepida affatim prius pota vomat. ac si opus sit

præterea tali remedio, idē faciat. vbi probè ſatisq; euomuerit, poſca facies, totumq: corpus abluatur, id quod oculis & dentibus mirum in modum prodeſt. putreſcunt enim vomentibus dentes, niſi id faciant. aquam deinde calidiorem bibant, & quieſcāt: interim verò pedes ab aliquo placidè fricētur. Si verò magna cum difficultate quis vomat, melius erit, vt ne ei vomitus cieat. Sed ſi neceſsitas vrgeat, tum deniq; vomendum erit: & præter ea quæ ſuprà memoraui, comedat etiam peponis, aut cucumeris ſemen, ex melle: aut peponis radicē ſiccam, & tritam ex melle. nam hæc facilem vomitū parant. ac vacuationes quidem ex medicorum ſententia ita fieri plerunque poſſunt.

De uictus ratione, quæ ſingulis temporibus conueniat. Cap. X.

RECTE autē fiet, ſi diæta ſic inſtituatur, vt anni tēporum habeatur ratio. Hyeme igitur multi labores ſubeundi, & maiore cibi copia vtendū, præſertim verò, ſi borealis conſtitutio ſit: ſi verò auſtrina, pares eſſe labores debent, at cibi potuſq; pauciores: ac totum etiā corpus ſiccandum, cùm humida tempeſtas ſit. veluti cùm frigida eſt, calidus eſt reddendum labore, vſu carnium calidarum, quibus veſcamur, & olerū acriorū, & largiore vini potu. Ineunte vere alius vomitibus, alius per ventrem euacuetur, alius venæ ſectione ſanguinem detrahat. quæ remedia ſumat quiſque pro cōſuetudine, & vt ei propenſus eſt animus: videmus enim pleroſque prudentes eſſe, ac ſcire quid eis quandoque conducat, atque etiam medicos admonere, vt venam ſecent, aut quid aliud vtile efficiant. ita eſt hominum natura vt recto quodam motu ad hæc obeunda feratur, & ducatur.

catur. victus autem ratio verno tempore commutetur, vt & labores minuantur,& à cibis detrahatur, potus verò, quia tempus calidius est,augeant. Aestate autem quies confert, itemq; laborum, atque alimentorũ diminutio. Porrò aliméta frigidioris materiæ sint, & potus sit liberalior:omniaq; fiant, quæ ad refrigerandum,& humectandum pertinent. Autumno auté, cùm is sit omnino inæqualis,atq; inordinatus, & morbos omnis generis afferat,magna diligentia adhibenda in ratione victus est, ne quid erroris in concoctionibus, in rebus venereis,in frigido potu cõmittatur. sed temperantes in his omnib. mortales sint: declinent enim aeris intemperié, qui manè frigidus est,atque ardens meridie: nec fructibus autumnalibus se expleant: quippe qui non solùm copia,sed etiam malitia humorũ,& flatu, quem gignunt, officient: præsertim cùm quæ hisce fructibus maximè præstant,ficus & vuæ flatum creent, nisi ante alios cibos sumantur, atq; etiam alia alimenta vitiant: at præsumptæ neq; flatus cient, neque alios cibos vnà secum corrumpunt. Vbi aer sit factus frigidior,tũ corpus proportione calefacit,& omnia ita facit,vt cùm hyems proxima est. Post æquinoctium verò proderit aliqua ex prædictis euacuationib. vti, vt nihil superuacaneum hyeme retentum molestiam afferat. atque ita quidem habita temporum anni ratione, vitam poterit ritè quispiam instituere.

De senum uictus ratione. Cap. XI.

SENES,quia frigidæ siccæq; tẽperaturæ sũt, calefieri,& humectari postulant:& à somno fricentur ex oleo:hæc enim vitale robur excitant:deinde verò vtantur deambulationibus, quæ lassitudinem non afferant

ferant, & gestationibus, quæ eorum viribus conueniant: atque imbecilliores quidem solùm gestentur: robustiores verò, vtrunque faciant. Ergo qui citius imbecillior fiat, hæc munera obeat. in quo illud etiã est tertio loco obseruandum, vt senes paulatim comedant, vt inquam tertia hora panem sumant cum optimo melle, aut alicam ex aqua coctam, melle admixto: septima verò lauentur, tum prandeant, atque in primis sumant, quæ aluum leniunt: deinceps ea, quæ probi sunt succi: tertio loco post prandium panem vino temperato madidum, aut aliquid aliud, quod optimi succi sit, & difficulter corrũpatur, adiiciant. Iam verò senibus neque vina, neq; edulia crassi succi, offerenda sunt: quoniam frequens ipsorum vsus vel aquam inter cutem, vel lapidem in senibus gignit, cùm & iecur, & lien, vel etiam renes obstruãtur. Si verò potione, quæ ex vino melleq; cõficitur, vti velint, vtantur: præsertim si lapide renum, aut podagra, aut articulorum doloribus infestentur. atque in doloribus quidem articulorum satis erit ei vino mulso petroselinum admiscere: in calculosis verò bestonem herbam, quæ etiam saxiphragũ dicitur. quam ad rem valebit etiam pota ipsa simplex ex vino melleq; confecta, si parum piperis, rutæq; recipiat. quo circa vitare semper debent senes, vt antè dixi, quæ obstruunt. quæ si quis necessitate compulsus capiat, statim post ea sumat medicamentum, quod ex calamintha, vel ex tribus piperis generibus cõstat: si horum neutrum ei suppetat, piper album in pollinẽ redactũ, obsoniis inspergat, & potionibus indat. quo etiam tempore vtile erit cepam alliumq; gustare. aluo autem mota, quandoq; theriaca sumenda est: & quoniã senex propter naturæ imbecillitatem pituitosa excrementa perpetuò coaceruat, opus ei est in-

cidentibus, & victus ratione attenuante. sed non est in iis morandū diutius: verùm statim est potius declinandum ad humectantia. Quòd verò ad fructus attinet, sub autumno, cæteris omnibus anteponat ficus maturas, hyeme verò, caricas. Lac etiam si ipsū concoquere ritè queat, neq; vlla iecoris sit affectio, dari non veto. nunc verò quoniam in senili corpore serosa, pituitosaq; excrementa gignuntur, apio, melle, vinoque albo quotidie vrina cieatur. Si cui aluus adstricta sit, subducatur. id fiet, si ante cibos oleum absorbendum dederis, & quandoq; etiam si per infernas partes indideris. nam & excrementa mollit, & lubrica reddit. in quo genere acres clysteres vitandi sunt, quippe qui intestinū exiccent. quinetiam olera præ cæteris cibis sumpta ex oleo & garo, & ficus, & pruna, & reliqua generis eiusdem aluum subducunt. quod faciūt hyeme caricæ, & oliuæ sale conditæ: & damascena sicca, quæ vel cocta sint, vel certè maduerint in aqua mulsa, in qua mel liberalius sit. Atque ego quidem non hoc consilii dederim, quod quidam faciunt, vt aloen, aut picram senes capiant, nisi magna quędā necessitas vrgeat. quamuis enim vno die aluus consistat, nihil tamen medicamentosum exhibendū est. Si verò magis aluus cohibeatur, tertio die dabitur mercurialis, & cnicus cum ptisana, & terebinthina ad vnius Ponticæ nucis, ac sæpe etiam ad duarum, & trium magnitudinem. nam præterquàm quòd aluum probè ciet, pulmonem etiam, renes, & alia viscera expurgat. optimum etiam est, quod ex caricis pinguibus, et cnico medicamentum fit. sed ab vtrisque auferātur quæ sūt extrinsecus circumiecta, simulq; tundantur. caricarum autem multo maius esto pondus, quàm cnici. detur hoc ad duarum, aut trium caricarum magnitudinem. Sed vicissitudine

ſitudine quadam horum eſt vſus cõmutandus . natura enim id vnum, cui aſſueta eſt, ſolet contemnere. porrò ſenes diutius quàm iuuenes in lecto morentur, vt excrementa ipſorum eo fotu rectè concoquantur.

De vini facultate. Cap. XII.

QVI bonæ valetudinis curam gerit, vini, rerumq; venerearum vim, facultatemq; noſſe debet. Vinum igitur recreat, ac ſuſcitat calorẽ noſtrum, atq; ideo concoctiones meliores fiunt, & ſanguis probus gignitur, alimentum quoque in omnem corporis partem à vino, quia vim habet permeandi, diducit. Quocirca eos, qui tenues ex morbi ſunt, habitiores reddit, & ſimul etiam appetitum alimentorum affert: & pituitã attenuat, bilem vrinis expurgat, iucunditateq;, & alacritate perfundit animum, & robur addit. Vinum ergo moderatè potum eſt horum bonorum cauſa. immodicè verò contrariorum. Itaq; ebrii languidi fiunt, delirãt, eoſq; arctus, & profundus ſomnus complectitnr. quamobrẽ tam immoderatus vini potus vitandus eſt. longo autem tempore leniter bibere cõuenit: nam & copioſam vrinarum purgationem, & ſudores elicit. Sed his peractis præſtabit vomere mulſa aſſumpta ita, vt minimum quidem noxæ inde cõtrahatur. Si verò quis liberalius potet, ne ſe aliis alimentis nimiùm impleat: atque inter bibendum cocta braſsica veſcatur, bellariaq;, ac potius amygdalas guſtet: his enim & ebrietas leuatur, & vomentibus nihil affertur incõmodi. Præſtantiſsimũ autem eſt abſinthii dilutum, antè quàm potemus, ſumere: id enim crapulæ obſiſtit maximè. Si verò morſus in aliquo vinum excitet, aqua frigida ſorbeatur, & poſtero die abſinthium iterum bibatũr, corpusq;

deambulationibus,frictionibus,balneo, & pauciore alimento reficiatur.

De rebus uenereis. Cap. XIII.

VSVS rerum venerearũ pectori,pulmoni, capiti, & neruis est noxius. mentem verò ad mansuetudinẽ traducunt ita, vt melancholia, & insania sedetur, & amantiũ nimia cupiditas minuatur,vt etiam amicas odio prosequãtur. Nunc verò,qui corpus cõmiscẽt, plenitudines vitare debent,præsertim vini,& inanitionẽ quæ ex vomitu,& purgationibus per ĩferiores partes factis secuta sit: etsi cui sua sponte aluus fluat. cruditates quoque cauendæ sunt, & item lassitudines, & si quid aliud suspectum sit, ne morbum inuehat. minimè autem vtendum est rebus venereis autumno,neq; etiam alio tempore,in quo vulgaris vllus morbus versetur. Tempus verò, quo veneri des operam,accõmodatum est post sumptum cibum antequàm dormias, quandoquidẽ somnus subsequens lassitudinem sedat. hoc etiam tempus idoneum est filijs procreãdis,cùm ob alia,tum vel maximè,quòd mulier in somnũ cadens, magis semen continet: sed quoniam venus reddit corpus rarius, frigidius, siccius, atque imbecillius,ideo fit,vt quæ ipsum densare, calefacere,humectare,& corroborare valeãt,admouere debeamus. Sunt qui semen valde calidum coaceruant, quod in venere exercenda excernunt, corporeq; imbecillo sunt, & stomacho exoluto, ipsiq; extenuantur, humectantnr, siccantur,& cauis oculis fiunt: deinde verò ob has res à venereis abstinent, ideoq; caput grauatur, & ex repletione cibum fastidiunt: tum eis in somno res venereæ objciuntur, vt cum aliqua corpus miscere videantur, atque ita eadem patiuntur. talibus nihil dandum est eorũ,

quæ

quæ ſeminis copiam gignunt: ſed ea potius alimenta,& medicamenta,quæ ſemen diſpergant. vngendi quoque à balneo ſunt lumbi oleo roſaceo,aut melino,aut omphacino. verũ quia præſtet id ſpiſsius eſſe, ne inunctum effluat, addenda erit cera, & ſuccus aliquis,in quo refrigerandi vis inſit. atque medicamentum ex cera & oleo, quod cerelæon vocant,cõficietur,ſi in pila ceram,oleumq́; valde mollieris refrigerantem ſuccum affundendo, & in vnum omnia diligenter conducendo, & diutiſsimè ſubigendo. ſuccus verò refrigerãs eſt,qui ex ſemperuiuo, ex ſolano, ex Veneris vmbilico, ex pſyllioq́; exprimitur: qui quidem æſtate conuenient. at aliis temporibus, alii pleriq́;,qualis eſt lactucæ, & lini ſeminis ĩ aqua cocti itemq́; plumbi lamina lumbis impoſita à venereis inſomniis liberat. idem faciũt herbæ refrigerãtes cum ruta & viticis cimis teneris ſubſtratæ. quin ipſius etiã viticis,rutæq́; ſemina cõmanſa & deuorata idem præſtant. Sed cauendum eſt,ne lumbos valde refrigeremus, ne quid noxæ renibus afferatur.

De aqua. *Cap.* XIIII.

QVAE bona, quæq́; mala in aqua ſint, vſu compertũ habere debemus: ſiquidem aquis ad plura fermè vtimur, quàm aliis omnibus,ad omnẽ victus rationem inſtituendam. Scire igitur conuenit,eam optimam aquam eſſe, quæ guſtando, olfaciendoque omnis ſit expers qualitatis: eamq́; fore bibentibꝰ iucundiſsimam,aſpectuiq́; puram. Si verò etiam præcordia citò permeet, nihil eſt,quòd præſtantiorem quæras. nam quæ in præcordiis reſidet,ventrem ferit, inflat & grauat, etſi prædictis bonis prædita eſt, tamen mala cenſenda eſt: eaq́; neq; caleſit,neq; frigeſit celeriter. imò verò quæ in ea conquuntur, tar-

diſsimè

dissimè peiusq; coquuntur. ergo præstat aquas, quæ huiusmodi sunt, vsu discernere. Qui autem voluerit etiam ex notis quibusdã ipsas cognoscere, id ex iis, quæ dicam, consequetur. Quæ igitur ad septentrionem vergunt, quibusq; sol est auersus, eæ tardi sunt transitus, & indomitè, tardeq; calefiunt, & frigefiunt. quæ verò solis ortum spectant, & per meatũ quempiam, aut terram colantur, ac celerrimè calidæ, frigidæq; redduntur, eas spes est esse præstãtissimas. Sed bonæ etiam censentur, quæ æstate frigidiores, hyemeq; calidiores sunt. Non desunt, qui aquas põdere æstimẽt, ac leuiores præstare cæteris putent. quòd si aquis præter ea, quæ diximus, insit, laudabile erit illud quidem, sed tamen solum non satis firmo argumento est, eas bonas esse. ac pluuias quidem esse leuissimas, dulcissimasq;, & tenuissimas, & splendidissimas scriptum reliquit Hippocrates: causa est, quia quod tenuissimum, leuissimumq; est, sol attrahit: quod non modò ex aliis aquis facit, sed id adeò ex ipso mari, cæterisq; corporibus. quam ob rem facilius, quàm reliquæ omnes computrescunt: quippe quæ ex differentibus, multisq; qualitatibus constẽt. Sed nemo putet, aquã, quæ facilè putrescit, esse deterrimã. quod enim facilè immutetur, eò potius bona, quàm mala iudicanda est. cùm ergo aliæ optimarum aquarum notæ adsint, licet ea vim habeat, vt facilè putrescat, tamen est præstantissima existimanda. at cùm mutari incipit, in causa est, vt bibẽtes raucitatibus, tussi, & vocis grauitate afficiantur. Inter pluuiales verò aquas, æstiua, quæ cum nimbo, quæq; cum tonitru pluit, aliis præstat. quæ verò ex glacie, niueque existit, pessima. nam in aquæ concretione, quod tenuiorum partium est, exprimitur: palustres verò, fœtidæq;, & in quibus absurdæ qualitates insunt,

ſunt, elixando meliores fiunt. Itaq; vino temperatæ bibuntur, atque acerbæ quidem dulciore, aliæ verò acerbiore. quaſdam etiã colare expedit, vt limoſas, vt ſalſas, vt bituminoſas. quæ valde frigidæ ſunt, à cibo bibendæ ſunt: ſed neque confertim, neq; affatim, neque ſine vino. nonnulli potus, ciboſque aduerſus aquæ vitia inuenerunt: alii enim cicerum decoctum præbibunt, ipſisq; ciceribus veſcuntur: alii caucalidas ex aliquo piſce coctas eodem modo comedunt, & fœniculum: alii deniq; betas, cucurbitasq; ex muria & vino diluto præmandunt.

De aere. *Cap.* XV.

AER quoq; ſaluberrimus, optimusq; eſt is, qui puriſsimus eſt: morboſus verò & pernicioſus, qui à paludũ, ſtagnorumq; halitu, aut à profundo ſpecu pernicioſam aurã exhalante ſit infectus: quin ille etiam eſt pernicioſus, qui ex quibuſdam cloacis ciuitates expurgantuibs ſit turbatus: ſimili quoque modo is, qui ex oleribus, aut animalibus, aut ſtercoribus putreſcentibus vitietur: vt non bonus etiam eſt, qui è ſtagni, fluminisq; alicuius propinquitate nebuloſus efficiatur. Iam qui cauo in loco mõtibus vndiq; cincto incluſus eſt, quia perflatum nullum habet, vitiatur. Qui ergo aeres ita ſunt vitiati, omnib. ætatibus pariter nocent, quemadmodũ optimi cunctis proſunt. Cæterùm aeris differẽtia, quæ ex qualitatibus exiſtit, vt ex caliditate, frigiditate, ſiccitate, atq; humiditate, non eodem modo in omnibus affecta eſt: ſed corpori quod optimo temperamẽto ſit, optimè temperatus aer ſaluberrimus eſt, ei verò, quod non ſit temperatum, is aer conueniet, cuius ſit temperatura contraria.

Lauari

De lotionibus. Cap. XVI.

LAVARI frigida, cõmendo quidem, ſed non tamẽ, vt putem cõferre ijs, qui vt ſors fert, vitam degunt, verùm ijs tantùm, qui diligentiam in victus ratione adhibent, laboribusque & cibis, vt par eſt, vtuntur. pleriſq; autem, qui maioris quandoq; refrigerationis indigent, ſatis eſt in frigida natare, idque æſtiuo tempore, cum iuuenes ſunt, & carne bene muniti, & frictionibus præcalfacti. Sint autem neq; rebus venereis, neque alia vlla laſsitudine defatigati, neque inconcoctione affecti, neque vomitus, neque alui euacuatio præceſſerit: neque ipſi ſint vigilijs vexati. nam ſi aliter fiat, periculoſum erit. Calidum autem lauacrum optimum, tutiſsimumq; eſt: nam laſsitudines ſoluit, æqualem omnium humorum exuberantiam digerit, calefacit, mitigat, emollit, flatus, vbicunq; conſtiterint, diſcutit, ſomnum conciliat, & carne corpus ritè conueſtit. Prætera verò facilè omnibus & viris, & mulieribus, & pueris, & ſenibus, & priuatis poteſt adhiberi.

De alimentorum facultatibus. Cap. XVII.

QVI tuendæ valetudinis curam gerit, debet alimentorum facultates, ſi quid aliud, cognoſcere. ergo quæ vim habent attenuantem, tranſitus anguſtos aperiunt, & glutinoſa, quæ corporibus adhæreſcũt, extrudunt, craſſaq; incîdunt, atque attenuãt. verùm ſi quis in eorum vſu diu, multumq; moretur, ſeroſa, bilioſaq; excrementa gignentur. ſi verò etiam diutius eis vtetur, melancholicus ſanguis fiet. quocirca ab eorum vſu continuo, præcipuè autem ijs, qui bilioſa natura ſunt, abſtinendum eſt. Iis enim ſolis hæc conueniunt, qui pituitam, crudumq; & tenacem, & craſſum

craſſum ſuccum coaceruarunt. Quæ autẽ incraſſantis facultatis ſunt, valenter nutriunt, ſiq; in ventriculo, & iecinore probè cõcocta fuerint, boni ſucci ſanguinẽ faciunt,& tamen lienem,iecurq; obſtruũt. inter hæc quædam craſſos tantùm ſuccos gignunt, vt lentes: quædam glutinoſum, vt malua: quædam vtrunque præſtant, vt animalia, quæ teſta ſunt operta. atq; ad valetudinem quidem conſeruandam tutior eſt attenuans, quàm incraſſans victus ratio. atquia parum nutrit,ideo neq; tenorem,neq; robur affert corpori. idcirco oportet quandoq; ea etiam alimenta offerre,quæ craſsi ſucci ſint, ſed moderatè:ac tũ præſertim,cùm ſe alimẽti indigẽtes eſſe mortales ſentiunt. quæ ſanè ab iis citra periculum ſumentur, qui ſeſe exercent, quiq; ſomno indulgere pro voluntate ſua poſſunt. Sed quicunq; ante cibos exercitationes obire nequeunt, ii omnes alimẽta craſsi ſucci vitent. verùm ne ocioſi quidẽ hæc attingant.nam ad bonam valetudinem tuendam maximum malum eſt ocium non ſecus, quàm moderatus motus maximum bonum eſt. Edulia verò, quæ mediæ materiæ ſunt inter attenuantia, & incraſſantia,ſunt omnium præſtantiſsima: quippe quæ ſanguinem conſiſtentia moderatum faciant.ita fit,vt hoc alimentum ſit noſtris corporibus accõmodatũ: quod verò malos ſuccos gignit,noxiũ: id quod eſt perpetuò fugiendum. præſtabit quoq; alimentorũ vitare varietatem, idq; potius, ſi ex contrariis ſint conflata facultatibus:neque enim quæ ſumpſeris, probè concoquentur.

De alimentis attenuantibus. Cap. XVIII.

ATTENVANT autẽ hæc,allia,cepa,porrũ,ſinapis, piper,ſmyrnium,pyrethrum,origanum,nepita,hyſſopum,ſiſymbrium,pulegium, thyma, ſatureia viri-

dia admota: at ſiccata iam medicamenta ſunt. prædi-
cta verò, ordine conſequuntur hæc, eruca, apiũ, pe-
troſelinum, ocimum, radicula, braſsica, beta, fœni-
culum, coriandrum, ruta, anethum, libyſticum, cumi
num, capparis & terebinthi fructus, ſemen cari, ani-
ſi, dauci, omniumq; odoratorum, acriumq;, & per-
ſpicuè calidorum: vehementer autem attenuant ſe-
mina rutæ, & canabis, vſque adeò vt medicamento-
ſa ſint. Ex cerealibus verò ſeminibus ad diætam at-
tenuantem ſolum hordeum moleſtia vacat: ſecundo
loco cenſentur panes triticei in clibano cocti. à cæ-
teris danda opera eſt, vt abſtineamus: niſi quis velit
per longa interualla piſa, lenteſq; guſtare. Maxima
autem copia alimentorum ad diætam attenuantem
nobis ſuppeditatur ex piſcib. ſaxatilibus, auiculiſq;
montanis, & omnino quæ exercẽtur, ocioſis: & quæ
ſiccioribus pabulis, iis quæ humidioribus vtuntur:
& quæ purũ, tenuemq; aerem inſpirant, iis quæ con
trariũ, præferenda ſunt. Piſcibus vti poteris iis, qui
mollem ſimul, & friabilem carnem habent: ab iis ve
rò, quorum dura, glutinoſaq; caro eſt, omnino abſti-
nendum. atque hæc quidem duo ſigna friabilitas, &
mollities ſunt, quibus omnẽ animantis carnem co-
gnoſcas. cui vtrunque inſit, eius carne ad ſatietatem
poteris veſci: cui neutrum, id penitus vita: cui alter-
utrum, veſci aliquando, non tamen vſque ad ſatieta-
tem. Gallinis veſci non prohibeo eos, qui ſe exer-
cent, itemq́ue columbis, & turturibus, & præcipuè
monticolis. his tamen non recentibus, ſed pridie ad
minus mactatis veſcendum eſt. nec ſolum turturem
concedo, verùm etiam perdicem, & cætera, quorum
modicè dura eſt caro. Faciũt ad hanc vitæ rationem
piſces ſale condîti: ſuccos enim craſſos, & glutino-
ſos maximè attenuant. ex iis eligendi ſunt, qui tene-
ra ſunt

ta sunt carne. cætaceum genus vitandum. potius verò ex aceto atque oxymelle parata quàplurima alimenta offerri conuenit, itemque salienda antè sunt, quæcunq; poſsint. Iam verò suillas carnes sale condîtas gustare quispiam poterit, neq; à fructibus autumnalibus iis, qui ventrem molliunt, lædetur. deteriores sunt, qui tardè transeunt, magisq; si duri fuerint: sed huiusmodi ne gustandi quidẽ sunt, nisi qui reponi, atque asseruari queant, quo in numero pira, pomaq;, & non pauca vuarum sunt genera, at molliores potius licet comedere: qui autẽ vehementer austeri, acerbiq; sunt, incõmodi ad hanc diætam iudicantur: omnium aptiſsimæ sunt caricæ, nuces, pistacia, & amygdalæ subamaræ. oliuas neque laudo, neque vitupero. ex dulcibus & potibus, & pastibus solum ferè mel exquisitè tenuem succum gignit. atque inter vina, quæ tenuia, albaq; sunt, crassos succos incîdunt, & per vrinas expurgant. deniq; ad victus rationem attenuantẽ oxymel est accõmodatiſsimum.

De alimentis craſsi ſucci. Cap. XIX.

CRASSI succi sũt panes, qui sub cinere coquũtur, quiq; non ritè sint facti: & placentæ ex musto similaq; confecti, & lagana, & placentæ, quæ itria nominantur: & quicquid ex tritico sine fermento fit, & item placentæ, quæ ex eadem materia parantur. Simila autẽ & alica abundè craſsi sunt succi. amylum mediocriter. at lobi & succi craſsi sunt, & calidi: itemq; lentis pars quæ est veluti caro, fabæ frictæ, & pisces, qui molles appellantur, loligines, sepiæ, polypodes, cætaceiq;, in quorum numero sunt tynni. moderatius verò, quàm hi, pelamides. satis verò craſsi succi sunt ostrea, buccinæ, purpuræ, chemæ, patellæ,

pectines,

pectines, pinnæ,& quæcunq; testa conteguntur. atque etiam anguillæ, cochleæ, carnes ceruinæ, caprinæ, bubulæ, leporinæ, suillæ, iecur, renes, testes cerebrum, spinalis medulla, mammæ, lingua, & glandulæ moderatè, lac nimis elixatum, casei omne genus. at recentes,& ex acido lacte confecti, minus: lac acidum igni coctum, oua quæ ad perfectam concretionem cocta sint, ac magis etiam assata, & longè maximè quæ in sartagine frixa sũt: palmulæ, castaneæ, bulbi, rapa, pruna, fungi, tubera, nuces pineæ, ficus non probè maturæ. Inter vina autẽ, quæ dulcia sunt, crassum sanguinem faciunt: ac magis id, quod defrutum vocatur: & eadem etiam ratione mustũ, itemq; vina crassa, nigraq;.

De ijs, quæ inter attenuantia, & crassos succos facientia, media sunt. Cap. XX.

MEDIVM inter attenuantia, & incrassantia locũ tenent panes optimè confecti, carnesq; gallinarum, phasianorum, perdicum, columborum, attagenum, turturũ, & omnium paruarum auium: itemq; pisciũ saxatilium, littoralium, ac pelagiorum, gobiorũ, murænarum, buglossorũ, & vno verbo, omniũ littoralium, pelagiorumq; piscium, qui neq; lentorem, neque fœtorem edendo afferant. & ficus maturæ, & seris ex agrestibus oleribus: est enim hoc cõmune genus multorum, at vnaquæq; species proprium habet apud Atticos nomen, vt lactuca, vt chondrila, vt gingydia, & alia plura. huiusce generis sunt palustris, myacanthinus, chamædaphnes, & bryoniæ, asparagus, vinum flauũ simul & dulce, ac perlucidũ: quale & Aruisiũ, Lesbiũ, Falernũ, & Tmolite. hæc enim & bonũ & moderatè crassum sanguinẽ gignũt omnia.

De

De iis, quæ succum glutinosum faciunt. Cap. XXI.

In tritici genere, quod graue, densum, & interius flauescens est, glutinosum succum facit. quod verò leue, rarumq;, & intus album, minus glutinosum succum gignit. Simila quoque & alica abundè glutinosæ sunt: itemq; tendines, & nerueæ musculorum extremitates, & particulæ quæ ad labra sunt, lingua, suillum pancreas, agnina caro, sesami semen, bulbi, palmulæ pingues.

De iis, quæ crudos succos pariunt. Cap. XXII.

Virides palmulæ crudis explẽt humorib. eos, qui eis vescũtur, radix rapi, caro testa cõtectorũ, quorum dura caro est, quæ salsum humorẽ ex nimia coctione abiecerit: quæ item mollia nominantur, polypodes, sepiæ, & quæ sunt generis eiusdem. omnia etiam animalia cætacea in mari degentia. ex quo fit, vt sale condita sint ad vsum traducta, vterus, intestina, vulua quadrupedũ, duriores glandulæ incoctæ, acidũ lac, panes in sartagine cocti, lupini, vua in ventriculo contenta, quæ corrupta non sit.

De iis, quæ frigidum succum creant. Cap. XXIII.

Qui cucumeribus se explent, iis vt crudum succum coaceruent, vsu venit. id quod iis etiam cõtingit, qui intestina, vterum quadrupedum, lacq; acidum, boletos, poma immatura, & bulbos denique comedunt.

De iis, quæ pituitam faciunt. Cap. XXIIII.

Pitvitosvm absolutè succũ faciũt partes animaliũ nerueæ, cerebrũ, pulmones, spinalis medulla,

glandulæ non concoctæ, agnina caro, & eorum, quibus testa adiuncta est, mollisq; carnis sunt: & poma non matura.

De iis, quæ succum melancholicum pariunt. Cap. XXV.

BVBVLAE, caprinæq; carnes, magisq; taurinæ, & hircinæ melancholicũ succum gignunt: ac multò etiã magis carnes pecudum, leporum, suum agrestiũ, carnesq; terrestrium animaliũ salitæ: itemq; lienes animantiũ. ex marinis verò thynni, & balenæ, & cætaceum omne genus, brassicæ, & arborum germina, quæ muria, vel acida muria sint condîta, qualia sunt lentisci, & terebinthi: & cinaræ caro, & lẽticula melancholicum edulium est. Post hæc locandi sunt panes furfuracei, quiq; ex typha, & aliis malis seminibus cõficiuntur, triticum tenerum, aphace, vicia, & vina crassa, atque nigra.

De iis, quæ biliosum succum gignant. Cap. XXVI.

SILIQVAE, cinaræ succus amarus est, & simul etiã tenuẽ bilim facit. ergo melius est, & vt ea elixata vescamur. mel facilè in bilim in calidis corporibus vertitur. omnes enim dulces succi, & itẽ vina dulcia materiam flauæ bili suppeditant.

De iis, quæ gignunt excrementa. Cap. XXVII.

EXCREMENTA gignũt palumbi, anseres, præter alas, omnia viscera, spinalis medulla, cerebrũ, aues, quæ in paludibus, stagnis, pratisq; degũt, cicer, fabæ virides, faba Aegyptia, porcelli nuper nati, ouium caro, & item eorum omnium animantiũ, quæ ignauã vitã ducũt: & pisces fluuiatiles, palustres, atq; in limo

limo uiuẽtes,& omne genus cætaceũ in mari uiuẽs.

De iis,quæ vacant excrementis. Cap. XXVIII.

EXPERTIA sunt excrementorum colla, caudæ, alæq; animalium,& agrestium caro, & eorum, quæ in siccis locis vitam transigunt.

De iis,quæ valde nutriunt Cap. XXIX.

CARO suum domesticorũ ualentissimum omniũ alimentum præbet,bubulum cerebrũ, testiculi, cor, spinalis,aliaq; medulla,alæ anserum,& magis etiam gallinarum, omniumq; pennigerorum ventres, cochleæ, ac magis ter coctæ. ex iis quæ testa operta sunt,huius generis censcentur,quorum dura caro est: cuiusmodi sunt purpuræ, buccinæ,& similia,astaci, paguri,cancri,locustæ,squillæ, & cætera consimilia. itemq; ea,quæ mollia uocantur,ut polypodis,sepiæ, & quæ talia sunt. ex cartilagineis verò torpedo,tur tur modicè. bati uerò & liobati,& rhinæ, magis nutriũt,at triglæ,gobiiq; minus. lac, quod crassius sit: quod verò liquidius est, minus. Inter panes maximè nutrit siligineus, deinde similaceus, tum ii, in quibus etiam furfur est. triticum elixum,simila,alica, fabæ carnem gignunt, non tamen firmam densamq;, sed potius laxiorem. cicer magis nutrit:phaseli', ochriq; magis, quàm fœnum græcum. dolichi verò, quos lobos & phasiolos uocant,non minus,quàm pisa nutriunt. lupini quoque uim habent alendi,castaneæ,palmulæ dulces, uuæ dulces, pinguesque; rapa, bulbi maximè nutriunt, ac magis bis cocti, mel despumatum & ad distributionem alimentorum, & ad nutriendum aptum redditur. uinum omne ad crassitiei proportionem nutrit. ergo rubrum,crassumque maximè omnium ad sanguinem gignendum aptum

eſt: deinde verò nigrum ſimul, & dulce, & craſſum, tum rubrum, craſſum, & adſtringens. his minus nutrit album ſimul, & craſſum, & auſterum: omniũ verò minimè, albũ & tenue. Iam verò omnia, quæ craſſi ſucci ſunt, ſi ritè cõcoquantur, & in ſanguinẽ cõuertantur, valde nutrient.

De rebus parum nutrientibus. Cap. XXX.

PARVM nutriunt extremæ partes animalium, vterus, ventriculus, inteſtina, caudæ, auriculæ, pinguedo, adeps, omne auium genus parum nutrit, ſi generi terreſtriũ comparetur. caro etiam eorũ, quæ ſunt confecta ſenio, minus alit, quàm eorum, quæ adhuc augeſcunt. alimentũ, quod ex piſcibus ſumitur, ſanguinem tenuiorẽ facit: ex iis verò quæ teſta intecta ſunt, quæ molli ſunt carne, vt oſtrea, parum nutriũt. panes hordeacei, polenta ex hordeo cõfecta, panes furfuracei, omnesq; ſordidi, & loti, amylum, maza ex polenta, hordeum, auena, milium, & magis panicum, oryza, faba viridis, ſemen papaueris, ſycamina, amygdala, piſtacia, pruna, perſica, armeniaca, præcocia, oliuæ, ac præcipuè maturæ, nuces auellanæ, ac potius regiæ, nuces, ſerica, corna, pruna ſylueſtria, rubi fructus, capparis, præſertim ſale condîta, terebinthi pars omnis, braſſica, beta, raphanus, napi, aſparagi omnes, paſtinaca, daucus, carus, cepa, & allium. porra verò cruda nihil penitus nutriũt, at bis, térue cocta, parumper. mala Punica parum nutriũt, itemq; pira, cucurbita, vuæ deniq; paſſæ, & auſteræ, & non pingues.

De rebus mediis inter ea quæ multùm, & quæ parum nutriunt. Cap. XXXI.

INTER ea quæ multùm, & ea quæ parum alũt, ĩter iecti ſunt medii phaſeli, ochri, & cicerculæ. Ficus verò

rò non æquè ac cæteri autũnales fructus,nutriũt, & laxam carnem gignunt. Simili quoq; modo vuæ,sed minus, quàm ficus nutriunt, laxamq; & flacidã carnem gignunt.

De rebus boni ſucci. Cap. XXXII.

OPTIMVM lac eſt omniũ ferè,quibus veſcimur, optimi ſucci. eſtq; optimum eorum animantiũ,quæ integra valetudine fruuntur, cùm nuper emunctum potatur. oua tremula, ſorbiliaq; gallinarum,& phaſianarum. aues autem,piſcesque omnes parum abeſt quin boni ſucci ſint: præter eos,qui in paludibus,ſtagnis,limoſisq; ,& turbidis fluminib. viuũt. Odoratu verò guſtatuq; diſcernere piſces oportet. nam qui in aquis vitiatis degunt, fœtidi, inſuaues, mucoſiq; ſunt. Iam verò carnes animaliũ,ſi probè fuerint con coctæ, optimũ ſanguinẽ faciunt: quod præſtãt maxi mè carnes eorũ,quæ boni ſucci ſũt: quale eſt ſuillũ genus. mãma boni ſucci eſt,itemq; iecur,partes etiã, quæ circa labra sũt,& alæ, & cæteræ extremæ particulæ. at vulua,& inteſtina,& cauda minus,quàm carnes probi ſucci ſunt,cor nõ eſt mali ſucci. pedes porcini præſtant grũno,& auriculis. agreſtiũ beſtiarum carnes melioris ſucci ſunt,quàm cicurum. panis purus, ritè confectus,boni ſucci eſt. alica,ptiſana rectè cocta,fabæ,caſtaneæ non mali ſucci ſunt. ficus matu ræ,vua matura penſilis vacat reprehenſione. caricæ ſtatim diſtributæ boni ſucci ſunt: at ſi diu in ventriculo maneãt, mali, & pediculos præterea gignunt: ſi cum nucibus eas ſumas, præſtanriſſimum edulium facies. at quicunq; ficus,caricasq; cum aliquibus aliis eduliis non comedunt, ii non parum læduntur. Lactuca in olerũ genere,ſanguinẽ gignit, poſt eam

intyba. Vina odorata boni ſucci ſunt: atque optimi quidem ſucci eſt Falernum,& Tmolite dulce, & Aruiſium.

De rebus mali ſucci. Cap. XXXIII.

AB omnibus mali ſucci eduliis,etiam ſi facilè cōcoquantur,abſtinendum cenſeo: ſuccus enim malus ex eis collectus longo tempore latet in uenis, qui cùm parum occaſionis ad putreſcendum nactus ſit, febres malignas inuehit. Cæterùm mali ſucci ſunt hæc.ouilla caro,agnina:hircina uerò peſsima eſt,deinde arietina,tum taurina,inter has omnes caro caſtratorū melior eſt: ſeniorū carnes ſunt deterrimæ. Caro leporina eſt illa quidē ſanguinis craſsioris effectrix,cæterùm melioris ad ſucci bonitatem,quàm bubula,ouillaq;: ceruina uerò non minus,atq; illæ, mali ſucci eſt. Renes mali ſucci ſunt,teſticuliq;, præterquàm gallorum gallinaceorum,cerebrum,ſpinalis medulla,lingua,lien,oua in ſartagine fricta,caſei veteres, boleti, amanitæ,fœnum græcum,lens, auena,cicer non boni ſucci:olyra verò tantò eſt tritico deterior, quantò eſt quàm tipha & auena præſtantior: panicū,milium,& cætera ſimilia boni ſucci nō cenſentur. Iam dracones,galeonymi,ſcorpii,trachuri,triglæ,orphi,glauci,zygænæ,gongri,phagri,& alia cætacei generis, quæ in mari uiuunt, mali ſucci ſunt omnia. Poma immatura,pira antequàm concocta ſint, perſica,mala punica,meſpila,corna,pruna, ſiliquæ, terebinthi fructus, cinara,& præcipuè cùm iam obduruerit,cucumeres,pepones, melopepones ſed hi minus: cucurbita eſt his melior, ſed ipſa quoque in ſtomacho corrupta,fit abundè mali ſucci. Ficus minus mali ſucci ſunt, quàm cæteri æſtiui fructus, qui horæi dicuntur. itemq; caricæ:ſed ſi quis

eis diutius vtatur, non admodum bonũ ſanguinem gignent,& inde magna quoq; pediculorũ copia cõſequetur. Ex oleribus nullum boni ſucci eſt: in medio tamẽ eorum quæ bonum, quæq; malum ſuccum faciunt, eſt lactuca,& intybus: pòſt verò, malua, blitum, atriplex. Radices tum olerum, tum verò etiam plantarũ mali ſucci ſunt, quæcunq; acres ſunt, qualis eſt ceparum, porrorum, alliorum, radicularumq́;, & daucorum: mediæ ſunt radices raporum,& ari. ocimũ ſucci peſsimi eſt, rapum crudius, braſsica, bulbi non probè elixati, cepa, allium, porrum, ſi bis cocta fuerint, ſucci prauitatem deponunt: omnino uerò peſsimi ſucci ſunt olera, quæ ſylueſtria nominãtur: uina quoque craſſa, unaq́; fœtida, & quæ in ſua uia, auſteraq́; ſunt, mali ſucci iudicãtur: tale eſt uile bithynum, quod in magnis doliis importatur: nam quod in paruis conuehitur, neque boni, neque mali ſucci eſt.

De rebus, quæ bene concoquuntur. *Cap.* XXXIIII.

PROBE` concoquuntur panes ritè cõfecti, omnes ſaxatiles piſces, gobius, torpedo, turtur, omne genus uolatilium, generi terreſtriũ comparatum, melius concoquitur, præſertim caro perdicis, attagenis, columborũ, gallinarum, phaſianorum,& alæ anſerinæ:& his magis alæ gallinarũ:& ad ſummũ, alæ bene habitorum,& iuniorum, optimè concoquuntur: peſsimæ uerò gracilium,& ſeniorum. Quæ uerò ſero lactis educata ſunt,& iecur anſerum, & cæterorum, quæ ita nutrita ſint, teſteſq́; pullorum gallinaceorum, facillimè concoquuntur: eiuſmodi quoque ſunt carnes porcorũ: ætati uerò florenti, quæ ſe exerceat, accõmodatior eſt porcorũ, quorum ætas flo-

reat, caro: aliis verò, porcorum adhuc crescentium. Vituli melius concoquuntur, quàm perfecti boues, & hœdi facilius, quàm capræ. caro denique adhuc crescentium facilius, quàm non crescentium concoquitur. nux etiam regia facilius, quàm auellana: bulbi facilius concoquuntur, qui bis cocti fuerint: oua tremula & sorbilia, lactucæ, intyba, malua, cucurbita cocta, cùm non vitietur: vina dulcia melius quàm austera concoquũtur. Cæterùm ex iis, quæ æquè salubria sunt, id melius concoqui sciendum est, quod ucundius sit.

De rebus, quæ difficulter concoquuntur. *Cap.* XXXV.

AEGRE concoquitur caprarum, boum, ceruorũq; caro: hircina verò est ad concoquendum pessima: deinde arietina, tum taurina, & annosorum animalium caro pessimè concoquitur, & sues senio confecti fibrosam, siccamque, & ideo concoctu difficilem carnem habēt. Ventriculus difficulter cõcoquitur, atque etiam intestina, vterus, lingua, cor, iecur, aures, caudæ, renes, cerebrum, medulla spinalis, & perfectorum animalium testes: anseres, præter alas: palumborum, sturnorum, merularum, & paruarum auium caro durior est: & magis etiam turturis, atque anatis. difficilius verò quàm hæ concoquitur, fibrosaq; est caro pauonum, & otidum: aeriorum animalium ventriculi omnes ægrè concoquuntur. Quo in genere falsò a quibusdã laudatur struthocameli venter, & mergi: vix etiam concoquuntur cochleæ, lac acidum, caseus vetus, at nouus, præsertim qui ex lacte acido confectus est, melius concoquitur: purpurarum, buccinarũ, & aliorum testa intectorum caro, quia durior est, ideo ægrius concoquitur: itemq;

aſtaci,paguri,cācri,locuſtæ,ſquillæ, & cætera his ſimilia: polypodes quoq;, ſepiæ,lolignes,& alia,quæ molli cute prædita vocātur,bati,liobati,rhinæ,dracones,cuculi,galeonymi,ſcorpii,trachuri,triglæ, orphy,glauci,zygænæ,gongri oua in ſartagine cocta, triticū elixum, polenta, tipha,auena,fabæ,dolichi, phaſioli,cicercula,cicer,oryza,lupini,panicum, milium,& his conſimilia:lens,ſeſamum,caſtaneæ, mala,pira,antequàm matura ſint:ficus nondum maturæ,vuæ acidæ,& auſteræ,omnes palmulæ,ſiliquæ,ocimum,rapum crudius, bulbi crudiores, paſtinaca, daucus,carus,& omnes olerū radices, & ipſa etiamnum olera,præter lactucas,intybaq;: vina craſſa, & noua ægrè concoquuntur, & item aqua omnis.

De rebus ſtomacho idoneis,ipſumq; roborantibus, *Cap.* XXXVI.

PALMVLAE auſteræ,poma cydōia, oliuæ ſale cōditæ ad hoc valent: præſtantiores autem ſunt,quæ ex aceto parātur,vuæ paſſæ auſterę,vua in vinaceis repoſita,nux regia,magis quàm auellana, ac multò etiā magis cū caricis:cynara,gingydiū,eſtq; hoc ſcandici ſimile,quod crudum, coctumq; ſumptū ſtomacho valde conuenit.longiorem coctionem non fert ſinapis,raphanus,rapum,naſturtium,pyrethrum,regius aſparagus, & paluſtris,& oxymyrtinus,& chamædaphnes, & oxyacanthę, & bryoniæ:bulbi appetitum excitant,& capparis ſale condîta: citri extima pars ſtomachum vice medicamenti corroborat, vinum auſterū os ſtomachi roborat, præſertim ubi ventriculus calida intēperie laborat.

De rebus, quæ ſtomacho incommodæ ſunt,
Cap. XXXVII.

BETA ſic aliena ſtomacho eſt, vt ſi edatur largius, morſum

morſum etiam inducat: ocimũ quoque ſtomachum lædit, & rapum crudius, blitumq́;, & atriplex, niſi ex aceto, oleo, & garo ſumatur: fœnum græcum, & ſeſamum ſubuertunt ſtomachum. lac in frigido uentriculo, atq; in febricitantibus aceſcit: ſi uerò quis melli admixtum lac copioſius propinet, ad uomitum impelletur: pepo non probè concoctus, cholericos inferre morbos conſueuit, ſimiliq; modo melopepo: cerebrũ omne alienũ ſtomacho eſt, & ſpinalis æquè, ac medulla cæterorum oſsium: uinum nigrum: & auſterum facilè aceſcit, & ad uomitũ impellit, idem facit craſſum, & nouum.

De rebus, quæ flatu vacant. Cap. XXXVIII.

FLATV uacant hæc, piſa, phaſeli, cuminum, libyſticũ, uiticis ſemen, canabis fructus, faba fricta, bulbi plurimùm, aut certè bis elixati, tum ex oleo, acetoq; ſumpti, mel quod coquendo ſpumam vniuerſam depoſuerit: oxymel flatus diſcutit. panes hordeacei. Inter ea uerò quæ inflant, quæq; non, medii ſunt phaſeli, ochri, & cicerculæ.

De rebus, quæ flatum cient. Cap. XXXIX.

INFLANT autem hæc, cicer, lupinus, panicũ, milium, & quæ ſunt generis eiuſdem, fabæque: lobi minus quàm fabæ, maza ex poléta, liquores omnes, ſed magis cyrenaicus, ſilphii liquor, & radix: ex ficubus flatus breuis excitatur, quia facilè deiiciũtur: quæ uerò exquiſitè maturæ ſunt, parũ abſunt ab eo, ut nihil noceant, ſicut caricæ: palmulæ uirides flatũ gignunt, & rapum crudius: lac facilè in uentriculo ciet flatum, atque etiam bulbi crudiores, mel itẽ non perfectè coctum: uina dulcia flatus diuturnos pariunt, ſed & dulcia ſimul & auſtera, & muſtum flatus inducunt.

De

De rebus abstergentibus, incidentibus, & aperientibus. Cap. XL.

ABSTERGIT ptisana, fœnugræcũ, melopepo, vuę passæ dulces, fabæ, cicer, & magis quod nigrum est: capparis est satis tenuiũ partiũ, & deterget, aperitq;, præsertim verò cum oxymelle, aut oleo & aceto ante cæteros omnes cibos sumpta: betæ succus abstergit, ac magis si cũ sinapi, aut aceto edatur: bulbi vim habẽt attenuandi atq; aperiendi, cepæ, allia, porraq; attenuant, incidũtq; crassos, & glutinosos humores: serum quoque lactis humores crassos attenuat: ficus abstergent, ideo fit, vt multa arenosa ex eorũ vsu à renibus excernantur: caricæ attenuãt, renesq; expurgant: amygdalæ abstergent, attenuantq;, & viscera purgant, faciuntque, vt humores ex thorace, & pulmone eiiciantur: pistacia valent ad iecoris firmitatẽ, & ad purgandos eos humores, qui in eius meatibus impacti sunt: mel quod ex calidis siccisq; plantis factum est, maiorem attenuandi vim habet: quocirca etiã aqua mulsa est ad sputũ educendum accõmodata: oxymel, quæ nõ penitus glutinosa, crassaq; sunt, facilè educit, & viscera sine molestia expurgat, ac thoracis & pulmonis affectionibus mirificè prodest: iis qui succos crassos aceruãt, vina tenuia cõueniunt: siq; frigidi humores fuerint, apta erunt, quæ tenuia, veteraq; sunt cum acrimonia coniuncta: vinum verò aquosum ad humores è pulmone educendos facit, roborat enim, humectatq;, & siccat mediocriter. Vinum autem dulce in morbis acutis, ubi sit facta concoctio, ut in peripneumonia, & pleuritide ad educendum accommodatum est.

De rebus obstruentibus. Cap. XLI.

LAC quod seri parum, caseiq; multum habet, non tutum

tutum est ei, qui in illius vsu longo tempore moretur: nam & renes calculo obnoxios lædit, & iecoris obstructiones gignit in iis, qui præstò sunt, vt hisce morbis capiantur. Caricæ sunt iecori & lieni inflammatis noxiæ, vt etiam ficus: omniaq; dulcia lienem, iecurq; lædunt: aqua mulsa incōmoda est iis, quibus elata in tumorem viscera aut scirrho, aut œdemate, aut inflammatione laborant: palmulæ pingues obstruunt. Omnia autem genera liborum, quæq; ex simila cōficiuntur, obturant, lienem augent, & lapidem in renibus gignunt: idem facit triticea farina cum lacte: alica etiam non est idonea iis, quorū obstructum iecur est, & quorum renes propensi sunt ad lapidem gignendum: vinum dulce obstruit, & viscera auget.

De rebus tardè transeuntibus. Cap. XLII.

TARDI transitus sunt omnia, quæ ex itriis & simila cōficiūtur, fabæ frictæ, pāes puri, lens sine cortice, cerebrum, medulla spinalis, iecur, cor, triticum elixum, oua assa, elixa, in sartagine fricta, lupini, phasioli, pisa, sensamū, poma, pira nōdum matura, siliquæ, vinum dulce, ac magis austerum, & nigrum sine dulcedine, itemq; crassum, & nouum omne: aqua omnis tardè transit.

De rebus, quæ facilè corrumpuntur.
Cap. XLIII.

FACILE autē corrūpūtur persica, armeniaca, præcocia: & omnes fructus æstiui, quorum natura humida est, in ventriculo facilè vitiantur, nisi citò deiici properent. Omnia deniq; mali succi edulia, quæ humida lubricaq; sunt, & subduci facilè possunt, ante alia sumenda sunt: ita enim ipsa citò subducta, cætera secum deducunt: si verò post alias dapes comedantur,

dantur, eas etiam ſimul vitiabunt.

De rebus, quæ difficulter corrumpuntur. Cap. XLIIII.

AEGRE vitiantur chamulæ exiguæ, purpuræ, buccinæ, & cætera omnia teſta intecta, quorum dura caro eſt: quæ etiam dare conſueuimus iis, qui propter humorum malitiam cibos corrumpũt: eaq; bis & ter in optima aqua coquimus, & in aliam puram trãsferimus, cùm prima iam ſalſa facta eſſe videatur. Simi les ſunt aſtaci, paguri, cancri, locuſtæ, & ſquillæ, & alia omnia, quæ carnem habent, quæ ægrè vitietur, non ſecus quàm ea, quæ teſta contecta ſunt, quorum dura caro eſt.

De rebus aluum ſubducentibus. Cap. XLV.

CIENT aluum lens, braſſica, atq; ex marinis fermè omnia, quibus teſta pro operculo eſt, & cochleæ mixtam ex contrariis facultatibus naturam habent: ipſum enim ſolidũ cuiuſq; corpus permeat, aluumq; comprimit: humor verò ad excretionem iritat. Si quis igitur lentem, braſſicamq;, & alia, quorum facta mentio eſt, decoquat, deinde eorum decoctum oleo, garo, & pipere condiat, tum cui velit bibendũ det, ventrem eo potu ſubduci videbit: maiorũ quoque herinaceorum, & cochlearum omnium, & veterum gallorum iuſcula uentrem ſubducunt. Braſsicam ſi velis ſubducere, ollam cũ aqua in qua cocta fuerit, prope vas aliquod admouemus, & ita extrahendo in oleum & garum ſine mora coniicimus: adhunc vſum non eſt admodum coquenda. Iam furfuracei panes cient aluũ, & fœnu græci liquor, ex melle coctus, & ſumptus, idoneus eſt, vt omnes humores vitiatos, qui inteſtinis cõtinentur, ſubducat: ſed

mel

mel quod ei admiſceatur, eſſe exiguũ debet, ne morſum afferat: oliuæ ſale cõditæ ante alios cibos ex garo ſumptæ, aluum mouent: lac quod craſsius eſt, minus mouet, liquidius verò, magis. Serum lactis valde euacuat, eiq; tantum mellis addendum eſt, quantum ſatis ſit ad condiendũ, ne guſtum lædat. Carnes animalium valde nouellorũ facilius per ventrem tranſeunt: ſimili quoque modo cartilagineorum caro, & torpedo, & turtur, modicè tranſeunt: maluaq; & beta modicè: recens caſeus ex melle, atriplex, cucurbita, pepones, melopepones, ficus, caricæ, vuæ dulces, præcipuè cùm humidæ ſunt, ſycamina prius ſumpta, nux adhuc humida ad ſeceſſum eſt accõmodata: aridæ quoq; nuces, ſi prius in aqua multùm maduerint, melq; eis affundatur, vel ſi quis ipſas per ſe ſumat, aluũ abundè molliũt: ſed magis etiam, ſi poſtea aquam mulſam ſorbeas: eſt enim planũ, valere ad aluum ſubducendam, ſi poſtquàm hæc quæ dixi, ſumpſeris, vinum dulce bibas, tum ſpatio quodam temporis interpoſito, & non ſtatim prandeas. ceraſia ſola, præcocia, perſica, & omnia humida & aquea, & omnino quæ nullã inſignem afferre guſtantibus, aut odorantibus qualitatem videntur, ſunt mediæ quodammodo facultatis, inter ea, quæ aluũ ſubducunt, quæq; ſupprimunt. mel ſolum ſi quis non coctũ lambat, aluum rectè ſubducet: aqua etiam mulſa parũ vel nihil cocta facilè ſubducitur. vinũ dulce ad ventris ſeceſſum prodeſt: muſtum uerò ſubducit.

De rebus aluum ſupprimentibus. *Cap.* XLVI.

PALMVLAE auſteræ, vuæ paſſæ auſteræ, ſycamina, rubi fructus, pruna agreſtia, poma adſtringẽtia, itẽq; pira & mala cydonia: atq; etiam aſtaci, paguri, cancri,

cri, locustæ & squillæ, & cætera huiusmodi, quorum mollis testa est: sed minus quàm ea, quæ dura testa sunt operta. Habent aũt hæc salsum in se humorem, quẽ si in aqua deposuerint, non minus quàm ostreorum, & aliorum dura testa contectorũ carnes, aluum supprimẽt: lens quoq;, & brassicæ bis coctæ, & cùm succum deposuerunt, aluum cohibent. Sique humectum ventrem siccare velimus, brassicã modicè coctam priore aqua abiecta, in aliã calidã statim cõiicimus, in eaq; iterum coquimus vsque dum flaccida reddatur: nam quæ bis coquuntur, neq; aerem, neq; aquam frigidã debent attingere: quippe cùm si contingant, nunquam flaccida sint euasura, ne si diutissimè quidẽ coxeris. si à lente corticem detraxeris, vehementem adstringendi facultatem amittet, neque eodẽ modo ventris fluxiones exiccabit: si verò eam contundas, bisq; excoquas, & priorẽ aquã abiicias, deinde parum aceti aut garі admisceas & aliquid eorum, quibus aluus constringitur, adiicias, ne gustatui molestia afferatur, suauissimum vtilissimumq; medicamentum simul & edulium conficies. polenta ex vino austero potui data exiccat. oryza cohibet, & item panicum, milium, fricta, leporinæ carnes, vinum austerum, & nigrum dulcedinis expers: & quod album est & austerum, & fuluum atque austerum.

De rebus, quæ in alimentis calefaciunt. *Cap.* XLVII.

HAE res calefaciũt, triticum coctum, panes ex eo confecti, typha, auena, fænugræcũ, palmulæ dulces, mala dulcia, sesamum, vuæ dulces, ideoq; sitim afferunt vuæ passæ dulces, malua modicè. apium, smyrnium, eruca, raphanus, radicula, rapa, sinapis, nastur

tium,

tium,pyrethrum,pastinaca,carus,allium, cepa, porrum,caseus vetus,vinum vetus modicè calidum est, ideoq; sitim inducit. fuluũ est nigro calidius. flauũ est calidissimum, deinde fuluum, tum rubrum, post hoc dulce,postremò album minus cæteris calefacit: vetustissimum verò abundè calefacit.

De refrigerantibus. Cap. XLVIII.

REFRIGERANT autẽ hæc,hordeũ,quoquo modo eo vtaris,milium,panicum,tubera, cucurbita cocta, pepones, melopepones, cucumeres,pruna,sycamina,vuæ austeræ & acidæ, vuæ passæ austeræ,mala adstringentia, & acida, & insipida,pira,mala cydonia: refrigerant etiam palmulæ adstringentes, in quibus frigidus succus inest: & lactuca & intyba moderatius. portulaca, papaueris semen,aqua,vinum dilutum non perspicuè calefacit, quam ob rem minore cum periculo febricitantibus datur, vinum album & austerum minimè pro vini natura calefacit, quod verò album simulq; austerum est,& crassum & nouum, manifestò refrigerat. acetum quoq; refrigerat,estq; tenuium partium:quocirca neruos magis quàm alia refrigerantia,lædit:medium verò locum inter refrigerantia & calefacientia sortiuntur panes loti,amylum, atque vuæ vinosæ.

De rebus siccantibus. Cap. XLIX.

SICCANT autẽ lens,brassica,poléta,viticis semẽ, eruum bis coctum, & sæpe in aqua dulce redditum: album verò præstantius est. Porrò quecunq; assa,frictaque edunt homines,ea siccius alimentũ præbent: ea quoque,quæ garum, aut vinum liberalius acceperunt,sicciora sunt, quàm quibus hæc non insint. Cæterùm maxima differẽtia alimentis apparandis affertur ex facultate seminum,olerum,& plantarum,quæ in

induntur, quæ omnia siccãtia sunt illa quidem, sed alia magis, alia minus.

De rebus humectantibus. Cap. L.

HVMECTANT ptisana, cucurbita elixa, pepones, melopepones, cucumeres, nuces virides, susina, pruna, sycamina, lactuca, intubus: malua aũt & blitũ, atq; atriplex maximè omnium olerũ aquea sunt. humectant etiam fabæ virides, cicer. aqua refrigerat & humectat: at calefacta, humectat & calefacit.

De rebus caput lædentibus. Cap. LI.

CAPVT lædũt sycamina. rubi fructus dolorem capitis affert. palmulæ omnes, eruca. fœnugræcũ, fuluum & austerum vinum capitis dolorem creat, mentemq; tentat magis, quàm nigrum & austerum. odorata quoque idem faciunt: at aquosum neque caput dolore vexat, neq; neruos tentat. quod verò pauciferum vocant, capitis etiam dolores sedat, quos succi in ventriculo cõtenti excitarunt. vetus vinũ non est aptum capiti, nisi quis admodũ robustũ caput habeat. aqua in qua vuæ maduerint, quæ fex nominatur, capitis dolorem excitat: idem facit vua in vinaceis reposita.

De rebus dentes lædentibus. Cap. LII.

LAEDIT autem dentes lac, si quis eo assiduè vtatur: idem quoque gingiuis nocet, easque flaccidas reddit: at dentes facit corruptelæ obnoxios, & qui facilè erodantur. Ergo in alimento, quod ex lacte sumitur, vino diluto os colluendum est: sed præstat etiam eidem mel admiscere.

FINIS PRIMI LIBRI.

ORIBASII AD EVNAPIVM LIBER II.

VAE ſcire,quæq; facere deberes Eunapi,bonæ valetudinis tuẽdę gratia,ſuperiore libro expoſuimus:ſequit̃ autem, vt vniuerſales ſimplicium medicamẽtorũ, & eorum, quæ ſuppeditari facilè poſſunt, facultates dicendæ eſſe videantur. Qua in re docebimus,quibus affectionib.ſingula medicamenta auxilientur:deinde vt in alimẽtis declarandis, ſic in medicamẽtis recenſendis faciemus, vt materias cuiuſq; facultatis, atq; actionis in vnum conducamus,& deſcribamus:ita enim magna curationum perutilium, quibus quotidie indigemus, nobis ſuppetet copia: idq; elemẽtorum ordine ſeruato fieri poterit quamcommodiſsimè.

De facultate ſimplicium medicamentorum per ordinem elementorum. Caput primum.

AGNI, hoc eſt viticis folia, flos,& fructus calidæ ſiccæq; facultatis vehemẽter sũt, abũdeq; tenuium partiũ, ac res venereas cohibẽt.Quã ob rem nõ modò ad caſtitarẽ cõferre putãtur, ſi quis eis veſcatur, ſed etiam ſi in lecto ſubſternantur.Verùm ad lienem & iecur indurata, atque obſtructa viticis, quàm rutæ ſemen eſt accõmodatius.

Agroſteos, hoc eſt, graminis radix modicè frigida,ſiccaq; eſt:ideoq; vlcera cruenta agglutinat: ipſa verò herba impoſita refrigerat,ſed nõ valẽter: eſtq; in medio ſiccitatis & humiditatis conſtituta. Mordacitas autem & partium tenuitas, quæ in radice ineſt, perexigua eſt illa quidem, ſed tamen decocta & epota la-

ta lapides frangere quandoq; consueuit.

Agaricum vim habet per halitum digerendi, & crassos humores incîdit, viscerumq; obstructiones expurgat: idcirco morbum arquatũ, cùm iecur obstructione obsidetur, iuuat: medetur etiam morbo comitiali, & rigoribus, qui certo circuitu redeunt, quiq; ex crassis glutinosisq; humoribus oriuntur.

Adiantũ siccat, tenuat, digerit: nam & caput glabrum ex alopecia, capillis cõuestit, & strumas, & abscessus digerit, & epotũ lapides frangit, nec mediocri adiumento est, vt glutinosa crassaq; ex pulmone & pectore excreentur: & ventris profluuium sistit: in medio verò ordine caliditatis frigiditatisq; constituitur.

Aegilops digerendi vim habet: quã ob rem induratas inflãmationes, & ægilopas, & alopecias sanat.

Aizoon vtrunq; & maius & minus, siccat leniter: in eo tamen aquea essentia cæteris excellit, & vehementer refrigerat. hinc ad erysipelata & herpetas, & inflammationes ex fluxione ortas accõmodatũ est.

Aera, hoc est, lolium, calefacit & siccat vehementer, & efficaciter, vt proxime ad acria accedat: abundè autem siccat.

AEgyri flores vehementer calefaciunt, modicè verò siccant. sunt præterea tenuium partium: eius autem resina calidioris facultatis est.

Acacia siccat illa quidem vehementer, sed lota abundè refrigerat, non lota verò modicè: cumq; non constet ex particulis similibus inter se, partes quasdam in se dispersas habet & tenues & calidas, quæ lauando segregantur.

Acalephes, hoc est, vrticæ folia & fructus, facultatis sunt abundè digerentis, tenuiumq; partiũ, ac citra vehementẽ caliditatem. phymata igitur paroti-

dasq; sanant. crassa quoque & glutinosa è pectore pulmoneq; educunt, sed & quiddã habẽt flatuosum, quo etiam venerem stimulant: præsertim verò si semen cum musto bibatur.

Acanthæ leucæ, hoc est, spinæ albæ radix modicè siccat & astringit: quocirca & cœliacos & stomachicos iuuat, & sanguinis reiectiones cohibet, & illita contrahit œdemata, dentesq; dolentes iuuat, si eius decocto colluantur. eius semen tenuium partiũ est, calidæq; facultatis: itaq; potui datum conuenit iis, qui conuelluntur.

Acori radix calidam & siccã vehementer vim habet,& consistentia est tenuium partium. lotium ergo ciet, & lienes induratos iuuat.

Aloe vehemẽter calefacit, siccat verò astringitq; moderatè: estq; medicamentũ stomacho idoneum, vt si quid aliud: & sinus glutinat.sanat etiam vlcera, quæ ad cicatricem difficulter perducuntur, præsertim quæ in ano & pudendis fiunt. Prodest itidem eorum inflammationibus aqua subacta, & vulnera eodem glutinat modo: iuuat etiam, si pari modo ea vtaris,inflammationes, quibus os, nares & oculi obsideãtur: iam verò repellere & digerere simul potest ita, vt paululũ etiam abstergeat: idq; vsq; dum puris vlceribus molestum non fit.

Hales, id est, sales, similem vim habent fossiles, & marini, & ex duabus mixti sunt qualitatibus, abstergente atque adstringente. vtrunq; autem genus siccare planum est. quam ob rem omnem humorem in corpore depascitur,& partes solidas adstringendo condensat, quod in causa est, vt eas sale condiant, salq; corpora à corruptela conseruet. sal vstus maiorem digerendi vim habet: non æquè tamen contrahit & condensat.

Ha-

Halos anthos, hoc eſt, flos ſalis tenuiorũ partium eſt, quàm ſal vſtus, eſtque acris qualitatis, & abundè digerentis.

Ameos ſemen calefacit & exiccat vehementer, cùm tenuium ſit partiũ: digerit etiã, & vrinã mouet.

Amurca calefacit illa quidem, non tamen perſpicuè mordicat: ſi verò coquatur, calidæ ſiccæq; facultatis abundè fiet.

Ampeli leucæ, id eſt, vitis albæ, quam etiam bryoniam vocant, germina vrinã modicè cient. radix abſtergentem, ſiccantem & tenuium partium vim habet, & moderatè calidã: quare henes induratos tum pota, tum foris impoſita liquat: cum ficub. verò ſcabiem & lepram curat. Nigra verò vitis eſt ad omnia ſupradictæ ſimilis, præterquã quòd imbecillior eſt.

Amygdalæ amaræ ſunt facultatis perſpicuè attenuantis, vt ephelin expurgẽt, & excreationibus glutinoſorum craſſorumq; humorũ ex pectore pulmoneq; abundè conferant. quinetiam obſtructione liberant, purgantq; iecur, ſplenem, colon inteſtinum, & renes. tota quoq; eius arbor ſimilis eſt facultatis: nã eius radices coctæ atque illitæ ephelin expurgãt: dulces verò ſunt amaris imbecilliores.

Ammoniacum habet emolliendi facultatem intenſam adeò, vt etiam tophos articulorũ diſſoluat, & lienes induratos ſanet, & ſtrumas digerat.

Amomum facultatẽ acoro ſimilem poſſidet: ſiccius tamen acorum eſt, amomum verò maiore quodammodo vi concoquendi eſt præditum.

Anagallis vtraque & quæ cæruleum, & quæ puniceum fert florem, admodum extergentis facultatis eſt, habetq; nõnihil etiam caloris, & attrahendi vim quandam adeò, vt ſurculos etiam extrahat. vtriuſq; ſuccus ex naribus purgat, ad ſummam verò ſiccandi

vim habet morsu vacantem, atque ideo vulnera glutinat, & putrida adiuuat.

Andrachne, hoc est, portulaca, vehementer frigida est, & abundè humida, estque paucæ austeritatis particeps: proinde fluxiones repellit, præsertim biliosas & calidas, eas cùm mutando, tum in qualitate alterando magnopere refrigerans. Hac etiam ratione æstuantes, si quid aliud, adiuuat tum ori ventriculi imposita, tum verò etiā totis præcordiis. medicamentum verò est, quod ad sanguinem facit: similiq; ratione eius succus adeò, vt non solùm foris admotus, sed etiam epotus refrigeret: quod etiam toti herbæ si comedatur, accidit. quoniam verò restringit, vtile dysentericis edulium est, itemq; fluori muliebri & sanguinis reiectationibus. Sed tamē ad hæc est multò quàm herba, succus eius efficacior.

Anemonæ omnes acrem, extergentem, attrahentemq; & ora vasorum aperientem facultatem obtinent: quam ob rem radix cōmansa pituitam euocat, succus è naribus purgat, & oculorum cicatrices extenuat. Præterea verò anemonæ vlcera sordida expurgāt, & lepras tollūt, menstruas purgationes prouocant, & lac denique trahunt.

Anethum abundè calefacit & siccat, itaq; iure fit, vt in oleo decoctum digerat, dolorē sedet, somnum conciliet, crudosq; & incoctos humores cōcoquat: vstum verò vehementer calefacit & siccat, ideoque vlceribus nimis humidis inspersum prodest: præsertimq; iis, quæ in pudendo sunt. Quæ verò in præputio inueterarint, ea probè ad cicatricem perducit. Cæterùm viride humidius est, ac minus calidū, itaque magis concoquit quàm aridum, sed minus digerit.

Anthemis, siue chamæmelum modicè calefacit & sic-

ſiccat, eſtq; tenuium partium: itaque digerit, rarefacit, ac laxat. proinde laſſitudini, vt ſi quid aliud, in primis cōfert, dolores ſedat & mitigat. præterea tēſa remittit, ac laxat, quæq; modicè dura ſunt, emollit. febres quoque eas, quæ citra viſceris alicuius inflammationē moleſtæ ſunt, diſſoluit: præſertim quæ ex humoribus bilioſis, aut cutis denſitate originem trahūt. & hypochondriis, vt ſi quid aliud, iucundum eſt. Iam exanthemata, quæ ex febris exceſſu orta sūt in capite, ſanat chamæmelum, ſi viride ſit, oleo incoctum: ſi aridum, aceto prius cōſperſum. Eſt etiā idoneum in iis, in quibus materia nondū ferri ceſſauit: nam eam quæ in capite eſt, digerit, & aliunde nō trahit, quod nulli præter hoc, medicamento vſu venit.

Aniſi ſemē calefacit exiccatq; vehementer: proinde & vrinā ciet, & digerit, & flatus ventris reprimit.

Ariſtolochia lōga, vlcera carne replet, & vteri fomentationibus eſt accōmodata: in quibus autē craſſum humorem valentius attenuare oporteat, rotunda vtendum eſt: quamobrem dolores ab infarctu, & craſſitie crudorum ſpirituū obortos rotunda magis curat, & ſpicula euellit, & putredines & vlcera ſordida ſanat & purgat, dentes denique gingiuasq; cādore perfundit. Iam verò aſthmaticis quoq;, & ſingultientibus & comitialibus, acribus ſuccis, podagricisq; ex aqua epota auxiliatur: eſtq; medicamentum, vt ſi quid aliud, ruptis & conuulſis accommodatum.

Arnogloſſum, hoc eſt, plantago abundè refrigerat, ſiccat & ſtringit: proinde ad vlcera maligna, fluxiones & putredines cōuenit, eandemq; ob cauſam ad dyſenteriam valet, & ſanguinis ſiſtit profluuia, & ſi quid aduratur, refrigerat, ſinus quoq; agglutinat: remedio etiam eſt cæteris recentibus vetuſtisq; vlceribus:

ceribus:nam citra mordicationem ſiccat, eſtq; frigiditatis, quæ nondũ obſtupefacit, particeps. Eius autem fructus & radix ſimilis ſunt facultatis, niſi quòd earum vis ſiccior eſt, minusq; frigida, ſed fructus eſt tenuiorum ſanè partium, radices craſſiorum. Iam ipſius herbæ folia arefacta facultatis redduntur, quæ tenuiorum partium ſit, ac minus frigida. hac ratione & radicibus vtuntur ad dolores dentiũ, eas tum mandentes, tum etiam collutionibus incoquẽtes. Ad iecoris verò renumque obſtructiones tum radicibus, tum etiam foliis, ac multò magis ſeminibus vti conſueuerunt.

Arum abſtergentis eſt facultatis non validæ, ſicut dracontii vis: ſiccat tamen abundè & calefacit. eius radices ſi comedantur, non mediocriter humorum craſſitiem incidunt adeò, vt etiam excreationibus ex pectore ſint idoneæ.

Arſenicum, id eſt, auripigmentum ſiue vſtum, ſiue ignem non expertum, adurẽtis eſt facultatis: eo verò vtuntur, vt adurente, ad nudandam pilis cutim: verùm ſi diutius inhæreat, ipſam etiã cutim aduret.

Artemiſiæ calefaciunt & ſiccant abundè, ſuntque modicè tenuium partium, vt etiam mediocriter ad lapides renum, & vteri fomentationes conueniant.

Aſari radices facultates ſimiles habẽt radicibus acori, intenſiores tamen: itaque ea, quæ de acori radicibus diximus, huc transferenda ſunt.

Aſpalathus facultatis eſt partium diſſimilium inter ſe, & adſtringentium; eiusq; partibus acribus calefacit, adſtringentibus verò refrigerat, atq; ita vtriuſq; partis ratione ſiccat: quã ob rem ad putredines fluxionesq; vtile eſt.

Aſparagus myacanthinus abſtergentis eſt facultatis, nec perſpicuè calefacit, nec refrigerat: proinde renum

renum, iecorisq; obstructiones tollit, præsertim verò herbæ radices & semen: præterea verò quia citra calorem siccat, ideo dolori dentium medetur.

Astaphis, hoc est, vua, culta quidem concoquendi simulque adstringendi & modicè digerendi vim habet: agrestis verò acrem ualenter, & ex capite purgat & abstergit vehemẽter, idq; adeò, vt ad scabies etiam valeat. sed & vrendi vim quandam habet.

Asphodeli radix vtilis est, sicut ari, asari & dracontii: extergentis enim facultatis est. eius verò vstæ cinis maiorem habet vim calefaciendi, siccandi, subtiliores partes faciendi, digerendiq;: hæcq; causa est, vt alopecias sanet.

Atriplex herba est abundè humida, modiceq; frigida, non particeps adstrictionis, sed perinde aquea est, vt malua. Porrò atriplex maluaq; hortenses tũ humidiores, tum etiã frigidiores sunt multò, quàm agrestes. quocirca inflammationibus incipientibus idoneæ sunt: vigentibus autẽ & declinantibus agrestes sunt accommodatiores. semen abstergendi vim habet: itaque ad morbum regium ex iecoris obstructione vtile est.

Aphronitrum vim habet abstergentem adeò, vt non solùm sordes extergeat, sed etiã pruritus sanet, saniem pruritus excitantem digerens.

Absinthiũ calidum modicè est, siccum vehementer. eius succus multò est quàm herba, calidior. absterget autem hac de causa, atque roborat, & biliosos ventris humores per infernam egestionẽ pellit, ac per vrinas euacuat: per quas etiam id quod in venis biliosum est, expurgat. quam ob rem pituitam ventriculo contentã nihil adiuuat sumptum: causa est, quia adstringens in eo facultas maior est, quàm amara. præterea ꝙ acrimoniæ cuiusdã sit particeps,
ideo

ideo fit, vt maiore portione calidũ sit, quàm frigidũ.

De rebus à B incipientibus.

BALSAMVM valenter calfacit & siccat, est quoq; tenuium partium. eius liquor est partium tenuiorũ, non tamen vsque adeò calefacit, vt quidam ex partium tenuitate decepti putant. fructus eius persimilis est facultatis, cæterùm multò in subtilitate partium inferior.

Balaustium flos est agrestis punici, valenter gustum adstringens, facultatis verò siccantis, refrigerantis, & crassarũ partium. Si verò intertrigenes vlceraq; ipso illinas, celerrimè ad cicatricem perduci videbis: itaque ad sanguinis reiectiones eo omnes vtuntur.

BATI, hoc est, rubi, folia, germinaq;, si mãdãtur, aphthas & alia oris vlcera sanãt, imò verò etiam vulnera glutinant. fructus verò si maturus sit, moderatam habebit caliditatẽ quandam, at immaturus à frigida vincitur substãtia, ac proinde vehementer siccat: siccatus verò reponitur, vt flos eius, faciuntque vtrique ad tormina intestinorum, & ventris profluuium atq; imbecillitatem & sanguinis sputum. Radix verò præterquàm quòd adstringit, est etiam tenuium partiũ: ob eamq; causam lapides in renibus confringit.

Bdellium valenter emollientis & efficacis facultatis est. eo quidam vtuntur ad brõchocelas, & hydrocelas saliua ieiuna subigentes ad emplastri consistentiam. idem crudorum flatuum discursus, laterũ dolores, & rupta persanat.

Blitum olus est humidum frigidumq; admodum.

Bulbus flatum ciet, & si edatur, venerẽ stimulat: illitus verò glutinat & siccat.

Bu-

Butyrum facultatis concoquentis est, cui nonnihil etiam digerentis adiunctum est. quam ob rem parotidas, bubones, oris inflammationes, aliasq; particulas sæpenumero ipsum solum in puerilibus muliebribusq; corporibus sanat. sed etiã gingiuis puerorum dentes emittentiũ assiduè illitum, nihilo secius quàm mel, gingiuas attenuat. quin etiam deuoratũ magno adiumento est iis, quæ ex pulmone sunt expuenda, & simul etiam concoquit inflãmationes.

Buphthalmũ acrius est chamæmelo, ob eamq; causam maiorẽ vim habet digerendi adeò, vt etiam duritias sanet cerato admixtum.

Brathy, hoc est, sabina, ex numero calefacientium siccantiumq; valenter est, atq; etiam digerentium, & propter partium tenuitatem menses educit, vt si quid aliud, ac sanguinem per vrinas mouet, fœtum viuentẽ interficit, & mortuũ educit. quidam etiam pro cinnamomo duplum eius ponunt.

De rebus à Γ incipientibus.

GALA, hoc est, lac, quod optimi succi est, accõmodatissimũ est ad acres mordentesq; fluxiones: præsertim verò cùm nobis circunfusus aer calidus sit, multũ huiusce facultatis amittet, nisi protinus quis ab vberibus expresso, & adhuc calido vtatur. Quò in genere vtendum præcipuè est lacte mulieris bene habitæ, & quæ vitæ rationem probè institutã seruet. Si hoc non suppetat, caprino, aut equino, aut bubulo, aut asinino, aut ouillo vtemur.

Lactis verò serum abstergentis est facultatis, aluumque subducendi gratia sumitur, & clysteribus etiam iniicitur, abstergitq; & abluit acrimonias intestinorũ. prodest etiam ad colluenda vlcera acria, & quibus inest sanies: ad dysenterias verò, & omnes

acres

acres ventris fluxiones in lac prius decoctum ignitos lapillos iniicimus, & lac eò vſque decoquimus, ú plurima ſeroſi humoris pars in eo conſumpta fuerit. Si verò quis ferreos orbiculos igne candentes iniiciat, meliorem ſanè facultatem reddit. Præterea lac totum ad acres oculorum fluxiones conuenit, & ad hypoſphagmata, & ſugillata. quinetiam ſimul cum roſaceo & ouo palpebris foris impoſitum, cum ii qui lippitudine laborant, dormitum eunt, inflammationes concoquet. Eſto autem hoc muliebre lac recens ex mamillis expreſſum. id quoque infundimus vteris vlceratis: & vbi mitigatione opus eſt, ſiue ob inflammationẽ, ſiue ob morſum, ſiue ob malignitatem, eo vtimur accommodatè.

γῆ, id eſt, terra, omnis ſiccandi vim habet: cumque nulla penitus ignea ſubſtantia ei ſit admixta, tum citra vllum omnino morſum ſiccat: quã etiam ad rem valet, ſi lauetur. Præterea terra omnis, quæ colitur, ſi pinguis ſit, valebit ad omnes eas partes curandas, quæ deſiccari poſtulant. itaque ea & Alexandriæ, & in Aegypto vtuntur: nam quoſdã vidi: qui cùm aqua inter cutem & lienis affectionibus laborarent, terra Aegyptia vterent, ſeq; vngerent. Eodem modo eius lutum & veteres inflãmationes, & laxa œdemata iuuat: atq; adeò, vt viderim ego nonnullos, qui ex nimia euacuatione ex hæmorrhoidibus facta turgentes redditi, perſpicuum adiumẽtum ſenſerint. Sed & quidam diuturnos, & parte aliqua infixos dolores perpeſſi, huius luti vſu planè ſanati ſunt. Lemnia verò terra modò vni, modò alteri humori admixta facit ad vulnera glutinãda, & ad diutina, quæ vel difficulter ad cicatricem perducũtur, vel maligna ſunt, perſananda. Samia terra, & qui potius aſter dicitur, vtilis eſt ad ſanguinis ſputum ex quouis loco fiat: vt

etiam

etiam lemnium ſigillum. iuuat vero etiam ſanguinis ex vtero profluuia, & dyſentericas exulcerationes, antequàm putreſcentes efficiantur. Samia verò maximè mitigat inflammationes in vberibus, teſticulis, & omnibus locis glandularum. Hanc autem ad læuorem redigere ex aqua oportet: tum roſacei tantum miſcere, quantum faciat, ne medicamentũ ſiccet: quod enim ita pararis, accõmodatum erit, vbi mediocriter refrigerare cum mitigatione voluerimus, vt appareat, facultatem Samiæ eſſe modicè refrigerantem. Selinuſia verò & Chia modicè abſtergendi vim habent: quam ob rem mulieres quædam eis ad faciem vtuntur.

Gigarta, hoc eſt, acinorũ vuæ nuclei abundè ſiccant, modiceq; refrigerant & adſtringunt: quocirca omnibus ventris affectionibus cum profluuio coniunctis abundè proſunt.

Glaucium adſtringit & refrigerat perſpicuè, vt etiam eryſipelata, ſi valentiora non ſint, ſanet.

Glichon, hoc eſt, pulegiũ, calefacit attenuatq; vehementer. itaque humores craſſos, ac glutinoſos ex pulmone & thorace per ſputum facilè elicit, & mẽſtruas mulierum purgationes mouet.

Glycyrrhizæ ſuccus ad læuigandas aſperitates aptus eſt, nec modò in arteriis, ſed etiam in ſcabra veſica. eſt verò eius temperatura tota tepida, cũque temperie humidus ſit, ideo ſiti eſt iure accõmodatus.

Glycyſidæ, hoc eſt, pæoniæ radix menſtruas purgationes ciet ad amygdalæ magnitudinem, ex mulſa potui data. iecur quoq; obſtructum & renes expurgat: ſua autem adſtrictione ventris profluuia ſiſtit, ſi in vino aliquo auſtero decocta potetur. omnino verò ſiccandi valenter facultatẽ habet, vt minimè deſperarim, eam collo pueris ſuſpenſam comitialem

morbum

morbum meritò sanare. Eius autem vis est tenuium partium, & exiccans, non tamen insigniter calida.

Gypsum facultatis est siccantis & emplasticæ. cõbustum verò non æquè emplasticũ est: fit tamen partium tenuiorum, & maiorem exiccandi vim acquirit. valet etiam ad repercutiendum, præsertim verò oxycrato maceratum.

De rebus à Δ incipientibus.

DAVCVS & staphilinus calefacientis facultatis est, & tenuiũ partiũ. Radix verò habet præterea vim ciendi flatus, & venerem stimulandi. Semen domestici habet ipsum quoq; res venereas stimulãdi vim quandam: at semẽ agrestis est penitus flatus expers, ac proinde vrinam ciet, mensesq; prouocat.

Daphnes, hoc est, lauri folia & baccæ siccãt & calefaciunt vehementer, & magis etiam baccæ quàm folia. Cortex verò radicis minus est acer ille quidẽ, sed amarus magis, habetq; nescio quid adstrictionis. proinde calculos frangit, & hepaticos iuuat. bibitur autem ex vino odorato ad trium obolorũ pondus.

Dermata, hoc est, coria vetera, quæ videlicet ex vetere calceamento sunt, vsta, ad vlcera ex attritione calceamẽtorũ, sedata inflammatione, vtiliter adhibentur: hic enim cinis exiccandi vim habet: & ambusta, & eas, quas intertrigines in feminibus vocant, meritò persanat.

Diphryges mixtæ est qualitatis & facultatis adstringentis & acris: quam ob rem accõmodatum est ad vlcera maligna medicamentum.

Dictamnũ tenuioris essentiæ est quàm pulegiũ, in cæteris illi simile est: quod verò falsum dictãnum vocant, est ad omnia dictamno imbecillius.

Dra-

Dracontium eſt acrius quàm arum, magiſq; amarum: itaque medicamentum factum eſt tam efficax, quàm quod maximè. Eius radix expurgat viſcera, omnes craſſos glutinoſoſq; humores extenuans; eſtq; optimum malignorum vlcerum medicamentũ: expurgat quoque & abſtergit ſtrenuè cùm alia, quibus abſterſione opus eſt, tum etiam vitiliginẽ, cum aceto. Folia autem vlceribus & vulneribus recens illatis conueniunt: & quò minus ſicca fuerint, eò magis glutinabunt: ſicciora enim ſunt acriora, quàm vt vulneribus conueniant.

Drys, id eſt, quercus partes omnes ſunt qualitatis adſtringentis participes: ſed plus tamen eius habet membrana, quæ in trunci cortice ſubeſt, & quæ eſt ſub glandis ipſius calculo, quæ inquam carnem ipſius fructus conueſtit. quocirca ad fluorem muliebrem, ad ſanguinis ſputa, ad tormina inteſtinorum, ad alui profluuia diuturna eam eſſe accommodatã, crediderunt. Valentius autẽ adſtringit fagus & ilex, atq; horum, & item quercus folia illita ſiccare non inſtrenue poſſunt. ex quo fit, vt illita, & totam circũiacentem vulneris partem contegentia, vulneris agglutinandi vim haheant.

De rebus ab E incipientibus.

EBISCVS, ſiue althea, eſt autem agreſtis malua, facultatis eſt digerẽtis, laxantis, inflãmationes leuãtis, mitigantis, phymata coctu difficilia concoquentis. Radix verò atque eius ſemen cætera faciũt illa quidem æquè ac folia, ſed tamẽ tenuiorum partiũ ſunt, magiſq; quàm folia ſiccant, & præterea magis abſtergere demonſtrantur, atque adeò, vt etiam vitiliginem detergant, & ſemen renum calculos frãgat. Radicis verò decoctum ad tormina inteſtino-

rum,

rum & alui profluuia,& ſanguinis reiectionem vtile eſt: vtpote quòd adſtringendi vim quandam habeat.

Elææ,hoc eſt,oliuæ rami tantæ frigiditatis,quantæ adſtrictionis ſunt participes. Fructus verò exquiſitè maturus, moderatè calidus eſt: at immaturus magis, & adſtringit & refrigerat.

Elæum verò,hoc eſt!, oleum, quod ex oliuis conficit, humectandi & moderatè calefaciendi vim habet: quale eſt dulce, quod ex oliuis drupis potiſſimùm conficitur:quod aũt omotribes vocant, quantum habet adſtrictionis in ſe, tantum etiam ei frigiditatis ineſt. Vetus porrò oleum, quod ex dulci tale euaſit,calidius eſt,& maiore digerendi vi præditum: at quod ex crudo, vbi adſtrictionem prorſus abiecerit,alij ſimile fit. quod verò tenue cernitur, quale eſt quod purum eſt, quodq́; intuenti pellucidum videtur,ac modicum eius cuti impoſitum latiſſimè ſerpit, ſibi tamen ipſi continuum manet, atque à cuti combibitur, hoc vtiq; cenſendum eſt optimum, atque olei virtute præditum eſſe vel maximè.

Elleborus vterq; abſtergentis ſimul & calidæ facultatis eſt:quam ob rem ad vitiliginẽ,lichenas,pſoras leprasq́; accommodatus eſt:imò verò niger ſi in fiſtulam, quæ ex callo obduruerit, infundatur, duobus tribúſue diebus callum aufert. prodeſt etiã dentibus, ſi hoc cum aceto colluantur: calefacit enim & ſiccat vehementer.

Elxine, alij perdicium vocant, facultatis eſt abſtergentis, & leniter adſtringendi cum humiditate ſubfrigida. vnde omnes inflãmationes in principio & incremento vſque ad ſtatum, præcipuè eas, quæ calidæ ſunt, perſanat. quin etiam incipientibus phigethlis imponitur. eius præterea ſuccus cum roſaceo ad aurium dolores inflammationis ſpeciem præ
ſe

se ferentes mediocriter prodest.

Elimus, aut meline, hoc est, panicum, exiccantem vim habet. sistit ergo ventris fluxus, sicut milium: si verò foris illinatur, siccat & refrigerat.

Erebinthus, hoc est, cicer, lacti & semini gignendo aptum est: prouocat verò etiam menses. quod autem arietinũ vocatur, vrinã efficacius quàm aliud, ciet. decoctũ verò eius calculos in renibus confringit: ad quod potissimùm valet id, quod ex nigro fit cicere. reliquum genus, quod orobiæum nominant, vim habet attrahendi, digerendi, incidendi, abstergendi: est enim calidum modiceq; humidum. est etiam amaritiei particeps, cuius vi iecur, lienem, renesq; expurgat, ac psoras, lichenasq; exterget, ac parotidas testiculosq; induratos discutit, & vlcera maligna cum melle sanat.

Erpyllos, hoc est, serpyllum, calefacientis est facultatis adeò, vt & menstruas purgationes, & vrinam cieat.

Eria, hoc est, lanæ sordidæ, quæ succidæ appellantur, accõmodatè adhibentur ad excipiendas irrigationes, quæ cõtusis & percussis particulis imponuntur. puræ autem vstæ vim acrem calidamque habent cum partiũ tenuitate: quocirca flaccidas in vlceribus carnes eliquant quam celerrimè. Vruntur autẽ vt alia pleraq;, vt ollam nouam lana impleas, eamq; operculo multis foraminibus pertuso tegas.

Eupatorium herba tenuiũ partium est, abstergentis, adstringentis, incidentisq; facultatis, citra manifestam caliditatem. vnde visceris obstructiones expurgat: sed quia paucæ obstructionis particeps est, ideo visceri robur addit.

Euphorbium adurentis, tenuiumque partium facultatis est.

Echidnes, hoc eſt, viperæ carnes, cùm ita vt anguillæ condiuntur, ex oleo, ſale, anetho, porro, & aqua ſeruato omniũ modo, totum corpus per cutim expurgant ita, vt elephantiaſi laborãtes curent. Sed quoniam nonnulli eorum, qui has carnes ederunt, vehemẽtiſſima ſint cruciati ſiti, idcirco vitãdæ ſunt, quæ iuxta mare degunt, & in locis viuũt ſalſis, quippe quæ ſalſam carnẽ habeant, quas ſanè dipſadas vocant. Ergo caro viperarũ facultatis eſt ſiccantis, valenter digerentis, & modicè calefacientis: properat autem eius vis, vt videtur, ad cutim, per quam excrementa copioſa, quæ in corpore ſunt, euacuat. & à cute, ceu ſquama abſcedit, deciditq; extima cuticula, in qua & pſoræ, & lepræ, & elephantes gignuntur.

De rebus à Z incipientibus.

ZYME, hoc eſt, fermentum tenuium eſt partium, & modicè calidum. quam ob rem citra morſum atq; moleſtiam, quæ in imis partibus ſunt, extrahit, & digerit.

De rebus ab H incipientibus.

HEDIOSMVS, ab aliis minthe ſeu mẽta nominatur, ea eſt facultatis vehemẽter calefaciẽtis: & ꝓpter humiditatẽ, quæ ex cultura ei accedit, mediocriter etiam ad venerem impellit: habet etiam quãdam amaritiem, qua lumbricos enecat, eſt itidem acerba, ac proinde recẽtes ſanguinis reiectationes cum oxycrato pota ſiſtit. ſubſtantiam quoq; tenuium habet partium, vt ſi qua alia herba.

De rebus a Θ incipientibus.

THAPSIA acris, valẽterq; excalefacientis facultatis eſt cum humiditate coniunctæ: quare ex alto violenter trahit, & quod traxit, digerit. id quod longiore tempore efficit.

Ther-

Thermus, id eſt, lupinus edi poteſt, & ex genere emplaſticorum medicamentorũ eſt. cæterùm amarities ei innata abſterget digeritq́;. Ipſe etiam lupinus illitus, & ex melle linctus, vel cum oxycrato epotus lumbricos interficit. quin eius etiam decoctum lumbricos expellit, & foris perfuſum vitiliginem, achoras, puſtulas, pſoras, gangrænas, vlcera maligna iuuat: ſiccat enim citra morſum. idem iecur expurgat renesq́; cum ruta & pipere ſumptũ. elicit etiam menſes & fœtus cum myrrha & melle impoſitũ. Iam verò lupinorum farina citra mordicationem digerit, cùm non liuida ſolùm, ſed etiam ſtrumas & phymata dura ſanet: in quo caſu coquenda ex aceto eſt, aut mulſa, aut poſca. digerit etiam quæ liuida ſunt, & quæcunque modo diximus præſtare decoctũ poſſe, eadem omnia farina efficit.

Theion, hoc eſt, ſulfur omne trahentis eſt facultatis, eſtq́; calidum & tenuium partium, vt etiam multis venenatorum animalium reſiſtat. quin & pſoras, & lichenas & lepras cum reſina terebinthina ſanat. omnes enim huiuſce generis affectiones exterget, nec in profundum repellit.

Thlaſpi ſemen acris eſt facultatis adeò, vt internos abſceſſus epotũ rumpat, menſes cie t, fœtũ corrumpit, & per ſedẽ infuſum ſanguinolenta euacuans iſchiadicis prodeſt.

Thridax, id eſt, lactuca, humidũ frigidumq́; olus eſt, non tamen extremè: proinde ad calidas inflammationes accõmodata eſt, & ad parua leuiaq́; eryſipelata. eſt etiam edulium ſiti aduerſum. Semen verò potum genituræ profluuium cohibet, quam ob rem iis datur, qui in ſomniis polluuntur.

Thymum calefacit & ſiccat vehementer, & incîdit vehementer: ideò fit, vt vrinã moueat, fœtus ex-

trahat, & potum viſcera expurget. educendis verò ex thorace atque pulmone humoribus confert.

De rebus ab I incipientibus.

Ixos, id eſt, viſcũ ex alto extrahit valẽter humores non ſolùm tenues, ſed etiã craſſiores, eosq; diffundit ac digerit. eſt etiam ex eorum medicamentorum genere, quæ non protinus admota calefaciunt, ſed quæ tempus velut thapſia, ad id poſtulant.

Ios violæ folia aqueam & ſubfrigidã eſſentiã ſuperantem poſſident. quocirca & per ſe, & cum polenta illita calidas inflammationes leniunt.

Iòs, id eſt, ærugo, acrem qualitatem habet, eſtque digerens, detrahens, & detergens, non tenerã modò, verùm etiam duram carnem: ſiq; pauculum eius multo cerato admiſceas, id quod ex vtroque conflabitur, citra morſum abſterget.

Hippuris, hoc eſt, cauda equina, qualitatẽ habet adſtringentẽ cum amaritie. proinde valẽter ſimulq; ſine mordicatione exiccat: itaque vulnera vel maxima cõglutinat, etiam ſi perfecti nerui ſint. Præterea iuuat etiam ramicem inteſtinorũ. adhæc facit ad ſanguinis reiectiones, & ad fluorem muliebrem, ac potiſſimùm ad rubrũ. Ad dyſenterias verò & alios ventris fluxus, generoſum medicamentum eſt herba ipſa ex aqua, aut vino pota. Eius porrò ſuccus prodeſt profluuio ſanguinis è naribus, itemque ventris affectionibus profluuio obnoxiis, cum aliquo auſtero vino potui datus: aut etiam cum aqua, ſi fortè is, cui detur, febrim habeat.

Iſatis domeſtica, qua tinctores vtuntur, ſiccantis valenter facultatis eſt: non tamẽ adhuc vt mordeat: eſt enim amara ſimul atq; adſtringens. proinde magna vulnera in duris corporibus glutinat, etiam ſi in capi-

capitibus fuerint musculorum.illinitur quoque vtiliter partibus fluxu sanguinis laborãtibus : ac tumores œdematũ speciem præ se ferentes digerit simul, & reprimit : & aduersus omnia vlcera maligna egregiè resistit.

Iteæ, hoc est, salicis foliis vti quispiam possit ad cruentorũ vulnerum agglutinationẽ. eiusdem quoque facultatis est eius flos: ita enim leniter desiccat, vt morsu vacans sit, & item adstringit. Quidam ex eò succũ faciunt, seruantq; vt medicamentũ morsus expers, exiccans, & ad multas res vtile. Arboris etiam cortex simili facultate est, nisi quòd sicciore est natura.sed hunc quidam comburũt, eiusq; cinere vtuntur ad ea, quæcunq; valenter exiccari postulant.ergo clauos,quos vocant, & callos, & myrmecias aceto maceratus tollit.

De rebus à k *incipientibus*.

Calamintha calida & sicca vehementer est, ac tenuiũ partiũ.ipsa verò per se pota sicca est:cum melicrato autem, perspicue calefacit, & sudores elicit, omneq; corpus digerit & exiccat. quam ob rem fuerunt,qui ea ad rigores circuitu quodam repetentes vsi sint : ac foris quidem adhibentes oleo incoctam, & totum corpus cum strenui frictione inungentes: intrò verò sumẽtes, vt dictum est nobis.Quinetiam coxendicibus quidam in morbis ischiadicis, vt singulare remedium imponũt:trahit enim, quæ in profundo delitescunt, ad extremitatem, totumq; adeò articulum excalfacit,& cutim vehementer adurit, & menstruas purgationes potui data,admodum efficaciter prouocat. vtile etiam medicamentũ est ad elephantiasin, eò quòd digerat attenuetq; valenter, & crassos humores incîdat. Qua etiam ratione cicatri

ces atras reddit ſplendidas, & ſuggillata digerit. ſed ad hæc efficienda præſtãtior eſt ex vino cocta: vt poſtea illinatur, cõmodiorque erit viridis, quàm ſicca: nam ſiccata fit valentior, & promptius vrit. Eius autem ſuccus lumbricos latos & rotundos infuſus & epotus interficit. Iam verò etiã ſuſpirioſos adiuuat, eosq́; qui morbo regio laborant, eò quòd abſtergat purgetq́; iecoris obſtructiones. cæterùm ad hæc omnia conficienda montana eſt efficacior.

Calamus, id eſt, arundo vallaris. eius radix facultatis abſtergẽtis eſt particeps non mediocris: eiusq́; non acris. Folia autem viridia modicè refrigerant, inq́; eis ineſt etiam abſtergendi vis. Eius verò cortex combuſtus abundè tenuium partium, & digerẽs redditur, habetque vim abſtergendi adeò, vt ſiccet, calfaciatq́; vehementer.

Canabis ſemen flatus expers eſt, & ſiccans vſque adeò, vt ſi largius quis eo veſcatur, exiccetur.

+.i. fuma=via. Capnios, id eſt, fumus, acris ſimul & amaræ qualitatis eſt particeps: neque etiam omnino vacat adſtrictione. quam ob rem vrinas bilioſas copioſe promouet, & iecoris obſtructiones atque imbecillitatẽ ſanat. idem ſiccus & læuigatus ex mulſa & illitus ventrem laxat: ſiccus quoq; vino diluto perſperſus ſtomachum roborat. visum ēt p se acuit.

Capparis radicis cortex ex pugnantibus conſtat facultatibus: quippe qui abſtergere, purgare, incidereq́; amaritie poteſt: excalfacere verò, incidere digerereq́; acrimonia: cõtrahere, denſare, & conſtringere acerbitate. Itaq; lienes induratos, ſi quid aliud, iuuare hoc medicamentum poteſt, tum foris admiſtum remediis, quæ illinendo ſunt, tum intrò in corpus aſſumptũ, & in aceto, aut oxymelle coctum, aut aridum contuſum, illisq́; admiſtũ: nam lentos craſ-

ſosq́;

ſosq́; humores ita ſumptum perſpicuè, idq́; non ſolùm per vrinas, ſed etiam per ſeceſſum euacuat: ac ſæpe etiã ſanguinolentos humores defert. vnde & lienes, & coxarũ dolores adiuti ſunt. ſed & menſtruas euocat purgationes, & pituitã ex capite purgat. porrò vlceribus malignis cataplaſmatis modo impoſitus, bonum medicamentũ eſt. præterea dentium labores adiuuat, interim cum aceto coctus, interim cum vino, ſæpe etiam ſolus dentibus cõmanſus. Vitiliginem quoq; cum aceto digerit, & item ſtrumas tumoresq́; duros idoneis ad hæc medicamentis admixtus diſcutit. Nec mirũ videri debet, ſi huius herbæ ſuccus amaritie ſua vermes aurium occidat.

Cardami, id eſt, naſturtii ſemẽ, adurentis eſt facultatis particeps, vt ſinapi: proinde coxendicis, capitisq́; dolores, atque adeò quicquid ruborem poſtulat, eo excalefaciunt, ſicut ſinapi.

Cardamomum calidæ vehementer facultatis eſt, adeò vt illitum adurat. adiunctum quoque ei quiddam amaritudinis eſt, qua lumbricos enecat, & pſoras cum aceto valenter exterget.

Caſia calefacit & exiccat vehementer excrementa, quæ ſunt in corpore, & inſtrumentis robur addit. Eſt verò etiam idonea menſtruis purgantibus ſuppreſsis, cum excrementorum copia, craſsitiesq́; vetat, ne quantùm ſatis eſt, euacuetur.

Caria arbor, id eſt, nux, habet in foliis & in germinibus adſtrictionem quandam: at in nucis putamine & recenti & ſicco euidentem plurimamq́;. itaq; ex contuſis putaminibus expreſſum ſuccum in melle, vt mororum, & ruborum decoquimus, & pro ſtomatico medicamento vtimur. Eius nucleus aridus combuſtus fit tenuiũ partium & exiccans, & medicamẽtum morſus expers. Leptocarya verò, hoc eſt, nuces

Ponticæ frigidiores & magis austeræ sunt. in cæteris rebus sunt magnæ nuci persimiles.

Castoreum calfacit, exiccat, tenuiumq; abundè est partium. est etiam accõmodatissimum iis, qui ex plenitudine conuelluntur ac tremunt: iis verò, qui ex inanitione hæc patiuntur, maxime contrarium. hæcque facit tum epotum, tum cuti ex sicyonio, aut vetere oleo impositum. quibus verò maiore caliditate opus est, fricari eos ex castoreo conuenit. sed iuuat etiam si quis carbonibus ipsum imponat, eiusq; suffitũ inspiratione hauriat: maximè verò si humidæ frigidæq; affectiones in pulmone, aut capite constiterint. attamen lethargicæ cataphoricæq; affectiones, quibus adiuncta febris est, melius est non curare quidem aliquo dictorum oleorũ macerando: sed potius ex rosaceo capiti colloq; imponere.

Cedrus calfacit exiccatq; vehementer: oleum autem quod ex ipsa fit, vehementissimum est, & abundè tenuium partium. itaque molles carnes promptè & sine dolore putrefacit: duras verò & lõgiore tempore præcipuè corpora mortuorũ siccat, & à corruptela tuetur. Nec mirũ videri debet, si pediculos, lendes, & tineas, & vermiculos, qui sunt in auribus, interimat: appositaq; fœtum viuentẽ enecet, mortuum verò eiiciat, sicut etiam facit de coitus ipsius semine, pudendo circumlita. proinde medicamentum erit partui aduersum, si sic vtaris, nulli secundũ. eadem quoque dentium foraminibus instillata, dolores eorum lenit, ipsosq; dentes confringit.

Centaurii maioris radix acris est & calida & adstringens cum terrea frigiditate. Ergo sua acrimonia prouocat menstruas purgationes, fœtumq; mortuum extrahit, viuentemq; corrũpit & expellit: adstrictione verò vulnera agglutinat, & spuentes sangui-

guinem iuuat : itemq́; ruptis, conuulsis & difficultati respirationis, & tussibus inueteratis prodest.

Centaurium minus siccat valenter citra morsum. ex quo fit, vt magna vulnera glutinet, si recens illinatur. præterea vetustis vlceribus, & quæ difficulter ad cicatricem perueniunt, cicatricem inducit. Decoctum verò huius herbæ quidā ischiadicis infundūt, ceu biliosa crassaq́; educens. cùm tamen ita vehementer egerit, vt cruenta euacuet, tunc magis etiam proderit. Succus verò eius, qui similis facultatis est, cùm ea quæ prædicta sunt, efficit, tum etiam fœtum illitus euocat, & menstruas purgationes educit.

Cecis, hoc est, galla, quæ immatura est, medicamētum est admodum acerbum, habetq; plurimū essentiæ terrenæ frigidæ: qua ratione fluxiones resiccat, & repercutit: contrahitq́; & constringit, & roborat particulas imbecilles, omnibusq́; fluxionum affectibus strenuè resistit. itaq; siccat vehementer, & abundè refrigerat. Altera verò galla, quæ flaua laxaq́; est, siccat ipsa quoque, sed minus. Cæterùm gallæ combustæ sanguinis reprimendi vim acquirunt. carbonibus autem imponendæ sunt vsque dum igni candeant, tum aceto aut vino extinguendæ.

Cera medium quodāmodo tenet calefacientium & refrigerantium, humectantiumque & siccantium. quam ob rem aliorum medicamentorū materia est. ipsa verò per se & foris imposita, ex genere est debiliter concoquentium.

Cissos, id est, hedera, ex contrariis facultatibus composita est: stringit enim & refrigerat, estq́; acris & calida, & viridis est aqueæ essentiæ tepidæ particeps. foliis verò eius in vino decoctis magna vulnera glutinantur, & maligna sanantur: & vlcerationes ex igni factas ad cicatricem perducit. Folia quoque

ex

ex aceto decocta lienoſos iuuãt. Eius flores ſunt fermè validiores, vt ambuſtis cum cerato leuigati conueniant. Succus denique medicamentum eſt, quod naribus infuſum purgando capiti eſt: ſanatq; diuturnas auriũ fluxiones, & vetuſta vlcera in auribus atq; naribus. ſi verò acrior videatur, cùm vtendum eo erit, oleo roſaceo miſcebitur. Lachryma eius pediculos interimit, & cutim pilis nudat.

Colocyntha, hoc eſt, cucurbita, humectat ac refrigerat admodum. quocirca ſuccus ramentorũ eius ad aurium dolores cum inflammatione coniunctos cum roſaceo cõuenit. ſic etiam tota illita calidas inflammationes refrigerat.

Cummi, hoc eſt, gummi, facultatis eſt ſiccantis & emplaſticæ, & nimirum aſperitates ſanat.

Conia, hoc eſt, lixiuium, adurentem habet caliditatem, ſed tenuitate ſubſtantiæ citra dolorẽ vrit.

Conyza maior & minor calefacit ſiccatq; vehemẽter. hæ in oleo coctæ remedio ſunt iis rigoribus, qui per circuitum redeunt. earum flores vnà cum foliis terunt quidã, & ex vino potui dant ad menſtruas purgationes egregiè euacuandas, & fœtus eiiciendos.

Coriannon, ſiue corion, hoc eſt, coriandrũ, ex contrariis facultatib. cõſtat: plurimũ enim habet amaræ eſſentiæ, quæ tenuiũ eſt partiũ, & terrea, nec parum etiã aqueæ humiditatis, quæ tepentis facultatis eſt, obtinet. habet quoq; nonnihil adſtrictionis. ex quibus omnibus agit variè.

Copros, id eſt, ſtercus caprinum, quod propriè σπύραθος nominatur, acris & digerẽtis facultatis eſt, ideoq; induratis tumoribus conuenit, ac non ſolùm in liene, ſed in aliis etiamnũ particulis. Equidem ad tumorẽ in genu inueteratũ iuſſi cataplaſma ex hor-
dea-

deacea farina & poſca & hoc ſtercore confici atque adhiberi.& mirabile eſt, quantùm ei profuerit. Hæc denique parandi ratio eſt in cæteris particulis vtiliſſima:eſt tamen vi acriore, quàm vt eo in mulieribus vrbanis,aut pueris, aut,vno verbo, in corporib. teneræ carnis vtare. Cæterùm ſtercus hoc vſtum tenuiorum fit partium, non tamen euidenter acriorũ. quam ob rem ad alopecias facit, & ad ea omnia,quę abſtergentia medicaméta poſtulant: cuiuſmodi ſunt lepræ,impetigines & ſcabies, & cætera generis eiuſdem. Stercus autem bubulum ſiccandi vim habet, atque etiam attrahendi: quod oſtendit, cùm apum veſparumq; morſus iuuat. hoc etiam ſtercore quidam aqua inter cutem laborátes oblinebat, & in ſole exponebat. Stercore autem columbarum, quæ in paſcuis degunt, vt calefacienti medicamento ad multas res aſſiduè vtimur, adhibemusque cum naſturtii ſemine pro ſinapi ad ea, quæ ad ruborẽ perduci poſtulant. At ſtercore gallinarum vtuntur quidam in iis,qui ſuffocant̃, quòd fungos comederint. vomunt autem qui hoc ſumunt, humorem pituitoſum craſſiſſimum. qua re ſtatim à periculo liberantur. porrò ſtercus ipſum in tenuem pollinem redactum, ex tribus quatuórue poſcæ, aut oxymellis cyathis perſperſum eſſe oportet.eſt autẽ hoc minus columbino calidum. Cæterùm ſtercus crocodilorum terreſtrium abſtergendi ſiccandique vim habet: cuiuſmodi eſt etiam ſtercus ſturnorum, cùm oryzam ſolam comederint. Vt ergo crocodilorum ſtercus ephelidas deterget, ita etiam vitiliginem atq; impetiginẽ tollit.

Coſtus exiguam planè amaram, plurimam verò acrem calidamq; obtinet qualitatem, vt etiam exulceret. quocirca totum corpus eorum, quos per circuitum rigores inuadunt, illo cum oleo ante acceſ-
ſionem

ſionem extrinſecus confricatur. ita etiam in reſolutis iſchiadicisq;, & omnino in quibus partem aliquam calefacere, aut ex alto ad ſuperficiem trahere ſuccum aliquem oporteat, coſto vtimur. Valet quoque ad vrinã, menſesq; prouocandos, itemq; ad rupta conuulſaq;. Laterũ quoq; doloribus conuenit, latos lumbricos interficit. Ad ephelida valet cum aqua, aut melle. eidem quoque flatuoſa quædam humiditas ineſt, qua cum vino mulſo venerem excitat.

Cotyledon, id eſt, vmbilicus Veneris, mixtæ eſt facultatis, humidæ, ſubfrigidæ, & cuiuſdam obſcurè adſtringẽtis, cui eſt etiam amari parum adiunctum. quam ob rem refrigerat ac repercutit, abſtergitque & diſcutit. & inflammationes eryſipelatis naturam imitantes, & eryſipelata ſpeciem inflammationum præ ſe ferentia perſanat: ac ſtomacho ardore æſtuanti admodum vtiliter imponitur.

Crambe, id eſt, braſſica, ſiccãtis facultatis eſt, non tamen etiã acris euidenter, ſed adeò, vt vulnera glutinet, atque vlcera mligna ſanet, inflãmationibusq; iam induratis, & ſolutu difficilib. & eryſipelati quod etiam tale ſit, itemque herpeti medeatur. Sed & vis quædam abſtergens ei ineſt, qua lepras curat. eius ſemen epotum lumbricos necat. ephelidas quoq; & lentigines iuuat. Caules verò braſſicæ combuſti cinerem faciunt admodum deſiccantẽ, vt fermè adurendi vim habeat. qua ſanè ratione eiuſmodi cinerem adipi veteri miſcent], & ad dolores lateris, aut ſi quid tale ſit, vtuntur. Fit enim valenter digerẽs medicamentum.

Crithe, hoc eſt hordeum, ſiccat refrigeratq; modicè, habetq; etiam pauxillum abſterſionis. Polenta verò plus multò, quàm hordeum, exiccat.

Crini, hoc eſt, lilii flos, tenuiũ eſt partium. oleum quod

quod ex eo fit, digerentis, morsu vacantis, & mollientis facultatis est, idoneũ verò est vteri duritiei. Radix quoq; eius & folia per se trita siccant, abstergunt, & digerunt mediocriter: ita fit vt exustis, conueniant. ergo radicẽ tostam, tum ex rosaceo contritam exustis, quoad cicatrix obducatur imponunt. quippe cùm alioqui ad cicatricem omnibus vlceribus inducendam medicamentum sit idoneum. quin etiam vteros mollit, menstruasq; purgationes prouocat. Folia quoq; decoquũt, & vsquedum cicatrix obducta sit, adhibẽt, eaq; non solùm exustis, sed etiã vlceribus. Porrò si quis succũ foliorũ ex melle & aceto decoxerit, & multò maiorẽ succi, quàm mellis & aceti copiã posuerit, is probatissimũ medicamentum sibi pararit ad ea omnia, quæ citra morsum desiccare vehemẽter oporteat: qualia sunt vulnera magna, præsertim verò quæ capitibus musculorum infliguntur: & vlcera flaccida diuturnaq;, & quæ cicatrice difficulter concluduntur.

Crocus abũdè calefacit, modicè verò siccat: ideóque concoquendi vim quandam obtinet: cui etiam rei adiumento est paucula eius adstrictio.

Crommyon, id est, cepa, vehemẽtissimè calefacit, crassæq; essentiæ est: quocirca admota venarum ora aperit. ex aceto verò in sole inuncta, vitiligines exterget. alopeciis verò attrita cutim citius, quàm alcyonium, pilis conuestit.

Cyamus, hoc est, faba, est medii proximè temperamenti in exiccando & refrigerando, & exiguæ facultatis abstergentis atque adstringentis est particeps. ea foris imposita sine molestia siccat, atq; in podagra ex aqua decocta, & ita adipi suillo admixta: ad neruorum autem contusiones, & vlcera fabæ farina cum oxymelle imponẽda: ad eos, qui ex ictu iam in-

flãmatione

flãmatione tentantur, cum polenta. est etiam aptum testibus, vberibusq; cataplasma: quippe cùm hæ particulæ inflãmatione obsessæ modicè refrigerari desiderent. præsertim verò cùm vbera ex lacte in ipsis concreto inflammationem contraxerunt. imò verò & lac ipsum ab hoc cataplasmate extinguitur, sicut puerorum pubes farina fabarum illita plurimo tempore impubis permanet.

Cumini semen vehementer calefaciendi vi præditum est, flatusq; discutit, & vrinam mouet.

Cyparissi folia, germina, & globuli recentes, ac molles magna vulnera in duris corporibus conglutinant. ex quo planè patet, siccandi vim in eis inesse, cui nihil insigniter acre sit adiunctum. plurimum autem amari, & multò etiam plus acerbi habẽt. proinde humiditates, quæ imis in partibus delitescunt, in flaccidis & putredini obnoxiis affectionibus & sine molestia & tutò depascuntur, aliasq; trahunt. sic etiam ramicem intestinorum iuuant vel ex eo, quod siccant, & robur particulis præ humiditate laxis addunt.

Cyperi radices excalefaciũt & exiccant sine mordacitate. itaque vlceribus, quæ ad cicatricem ægrè perduci possunt, ob nimiã humiditatẽ mirificè prosunt: habent enim quidpiam adstrictionis. & ob eam causam vlceribus, quibus os obsidetur, valde cõueniunt. quin & incidendi vim quandam eis inesse apparet, cùm calculo laborantibus congruant, vrináq; & menstruas purgationes prouocent.

Cyclaminus absterget, incîdit, digerit, aperit ora venarum atque attrahit. eius autem succus hæmorrhoidas reserat, & floccis impositus atque admotus secessum valenter prouocat: eius enim ita vehemens vis est, vt abdomine illito ventrem subducat, & pes-

ſo impoſitus fœtum interimat. Radix eſt ſucco imbecillior, ſed ipſa quoque eſt vehemens: nam & purgationes menſtruas ciet epota & admota, & arquatum morbum iuuat, non modò ipſum viſcus expurgans, ſed etiam bilim quæ in toto corpore ſit, per ſudores excernens. datur autem potui pondere drachmarum trium cum paſſo, aut melicrato. cutim etiam detergit & alopecias & ephelidas & omnia exanthemata curat. itemq; lieni indurato emplaſtri modo illita tum recens, tum arida prodeſt.

Cytiſi folia digerentis facultatis ſunt, quæ aqueæ & tepidæ miſta eſt.

Coni fructus, quem etiam cocalum nominant, viridis totus habet cum humiditate amaritiem & acrimoniã quandam. proinde purulentis, & quibuscũq; ea quæ in thorace & pulmone ſunt, facilè tuſſi reiicere & expuere expedit, accommodatus eſt. Fructus verò ex eo eſculentus, aſperitates in aqua maceratus lenit.

De rebus à Λ incipientibus.

Lapathvm digerentis modicè facultatis eſt. oxylapathũ verò eſt mixtæ facultatis: nã cum digerenti, eſt etiam cuiuſdam repercutientis particeps. eorum ſemen manifeſtam adſtrictionem quandam obtinet, vt dyſenteriæ & diarrhœæ medeatur, præſertim oxylapathi.

Leucoion, & fructus vniuerſus abſtergentis, ac tenuium partium facultatis eſt: magis tamen flores, & inter hos, qui ſicciores ſunt adeò, vt eorũ decoctum menſtruas purgationes promoueat, & ſecundas, ac fœtum mortuum prouocet: ſiq; bibatur, fœtum interimat: ac ſi quis eius virium vehementiam multa aqua admixta mitiget, is medicamentum ad inflammationem

mationem accõmodatum habebit. Hoc igitur modo eius decoctũ vteri inflammationes perfusum sanat, potissimũ verò eas, quæ iam obduruerunt. Fructus eandem vim habet, duarum drachmarum mensura potui datus, vel etiam impositus, mensesque ciet, ac fœtum viuentẽ corrumpit, & mortuum expellit.

Libanotus, hoc est, thus, abundè calefacit, & modicè siccat, habetq; aliquid adstringentis, ac potius etiam album. Eius autem cortex euidenter adstringit, quam ob rem strenuè quoque desiccat. est etiam crassarum partium, & acrimoniæ minimè particeps.

Libanotides tres similẽ vim habent, omnes emollientem, digerentem, abstergentem & incidentem. Succus radicum ipsarum, atque herbæ melli admixtus hebetudines oculorum, quæ ex crassis humoribus oriuntur, persanat.

Lapis hæmatites tantum habet frigiditatis, quantum adstrictionis. Eo igitur solo vsus sum ad supercilia exasperata. si verò aspera facta sint cum inflammatione coniuncta, ex ouo ipsum diluo: si verò magis, etiam ex fœnugræci decocto. si sine inflammatione, ex aqua. Initium verò ducito semper a modicè humido, per spicillum infundens. Vbi autem is, qui curatur, eius vires fert, crassius semper identidem efficito. ac postremò ita crassum facito, vt spicilli cuspide inungas secundùm subiectionem euersionis supercilii. Idẽ lapis simili ratione in cote contritus, sputo sanguinis, & omnibus vlceribus conuenit. Siccus verò læuigatus, & in tenuissimum pollinem redactus reprimit excrescentia, vlceraq; oculorum ad cicatricem ipse solus perducit, attritus, vt dicebam, & infusus, aut inunctus.

Lapides qui in spongiis reperiunt̃, frangendi vim

obtinent: non tamen ita validam, vt lapides in vesica confringant.

Lithargyrus ſiccat, vt alia metallica omnia, terrenaq́; & lapidea medicamenta, id tamen facit moderatiſsimè, & in cæteris qualitatibus & facultatibus quodam modo in medio eſt, neq; manifeſtò calefaciens, neque refrigerans. eſtq́; particeps abſtergentis & adſtringentis facultatis modicè. quocirca vtimur lithargyro pro materia, quam iis, quæ valentem vim habent, ſeu mordendi, ſeu adſtringendi, ſeu aliquid aliud faciendi miſcemus. inter caliditatem verò ac frigiditatem medium locum obtinet.

Lini ſemen modicè calefacit, eſtq́; in medio fermè humiditatis, & ſiccitatis conſtitutum.

Litron, hoc eſt, nitrũ, ſiccat & digerit. ſi verò intrò in corpus ſumatur, multò magis quàm ſal, craſſos tenacesq́; humores ſecat atq; attenuat. Aphronitrum verò niſi magna quædã neceſsitas cogat, deuorandũ non eſt, vtpote quòd ſtomacho infenſum. ac ruſticus ex fungorum eſu penè ſuffocatus eo vſus eſt, eique probatum fuit remedium. Cæterùm intrò vſto, & non vſto nos etiam ad talia vti conſueuimus.

Lichen in petris naſcens abſtergentem ſimul, modiceq́; refrigerãtẽ & adſtringẽtem vim habet. ſed eſt etiam deſiccans: quocirca haud mirum eſt, ſi inflammationi eſt aduerſum.

Lotos domeſtica, quam etiam trifolium vocant, facultatis eſt modicè adſtringentis, & ſiccantis: eſtq́; in medio in calefaciendo & refrigerando.

Lotos arbor adſtringit illa quidem modicè, ſed tenuiũ partium eſt & ſiccans. proinde lignorum ipſius ſcobs conuenit fluori muliebri, dyſentericis, & cœliacis. decoquitur autem tum ex aqua, tum ex vino, prout vſus poſtulare videatur. neq; ſolùm infun-

ditur, ſed etiã bibitur. quin etiam fluentes pilos cohibet.

Lycium facultatẽ obtinet exiccantem, conſtatq́; ex diuerſi generis ſubſtantiis, altera tenuiũ partium digerente, & abundè calida, altera terrena, & frigida exigua, ex qua obtinet adſtrictionem. Ex quo fit, vt hoc medicamento ad diuerſas affectiones vtantur: atque vt abſtergente quidem, quando id aſſumunt, tanquam expurgans ea, quæ pupillæ tenebras offundunt: vt cõtrahente verò, cùm id cœliacis, & dyſentericis, ac fluori muliebri adhibent. eodem etiam vtuntur ad hypopia, & ad ſedis atque oris inflammationes, vlceraq́; & herpetas ac putredines, & vlcera maligna, & aures purulentas & intertrigines, denique ad vnguiũ reduuias. Porrò Indicum Lycium eſt ad omnia valentius.

De rebus ab M incipientibus.

MALVA, agreſtis quidem, digerẽtis mollientisq́; leniter facultatis eſt particeps: hortenſis verò eſt imbecillior. earum fructus tantò validior eſt, quantò eſt ſiccior. Quæ verò anadendromalache, & althea nominatur, eſt generis eiuſdem. eſt tamen quàm hæ, ad digerendum efficacior.

Mandragora refrigerat quidem vehementer, ſed eſt tamen etiam caloris cuiuſdam particeps. & in pomis nonnihil eſt humiditatis. quamobrem ea ſoporem afferendi vim habent. Cortex autem radicis, qui valentiſſimus eſt, non refrigerat ſolùm, ſed etiam deſiccat. quod verò intus eſt, imbecillum eſt.

Marathrũ, hoc eſt, fœniculum, calefacit quidem vehementer, cæterũ modicè ſiccat. proinde lac procreat, idq́; non mediocriter. valet quoq; ad vrinam ciendam, & ad menſes educendos.

Maſtiche compoſita ex cõtrariis facultatibus eſt, ad-

adſtringente & molliente: quocirca ſtomachi, ventris, inteſtinorum, & iecoris inflammationibus conuenit, vtpote quæ calefaciat ſiccetq; abundanter.

Melanthium calefacit ſiccatq; vehementer, cùm tenuium ſit partium. quibus quidem fit rebus, vt calidum in linteo admotum, & aſſiduè olfactum catarrhos ſanet, quinetiam epotum flatus extinguit vel maximè. Interimit etiã lumbricos, non ſolùm eſum, ſed etiam ventri foris admotũ. præterea lepras, clauos myrmeciasq; eiicit, menſesq; ciet, qui ob craſſitiem tenacitatemq; humorum fuerint ſuppreſſi.

Mel calefatit & deſiccat abundè. eſt autẽ ſimplicis, quoad eius fieri poteſt, naturalis facultatis. Coctum verò minus acre & abſtergẽs efficitur. quocirca ad ſinus glutinandos eo vtuntur.

Melilotum mixtæ facultatis eſt: habet enim quidpiam adſtrictionis, ſed & digerit & concoquit: copioſior em̃ in eo calida eſſentia ineſt, quàm frigida.

Meſpilorũ fructus admodum acerbus eſt, & eſculentus, & ventrem ſtrenuè cohibet.

Mecon, hoc eſt, papauer omne eſt refrigerãtis facultatis. Semen verò ſatiui papaueris mediocriter ſomnum conciliat, eſtq; album: quamobrem pani ipſum inſpergunt, ac melle maceratũ edunt. Alterius verò, cuius flos decidit, ſemen valentius refrigerat adeò, vt eo vti innoxiè, ſicut ſatiuo, quiſpiam non poſſit.

Mali Perſicæ folia & germina amarã qualitatem vincentẽ habent. ex quo fit, vt in potu accepta lumbricos interimant. id quod faciunt etiam vmbilico impoſita. omnino verò digerẽs medicamentum eſt. eius verò fructus humidus eſt ac frigidus.

Meum calefacit vehementer, atq; abundè ſiccat. proinde vrinas menſtruasq; purgationes mouet. do-

lorem verò capitis creat,ac flatum gignit.

Molibdos, id est, plumbum, plurimam habet humiditatẽ ex frigore concretam. Si igitur mortarium pistillumq; plumbeum confeceris, in ipsumque aut omphacinum oleum, aut aquam, aut rosaceum, aut alium quempiam succum indideris, ac teras, vti poteris succo ita confecto ad inflammationes in sede cum vlcere,aut rugis, eritq; ad eas quæ in pudendis ac testibus,atque vberibus sunt, optimũ remedium. valebitq; eodem modo ad alias inflammationes incipientes, quæ inguina, aut pedes, aut alios articulos obsideant. conuenit non secus vlceribus malignis, siq; ad carcinode vlcera vtaris, erit sanè mirabile medicamentum. Si verò celeriter multum succi plumbei velis colligere,conare in sole terere, aut omnino aere excalefacto. porrò vtilissimum medicamentum pararis, si quempiã succum refrigerantem, vt semperuiui, vt vmbilici Veneris, vt intybi, vt lactucæ,vt psyllii,vt omphacii admiscueris. Plumbi verò bractea tenuis ganglio probè imposita & alligata, ipsum planè dissipat.

Mori fructus, maturus quidem ventrẽ subducit, immaturus verò vbi aruerit, medicamentum admodum restringens fit adeò, vt dysentericis, ac cœliacis conueniat. tunditur etiam, & obsoniis admiscetur. Cortex verò radicis arboris purgantis facultatis est particeps, cum amaritie quadam. itaq; latum lumbricum interficit.

Myelos, hoc est, medulla, vim habet molliendi corpora, quæ obdurnerunt, ac scirrhum contraxerunt. optimã verò expertus semper sum ceruinam: deinde iuniorum boum. taurorũ verò & hircorum est acrior & siccior. quocirca duritiem scirrhi speciem referentem dissoluere non potest.

Myr-

Myrtus ex contrariis ſubſtantiis conſtat: in ea tamen vincit terrenum frigidum. habet verò etiam tenue quiddam calidum: quocirca admodũ ſiccat. Cæterùm folia, fructus, germina, & ſuccus non multùm in adſtrictione differunt: quod verò agnatũ eſt trunco, atque ramis tuberoſum, quam myrtada quidam vocant, quò ſiccius eſt antedictis, eò adſtringit ſiccatq́; vehementius. quidam id tundunt, ac reponũt, tum vino ſubigentes paſtillos conformãt. folia item arida magis quàm viridia, deſiccant.

De rebus ab N *incipientibus.*

NARDI ſpica modicè calefacit, abũdeq́; ſiccat. ea ex eſſentia abundè adſtringenti & acri, calida non multa, & quadam ſubamara conſtat. meritò igitur tum pota, tum foris admota iecori & ſtomacho conuenit, vrinaſq́ue mouet, ac morſus ſtomachi ſanat, ventriſq́; fluxiones, & præterea capitis atque thoracis exiccat. valentior autem eſt Indica, quæ nigrior eſt, quàm Syriaca. Celtica verò ſimilis eſt facultatis, ſed vrinas magis ciet.

Narciſsi radix ſiccandi facultatem habet adeò, vt maxima vulnera conglutinet, vel ſi vſque ad tendines ſit facta præciſio. habet etiam abſtergendi & attrahendi vim quandam.

Nymphææ tum radix, tum ſemẽ vim habet deſiccandi ſine morſu. itaq; profluuia ventris ſiſtit, ac ſemen ſiue in inſomniis, ſiue alio modo immoderatius profluens cohibet. iuuat etiam dyſentericos. Quæ verò candidam radicem habet, vehementiore facultate prædita eſt. quocirca ex aqua macerata vitiligines, pice verò liquida, alopecias ſanat.

De rebus ab O *incipientibus.*

OXOS, id eſt, acetum, mixtæ ſubſtãtiæ eſt calidæ,

& frigidæ, atque vtriusq; tenuium partium, frigida tamen calidam superat. Cæterùm vbi acetum validum sit, vehementer exiccans est.

Oxyacanthæ fructus non solùm cùm estur, sed etiam cùm potui datur, omnes affectiones, quæ cum fluxionibus coniunctæ sunt, retinet.

Opopanax mollit, ac digerit: calefacitque vehementer, & abundè siccat.

Opos, hoc est, liquor, Cyrenaicus omnium & calidissimus est, & tenuissimarum partium, ac proinde maximè digerit. quanquam cæteri quoque calidi & spirituosi abundè sunt, hoc est, Medicus & Syriacus.

Origani omnis vis est incîdens, tenuans, calefaciens & siccans vehementer. quam verò tragoriganon vocant, ea aliquid adstrictionis assumpsit.

Orobus, hoc est, eruum, siccat quidem abundè, sed calefacit modicè, & incîdit & absterget, & obstructiones tollit. si verò copiosius sumatur, sanguinem per vrinas educit.

Ostrax, hoc est, testa buccinarum & purpurarum vsta vim habet admodum exiccandi. Ostreorũ quoque combusta similis est facultatis. ea vtor ad diuturnas ex fluxione cauitates, & quæ vix impleri carne possunt: quæ nimirum fistulosæ sunt atq; profundæ, eam foris ex adipe suillo veteri imponens. & in sinum aliquid eorũ, quæ talia carne implent, immitto, quale est vstum diaphanes, quod spheclarium nominãt. Iam verò horum omnium cinis dentes splendidiores reddit tum abstergendi facultate, tum verò etiam essentiæ asperitate, nõ secus quàm pumex. ad hunc verò vsum non est necesse quæ sic vsta sunt, admodum læuigare. at si vlceribus malignis velis inspergere, ante omnia in tenuissimum pollinem redigenda

genda erunt. porrò carnem excreſcentem exterunt mediocriter & comprimunt. præterea cum ſale vſta hæc omnia dentes efficacius abſtergent: atq; adeò, vt non modò flaccidas gingiuas exiccent, ſed etiam putreſcentia vlcera adiuuent.

De rebus à P incipientibus.

PALIVRI folia & radix nõ obſcurã adſtringẽdi facultatem habent, vt etiam ventrem fluentem cohibeant: digerunt verò adeò, vt phymata quoq; curent, quæ non admodũ inflãmata, calidaq; ſint. Cæterùm fructus tantam incidendi vim habet, vt & calculos veſicæ confringat, & pectoris pulmoniſq; excreationibus auxilietur.

Pentaphylli radix ſiccat quidẽ abundè, ſed minimè acris eſt. quocirca ad multa vtilis eſt.

Piper nuper germinans longum eſt, ideoq; humidius, fructus verò qui velut omphax eſt, album eſt piper, quod eſt acrius nigro: illud enim eſt aſpectu tanquam ſubaſſatum, & ſubexiccatum. vtrunq; tamen ſatis valenter cale facit & ſiccat.

Petroſelini ſemen acre eſt cum amaritie coniuncta. proinde menſtruas purgationes mouet, & vrinas copioſe citat. flatus quoq; diſcutit: valdeque calefacit & ſiccat.

Peganon, hoc eſt, ruta, quæ agreſtis eſt, vehementiſſimè ſiccat & calefacit. quæ verò domeſtica eſt, vehementer: eaq; eſt nõ acris modò, ſed etiã amara, atq; humores craſſos & tenaces incîdit attenuatq;, & per vrinas ducit. eſt & tenuiũ partiũ, & flatus excutit. quã ob rem ad inflationes accõmodata eſt, & veneris appetitum cohibet. eadem ſtrenuè digerit, atque ſiccat.

Pix ea quæ ſicca eſt, calefacit abũdè & ſiccat. quæ

verò humida eſt, habet præter hæc, neſcio quid tenuium partium ita, vt aſthmaticos & purulentos iuuet. cyathus autẽ eius melli admixtæ ad lingendum datur. habet prӕterea vtraq; vim quandam abſtergendi, & concoquendi, & digerendi. qua ſanè ratione leproſos vngues eximit ceræ miſta, lichenasque detergit, ac tumores duros & incoctos cataplaſmatis indita concoquit. liquida tamen eſt ad omnia valentior.

Pini cortex vincentem habet facultatem adſtringentem, vt impoſitus intertrigines pulcherrimè ſanet, & potus ventrem cohibeat, & ambuſta ad cicatricem perducat.

Piceæ cortex ſimili modo, quo pini cortex, agit, moderatius tamen. In foliis tamen vtriuſque & pini & piceæ vis eſt vulnerum agglutinandorum. Fuligo autem quæ ex dictis colligitur, ad pilos ſuperciliorum, & ad angulos oculorũ lippientes, eroſos, & lachrymantes accõmodata eſt.

Platanus frigidioris humidiorisque eſſentiæ eſt. quam ob rem eius folia viridia trita, & illita inflãmationes in genibus iuuant. eius cortex & pilulæ cum adipe ad vlcera ambuſta valent.

Pompholyx ſi lota fuerit, fermè omniũ prima eſt, quæ citra morſum ſiccant, vnde ad vlcera carcinode idonea eſt, & item ad alia maligna omnia.

Praſium, hoc eſt, marrubiũ, calefacit & ſiccat vehementer. iecur & lienem obſtructione liberat, thoracem pulmonemq; expurgat, menſtruas purgationes ciet. illitum verò abſtergit & digerit, & per nares arquatos expurgat. denique ad inueteratos aurium dolores facit.

Propolis vehemẽter calefacit, ac valenter abſterget, abundeq; trahit, eſtq; valenti ac tenui eſſentia.

Pte-

Ptelеæ,hoc eſt, vlmi foliis recentia vulnera glutinantur, in eisq́; abſtergendi & adſtringendi facultas ineſt: & magis in cortice,vt cum aceto lepras etiam ſanet. Eandem vim radices habẽt: proinde earum decocto quidam perfundunt fracturas, quibus inducere tophos opus ſit.

Ptereos, hoc eſt,filicis radix, latos lumbricos interficit, ſi quatuor eius drachmas in melicrato quis bibat. porrò fœtum viuum interficit, mortuum expellit. Similem huic obtinet vim fœmina filix.

Pyrethri radix vrentem vim habet, qua dentium refrigeratorum dolores ſanat. & ante rigores periodorum ex oleo confricatur. ſtupidos quoq; & reſolutos adiuuat.

Pyros,hoc eſt ,triticum, foris impoſitum modicè calfacit,non tamen ſiccare aut humectare manifeſtò aptum eſt. habet verò quidpiam lentoris, & naturæ obſtruentis. Amylum verò quod ex eo cóficitur, frigidius ſicciusq́; ipſo redditur. at cataplaſma ex pane confectũ maiorẽ digerendi vim habet, quàm quod ex tritico fit,quippe cùm panis & fermentũ & ſalem habeat, fermentumq́; facultatis ſit attrahentis digerentisq́;.

Pytia, hoc eſt,coagulum omne acris, attenuantis, digerentis & ſiccantis facultatis eſt: nam lac in ventre coagulatũ diſſoluit. Leporis verò coagulum omnium præſtantiſsimũ eſt. id ſanguinem in ventre cócretum cum aceto epotum diſſoluit:facitq́; id efficacius quidem cæteris,ſed non tamen ſolum.

De rebus ab R incipientibus.

Radicvla vehemẽter calefacit, & abũdè ſiccat. ſemen eſt efficacius planta. in eis vis digerendi eſt. itaq; ad ſugillata & alia liuida id genus vtiliter adhibentur.

Rheum

Rheum mixtæ facultatis eſt: habet enim quidpiã terreſtre, quod frigidum eſt: ſed ei quoque ineſt caliditas quædam cum partium tenuitate coniuncta. conuulſa igitur & rupta, & eos qui niſi recta ceruice ſpirant, adiuuat. liuentia itidẽ & lichenas ſanat cum aceto illitum, & ſanguinem expuentibus cœliacisq; & dyſentericis prodeſt.

Reſinæ omnes calefaciunt, ſiccant digeruntque, ſed aliæ magis, aliæ minus id faciunt. lentiſcina verò omnib. meritò antepoſita eſt: eam maſtichen nominant: nam præterquã quòd eſt exiguæ particeps adſtrictionis, vt ſtomachi, ventris & iecoris imbecillitatibus & inflãmationibus cõueniat, ei etiam ineſt, vt ſine mordacitate ſiccet: minimè enim acris eſt, & maximè tenuium partium. cæteris præſtat terebinthina, eaq; magis quàm maſtiche digerit, & abſterget ita, vt ſcabies ſanet, & quæ in profundo ſunt, cæteris reſinis magis attrahat.

Roſarũ vis eſt aquea ſubſtantia calida miſta duabus aliis qualitatibus, adſtringenti & amaræ. earum flos etiam magis quàm roſæ, adſtringit: ac proinde vim itidem habet exiccandi.

Rhypos, id eſt ſordes è ſtatuis digerit & emollit, & incocta phymata digerit. Sordes verò in palæſtris quam πάτον vocant, optimũ eſt mamillarum inflammationibus remediũ: nam & illarũ feruorẽ igneum reſtinguit, & quod influit, cohibet: & quod ibi continetur, digerit.

De rebus ab S incipientibus.

SANDARACHA vrẽtis facultatis eſt, ceu arſenicũ. ergo meritò fit, vt eam facultatibus digerentibus & extergentibus commiſceant.

Satyrium humidum calidumq; temperatura eſt, humi-

humiditatemque excrementitiam & flatus participem possidet. quocirca ad res venereas incitat. idē quoque eius radix facit.

Selinon, hoc est apium calidum adeò est, vt vrinas & menstruas purgationes cieat. flatus quoq; discutit: & magis semen quàm herba.

Seris temperaturæ est frigidæ siccæq; modicè.

Seseleos fructus vsque adeò calidus est, vt mouere vrinam copiose queat. quinetiam partium tenuitate ad comitialem morbum, & ad recta ceruice spirantes accōmodatus est.

Sesamum emplasticam vim & simul mollientē habet, & modicè calidam. eiusdem facultatis est oleū, quod ex eo conficitur: & item decoctū herbæ ipsius.

Sicyos, hoc est, cucumis, qui maturus est, tenuioris essentiæ est: qui talis non est, crassioris. sunt tamen abstergētis & incidentis facultatis participes. quam ob rem vrinam cient, & corpus splendidum reddunt: atque etiam magis, si quis arefaciat, deinde contusum per cribrum excutiat, & pro abstergente puluere vtatur: in eo enim humida frigidaq; admodum abundat natura. quanquā si semē & radix exiccentur, non etiam humidæ naturæ sunt, sed iam modicè siccātis. Agrestis verò cucumeris succus, quam etiam elaterium nominant, qui ex fructu, itemq; ex radicibus & foliis exprimit, est ad curationes perutilis. Ergo elateriū menses ciet, & fœtū interimit appositum. prodest regio morbo laborātibus in nares cum lacte infusum: quo etiā modo capitis dolores sanat. Succus verò radicis & foliorū est prædicto imbecillior. Cæterùm eius radix abstergit, digerit mollitq;. Cortex verò maiorem siccandi vim obtinet.

Silphii liquor calidissimus est. & tamen folia, & fructus & caules & radix strenuè non calefaciunt,

sed

ſed omnia ſunt magis eſſentiæ flatuoſæ, atque ideo concoctu difficilia. foris tamen impoſita ſunt efficaciora: & maxime omnium liquor, in quo vis admodum trahendi ineſt. & ex memorata eius temperie facultatem quandam detrahendi & liquandi habet.

Spongia vſta acris & digerentis facultatis eſt. hæc bitumine imbuta,& adhuc ardẽs, vt ſicca reddatᷣ, facit ad ſanguinis eruptiones ex vulnere. ſi bitumẽ nõ ſuppetat,pice illinenda eſt. Spõgia verò noua per ſe ſe manifeſtè deſiccat. id noſces, ſi ea ſola vtaris ad vulnera ex aqua, vel oxycrato, vel vino: perinde em̃ glutinabit, ac medicamenta, quæ ſiſtendo ſanguini apta ſunt.

Spondylii fructus acris & ſecantis facultatis eſt. quocirca ad aſthmata, & ad morbum comitialem eſt medicamentum accõmodatum. ſed & morbo regio affectis prodeſt.ac radix quoque,in qua ſimilis facultas eſt,ad eadem valet. eſtq; præterea vtilis ad callos, qui ex ſiſtulis oriuutur. ea autem circumraſa im ponenda eſt.

Stear,hoc eſt, adeps ſuillus eſt fermè omniũ aliorum humidiſsimus. quam ob rem in actione proximè ad oleũ accedit: maiorẽ tamen vim habet emolliendi & cõcoquendi,quàm oleum. idcirco eum admiſcemus iis cataplaſmatis, quæ ad inflammationes valent. qui verò mordicationes aut in recto inteſtino,aut in colo patiuntur,iis potius caprinum, quàm ſuillum adipem iniicimus: quippe qui propter craſſitiem facilius concreſcat, ſuillus aũt inſtar olei defluat. proinde eo potius vtimur ad dyſentericos, & qui crebra deſidendi cupiditate tenẽtur. Anſerinus verò adpes ſanies quæ in alto corpore mordicant, ſua tenuitate magis obtundit. eſt etiam ſuillo calidior.in horum medio eſt adeps gallinarũ. Nunc verò

rò omnis pinguedinis facultas eſt humectans & calefaciens: ſed ſuilla eſt modice calida. taurinus verò adeps eſt multò calidior, & ſiccior. vitulinus verò minus quàm taurinus, & hœdinus minus quàm caprinus & hircinus. taurinusque minus quàm leoninus: hic enim potentius, quàm cæterorum omnium quadrupedum adipes, digerit: nam & calidiſsimus & tenuiſsimarũ eſt partiũ. Porrò omnis adeps cùm inueteraſcit, fit ſe ipſo calidior, & tenuiorum partium. atq; ita etiam maiorẽ digerendi vim acquirit.

Scandix calefacit ſiccatq; vehementer. itaq; meritò vrinam ciet, & viſcera liberat obſtructione.

Scilla eſt facultatis admodum incidentis, non tamen admodũ calidæ. melius autem eſt ea aſſata, aut elixa vti. quo ſanè modo eius viriũ vehementia exoluitur.

Scolimi radix calida ſiccaq; admodũ eſt. copiam vrinæ fœtẽtis educit, ſi vino incocta bibatur. hac ratione fœdos alarum, & totius corporis odores ſanat.

Scordion ex variis facultatibus conſtat: habet enim quidpiã amari acerbiq; & acris. viſcera igitur expurgat, ſimulq; excalefacit, ac menſtruas purgationes & vrinas mouet. conuulſa quoq; & rupta, & laterum dolores ex obſtructione, & frigore ortos epotum ſanat: magnaq; vulnera, & rupta conglutinat, & laterum dolores viride impoſitum ſanat. ſordida verò purgat, & cicatrice concludit.

Scorodon, hoc eſt, allium, & calefacit & ſiccat vehementiſsimè, vt etiam hirudines eiiciat ſic, vt nulla alia re ſit opus.

Smyrna, hoc eſt, myrrha, de numero eorũ eſt, que abundanter calefaciunt & exiccant: itaque illita vulneribus capitis, ea glutinat. tollit etiam lumbricos, fœtũq; necat & eiicit. ineſt ei vis itidẽ abſtergendi.

Smyrnium

Smyrnium calidum & ſiccum vehemẽter eſt, vrinamq; & menſtruas purgationes educit.

Stœbes fructus & folia adſtringentem vim, morſusq; expertem habent, atque abundè ſiccant. quam ob rem eorum decoctum dyſentericis iniicitur, & auribus purulentis: & vulnera magna conglutinat. cum vino autem auſtero hæc facit euidentius: nam valenter deſiccat omnes humiditates, quæ præter naturã ſunt. Folia verò viridia illitã vim habent ſanguinem fluentem ſiſtendi. iuuantq; illita oculorum ſuffuſiones ex ictu obortas.

Styrax calefacit, mollit, concoquit: quam ob rem tuſsibus, catarrhis, deſtillationibus raucitatibusq; prodeſt, ac menſtruas purgationes ſeu potus, ſeu admotus elicit.

Syca, hoc eſt, ficus aridæ modicè calefaciunt: habentque partium tenuitatem quandam. his duabus qualitatibus idoneæ ſunt ad duros tumores concoquendos, quos etiam ſtatim digerunt. Cæterùm ficus caprifici facultatis ſunt acris ac digerentis: ſic etiam domeſticarũ arborum primæ ficus, quas groſſos nominant.

Schinos, hoc eſt, lentiſcus, ex aquea eſſentia leuiter calida, & terrea frigida non multa cõpoſitus eſt. ſiccat igitur abundè. in differẽtia verò caloris & frigoris eſt quodammodo medius. ſimilem porrò habet in omnibus eius partibus adſtrictionem. Si verò ſuccum ex viridibus eius foliis exprimas, ſimilem is quoque temperaturam habebit. quam ob rem epotus dyſentericas cœliacasq; affectiones ſanat: & ad ſputa ſanguinis, & ſanguinis fluores ex vtero, & ad ſedem vuluamq; procidentem eſt accõmodatus.

Schinu anthos, hoc eſt, ſchini flos, modicè calefacit, & moderatius adſtringit. nec planè à tenuitatis natu-

natura seiunctus est. proinde lotiũ ciet, menstruasq; purgationes educit. quinetiam inflammationes eas iuuat, quibus iecur, venter & stomachus obsidētur.

De rebus à T *incipientibus.*

TEREBINTHI cortex & folia, & fructus adstringendi quid obtinent. sed & abundè calefaciũt. humidi verò adhuc, siccãt mediocriter: aridi verò, abundè, & magis etiam fructus. ideoq; vrinam ciet, & lienibus prodest.

Teutlon, hoc est, beta, nitrosæ cuiusdam facultatis est particeps. proinde absterget, digerit, & per nares purgat. cocta verò nitrosam vim deponit, fitque eius facultatis, quæ inflammationibus aduersatur, leuiterque digerit. sed ad detergendum, & ad digerendum validior est alba: nam nigra nescio quid adstrictionis adiunctum habet, idque in radice magis, quàm aliis in partibus.

Telis, hoc est, fœnum græcum, abundè calefacit, & modicè siccat: quam ob rem inflammationes feruentes iritat: minus verò calidas, & magis duras digerit.

Tithymali omnes vincentem habent acrem calidamq; facultatẽ. inest verò eis etiã amarities. liquor autem est validissimus, deinde fructus, & folia. Sed dictarum quoq; facultatum radix est particeps, non æquè tamen. Ipsa autem aceto decocta dentium dolores sanat, maximè verò eos, qui dentibus erosis contingunt. liquor verò inunctus pilos tollit: quia verò vehemens est, ideo oleo cõmiscetur: siq; id assiduè fiat, radices pilorum adustæ penitus interibũt, corpusq; ipsum glabrum reddetur. eadem facultate verrucas, myrmecia, vngues oculorũ, & thymos auferunt impetiginesq; & scabies detergunt.

Titanus,hoc eſt,calx, viua quidem vrit vehementer adeò, vt cruſtam inducat: extincta verò ſtatim cruſtam quidem & ipſa facit,ſed poſt vnum aut alterum diem:ſi verò ſpatio temporis reſtincta fuerit,id non omnino faciet: calefaciet tamen,carnemq; eliquabit. ſi lauetur, morſum in aqua deponit: & facit id quod κονίαν, hoc eſt, lixiuium vocant. ſiccat autem hæc ſine morſu. ſiq; bis aut ter, aut ſæpius lota fuerit,morſus omnino expers efficitur, ac ſtrenuè citra morſum ſiccat.

Tragacãtha ſimilem gummi vim obtinet emplaſticam, & acrimoniam obtundentem, & pariter atq; illud deſiccat.

Tribolus in terreſtri ſuperat adſtringens & ſiccans:in aquatili verò,aqueum. ambo autem ortui inflammationum', & omnino influxibus omnibus aduerſantur. Terreni verò fructus tenuium partiũ eſt, ideoq; epotus lapides, qui ſunt in renibus,frangit.

Trychnon,hoc eſt, ſolanum eſculentum, quodq; in hortis naſcitur, omnes norunt, eoq; omnes vtuntur ad ea,quæ refrigeranda ſunt,atq; adſtringentia.

De rebus ab Y incipientibus.

HYDROPIPER calefacit quidem, ſed nõ æque, ac piper.& tamen herba adhuc vireſcens vnà cum fructu illita,ſugillata,& tumores induratos digerit.

Hyoſciamus,hoc eſt,altercum, ad curationes valet, cuius fructus & flos candidus eſt: vehementer enim refrigerat.

Hyſſopum calefacit & ſiccat vehementer, eſtque tenuium partium.

De rebus à φ incipientibus.

PHACI, hoc eſt,lentes,adſtringunt, nõ tamẽ valẽter. in calore & frigore mediũ locum tenent.abundè

verò

verò ſiccant.atq; ipſarum quidem corpus ſiccat, cohibetq; aluum, & decoctum prouocat.

Phacos, id eſt, lens, quæ paluſtris dicitur, humidæ eſt abundè, frigidæq; naturæ.

Phœnix, palmarũ fructus, præſertim dulcis, non exiguę caliditatis eſt particeps. cæterùm non ſolùm foris impoſitus roborat, ſiccat, contrahit, ſtipat, & denſat, ſed etiam vt cibus aſſumptus.

Phycos, hoc eſt, alga, humens adhuc & viridis ex mari ſumpta abundè refrigerat, & modicè adſtringit.

De rebus à X incipientibus.

CHALBANE, hoc eſt, galbanũ, facultatis eſt emollientis & digerentis, abundeque ſiccantis, & vehementer calefacientis.

De ijs, quæ à Ψ incipiunt.

PSIMMYTHIVM, hoc eſt, ceruſſa, emplaſticã vim & refrigerãtem habet. Phycos autem conſeruans ceruſſæ frigiditatem, aſſumpſit partium tenuitatem.

De ijs, quæ ab Ω incipiunt.

ΩON. oui album & tenue, quo etiã ad oculos vtimur, eſt medicamentũ morſus omnino expers. ouis recens natis vtendum eſt. ouũ temperatura eſt paulò frigidius, quàm vera temperies. itaque eo non ſolùm ad oculos vtendum eſt, ſed etiam ad alia omnia, quæ medicamẽta poſtulant, quæ nihil penitus mordeant: qualia ſunt omnia ani & pudendorum vlcera maligna. Porrò vitellus ouorum aut elixatorum, aut aſſatorũ morſu vacat. Crudo verò ouo, toto vtimur admiſto roſaceo ad palpebrarum, aurium, & mamillarum inflãmationes, quæ vel ex ictu, vel ex alia quauis cauſa euenerint: aut in neruoſis corporibus ſint, vt in cubito, vt in tendinibus digitorum, vt in arti-

culis, idq; in pedibus & manibus. Iam verò ad rupta ouum crudum protinus impositũ vtile est, siue molli lana solùm eius album excipias, siue etiam cum vitello cõmiscens applices: nam & mediocriter refrigerat, & citra morsum desiccat.

De iis, quæ media sunt inter calefacientia, & refrigerantia Cap. II.

MEDIA auté inter ea, quæ calefaciunt, quæq; refrigerant, sunt hæc: adiantum, asparagus, myacanthinus, muscus, qui etiã splanchnon dicitur, glycyrhizæ succus, oleum dulcissimum, præsertim ex oliuis drupis factũ, cera, faba, pinei nuclei esculenta pars, aqua macerata: lycium, lotus, siue trifoliũ, citri cortex, filicis radix, lentiscus, lens, terra Chia, cadmia, lithargyrus.

De iis, quæ calefaciunt Cap. III.

CALEFACIVNT autẽ hæc. Viticis folia & semen modicè calefaciũt, vrticæ fructus & folia, amygdalæ dulces, anagallis vtraque, aloe, anthemis, quæ etiam chamæmelum dicitur, aphace, absinthium, cuius succus calidior est. rubi fructus maturus, pæoniæ radix, oleæ bacca matura, fermentum, brassica olus, lini semen, folia fœniculi, spica nardi, celticaq; est imbecillior, mustum, eruum, triticum foris admotum, resinæ omnes, piceæ arboris magis quàm terebinthina, & hac magis etiã strobilina. mediæ inter has sunt pinea, & abiegna: at cyparissina est etiam acris facultatis. sesamũ, schinu anthos, palmulæ fructus, & magis etiam dulcis. vitis albæ, quæ bryonia dicitur, radix. spinæ albæ radix, aristolochia, asphodeli radices, & earum combustarum cinis magis: daucus qui pastinaca quoque nomine gaudet, chamædaphne, dracontii radix magis quàm ari, oleum dulce vetus, he-

lenii herbæ radix, cicer, ſerpyllum, viſcum, lybiſticum, ferulæ ſemẽ, ſagapenũ, ſatyrium, apium, ſinon, ſtyrax, carnes viperarum, adeps, pinguedines, ſaliua. Abundè verò calefaciunt pulegiũ, lauri folia, & potius etiam baccæ: minus verò cortex radicis. dictamnum æquè, ac pulegium, eleliſphacum, eryſimum, lanæ vſtæ, zinziber, cardamomũ, liquor, & omnium maximè Cyrenaicus, ſilphium, pili combuſti, ſal, & qui laxus eſt magis quàm alius, ſanguis, fel, amurca, anethũ, minus verò quod viride eſt: artemiſia vtraque, balſamũ, elaphoboſcum, crocus, thus, chia maſtiche, mel, vinum, pix, polium, quod minimũ eſt, melyſſophyllum, marrubium, propolis, cucumeris agreſtis ſuccus, quem elaterium vocant, ſcandix, ſcilla, ſcolimi radix, myrrha, terebinthi cortex, folia, & fructus, fœnum græcum, chamæleontis vtriuſq; radix, chamæpitys, ocimum, quod vehementer calefacit, & item abrotanũ, & magis etiam vſtum: lolium, ægyri flores, & reſina, acorum, amomum, amaracus, ami, anethum vſtum, aniſi ſemen, iuniperus, & eius fructus, aſari radix, ſabina, elleborus vterq;, epithymum, calamintha, menta, thymũ, cannæ vallaris cortex combuſtus, caroum, caſia, cedrus vtraque, cnici ſemen, conyza maior, & minor: nam quæ grauius olet, ea eſt imbecillior, cyminum, thuris fuligo, fœniculum, melanthium, mei radices, ruta domeſtica, rododaphne, vinum ſatis vetuſtum, origani omne genus, opopanax, petroſelinũ, radicula, ſampſuchus, ſmyrnium, trifoliũ, quod alii aſphaltion vocãt, hyſſopum, galbanum, chamædrys. Vehementiſſimè autem calefaciunt hæc: adarce, euphorbium, thapſia, cedreæ oleum, coſtus, cepa, ſinapis, ruta ſylueſtris, allium, ſtruthii radix, tithymalorum liquor, ſed minus calefacit eorũ fructus, & item folia. ſed & quæ-

cunque adurendi vim habet, ea calefaciunt.

De iis, quæ refrigerant. Cap. IIII.

MODICE refrigerãt graminis radices, & herba, al ſine citra adſtrictionẽ, pira cataplaſmatis modo impoſita, atriplex ſine adſtrictione, acacia non lota, balauſtium, rubi folia, & germina, & fructus immaturus, & item flos, auena, muſcus marinus, acini, glaucium, glycyrhizæ ſuccus, oleæ germina, & baccæ immaturæ, & flos, oleũ omotribes, helxine, quæ & perdiciũ appellatur, panicum illitum, lactuca, violæ folia, & ſucci, & cortices, dulcibus exceptis: eiuſmodi enim aquea ſunt intemperata, perſicæ fructus, platanus, citrii caro, amylũ, quod ex tritico fit, rhamnus, roſaceum, ſordes ex palæſtra, ſeris, triboli ambo, palmæ ramorum ſuccus, cerebrum, & ſuccus qui ex eo fit, terra Samia, Cimolia, lapis hæmatites, naxiæ cotis ſcobs, plumbago, plumbũ ignem non expertum, & item combuſtum, ceruſſa, ſandix, caſeus tener, & recens concretus. Abundè autem refrigerant acacia lota, plantago, eiuſq; fructus, blitum, galla immatura, cucurbita, poma, armeniacæ fructus, fungi, acerbæ vuæ ſuccus, rhus, cucumis, pepo, ſolanũ hortenſe, lenticula paluſtris, alga viridis, quæ humens etiãnum è mari ſit euulſa, pſylii ſemen. Vehementer autem refrigerant hæc: ſemperuiuum vtrunq;, portulaca & ipſa, & eius ſuccus, mandragora, citrii pars acida, quæ ſemen conueſtit, altercum, cuius ſemen, & flos candidus ſit. At vehementiſſimè refrigerant cicutæ, papauera omnia, & eorum liquores.

De rebus exiccantibus. Cap. V.

MODICE autẽ ſiccant graminis radices, adiantum, ſemperuiua ambo, ægyri flores, & reſina, ſpinæ albæ radix, ſambucus, & ebulus, vitis albæ, & bryo-

niæ radix, aparine, pira cataplaſmatis more illita, magis verò ſylueſtria, quæ achrades nominãtur, anthemis, quæ etiam chamæmelum dicitur, arum, artemiſia vtraq; , hordeum magis quàm farina fabarũ, quæ ex fabis facta ſit, è quibus cortex fuerit detractus. polenta verò ex hordeo magis quàm ipſum hordeum, crocus, thus, fœniculum, vinũ quod muſtũ ſit, aſparagus myacanthinus, aſpalathus, bulbus illitus, panicum, cui etiam melinæ nomẽ eſt, ſi illinatur, iſatis, gummi, braſsica ſi edatur, ſiq; foris imponatur, lilii folia, & radix, filix fœmina, amylum ex tritico, reſinæ omnes, hypericon, lithargyrus, teſta, & magis teſta clibanorũ, coagulum, ſordes, adeps taurinus magis quam cæterorum animalium, ouorum aſſatorum vitelli, ſeridis omnia genera, cucumeris maturi ſemina, & radices arefactæ, fœnum græcum. Abundè verò ſiccant viticis folia, & ſemen, ſanguis, amaracus, aſpalathum, amurca, anethum, plantago, eiusque ſemen, balſamum, acini, elaphoboſcum, milium, ariſtolochia, & magis rotunda, haſtulæ regiæ radix, & potius eius cinis, aphace magis quàm lens, thuris cortex, lycium, fœniculi folium, mei radices, nardi ſpica, nardus gallica, vinum, eruum, opopanax, pix, radicula, cardui radix, myrrha, lentiſcus, terebinthi cortex, folia & fructus, & præcipuè cùm aruerint. alga viridis adhuc & humens è mari deſumpta, galbanum. Vehementer verò ſiccant abrotanũ, & magis etiam vſtum acacia, acorus, aloe, ami, anethũ vſtum, aniſum, iuniperus, aſari radix, & magis etiam combuſtæ cinis, abſinthiũ, ſabina, balauſtium, ruborũ fructus immaturus, atque arefactus magis hoc facit: ſimili quoque modo eorum flos, pæoniæ radices, lauri folia, & magis baccæ, minus verò cortex radicis, quercus partes omnes, & magis fagi, & pruni, elle-

borus vterq; , epithymum , thymum , salicis corticis cinis,nepita, arundinis vallaris cortex vstus, caroũ , casia , cedrus vtraque , conyza maior & minor : nam quæ grauiorem odorem exhalat , quæq; humidis in locis prouenit,imbecillior est.spinæ albæ radix,thuris fuligo,melanthium, citrii pars acida , quæ sub semine est, vinum peruetustum, acetum, cùm acre sit , nymphææ radix , quæ verò radicẽ habet candidam , ea est vehementior . origani omne genus , papyrus combusta, minus tamen quàm cinis chartarum,pentaphylli radix , & liquor etiam magis, ruta domestica, polium minus, melissophyllum, marrubiũ , rhus, sampsuchus, stæbes fructus , & folia,trifoliũ, siue asphaltiõ,hyssopũ, chamædrys, chamæleonis vtriusq; radix,chamæpitys,sal,nitrum, gypsum, & vstum magis , omnes cadmiæ , & omnia mettallica,& lapidea: scoria omnis , quæ verò ferri est, maximè. stercus omne , anserum verò & accipitrũ inutile est , propter acrimoniam , & item aquilarum . carnes viperarum, caro cochlearum , capita menularum sale conditarum combusta , cornu ceruinũ & caprillum combustum,corium vetus veteramentorum vstum , ostreorum & purpurarum testa combusta,sepiæ testa , lanæ vstæ,cinis cancrorũ,garus, salsugo piscium sale conditorum . Vehemẽtissimè autem siccant hæc : oleum cedrinum , lixiuium verò omnium maximè exiccat & absterget , quod ex ficulno cinere , & tithymalorum fit, fereq; adurentis est facultatis . brassicæ caules vsti valenter siccant , vt iam etiam adurẽtis facultatis sint participes, sinapis , ruta syluestris,allium .

De iis,quæ citra morsum siccant . Cap. VI.

SICCANT aũt citra morsũ hæc:vrticæ semẽ & folia,aloe,amurca,& magis ea,quæ decocta est , vtraq;

anagallis,plãtago,auena,quæ etiã illita digerit,oleũ dulce', quod si lotũ ad proportioné sit, minimè omniũ erit mordax,fermentũ, quod etiã trahit ex alto, digeritq;,lupinus amarus,eiusq; farina, in qua vis est itidẽ digerendi,cauda equina,validè,isatis validè: salicis folia & flos cum adstrictione quadã. sunt qui ex eis succũ exprimãt, ac medicamẽtũ morsu vacãs, ad multa vtile cõseruẽt: nil eñ ad plures vsus accõmodatius est quàm medicamẽtũ morsus expers, exiccãs & adstringẽs leuiter. nucis membrana arida cõbusta habet etiã partium tenuitatẽ: nuces, Ponticæ nuces simili facultate sunt præditæ, participesq; sunt frigidæ essentiæ,miliũ,centauriũ minus, valde:& itẽ eius succus.cerasi arboris gummi,lilii folia & radix, & oleũ quod ex eo conficitur,faba foris imposita, cyparissi folia,germina,& globi noui & teneri,cyperi radices,pinei nuclei esculẽta pars aqua macerata, nymphææ radix,defrutũ, pentaphylli radix tragacantha, lota:nam lotio ei ad hoc adiumento est, siquidẽ redditur efficacior.lemnia,cadmiæ lotæ,pompholyx assiduè lota, calx extincta, & lota,strenuè: oui albũ & putamen omnino morsu vacat: similem quoque vim habet eius vitellus, sed assatus minus mitigat.

De rebus humectantibus. Cap. VII.

MODICE humectat alsine,buglossum, glycyrizæ succus, lactuca, violæ folia, persicę arboris fructus, fungi,rosaceũ verò magis quàm ipsum oleum.abundè verò humectat portulaca & ipsa, & eius succus: itemq; atriplex: blitum, cucurbita, mali Armeniacæ fructus, cucumis,pepon, lenticula palustris.

De rebus aqueã humiditatẽ habentib. Cap. VIII.

HABENT autẽ aqueam humiditatẽ acacia,al sine, portulaca,plantago,atriplex,rubi folia, blitum, mu-

ſcus marinus,glaucium,lactuca,viſcum, violæ folia, cucurbita, vmbilicus Veneris, cicuta, leuce arbor, malua domeſtica, meconium,mala præcocia, fungi, platanus,cucumis eſculentus,totus lentiſcus, tribolus, lenticula paluſtris, pſyllii ſemen, plumbum.

Quæ ſint media inter ſiccantia & humectantia. Cap. IX.

MEDIA inter ea,quæ ſiccãt atq; humectant, ſunt graminis radices illitæ,oleum dulciſſimum, & quod potiſſimùm ex oliuis drupis factum fuerit.

De roborantibus. Cap. X.

CORROBORANT autẽ caſia,galla immatura,ſtœchas quæ & viſcera omnia,& vniuersã animãtis habitudinẽ roborat,palmularũ fructus foris impoſitus, & intrò aſſumptus, & abſinthium.

De concoquentibus. Cap. XI.

CONCOQVVNT hęc,amomũ magis quàm acorũ, & aſari radix. vua paſſa domeſtica,cera, ladanũ, gluten quo ad libros agglutinandos vtuntur, crocus, thus,pix,Aegyptia maſtiche,roſaceum oleum, myrrha,ſtyrax,galbanum, alica, butyrũ, œſypus, adeps ſuillus magis quàm oleum.

De rebus ſuppurantibus. Cap. XII.

Ex iis,quæ perfunduntur, vtiliſſima eſt ad pus gignendum aqua temperata:aut hydrelæum: ex iis verò,quæ irrorantur, oleum temperatum: itemq; quæ illinũtur,vt quod ex triticea farina, & hydrelæo cõſtat,& panis: hæcq; ritè & moderatè coquenda ſunt: nam quod plurimùm coctum fuerit, eis inflãmationibus cõuenit,quæ ægrè maturantur: quod verò minus, iis quæ valde calidæ feruentesq; ſunt. & quod plus olei acceperit,iis cõueniet, quæ difficilius con-

coquuntur: quod verò minus, aptum erit feruentibus. & cataplasma ex pane accõmodatum est inflammationibus, quæ vix maturantur: in eo enim & sal & fermentum est. at panis ex triticea farina calidioribus aptus est. ex ipsa præterea triticea farina ac pane erit aptior ad pus gignendum, qui purus fuerit. Præterea quæ medicamenta inflammatis vlceribus adhibentur, ea ad pus faciendum valent, qualia sunt anserinus vitulinusq; adeps, butyrum, thus, pix, & resinæ eliquatæ nimirum cum oleo quodam. atq; hoc quidem loco ad feruentes inflammationes ex rosaceo sunt eliquandæ, ad alias verò, ex aliquo calefacienti, quale est vetus, & Sicyonium.

De rebus emollientibus. *Cap.* XIII.

Inter emollientia medicamẽta sũt adeps caprillus, & gallinaceus, sed hic imbecillius, & modicas duritias emollit. validior gallinaceo est anserinus, & caprino hircinus. sed & taurinus validus est. sed minus hircino. magis quàm hi digerit atq; mollit leonis & pardi adeps, & hyænæ. quinetiã abundè mollit ceruina medulla, post hanc magis vitulina: eaq; præstantior est, quæ ex ossibus, quàm quæ ex spina excipitur. Huius quoq; generis est, sed valentius emollit thymiama, ac magis quod pingue, nouumq; est. itemq; styrax, galbanũ, & bdellium Scythicũ, quod est etiã nigrius, & magis resinosum. ex prædictis anteponenda sunt ea, quæ recentia sunt: nam quæ inueterarunt, fiunt acriora, ficcioraque. Cæterùm emollientia debent esse salis expertia, cùm sal vehementer exiccet. Iam & oleum Sicyoninm ex horum est genere, & item liliaceum, & quod est ex oliuis dulcissimũ, præsertim quod fit ex baccis drupis. ad hoc valent etiam hæc: anthemis, siue chamæmelum, al-

thea,

thea, cucumeris agrestis radix in oleo decocta, agrestis maluæ folia cruda, & cocta. quæ verò anadendro malache nominatur, validius, & earum semẽ itidem valentius. libanotides tres, Chia mastiche, terebinthina, & magis Colophonia, quæ Chiæ est persimilis, opopanax, sordes ex statuis, sordes ex palæstra, strigmentum balneorum, & butyrum.

De rebus aperientibus, purgantibusq; meatus. Cap. XIIII.

OBSTRVCTIONE liberãt, purgãtq; meatus corporis hæc: agaricũ, acaliphes semen, amygdalæ amaræ, eiusq; arbor, radices ari, pulegium, dracũculus, daucus, qui pastinacæ nomen habet, gentianæ radix valde, elenii radix, erysimi semen, cicer, eupatorium herba, sine insigni caliditate, caricę pingues, thymũ, nepita, prunorum gummi, leucacanthæ radix, tres libanotides omnes, melanthiũ, oxyacanthæ fructus, ruta, peucedani liquor, & radix, stœchas, chamædrys chamæpitysq́, & cætera omnia, quæ vincentem in se qualitatem amaram habent: nam & nitrũ, & aphronitrum, & salis spuma, & oliuæ, & item alia quæcunque cum esculentis poculentisq; sumũtur, eiusdem sunt facultatis: statim eñ vis eis indita est attenuãdi crassos glutinososq; humores adeò, vt nulla inuenire medicamẽta queas, quibus accõmodatius pituitosos viscososq; humores, & pus in thorace, pulmoneq́ue incîdas atque attenues, & deniq; educas. iisdem quoq; vis inest iecoris obstructiones, & mediocres lienis expurgandi: nam validiores vehemẽtiora medicamenta postulant, qualis est cortex radicum capparis, & similia.

De rebus abstergentibus. Cap. XV.

VALENT ad abstergendũ & ea, quæ meatus obstru

ctio-

ctione liberant, crassosq; humores incîdunt, & ea, quæ deinceps numerabuntur, vt caprinum stercus, vstum,& non vstum,testa omnium eorum, quæ testa operta sunt,& sepiarum,erinacei vtriusque cinis, serum lactis,mel, vitis agrestis racemi: domesticæ verò minus: vitis albæ,quæ & bryonia,radices,amygdalæ esculentæ, & earum arbor,vtraq; anagallis, abundè:anemonæ omnes,aristolochia longa, plantaginis folia, ac magis arida, arum, asparagus corruda, vua passa syluestris,radix hastulæ regiæ,semen atriplicis, absinthii succus, bulbus illitus, vtrunque veratrum, elxine siue perdicium, salicis fructus, arundinis vallaris radix,& folia,abundè, citra acrimoniã: itemq; folia,& cortex combustus, modicè: centaurium minus,eiusq; succus,hordeum,modicè: lilii folia & radix læuigata,mediocriter:fabæ caro,modicè: lichen in petris nascens, lycii totus frutex,leuce arbor, lotus seu trifolium, meum, vtriusq; nymphææ radix, pix,platani cortex & radix, magis ptissana, terebinthina plus quàm mastiche,sagapenum modicè:cucumis maturus,magis verò quàm caro, semen & radix arefacta: cucumeris agrestis radix,myrrha, struthii radix,beta, tithymali, & magis eorum liquor quàm planta,phu,chamædrys,alcyonia omnis generis, armeniacum,terra Selinusia,Chia & Samia,mediocriter,& Cretica: ærugo cum multo cerato mista citra morsum absterget: cadmia,pumex ignẽ expertus, & nõ expertus, lithargyrus modicè:testa, & magis clibanorũ, cornu ceruinum, & caprinum combustum.

De rebus urinam cientibus. Cap. XVI.

VRINAM verò mouẽt hæc:apium, petroselinum, fœniculum,daucus,smyrnii & anisi semen, ami, assarum, acorus, asparagus regius, palustris, oxymyrsinus

nus, & oxyacanthinus, bdellium Arabicũ, bryonia, chamædaphne, cicer, & magis arietinum, ſerpyllum, thymum, carous, & eius etiã ſemen, caucalis, coſtus, vmbilici Veneris folia, vnà cum radice in cibo ſumpta, cuminum, cyperi radix, nardi ſpica, gallica nardus, polium, ruta, ſeſeli, cucumis, qui eſculentus eſt, melopepo, ſinum, ſcandix, ſcordium, paſtinaca, præſertim verò eius ſemẽ. Shini flos, terebinthi fructus, trifolium, quod etiam aſphaltion nominant. hyperici fructus totus, phu, chamædrys, chamæpitys, abſinthium, idque maximè expurgat blioſa, quæ in venis inſunt. Sabina verò ſanguinẽ per vrinas euacuat. erythrodani radix vrinas craſſas copioſasq; & cruentas quandoq; ciet. Fumus vrinas multas, bilioſasq; promouet. Eruum largius ſumptum ſanguinem per vrinas ducit: cardui radix vrinæ graueolẽtis agit copiam, ſi quis ex vino decoctam bibat: ideoq; fœdos axillarũ & totius corporis odores emendat, eiuſmodi ſuccum expurgans. vinum tenue & aqueum, dilutum vinaceorum, quod fæcis nomine appellant.

De rebus thoracem, pulmonesq;, expurgantibus. Cap. XVII.

QVAECVNQVE vim habẽt obſtructione liberãdi, de quibus antè diximus, huc faciunt: itemque tota nux pinea viridis, pitiydes, butyrum, caſtoreum ad carbones ſuffitum & per inſpirationem attractum: maximè enim humidas, frigidasq; affectiones, quæ in pulmone, & cerebro conſiſtunt, iuuat. ſpica verò nardi fluxiones capitis atq; thoracis exiccat.

De iis, quæ renes purgant. Cap. XVIII.

OMNIA, quæ diximus valere ad incidẽdum, ſunt huiuſmodi: præterea verò etiam plantaginis radices foliaq;, ac magis ſemen: aſparagus, myacanthinus, &

præ-

præcipuè radices, & ſemen, pæoniæ radix, cicer, & amygdalæ.

De iis, quæ cutem rarefaciunt. Cap. XIX.

CVTIM verò raram faciũt chamæmelum, althea, oleumq́; quod ex eo conficitur. non minus hoc præſtat. ſed ex erratico cucumere oleum fit ad hoc valens. quinetiã vetus oleũ eſt generis eiuſdem: itemq́ue abrotanum vſtum.

De iis, quæ ora uaſorum aperiunt. Cap. XX.

CYCLAMINVS, anemonæ omnes, allium, cepa, fel taurinum, irini, & amaricini ſubſidentia: quæ etiã hæmorrhoidas aperiunt.

De iis, quæ cutim condenſant. Cap. XXI.

CONDENSANT verò cutim aqua frigida, ſẽperuiua, portulaca, tribuli virides, pſyllium, lenticula paluſtris: herbas enĩ hoc loco intelligo: quibus ſi modicè quiſpiã veſcatur, id conſequetur, vt cutim condenſent: ſi verò liberalius, non ſolùm cõdenſabunt, ſed torporem etiam afferent. at ſi plurimùm quis earum ſumat, non modò torporem, ſed necem quoq; inducent.

De iis, quæ attrahentem vim habent. Cap. XXII.

FACVLTATIS attrahẽtis ſũt anemonæ omnes, vtraque anagallis, dictamnũ, cicer, thapſia violẽtè, Cyclaminus, propolis validè, fermentũ, ſtercus omne, at columbinum abundè trahit, ſagapenũ, liquor cyrenaicus, & Medicus, ſilphii liquor, & radix ſparthi, quo vites ligant, itemq́; fructus & ſuccus ramorum generoſè. terebinthina magis quàm aliæ reſinæ, ſulfur

fur quoq; & nepita illita trahit. & item coſtus in læuorem redactus cum oleo ſuccos ex alto trahit. viſcum validè attrahit,idq; non tenues ſolùm humiditates,ſed etiã craſsiores,easq; diffundit ac digerit.

De iis,quæ per halitum digerunt. *Cap.* XXIII.

DIGERVNT autẽ per halitum hæc,abrotanũ,agaricum,adiantum, vrticæ ſemen, foliaque admodum, ſambucus atq; ebulus, ammy, anthemis ſiue chamæmelum, aniſi ſemen, ariſtolochiæ radix, & rotundæ magis: aſphodeli radix, eiusq; magis cinis, atriplex leuiter:bulbus,buphthalmus magis quàm anthemis, herba Sabina, cuius nonnulli pro cinnamomo duplum adhibent:muſcus,qui etiam ſplanchnon vocatur: ibiſcus vel althea. Eſt etiam huius generis malua agreſtis, eiusque radix & ſemen eodem modo eſt efficax:oleum dulce:vetus oleum ex lichno, elxine, thapſia, arundinis vallaris cortex vſtus, abundè: caſia, lilii folia & radix,trita,& oleum quod ex eis conficitur,cytiſi folia, ladanum, lapſamene illita, lapathũ modicè,libanotides tres,mercurialis, Chia maſtiche,ſed Aegyptia magis:mel, perſicæ arboris germina & folia,cytrii ſemen & folia,rhododaphne,illita,prima ficus,opobalſamum,citra manifeſtum calorem:liquor cyreniacus vehemẽtiſſimè: paliuri folia & radix,opopanax,ruta,pix,melliſſophyllon,marrubium cataplaſmatis modo impoſitum: cataplaſma ex pane magis,quàm quod ex tritico conficitur,fermentum,radicula,eiusq; ſemen: terebinthina magis quàm quę maſtiche nominatur: & hac etiam magis tędina: oleum roſaceum: ſordes è ſtatuis, lutum ex palæſtra,ſampſuchus,cucumeris erratici radix, & elaterium,myrrha, ex çaricis quæ pinguiores ſunt, capri-

prificorum ficus, fici domesticæ prima ficus, beta citra calorem: sed alba valentius id facit. galbanum, ocimū cùm illinitur: sal combustus, magis quàm qui ignem expertus non est: & hoc etiam magis flos salis, spumaq;, nitrum, aphronitrum, alcyonia omnia, terra Samia, quæ si illota sit, modicè discutit: ærugo, caseus ex acido lacte, modicè: butyrum modicè: omne coagulum, omnis fimus, hyssopum, modicè: carnes viperarum valenter, quæ etiam excrementa ad cutim euocantes pediculorū copiam gignunt in iis, in quibus mali succi redundant in corpore: adeps leonis magis, quàm aliorū omniū quadrupedū. taurorū verò minus: at suillus citra morsum, minus verò vitulinus. inueteratus verò magis quàm prius: ossa combusta abundè: lanæ vstæ: deniq; erinaceorum combustorum cinis.

LIBRI SECVNDI FINIS.

ORIBASII AD EVNAPIPIVM LIBER III.

HACTENVS primus nostræ doctrinæ ex positus est modus:nũc alterũ aggressi , faciles expeditasq́; curationes earũ affectionũ exequemur,quæ præter naturã sunt , & item acutissimorum morborũ , in quibus non tutum est medicum morari, deniq; eorum,qui facilè tractari , & corrigi sine artificis opera posse videantur.

De morbis publicis. Cap. I.

PVBLICOS, cõmunesque morbos vocant , qui vno & eodẽ tẽpore multis accidũt:quorum vt origo, sic etiam cõmunis est causa , vt aquæ vitiatæ potio , nimiæ ærumnæ , consueti labores omissi,inediæ,expletiones,cùm fames vagatur,aut cùm summa est rerum omniũ abundantia.regionis quoq; natura communes sæpenumero morbos inuexit: quippe quæ interdum palustris est , interdum barathrũ habet propinquũ , quod sæuum perniciosumq́; halitum exhalat. atq; hæc quidẽ assiduè cõtingere cõsueuerunt. at aer, qui nos ambit , qui tum calidior, tũ frigidior, tum siccior, tum humidior,quàm est,efficitur , naturas nostras assiduè cõmutat : nam neq; in alias causas omnes simul incidimus , neque in eis totos dies versamur , verùm aer nos circunstans & omnibus est foris circunfusus , & intrò per inspirationem attrahitur. ex quo necesse est pro aeris naturæ immutationib.animãtiũ quoq; corpora cõmutari . quod qui cognorit,is non modò qui morbi in quaq; constitutione sint futuri,præsagiet, sed etiam instituta victus

ratione

ratione immoderati circumflui aeris temperaturæ contraria, ne fiant, prohibebit. Corpora igitur, quæ iam morbo alicui ex propria intẽperie sunt vicina, ea à simili aeris temperatura deprehenduntur: quæ verò temperaturam aeri contrariam habent, ea præter quàm quòd ab aere non læduntur, fiunt etiã meliora, cùm temperiei immoderationẽ contraria corrigat immoderatio. hoc qui norit, is valetudinẽ tuebitur, contraria corporibus inducens, partim refrigerationib. vtens, si ita sors ferat, partim calefactionibus, vel aquæ perfusionibus refrigerans, & ocio, & alimenti penuria, & potu largiore: operimẽto autem calefaciens, & alimento liberaliore, & potu parciore. Si item pyram quis incendat, is non parum aerem, qui hactenus humidus fuerat, ad calidum siccumque poterit permutare, vt Acronem Agrigentinum fecisse commemorant.

De febrium ephemerarũ curatione. Cap. II.

MAIOR pars eorũ, qui febri corripiuntur, præsentia medici indigẽt: & tamen sunt qui etiam sine medico salutem consequi possunt. Qui igitur ex lassitudine in febrem inciderunt, oleo copioso molliter perfricandi sunt, & lauandi: qui verò ex siccitate, minus quidẽ fricandi, sed lauandi sæpius: qui ex curis, mœrorib. & vigiliis, rarius lauãdi, sed liberaliore oleo, & tepido, cui nulla insit adstrictio, nõ diu fricandi: qui ex vstione, ii ab initio refrigerantib. curandi sunt, & plus lauãdi, nõ tamẽ ex multo oleo, neq; diutius sunt fricandi. Refrigerãs aũt esto rosaceũ & omphacinũ salis expers: hæc eñ posita vel in aqua gelida, vel niue circundata refrigerant. cæterùm caput ea parte, qua sinciput est, refrigerãtibus pefundendum est, vt oleum frigidum ex alto per lanam effundatur. cùm hæc ad declinationem vsq; facta fuerint,

ægrotus ad balneũ deducetur. Sed & qui ex prefrictione febricitarit, in declinatione lauabitur: si verò defluxio subsequatur, refrigerandi quidem sunt, sed non tamen lauandi priusquàm fiat cõcoctio. At qui ex vstione febricitant, etiam si defluxio adsit, lauandi. à balneo amborum capita iisdem madefacienda sunt, atque eorum qui ex calore, refrigerãtibus, qui verò ex frigore, calefacientibus. sunto autem moderata quæ calefaciant, quale est irinum & nardinũ vnguentũ: iisq; post balneũ in declinatione vtendum erit. Quibus verò meatuũ cõstipatio febrim attulit, iis balneũ dulcium aquarũ, frictiones, exercitationes rarefaciẽtes, & victus ratio dulcibus succis gignendis idonea, cõueniunt: contra verò eosdem lædunt vel maximè quæ adstringunt, quæ refrigerant, quæ meatus obturant, quæ denique cutim exiccant. Qui ob inediam febri iactãtur, eos vbi prima accessio declinarit, in balneum adducito, oleumq; tepidum largè perfundito, ac mitissimè confricato, & diutissimè in calida solii aqua detinebis. vbi æger lotus fuerit, in quiete continendus, vt vires reficiat, tum iterum in balneum introducito: mox vbi exierit, & aquã biberit, ptisanæ cremorem dato, & quandoq; etiam lactucam. posterius verò aliquẽ piscem, ex iis, qui molli sunt carne, ex albo iure paratum offerto. Cæterùm his omnibus febribus ea victus ratio generatim conuenit, quæ facilè cõcoquatur, nulloq; pacto meatus obstruat. Atque iis quidẽ qui ex vstione atq; ira febricitant, refrigerans & humectãs diæta apta est, cui etiam modica calefaciendi vis sit adiuncta: iis verò quibus molestiæ, mœrores, & vigiliæ febrim excitarint, cum humectantibus adhibebimus ea, quæ somnum sint cõciliatura. ac fatigatis diæta instituatur, quæ magis alat: refrigeratis verò,

rò, quæ ſit paucioris alimenti: cæteris, quæ mediocris ſit. Vinū omnibus antedictis, niſi iis, quibus caput dolet, datur aquoſum & tenue. iis qui ex denſata cute laborant, niſi hic morbus vehemens ſit, ſine plenitudine, vinum quoq; dabitur. at quorū eſt mirum in modum denſata cutis cum plenitudine, iis vinum interdicendū eſt. Iratis verò cùm omnino ſunt expertes facti perturbationis, vinum dandum: cùm verò non plenè ceſſauit affectio, non tutum eſt dare. Qui ex bubone febrim contraxerint, lauandi ſunt, cùm acceſſio declinabit, habita prius vlceris ratione, ex quo bubo eſt exortus. vinum iis dandum non eſt prius, quàm bubones ſoluti fuerint. ſunt etiā victu tenuiore alendi. A frigido verò potu iuuantur omnes, qui acres fumoſoſque ſuccos coaceruant: & ſaneſcunt, cùm aliquo febrium ephemerarum genere laborant, cùm ei potioni ſint aſſueti. At eo tempore huius potionis vſum ordiri non eſt tutum: nōnullos etiā eorū, qui ſic febricitāt, in prima acceſſione nutrire eſt neceſſe: nam in naturis amarā bilim generantibus habitus bilioſi fiunt. Horrere autem incipientibus panem ex vino diluto ſi dederis, horrorem ſtatim ſedabis, & febrim prohibebis. vbi horror ceſſauit, febriſq; aduenerit, eo tempore cibus nō eſt offerendus. cæterùm cùm declinarit acceſſio, ſtatim nutrimentum dandum eſt, neq; expectandum, vt ad integritatē ægrotus perueniat: nam in ſqualidis habitibus non planè ceſſabit acceſſio prius, quàm balneo, & victu humectāte vtaris: in temperatura enim amaram bilim gignente febres etiam ex incoctione accenduntur, cùm alimentum ex nidore corrumpatur. vbi ergo partes fuerint corruptis euacuatæ, in febris declinatione lauare, atque alere cōueniet: habita prius ventriculi ratione. at ſi nimia ſit facta ina-

nitio, viresq́; iam defessæ sint, non est expectanda lauatio, sed cibus dandus: & tamen eo quoq; tempore prius ventriculo est consulendum. Si verò non etiam venter fluat, oleo & absinthio ei succurrẽdum est: at si morsus, aut dolor aliquis subsequat̃, purpuræ peniculus calidus & siccus, aut madens ex oleo, & nardino vnguento & vehementer expressus imponetur. Si verò os ventriculi sit imbecillius, nardino masttichen tritam indemus, ita vt sordium spissitudo fiat, tum intinctam ex eo purpuram admouebimus. hæcque calida imponenda sunt omnia: quippe cùm tepida robur exoluere consuescant. Fluente autem adhuc aluo pro nardino vtendũ erit melino recenti. sed hoc etiam ceratũ erit idoneum: capit enim ceræ & nardi pares portiones, aloes ac masttiches octauam partem. Si verò calidus ventriculus sit, tunc pro nardino vtitor melino. Sunt item accõmodata medicamenta, quæ ex œnanthe, & ex hypocistide, & balaustiis, & palmularum carne conficiuntur. Cibus verò dandus est, fluente quidem adhuc ventre, polenta ex aqua, quæ interdum vehementer calida sit, interdum verò ex succo mali punici, vel pirorũ, vel pomorum. Sin venter non amplius excernat, alica erit idonea, quæ ita vt ptisana parata sit, acetumq́; habeat, & pisces saxatiles ex albo iure, & aliquis autũnalium fructuum adstringens vel solus, vel cum pane. sed hos fructus magis etiam aluo fluente dabis. postea verò præcordia, omnemq́; ventrem perfundes. Vbi venter moueri incipiat, eius adiuuãda actio est per ea, quæ imponuntur, aut infusione auxiliando, succurrendoq́; morsibus, & aliis flatibus, si modò vlli ægrotũ exerceant. ac vehementibus quidem morsibus medebere, si oleum infundas, in quo aliquid adipis anserini, aut gallinacei, aut caprini, aut

suilli sit liquatũ, quodq́; ceræ modicũ capiat. Flatus verò discuties oleo, in quo ruta, & apii semẽ, & cumini, & fœniculi sint incocta. euacuata autẽ aluo, alendus est confestim æger, iis amotis, quæ adstringunt.

De tertianæ ueræ curatione. Cap. III.

Non deerunt tibi in febribus intermittentib. remedia, quibus etiam sine medico possis ægrotantibus auxiliari. ac tertiana quidẽ febris acutissima est simul, & non maligna: quæq́; intra duodecim horas cessat, exquisita tertiana, quæ hoc tempus excedit, non exquisita nominatur. Exquisitam autem sic curabis, quia originem ducit à bili redundante, & mota, humectare ac refrigerare ægrotum conuenit. euacuandusq́; is est, bilim per ventrem, & per vomitus iritando. Sed hoc ipsum per se in exquisitis tertianis contingit: at tu per vrinas, & item per sudorem operam dabis, vt biliosa euacues. quam ad rem apii & anethi decoctum potui dabis, lauabisq́; aqua calida & dulci: hoc enim non solùm bilim discutit, sed etiam sua qualitate iuuat maximè: quippe quòd sua facultate refrigeret atque humectet. Lauato autem sine nitro oleũ calidum perfundens, tum in balneũ perducito, ac permittito vt tandiu lauent, quãdiu eorũ voluntas ferat. Qui balneis valde oblectantur, si bis lauari permittas, iuuabis. vinum in principio nullo modo dabis: progressu verò temporis album, tenue, aquosum, & modicum. vbi verò morbi solutio proxima videatur, plus dato. Cibi autem exquisitis tertianis conueniunt, qui refrigerent atque humectent. ergo ex oleribus apta sunt blitum, atriplex, malua, lactuca, & cucurbita. ex aliis autem rebus in principio quidem ptissanæ cremor, & sorbitio ex alica, deinde verò saxatiles pisces, & ex volati

libus quæ molli ſunt carne:& alæ eorum, quæ huiuſmodi non ſunt: itemq́; pedes porcellorum, & cerebrum:paruorũ verò porcellorum caro diſcocta dari poteſt. Ex fructibus verò permittere poteris, vt iis veſcantur,qui non difficulter cõcoquuntur. vſus autem omnium calidorum & acrium circuncidendus eſt. ac pleroſque ita nutries.Qui verò non viuunt in delitiis, eos ſucco ptiſſanæ vſque ad criſin ales.

De quartanæ febris curatione. Cap. IIII.

QVARTANA verò & longior,& minus periculoſa ſuapte natura eſt.qui ea laborant,non debẽt ſub initio valido vllo medicamento cõmoueri, neq; vacuari vehementer. victus ratio inſtituenda eſt ex iis quæ flatus expertia ſunt, venterq́; eſt molliendus rebus cõſuetis.à carnibus ſuillis ægroti abſtineant, itemq́; ab eduliis glutinoſis, & craſſos ſuccos gignentib. ac deniq; ab omnib. iis, quæ refrigerãt, atq; humectãt. vtantur vino albo, tenui, calefacienti.Ex volatilibus veſcãtur iis, quæ neque in ſtagnis, neq; in paludibus degunt: piſcibusq́; qui facilè concoquuntur, & nihil glutinoſi habent:& ſalſamento,& ſinapi. atque etiam piper per ſe iuuabit. id verò in tenuem pollinem redigendum eſt, & aqua calida ad ſordium ſpiſſitudinem temperatum bibendum eſt. à frictionibus autem & ambulationibus non ſunt arcendi. à balneo verò ſi poſſint, omnino abſtinere eſt melius.atq; ita in initio tractandi ſunt. in ſtatu verò tenuiore victu alendi ſunt: ac longa quies imperanda: hypochondriaq́; perfundenda: iiſq́; cataplaſmata imponẽda, quæ laxẽt,quæq́; molliãt:deinde ſic vtendũ iis, quæ vrinã cieant. Cùm verò declinatio apparebit, purgandi ſunt medicamẽto, quod nigram bilim ducat. ea enim redũdãs in corpore hunc morbum parit,deinde

inde theriaca danda, aut aliud ex iis, quæ sunt experientia cõprobata, quale est longè probatissimũ, quod habet, liquoris Cyrenaici, piperis, myrrhæ, foliorum rutæ ana drachmam vnã. hæc terenda sunt omnia, miscendaq;, ac melle attico, quod satis sit excipienda, deniq; ad duorum obolorum magnitudinem ante inuasionem danda. Hoc medicamentum si quis initio dederit, is sæpenumero ex simplici quartana duplicem, aut certè maiorem, & difficiliorem, itemq; ex duplici triplicem fecerit. Cæterùm curat omnes rigores, qui per circuitũ redeunt, qui à crassis glutinosisq; humoribus oriuntur, agaricus & calamintha ex melicrato pota, & oleo incocta, quo oleo totum corpus strenuè confricetur. ad quod simili modo facit costus, & pyrethrũ, id quod etiam stupidos & resolutos iuuat. quinetiam rigores sedat viticis semen in oleo pari ratione decoctum, & baccæ lauri, granumq; Gnidium ex oleo & nitro.

De quotidianæ febris curatione. Cap. V.

QVOTIDIANA febris & longissima est, & nõ vacat periculo. ea fit à pituitæ redũdãtia, curãda est primis diebus oxymelite, iisque quibus vrina vbertim cieatur, ac cæteris omnibus, quæ ad incidendum valeant. deinde autẽ ventriculi habenda est ratio. tum vomitus ex radicula citandus, & medicamẽtis vtendum, quæ pituitam vacuent. Cætera quæ ad victus rationem pertinent, perspicua sunt: siquidem calefacere & incidere opus est. quoniam verò mihi status & declinationis venit in mentem, scire debes artificem oportere omnia morborum tempora cùm ex vrina, tum vel maximè ex pulsu cognoscere, tibi verò satis esse, si in ægrotantibus per circuitum, statum ex eo internoscas, quòd accessiones in eisdem tempo-

ribus & symptomatibus maneant: declinationes verò, quòd tempus accessionum breuius reddatur, & magnitudo multitudoq; symptomatum minuatur.

De febribus colliquantibus. *Cap.* VI.

CVM humor similis flauæ bili per ventrem excernitur, magis tamen rufus sit, & fœdioris odoris, habetq; strigmenti crassitudinem, atq; oleosum aspectu est, tum scire cõuenit carnem pinguem recensq; compactam à febri ardentissima, vehemẽtissimaq; colliquari: siq; malum inueterarit, etiam aliquid ex solidis partibus liquescere. quæ res facit, vt eiusmodi febris sit omniũ difficillima. Ex quo liquet, remediis vtendum esse, quæ extinguant, aquamq; valde frigidam potui dandam esse, & cataplasmata item refrigerãtia imponenda esse & hypochondriis, & thoraci. sed & epithemata esse debent refrigerantia, & item alimenta generis eiusdem.

De animi defectionibus. *Cap.* VII.

IPSA defectionis animi res vna est quidẽ, sed tamẽ causas plures habet, & singularum propriæ sunt curationes & suæ. sed eatenus hoc tempore de eis dicemus, quatenus satis sit ad homines instituendos, vt ijs accessionib. quæ repentè & improuiso accidunt, remediũ adhibere perdiscant. Iis igitur qui ex cholera, ventrisq; fluxionibus, & alijs immoderatis inanitionibus animo linquuntur, aqua aspergenda est, naresq; & os ventriculi confricandum, digitisque in os coniectis, aut pennis vomitus citandus, brachia & crura pluribus vehementioribusq; ligamẽtis vincienda, & superiora in ijs euacuationibus, quæ inferius fiũt: & inferiora cũ superius repit inanitio. His etiam dissolutionibus vinũ frigida temperatũ auxiliatur. Balneũ verò ad defluxiones in ventriculum accom-

accõmodatissimum est: ijs verò qui ex sanguinis fluxu aut sudoribus animo linquuntur inimicissimum. tales enim refrigerationem adstrictionemque, non laxationem postulant. ideo vinum frigida dilutum est eis idoneũ. sed nec vinculis excipiendi sunt: nec vomitus eis imperandus, nec omnino vllus iniungendus est motus: refrigeratione .n. densationeq; opus est. iccirco flatus frigidos eis paramus, & domus aerẽ immutamus ita, vt myrti ramulos, vitisq; palmites inspergendo ad frigidam, atq; adstringentem qualitatem traducamus. atq; ijs quidem ex tempore ita succurritur. At eos, qui ex plenitudine animo deficiunt,& fricare plurimùm & calefacere,& ligare artus oportet. abstinendiq; sunt ab alimento, vino balneoq;,si febrim habeant,solumque melicratum dandum, in quo origanũ vel hyssopum, vel pulegium,aut thymum incoxeris. exhiberi quoq; oxymel potest: simili quoq; modo curamus eas, quæ ex vtero deficiunt, præterquàm quòd oxymel non damus. artus tamen ligandi sunt & confricandi, & adhibenda fomenta: atq; ijs quidem, quibus multa fit excretio,mammis: quibus verò sursum vulua trahitur & reuellitur, inguinibus & femoribus. Odoramenta quoq; admouenda sunt, sed naribus fœtida, vtero verò suauia & calefaciẽtia,& laxantia. Si verò ex imbecillitate stomachi fiat animi defectio,ei parti superdabimus, quæ eidem indere robur queant: qualia fiũt ex palmulis,vino,polenta,& croco, aloe, & mastiche. madefaciemus autem absinthite oleo & mastichino & melino & nardino,& item vino. Si verò calida affectio sit atq; exustio, antedictis miscentur refrigerãtia, vt cucurbitæ, vt lactucæ succus, aut solani, aut omphacij. sed iis etiã strenuè prodest cõfrictio partium extremarum. Si meliusculi postea hi

sint,

sint, eos qui exusti fuerint, protinus ad balneũ perducito. Qui verò frigoris alicuius sensum habẽt, iis dato medicamentum, quod ex triplici pipere constat, vel ipsum piper per se, & absinthiũ in potu propina. Si verò distractio ex vitiatis mordacibusq; humoribus subsequatur, aquã calidam potui dato, aut hydrelæum, & vomitũ cieto. Si verò difficulter quis vomat, ei calefacito prius partes, quæ ad stomachum sunt, manusq; & pedes: si ne ita quidem euomat, digitos aut pennam in gulam coniiciat. at si ne hoc etiam modo vomitus iritetur, oleum calidum bibat: hoc enim persæpe vomitu non excito ventrem iritat, estq; vtilissimum. quamobrem si id non fiat, nos vsu rerum, quæ imponuntur, adiuuare negotiũ debemus. Vbi huiusmodi homines in meliorẽ sint statum redacti, absinthii comã in melicrato coctam bibendam dabimus. & partes omnino firmabimus cum iis quæ foris superdantur, tum verò etiam iis, quæ intrò assumũtur. non tamen initio faciendum est, sed mox vbi vitiati humores fuerint euacuati. Si verò exolutio ex copiosa, frigidaq; pituita in stomacho collecta fiat, particulam oleo absinthite plurimũ perfundes, melicratumq; in quo hyssopũ, aut tale aliquid coctum sit, aut oxymel, aut piper dabis: hoc enim casu maiorem vim incidendi habere debent auxilia omnia. Cùm verò ex vehemẽti perfrictione quempiam anima deficiat, omnibus modis calefaciendo succurres: nam & vinum aqua calida temperatum dabis, & alimenta calefacientia, & ad ignem perfricabis. contraria administrabis in iis, qui ex nimio calore deficiunt, quiq; in aere suffocante versati sunt, & in balneo diutius morati. quos quidẽ corroborare quamprimùm debes, aquam gelidam potui dando, & flatum ciendo, atque eos perflando, & stomachum fri-
can-

cando. Quibus peractis vinum & alimenta exhibebis. si ob inflammationis exuperantiam, aut ex febribus malignis quispiam exoluatur, cùm incipit frigus inuadere, debes dare operam, vt pedes calefiant, & fricentur vehementius re calida, extremaq; vinculis excipiantur: ægerq; à somno, cibo & potione omnino abstinendus: atque ita incolumis seruabitur. Qui periclitantur, ne ex siccitate in animi defectionẽ cadant, frustum panis ex vino dabis, aut alicæ modicum: nam si multum dederis, difficulter concoquent, & ita celeriter exoluẽtur. Si verò propter obstructionem alicuius principis partis animi defectio exoriatur, oxymel, aut mulsam incocto pulegio, aut origano, aut hyssopo, & alimenta, quibus maior incidendi vis inest, dabis, tum fricabis, & artus vinculis constringes, vterisq; iis, quæ ad vrinam ciendam valent. vbi meliusculi sint, vinum album, tenue, non admodum vetus bibant. Si ob repentinam copiosamq; euacuationem exolutio accidat, satis erit vbi admotis odoribus vires recollegerint, sorbitionibus, quæ facilè concoquantur, eos alere. Si ex nimio gaudio, aut mœrore, aut ira, aut metu, aut trepidatione defectio animi consequatur, odoramenta admoueto, nares contrectato, atque ita reuocatos ad vomitum impelles. Si ex colica affectione, aut alterius partis dolore maximo exoluentur, tunc vsu fomentorum & frictionum ad suum statum reuocabuntur.

Curatio eorum, qui ex sudoribus exoluuntur. Cap. VIII.

SVDORES qui hominẽ exoluunt, cohibet terra Samia, lythargirus, gypsum, galla, scissile, myrtus, oleũ œnanthinũ, rosaceum, melinum, lentiscinũ: itemq; manna & amylum ex oui candido illita.

Cardiacos

Ad cardiacos. Cap. IX.

CARDIACOS iuuāt, si stomachus illinatur, rubi folia cum exigua cerati aut panis portione. vel myrti folia, vel clauiculi vitis, vel plantago cum pane, aut cerato modico: vel mala cydonia, vel palmulæ. clysteri quoq; infunditur vtiliter ptissanæ cremor, si in ea cocti sint trunculi. sed eorum quoq; extrema cerato liquido, cum sinapi læuigato vtiliter inungunt.

De *fame ingenti*. Cap. X.

INGENS fames oritur à frigiditate, aut indigētia, aut viriū imbecillitate, quæ ab externo frigore contrahitur. eius verò essentiā adiuuat etiam fames, quæ antecedit: quæ tamen non vsquequaq; perdurat. iis ergo qui in itinere, aut aliàs ingenti fame vexantur, odoramentis auxiliaberis, præsertim carnium suillarum assatarū, quas naribus admoueamus, aut etiam hœdinarum, aut aliarum, quæcunq; nidorosæ sunt. extremæ quoq; partes constringendæ, capilli vellicandi, genæ comprimendæ. reuocatis verò ex malo panē ex vino temperato, aut aliquid aliud ex iis, quæ reparare vires citò possunt, offeremus.

De *cholera*. Cap. XI.

CHOLERAM prohibere quispiā potest, si quoties cunq; nimis expletus sit, antequàm cibos iterum ingerat, vomitum cieat. & vomitu iam cōmoto cholerā quis prohibebit, si sumat melicratū, aut aquam tepidam, & ita euomat, tum ventrem oleo foueat, lanisq; conuoluat, longioremq; consueto somnū dormiat. At cùm iam cholera quempiam occupauit, factaq; est inferne, & superne valida euacuatio nō modò corruptorum humorum, sed alterius quoq; materiæ corporis simul extractæ, tum si vehemētes morsiones consequantur, erunt potu melicrati temperan-

randæ: ſin leues ſint, obtundendæ ſunt aqua, & non cohibenda eſt excretio, modò ne nimia ſit. At cùm immoderata vacuatio facta eſt, periculumq; conuulſionis imminet, ægerq; ſine pulſu eſt, & extrema frigida, & ſudor frigidus erumpit, tũc artifice opus eſt. & vix etiã qui in hoc ſit ſtatu, poterit à medico præſenti cõſeruari. ſi medicus non adſit, facienda erunt quæcunq; poterũt omnia, vt extremæ partes faſciis aut lana vinciantur, vt partes refrigeratæ fricentur mixtis oleo, cera, piperis modico, & nitro: aut irino vnguento, cui horũ aliquid acceſſerit, aut ſicyonio cum caſtoreo: quandoquidem hæc in conuulſionib. iuuãt. deinde verò alendus ægrotus eſt. ſi vomat, iterum dandus cibus vſquedum contineat. vel poſt cibum dare aliquem fructum cõuenit eorum, qui ſtomachum roborant, vt pomum, aut pirum, aut racemum, aut aliquid generis eiuſdem. vinum autem ita affectos iuuat vel maximè: nam cùm ſomnum inducat, ſæpenumero ſpem ſalutis affert. Si verò nimius calor in pectore, & hypochondriis ſubſit, refrigeranda erunt roſaceo imbutis pannis. Polenta quoq; maximè trita ex roſaceo & ſapa erit inſpergenda: atque etiam vinum frigidum erit eis dandum.

De dolore. *Cap.* XII.

Cvm pars aliqua corporis dolore vexatur, cauſam ſtudioſe perquire, an ab aliqua re externa dolor fuerit excitatus: pleriq; enim in ſomnis læſi ſunt, nec meminerunt: non raro etiam in repentinis conuerſionibus, & cùm aliquod membrũ non ritę collocatum haberent. Præterea membra refrigerata diſtenſionibus, & conuulſionibus correpta vehementiſſimis doloribus cruciãtur: poſtremò verò in dolorem cadunt ex fluxione, quæ cõtinuò ad ipſa repit. Si nul-
la

la harum causarũ subsit, vnde dolor possit oriri, antegressa ægrotantis victus ratio spectanda est: si .n. maiore ocio quàm cõsuesset, vitam transegerit, siq; cibis se expleuerit, cùm minimè assuetus esset, aut si vsus est iis, in quibus valde nutriẽdi vis inest, siq; vlla euacuatio, quæ prius solita esset corpus inanire, nunc suppressa sit, si inquam hæc vel omnia, vel eorum aliqua adesse conspiciantur, causam doloris esse multitudinem suspicandum est. Itaque euacuatione opus est, eaq; aut per venæ sectionem obeunda, aut purgationem, si humorum redundans malitia subesse videatur. Cùm verò nihil tale sit, quod dolorem creet, deriuatione vtendũ, vt materiã à loco, quem dolor obsidet, abducamus: velut si in capite sit, per nares, aut palatum: vel reuulsione, vt in contrarium locum multitudinem reuellamus, quod fiet adhibita frictione ex medicamentis acribus, & artubus deligatis. Si nulla inde vtilitas subsequatur, planum est in affecta parte impactum esse id, quod molestia afficit: quocirca medicamentis digerendũ est. Si ex flatibus dolor existat, ferendum, & esculentis poculentisq; vtendum est attenuantibus, vt corpus quod affectum est, rarefaciamus, id quod fomentis, irrorationib. & cataplasmatis cõsequemur. Si in causa doloris sit tumor præter naturam, ei tumori adhibendum erit remedium. Si humor mordax dolorem pariat, ei infensissima erunt calefacientia, atq; attenuantia: accõmodata verò si curare velis, quæ molestũ humorẽ educant, idq; faciãt rebus citra morsum abstergentibus: si hoc fieri non poterit, adhibe quæ temperare dolorem possint: si ne hoc quidem queas efficere, iis vtere medicamentis, quæ stuporẽ inducant. etenim medicamenta, quæ re vera dolorem leuant, ea & tenuium partium, & modicè calefacien-

tia

tia esse debent, neq; vllam adstrictionis partem habere: quale est oleum anethinum: quod valet ad euacuandum, concoquendum,& leniendum omnem in particulis dolentibus morbum. At quæ solum dolorem sedantia nominantur, totum corpus refrigerãt, & sensus stupidos reddunt, ac propensionem in somnum afferunt: & ægrotantis particulæ similes mortuis fiunt, & causas dolorẽ facientes non sentiunt. & plerique ex horum vsu assiduo partes ita refrigerarunt, vt nullum postea adhibere remediũ potuerint, siq; paulò plus eorum medicamentorũ ebibissent, mortem sibi ipsi attulissent.

De simplicibus vlceribus. Cap. XIII.

CVM simplex vlcus solùm diuisio sit, si quis partes diuisas fascia in orbem circumducta committat, diductæ partes sine vllo alio negotio in vnum conducentur. Si vero tanquam exustum alterum vlceris labium in obliquũ versum sit, inde incipienda est deligatio, & in contrariam partem adducendum: cùm in vtranq; partem labia deducta sunt, principiũ deligandi ab vtroq; sumendũ est, atq; ita labia in vnum adducẽda: nam cùm nihil intra oras inciderit labiorum, vt pilus, aut arena, aut oleum, aut sordes, aut aliud huius generis, vlcus omnino coalescet. At si vlcus magnum sit ita, vt partes diductæ in vnum penitus duci non queant, aut sanies sit ibidem accumulata, aut dolor adsit, tale vlcus ex sola coniunctione conglutinari non potest, opusq; est exiccante medicamento, quod saniẽ ibi collectã consumat, & prohibeat, ne alia præterea confluat. Ex liquidis igitur optimũ est vinũ. sed & posca, & item mulsa ad idem facit. Inter cætera verò vulnus glutinant folia quercus illita, itemque salicis, & brassicæ, semen & folia, succusq;

ſuccusq́; & cortex auſterioris, atque acidioris plantaginis, papyrus poſca, aut vino imbuta, & in orbem circundata. Recentia verò glutinãt pini & piceæ folia. vlmi folia, & cortex recens ad modum ligamenti obuolutus: ſpongia noua ex aqua, aut poſca, aut vino. caſeus recens ante læuigatus. Extrinſecus autem adhibentur folia lapathi, aut vitis, aut betæ, aut lactucæ. caſeus verò ex acido lacte cõfectus etiam maiora glutinat eodem impoſitus modo. ſed pira quoque glutinãt. & maiora vulnera glutinant achrades, & fluxionem cohibent. cauda equina verò illita neruos etiam inciſos iungit: iſatis ſatiua in duris corporib. cochleæ caro læuigata cõglutinat vulnera, quæ cum neruis inciſis, & contuſis ſint, idq́ue in duris corporibus. ei tamen miſcenda eſt in puluerem redacta aranea, quæ farinam excipiat è muro molæ vicino. Ad idem facit myrrha ex aqua illita, vel thus. terreſtres lumbrici etiam præciſos neruos conglutinant, pentaphylli folia cum melle, allia combuſta, illita. Ad vlcera autem inueterata facit anagallis cum cerato, hordeum combuſtũ, & ceruſſa cum cerati myrtei triplicata portione. Ad vlcera capitis myrrham aridam inſperge, nec madefacito. celeriter enim in vnũ conducit: vel aloen aridam, aut ariſtolochiam ex aqua tritam, idq́; oſſa quoq; committit. aut thus & myrrham pari portione contere, & cum melle & vino decoque, donec mediocrẽ ſpiſſitudinem acquirant: tum linamentum inungens applicato.

Ad uulnera, quæ cum dolore & inflammatione affligunt. Cap. XIIII.

AD huiuſmodi autem vulnera valet malum puni cum dulce vino incoctum, tritumq́ue, & illitum: eſt enim

enim hoc mirabile, & ad vsus plurimos accommodatum: nam & ad vlcera capitis & pudendorũ, & ad ea, quæ in toto corpore dolorem pariunt, & item ad oculos inflammatos facit.

De cauis ulceribus. Cap. XV.

Cavvm vlcus humidum, sordidumq; est. proinde fit, vt medicamenta velit modicè siccantia, atq; abstergentia. huiusmodi autem sunt thus, & hordeacea farina, fabaceaq;, & erui. itemque iris, aristolochia, cadmia, panax, & pompholyx. Cùm verò medicamentum quod ad creandam carnem adhibitum est, nihil proficit, erit transeundum ad aliud hoc modo. Si maior sit sordium copia, vlcusq; humidius, scire conuenit, medicamentum minus siccasse, quàm par erat. ideo melle adiecto intendendũ esse: si purum & sine humore videat, plus quàm oportebat, exiccasse: itaq; olei & cerati mistione remittenda vis erit. Vsu etiam quandoq; venit, vt cùm medicamentum vehementius est, pars aliqua carnis liquetur, vlcusq; sordidum, & humidum perinde videatur, ac si medicamentũ, minus quàm debuerat, exiccarit: sed huiusmodi vlcus, dum absumitur, magis cauum redditur, labia intumescũt, rubetq; ipsum, & inflammationis est particeps. & sæpe æger morderi se perspicuò sentit. id verò, quod minus fuit à medicamine exiccatum, nihil tale habet. putredo igitur lignorum, præsertim eorũ, quæ modicè adstringendi & abstergendi vi prædita sunt, qualis est etiam vlmus, vlcera hæc purgat, eaque vbi purgarit, carne implet. Anemonæ quoq; appositæ idem efficiunt, & pini cortex derasus, contritusq; cum cerato, quo linamentum oblinas, & caua vlcera impleas, præsertim verò recentia. ea enim implet. sed purgat eadem cùm sordida sunt,

marrubium cum melle, aristolochia cum melle: oliuæ sale conditæ illitæ.

De vlceribus, quibus cicactrix inducenda est. Cap. XVI.

CVM carnem vlcerum, quæ ad cicatricem perducenda sunt, ita exiccamus, atq; adstringimus, vt non solùm id, quod præter naturam superest, per halitum digeramus, sed etiã id quod est secundùm naturam attingamus: vlceris extremitatem cuti similem efficiemus, eiq́; cicatricem inducemus. Valent autem ad hanc rem galla immatura, & malicoriũ modicè exiccantia. Quæ verò citra adstrictionem morsumq́; siccant, ea etiam cicatricem inducunt, vt myrrha, spuma argenti, & ostrea cócremata: hæc nanq; inspersa siccant. atque hæc etiam ad cicatricem sæpenumero perducunt, pini cortex cum myrteo cerato, hederæ flos cum cerato, lilii radix cum rosaceo. vetera autẽ cicatrice includit viscũ cum thure, ærugo & diphryges paribus portionibus cum myrteo cerato.

De vlceribus, in quibus caro supercrescit. Cap. XVII.

CARO, quæ vlceribus supercrescit, tollitur medicamẽtis iis, quæ valẽter siccãt, cuiusmodi est asij lapidis flos, & testacea omnia cóbusta modicè auferunt, cohibentq́; excrescentem carnem. Simili quoq; modo erinacei vtriq; cum toto corpore concremati, & diphryges inspersum, itemq́; atramentũ sutorium, & squama æris inspersa.

Ad vlcera, quæ in summa cute sunt, ad intertrigines, ad abrasa, ad inueterata vlcera, ad teneram cutim. Cap. XVIII.

ARGENTI spumæ chrysitidis drach. L. ceræ drachmæ

mæ x x. resinæ siccæ ex picea drachmæ x I I. olei hemina & semis. argēti spumæ in oleo coctæ ceram & resinam addito. Vbi ad emplastri crassitudinem coxeris, ab igni auferto, in pilamq; conijcito, mox cùm emollieris, vtitor. Sed cutis abrasa non amputanda est, sed in suum locum restituenda: & foris etiam aliquod medicamentum accōmodatum imponendum: ita enim, licet cutis abrasa iam nigrescat, sæpe conglutinat. At si vlcus nudū carne sit, cicatrix difficulter inducitur, cùm & erodatur, & sordidum sit. Cæterùm abrasa ab inflāmatione tuetur rhus rubrū tritum cum melle illitū, & iunci rotundi coma cremata, & cum melle superdata.

Ad intertrigines, quæ ex calceis fiunt. Cap. XIX.

AD intertrigines verò, quæ ex calceis efficiūtur, valet pulmo agninus, & suillus, & caprinus. itemque corium vetus è soleis vstum. sed hoc inflāmata non iuuat. sedata verò inflammatione, prodest: hic enim cinis siccandi vim habet, cepam cum adipe gallinaceo trito, gallamq; adurito, contundito, & illinito. acaciam aceto madefacito, atque inungito.

Ad ambusta. Cap. XX.

AMBVSTA medicamentis egent, quæ citra euidētem calorem, aut frigiditatem abstergant. ergo terra Chia, & Cimolia, & terra omnis leuis illita ex aceto non valde acri vel aqua admixta egregiè facit, & pustulas excitari prohibet. itemq; ouum integrum crudum statim impositum, lana molli exceptū ad idem valet: id enim & modicè refrigerat, & sine mordicatione siccat. vel atramentum scriptorium illine, vel thus album aqua dissolue, & inunge. aut lenticulam coctam, tritāq; impone. Cùm verò iam pustulæ ex-

citatæ fuerint, rhum cum polenta tere, & cum aceto cataplaſma impone. calcem viuam cerato admiſce, illitamq; linteolo ſuperdato. partes autem vlceratæ porris tritis oblinuntur. Columbinũ ſtercus linteo inuolutum combure, donec in cinerem redigatur, eoq; ex oleo diſſoluto vtere. Mirabiliter autem facit pini aut piceæ cortex, aut adiantum ſiccum læuigatum, aut myrti folia combuſta, tritaq;. quæ ſingula etiam cum cerato iuncta faciunt. Ad vſtiones verò ex aqua calida prius quàm puſtulæ prodeāt, aqua oliuarum ſale conditarum continuè inſperſa facit, & ipſæ oliuæ contuſæ imponuntur. aut alumen ſciſſile ex aceto cõteritur, & illinitur. aut glũten taurinum cum aqua copioſa eliquatum obline.

De exanthematibus. *Cap.* XXI.

EXANTHEMATA ex craſsis humoribus in cute infixis, ac magis cùm ſuperior pellicula dēſior eſt, exoriũtur. hoc modo oppreſsi per cutim euacuãdi ſunt: nec procul eſt in altum attrahendum, vt per aluum, aut vomitus fiat euacuatio. Nemo tamẽ cogitet, me nunc conſulere, huiuſmodi humores non eſſe per aluum educendos, quia in quibus humorum plenitudo fixa eſt, adhiberi purgatio debet. quod ſi quis nõ faciat, ſed prius diſcutere aggrediatur, obſtruet potius, quàm humores per cutim euacuabit. Humorũ autem qui cuti ſunt impacti curatio adhibenda eſt ex adurentibus & calefacientibus. præſertim verò cùm lata fuerint exanthemata: ſiquidem ea humorem neque tenuem, neq; calidum, ſed abundè frigidũ, craſſumq; eſſe indicant. Lauri igitur tenerorũ foliorum rutæq;, & mannæ thuris pares portiones conterito, atq; oleo diluta illinito. vuam taminiã frige, ac tere, itemq; thus cum oleo dilue, atq; inunge. betam te-

ne-

neram coque, tere, & superda . ceræ drachmas viii. sulphuris tantundem. salis drachmas vi. Arida conterito, eisdemq; olei mediam heminam affundito, & omnibus simul, & emplastro ex iis confecto vtitor. sed coctioni adhibenda diligentia est, quippe cùm valde præstans sit medicamentum.

De pruritu. *Cap.* xxii.

Excitandi auté pruritus sunt, cùm ex alto euocare humores oporteat: prohibendi verò, cùm partes prurientes in periculo sunt, ne aut scabie, aut lepra, aut aliquo alio maligno vlcere corripiantur. Prohibentur autem medicamẽtis repellentibus, vel etiam pruritum tolerando, neque contrectando: siquidem ita quoque sedari pruritus consueuit. Pruritus verò quos scabies excitarit, aqua marina calida, aut aceto calido perlue, aut agrestis cucumeris decocto simili modo. vel vitis veteris corticẽ in fictili frigito, conterito, & locum scabiosum butyro prius illitum eo cortice perspergito. deinde somnũ imperato. hocq; medicamento vsquedum homo sanescat, vtitor. Iam verò opium cum liquido cerato inunctum pruritus, & pustulas, psidracia nomine, mitigat.

De pustulis, quæ phlyctænæ vocantur. *Cap.* xxiii.

At phlyctænas acuta acu, qua humoris defluxus est, perforare oportet, deinde humorem leuiter exprimere, & cutim obductam sinere. Si foramine occluso iterum pustula impleatur, ea erit eodem modo pertundenda, & cõprimenda cutis. atq; ita compressa seruanda est, donec id, quod sub ea vlceratum est, ad cicatricem perducatur. Sed antequàm pustulæ erumpãt, coctam lenticulam cum aqua læuigato, atque illinito: aut mali granati virgulta cinere cali-

do tepefacta superdato, locumq; torrefacito. Si ruptæ fuerint, vlcusq; excitatũ sit, adeps suillus liquefactus cum argenti spuma læuigata illinitur, eiq; imponitur: aut lilii radix aqua incocta & contrita cum cerato adhibetur.

De ulceribus, quæ iterum rumpuntur.

Cap. XXIIII.

QVAEDAM vlcera sunt, quæ inducta cicatrice nõ ita multò pòst, sæpe iterum inflãmatione tentantur, atque rumpuntur: nam osse aliquo affecto quandoq; caro circundata ad cicatricem facilè perducitur, & sanitatem planè adepta videtur: sed cùm validus humoris defluxus paulatim ex osse in alto corrupto delabitur, tum inflammatio, & pus suboritur, à quibus obducta cicatrix deraditur. Horum igitur vlcerum curatio in eo posita est, vt tantùm exiccemus, quantùm valeat vt os affectum decidat. Sinus aũt ossium cauos facilè replebis, si papaueris syluestris, & ficulnea folia læuigata cum polenta & vino illeueris, aut si hyosciami seminis & atramenti sutorii par pondus contriueris, & imposueris. Peucedani verò radix ossium squamas celeriter disiungit.

Ad vlcera maligna, quibus ægrè cicatrix inducitur, & inueterata. Cap. XXV.

MALIGNA vlcera, quæq; difficulter ad cicatricem perducũtur, itemq; inueterata & putrida Lemnium sigillum vehementer adiuuat. eius vsus quantitas ex malitia vlceris æstimatur: nam ad vlcus, quod fœtidum est, admodumq; flaccidũ & sordidum, lemnia ex aceto acerrimo diluitur ad luti spissitudinem. vtimur eadem ex vino, aut aqua, aut oxymelite, aut posca, aut mulsa, aut quoquo modo vsus postularit, accõmodatumq; medicamentũ erit, si quis eam in pila plum-

plumbea piſtillo plumbeo confecerit, roſaceum, aut immaturũ oleum affundens, aut ſemperuiui ſuccum, aut cotyledonis, aut lactucæ, aut pſyllij, aut omphacii: vt ſit tanquam ſuccus quidam: habebiſque optimum medicamentum ad carcinode, malignaque vlcera, ad pudendorum, teſtium, & mammarum inflammationes, & item ad ſedis vlcera, & rugas eminentes. porrò autem centaurium minus recens inueterata vlcera, & quæ difficulter cicatricem recipiunt, ad cicatricem perducit, & maligna vlcera ſanat. itemq; cupreſſi folia & germina, & globuli noui, & teneri, qui etiam humores in flaccidis, & putridis affectionibus in profundo demerſos ſine moleſtia, & tutò depaſcunt. Cyperi radices vlcera, quibus propter nimium humorem iuduci cicatrix ægrè poteſt, mirum in modum iuuant. Cucurbitæ aridæ combuſtæ cinis vlceribus humidis inflammationis expertib. ac putreſcentibus, præſertim verò iis, quæ in pudendi præputio ſunt, cõuenit. ſimili quoq; modo prodeſt anethi radix. Plantago etiã malignis vlceribus, defluxionibus, & putredini cõuenit. Iſatis ſatiua omni maligno vlceri ſtrenuè reſiſtit, licet putreſcat, & depaſcatur. Si verò vehementior, quàm vt ægri natura ferre queat, eſſe videatur, eius foliis læuigatis adde vel panem, vel hordeaceam farinam, vel frumentaceã, vel polentam pro ratione affectionis, quæ in vnoquoq; exiſtat. Iis verò quæ propriè teſtacea dicuntur, vtimur ad cauitates diuturnas, quæq; ægrè carne implentur, quæ ex defluxionib. fiunt, & fiſtuloſæ, ac profundæ ſunt. Lanæ autem combuſtæ carnes flaccidas vlcerum celerrimè liquefaciũt. Platani verò cortex combuſtus, & inſperſus vlcera, quæ ob nimiam humiditatem flaccida, ſordidaq; ſunt, ſanat. Peucedani radix arida malignis vlceribus illita

præstantisſimum medicamentum eſt:nam & purgat, & carne implet, & cicatrice concludit. Aloe vlcera, quæ vix ad cicatricem perueniũt, eaq; potiſſimùm, quæ in ſede & pudendis ſunt, curat. Eſt item ad earundẽ partiũ inflãmationes vtilis ex aqua diſſoluta. Vlcera verò antiqua ſanat cera in ſole emollita, quæ multũ ſquamæ æris, aut chryſocollæ adiũctũ habeat, eaq; linteo illinenda, adhibendaq; eſt, cuius ſpleniũ non eſt cõtinenter auferendum. Ad chironia autem facit hoc, quod habet ſquamæ æris drachmas x. ceræ tantundem, aluminis drachmas II. Ceram calefacito, atq; emollito, & arida in pollinẽ redacta excipito, iisq; linteo impoſitis vtitor. Ad effera autẽ vlcera valet malicorium læuigatũ, & combuſtum. aut alumen ſciſsile vſtum, tritumq; inſpergito, aut hoc vtere medicamento, quod capit hyſſopi drachmas IIII. vuæ paſſæ tantundem, nitri drachmas II. Locus melle prius illinitur, tum hæc applicant. Putrida verò vlcera & depaſcentia valentiorib. medicamentis egẽt, qualia ſunt hæc: chalcitis, auripigmentum, calx: hæc enim non ſecus quàm ignis, vrunt. & quandoq; fit, vt his à morbo ſuperatis, ad ignem deuenire oporteat. Marrubium quoq; ex vino coctum illine. aut eruum læuigatũ cum melle imponito. Oliuæ teneræ foliis in vino coctis, & contritis vtitor ad eundem modum. perfundenda autem eſt aqua marina calida.

Ad uermes, qui in vlceribus compe-riuntur. Cap. XXVI.

VERMES, qui in vlceribus putreſcẽtibus ſunt, calaminthæ ſuccus tollit.

De carbunculo. Cap. XXVII.

CARBONES fiũt ex ſanguine, qui melancholicus, fer-

feruescensq; effectus sit, & cutim comburat, quocirca cum crusta oriuntur, pustulis, quæ phlyctęnæ dicuntur, vlcus præcedentibus, vt in ambustis fit: febrimque acutissimam, & celere periculum afferunt. Cùm pruritus adest, quandoq; plures pustulæ erumpunt paruæ, frequentes, cõtinuæ, milio similes, quibus ruptis vlcus cũ crusta fit, cuius crustæ color modò cinereus est, modò niger. reliqua caro circundata redditur mirum in modum flãmea, & nigrum colorem contrahit, splendetque non secus quàm bitumen, atq; pix, ac talis quidem est bilis exquisitè atra. Hãc affectioné curãtes à venæ sectione exordiemur, per quã vsque ad animi defectionem euacuabimus. post verò sanguinem detractum non erit incõmodũ scarificare, idq; altioribus plagis propter succi crassitiem. Loco affecto imponenda sunt quæ modicè repellunt, ac digerunt, quale est cataplasma, quod ex plantagine, & lenticula cocta constat, cui mica panis in clibano cocti, & non admodum puri sit adiuncta. super vlcus verò aliquod vehemens medicamentum ponemus. Tale est quod ad Andronem refertur, sapa irrorantes ad sordium spissitudinem. Sedata autem illa quasi flamma, vlceri perinde atque aliis cicatricem inducemus. Veteres nuces oleosæ ad carbones faciunt, cyparissiq; folia, & germina, & noui, ac teneri globuli cum polenta: vua item passa eiectis acinis, & contrita, & caricæ coctæ in vino, atque contusæ.

De cancro. Cap. XXVIII.

CANCRI quoq; ex atra bile feruẽti oriũtur, ea si acrior sit, vlcus affert. ideo colore sunt nigriore quã inflammatio, sed sine caliditate. venæ tamen magis, quàm in inflãmationibus implentur, ac distenduntur,

tur,neq; ita rubræ sunt, sicut in inflãmationibus:earumq́; color humoris colorẽ præ se fert. propter cuius humoris crassitiem cancer insanabilis est: quippe qui neq; repelli,neq; digeri queat, neq; etiam totius corporis purgationibus cedat, mitioraq; medicamenta negligat, à vehementioribus autem magis exacerbetur. Possumus tamen initio prohibere ne cancer augeatur, melancholici humoris purgatione inita prius, quàm in affecta particula sit impactus. Euacuabimus autem vel aliquo simplici, vt epithymi drachmis quatuor, in sero lactis, aut mulsa datis: vel hiera,quæ nigrum veratrum acceperit. Loco autem affecto impositum in vlceratis sine molestia prodest hoc medicamentum, Solani succus molli linteo duplici, aut triplici in eo intincto, copiose impositus: extrinsecus quoq; lana molliuscula eodem succo imbuta applicatur,adhibita diligentia, ne arescãt hæc, quod fiet, si succũ assiduè assundas. Valebit etiam ad cancrum vlceratum id medicamentũ, quod ex pompholyge constat. Victus autẽ ratio ægrotanti apta instituatur ex ptissanæ cremore, seroq́; lactis. Vescatur item ex oleribus, malua,atriplice, blito, & cucurbita, piscibusq́; saxatilibus, & omni auium genere, præterquàm earum, quæ in paludibus degunt.

De sanguinis coitu subter cutem,quod ecchymoma dicitur. Cap. XXIX.

CVM caro ab aliquo pondere incidente contusa sit, venæque paruæ, quæ per eam diditæ sunt, ruptæ fuerint, sanguis profunditur, quasi transcolans.isq́; sub cute collectus facit id, quod ecchymoma vocatur,cute adhuc integra. Nobis ergo propositum est, concretum sanguinẽ per halitum digerere, idq́; celeriter prius, quàm nigrescat. sed sub initio adstrin-

gen-

gentia digerentib. admiſcenda ſunt, quòd tunicæ venarũ cõtundant, ideoq́; denſationis indigeãt. at poſt hæc ſolis digerentibus ſine adſtringentibus vtimur, ac principiò quidẽ ecchymomata ſcarificamus, tum reliquam curationem adhibemus. Cæterùm de numero ecchymomatum ſunt quæ ſugillata nominantur, & liuores ex plaga cõtracti, & inter vngues ſanguinis concurſus ex ictu. Pellis autẽ pecudis recens detracta eos, qui flagris cæſi ſunt, potius quàm cætera omnia, vno die, vnaq́ue nocte perſanat. Præterea hydropiper vnà cum ſuo ſemine illitum ſugillata, & tumores qui obduruerunt, diſcutit.

De ruptis & conuulſis. Cap. XXX.

RVPTA cũ ecchymoſi, hoc eſt, ſanguine, qui in loco contuſo collectus ſit, omnino fiunt. Curantur autem medicamentis modicè calefacientibus: tale eſt acopon, quod ex nigra populo cõficitur, quæq́; ſunt generis eiuſdẽ. In ruptis verò, quæ altius intra corpus deliteſcunt, medicamentorum vis intendenda eſt, & acriora, quæq́ue magis incîdunt, adhibeantur. talibus autem cucurbitulæ vſus prodeſt. ſiq́; totum id, quod ſub cute coiuit, celeriter ſit diſcuſſum, rupta caro facilè coaleſcit. ſi inueterarit, ſordeſq́; ſubnaſcatur, ruptio coire nõ poterit: ſed labia tantummodò inter ſe propè admouebuntur, vt paruo momento facilè ſeparentur, & medius locus aliquo humore impleatur, & ecchymoma continenter quodammodo exiſtat, & primo ſimile, niſi quòd hoc celerius quàm illud digeritur, cõſtatq́; ex tenui ſanie, cùm illud eſſet è ſanguine. Conuulſa autẽ fibris quibuſdam diſtractis fiunt, ſolumq́ue leniri poſtulant, quoad dolor ſit ſublatus: cõglutinari enim non poſſunt. Ariſtolochia autem rotunda ruptis & conuulſis,

ſis, vt ſi quid aliud,conuenit:itemq́; centaurii maioris radix,eiusq́; ſuccus, & rheum, & coſtus, & bdellium in oxymelite potum.

De luxatis,& contuſis. *Cap.* XXXI.

LVXATIS verò, & contuſis prodeſt lana ſuccida, ſpõgia quæ ſit aqua & oleo mixtis imbuta,& ſupdata,bulbi teneri elixi cũ melle,aut cum cerato,ſal tritus,farina cum melle.viticis folia, & ſal, & nitrũ toſta & læuigata cum cerato. Vtere etiam aquæ perfuſione, vel marinã calefacito. Sedata verò inflammatione, atque doloribus, partes luxatas fricabis.

De rebus ſpicula,ſurculos, ſpinasq́; educentibus. *Cap.* XXXII.

SPICVLA, arundines, ſpinas,& ſurculos euellunt anagallides vtræq;,ariſtolochia rotunda, ammoniacum cum melle,alterci ſemen læuigatum,atque illitũ.Arundinis verò radices cõtunde, & melli admixtas in linteo largè illine,imponeq́;,& alliga: extemplò enim educunt.

De affectionibus unguium. *Cap.* XXXIII.

REDVVIAS exiguas etiamnum incipientes comprimit galla cũ melle,easq́; prohibet cõfirmari. Vbi verò factæ iam ſint, conſilium eſt, carnem, quæ præter naturam excreuerit, medicamentis morſu vacantibus abſumere,& liquare. Ad reduuias autem valet aurium ſordes, & lycium. quæ pus confecit, acu perforanda eſt,humorq́; exprimendus, tum ſpongia aqua imbuta imponi debet. aut lenticula trita ex aqua ſuperdanda eſt, aut roſæ ſiccæ, aut virides tritæ, & aquæ perfuſæ illinendæ, aut polenta trita admouenda. Interim verò caro eſt ab omni parte vnguis lintei ramentis abducenda. cæteros vngues contuſos myrti punicæq́; foliis teneris tritis illine. At vngui-

guibus subcruentis farinam pice admixtam adhibe. Vt vngues malè affecti decidant, sulfur tritum suillo adipe exceptum applica. Scabri verò vt abscedant, vtitor medicamento, quod habet visci quercini, sandarachæ, fœnigræci ana vncias duas. cantharidum, thapsiæ singulorum vnciam. aceti quantùm satis est. Ad idem facit fæx arida cum cerato vngui adiuncta. aut caro ficuum contusa seminibus abiectis. aut vnguem pice subunctũ sulfure & sandaracha tritis pari pondere illinito. vnguis autem diligenter est radendus, ad æqualitatem redigendus, ac vinciendus, vtendumq; iis, quæ ad vngues abscedentes faciunt.

Ad pterygia digitorum. *Cap.* xxxiiii.

Ad carnis verò incrementũ, quod vnguis partem operit, (pterygion vocãt) thuris lachryma trita imposita, & alligata valet, vel eruum tritum eodem modo: vel thuris insecti drachmam, & sandarachæ duplum tere, & radici vnguis applicato, diligenterque inspergito, supra verò linamenta sicca ponito: hoc enim pterygia celeriter exiccat. Est aliud itidem præstantissimum, vehementer faciens ad ea, quæ etiam maligna sunt. habet autem gallarum, malicorii acidi, squamæ æris rubri, & caricarũ combustarum pares portiones. eas tere, melli admisce, ad vnguenti spissitudinem redige, linamenta intinge, bisq; in die impone, & liga, neq; vngas, neq; madefacias. Si verò humor subsit, eum spongia vino perfusa abstergeas.

De vlceribus articulorum. *Cap.* xxxv.

Cvm articuli sint partib. carnosis licciores, ideo fit, vt cùm vlcerati sunt, siccioribus medicamentis indigeant. Ergo Polyide pastillus ad sordium spissitudinem ex vino subactus, & cætera quæ ęquè desiccant,

desiccant, accõmodata sunt. marina quoq; & muria sæpe irrigando articulos, melius affici conspeximus. Quocirca in articulis vtendum est iis, quæ maiorem etiam exiccandi vim, quàm vinum, habeant.

De sanguinis profluuio. Cap. XXXVI.

PROFVVIO sanguinis remedio est appositus situs partis cõuulneratæ. talis est, qui sursum vergit citra dolorẽ: nam qui deorsum vergit, doloréq; affert, is sanguinem non fluentem ad profluuiũ etiam ciebit. Cùm ergo vulnerata pars est, ac sanguis fluit, statim digitum ori vasis, ex quo sanguis effluit, admoueto, leniterq; & sine dolore comprimito: ita enim grumus fiet, & sanguinis fluxus cohibebitur. si ita non sistatur, vtendum erit iis medicamentis, quæ supprimendo sanguini sunt: inter quæ præstant quæ obstruunt, quæ emplastica nominãtur, iis quæ crustam inducunt: interdum enim vbi crusta excidit, ne iterum sanguis effluat, periculum est. Optimum autem est hoc, quod etiam ad sanguinem è membranis cerebri fluentem facit, thuris pars vna, aloes dimidiũ, albo oui subigitur ad mellis consistentiam, deinde leporis mollissimis pilis excipitur, tum vlceri toti liberalissimè superdatur, tum fascia alligatur: cuius fasciæ primi quatuor, aut quinque amplexus super vas profluens inijciendi sunt, inde ad radicem vasis ducendi, tertio die erit soluendum. Siq; medicamentum tuto adhuc vlceri adhæreat, aliud rursus in orbem superimpones, & nõ secus quàm linamentum, quod ex pilis constat, madefacies, ac pari modo deligabis. Sin sua sponte linamentum excidat, radicem vasis digito blandè cõprimens, quatenus nihil defluat, hoc leniter auferes, aliudq; impones, & quoad vas carne implebitur, ad hunc modum curabis.

bis. Quæ verò crustas gignũt, vbi crusta decidit, magis nudam partem, quàm eius natura ferat, derelinquunt. & persæpe cùm crusta excidit, profusio sanguinis subsecuta est, quæ supprimi difficulter potuit. & tamẽ sæpenumero iis medicamẽtis, nõ secus quàm ferramẽtis igni cãdentibus, vti cogimur, vbi ex putredinis erosione sanguinis est exorta profusio. Cæterũ isatis satiua partibus, ex quibus sanguis fluit, superdata egregiè sistit. Idem faciunt gallæ conbustæ, & cùm adhuc ignitæ sunt, aceto aut vino extinguunt. gypsum misceto oui cãdido tenui, itemq; farinam triticeam puluerulentam, qualis hæret parietibus. ita enim medicamentũ conficies, quod ad sanguinis profluuia valebit: idq; leporis pilis, aut re aliqua pariter molli excipiendum erit. Ad sanguinis autem profusiones, quæ ex ore, aut thymis, aut lentigine, aut verrucis, aut hæmorrhoidibus fiunt, foliis porri contusis vtere: aut rhun rubrum, aut acinos, aut capitula punici mali cõtundẽs impone, aut spongiam nouam pice cruda intinctam adure, & tusa vtitor: hoc enim valde efficax est. Sanguinis verò fluxionem ex ore cõprimit os colluendo frigidum decoctum rosarũ viridium, aut siccarum, aut clauiculorum vitis, aut lentisci foliorum, aut myrti, aut rubi, aut malorum cydoniorum, aut punicorũ, aut acinorum, aut lenticularum. Iis etiam vtendum erit insessibus frigidis, qui sedi atque vtero conueniunt. Cæterùm victus ratio iis, quos sanguinis fluxus exercet, ex adstringentibus, atque incrassantibus instituatur: huiusmodi autem sunt alica, farinaq; pura decocta, & item cochleæ, caseus tener, bulbi cocti, pisces assati, palmulæ, vinum nigrum austerũ, lenticula, polenta, ouorũ vitelli, pira, achrades, mala cydonia, sorba, mespila, & quæ his sunt consimilia. Ad sanguinis

guinis autem fluxum ex naribus faciunt platani globuli exiccati, quos re aliqua ex ſetis confecta confricabis, ſemenq; proiicies,& lanuginem collectam in vaſe fictili nouo repones,& cùm vſus poſtulabit,eam in puluerē redactam per calamū inſpirabis.frontem autem & naſum gypſo,aut luto figulari oblines. Valet ad eandem rem porri ſuccus lana, aut linamento exceptus, & naribus inditus: & manna ſucco porri coacta,& impoſita. Extrinſecus autem naſus illinendus eſt oliuæ foliis teneris læuigatis: & ſuffitum ex cicuta ſuper molli cinere narib. admouebis:& ſpongiis aut lanis aqua frigida imbutis meatus vtriuſque pinnæ naris obſtrue, cruraque & brachia vincies, ac frontē, & tempora oblines iis agglutinantib. quæ ad oculorum defluxiones faciunt. Si verò grumi aliqui ſubſint, cùm ſanguinis adhuc profuſio eſt,eos par erit exprimere, & protinus iterum vti medicamentis ſanguinem comprimentibus, & narium chartilaginem,ſub ipſo oſſe duobus digitis pollice, atq; indice comprimere.In his autē profuſionibus,& iis, quæ ex inteſtinis fiūt, prodeſt porri ſuccū pondere duûm cyathûm potui dare, aut lauri tenera folia cōtuſa in oxymelite. aut thuris & lauri pares portiones læuigatas dabis.aut farinam puram,& thus,& gummi paribus portionibus cum aqua teres, & dabis.

Ad cicatrices,ſtigmata,& uibices.
Cap. XXXVI.

CICATRICES nigras tollit inūctum oleū, in quo bryoniæ albæ, & nigræ radix incocta ſit, donec ſuccum reddat. itemq; nepita vino cocta, lythargyrus oleo roſaceo candido lota. Cicatrices verò, quæ ex impetigine fiunt, atque etiam alias concolores reddit adeps aſininus illitus. erucæ ſemen læuigatum cum

cum felle caprino, aut bubulo, aut ouillo illitũ: cũq; inaruerit, auferendum est. succus quoq; erucæ herbæ illitus cum lithargyro vtilis est. Maculas autem, quæ stigmata nominantur, exterit ranũculus illitus, aut capparis folia, aut cerussa cum aceto illita. sed hoc spatio temporis maculas aufert. Ad vibices concolores statim facit oleum liliaceũ continuò inunctum.

De neruis uulneratis. *Cap.* xxxviii.

Nervvs propter sẽsus excellentiã, cum vulneratur & dolore, & inflãmatione maiore, quàm alia corripitur. quorcirca cutis vulneratio aperta est seruanda, vt sanies per ipsam effluat: vulneriq; adhibenda medicamenta sunt, quæ dolorem leniant, & aditum effluxui patefaciant. Ergo calidam aquam, quæ cæteris inflammationibus idonea est, his esse aduersissimã sciendũ est, & accõmodatius ad has esse, vt oleo tenuium partium, & experte omnis adstrictionis irrorentur. Ex medicamẽtis autem apta est resina, aut terebinthina, eaq; per se ipsa in pueris, in mulierib. & in iis, qui molli carne sunt: in cæteris verò cum euphorbio. itemq; propolis & per se, & cum euphorbio emollita: si verò duriora sint corpora, cum aliquo oleo subtiliore. in neruis autem inflammatis & putrescentibus cataplasmate vti poterit quispiã eo, quod ex farina hordei, aut fabarum, aut erui in lixiuio stillatitio, aut oxymelite cocta, confectum sit. cerato verò vti poterit hoc, quod habet ceræ vncias tres, euphorbii vnciam, aut fimi columbini in durioribus corporibus, olei vncias duas. Conuenit etiam Basilicum medicamentum, quod nitrum recipit, aut calcem viuam, aut euphorbiũ, aut sulfur viuum, aut stercus columbæ syluestris, vt in tetrapharmaci libram,

bram, horum alicuius vncias duas inijcias: hoc enim egregiè ad neruos vulneratos, ac præcipuè pũctim, facit. Iam verò in agro, vbi tibi nihil ſuppetit, poteris recentem pinguemq́; propolin vulneri applicare, aut fermentum propoli mixtum, aut liquorem tithymali fermento additum. Cataplaſmatis autẽ ex lixiuio ſtillatitio, atq; oxymelite, & farina fabarum, aut erui, aut cicerum, aut lupinorum amarorum, aut hordei, aut etiã polenta nõ ſolùm cum nerui inflammatione tentantur, ſed etiam ſtatim in ipſo initio vtendum eſt. At ſi neruus non pũctus ſit ille quidem, ſed planè cæſim ſit vulneratus ita, vt cutis quoq; ſubiecta ſit diuiſa, vt nudus neruus, & per directum, & non per tranſuerſum diuiſus conſpiciatur, tum nullo ex iis medicamentis, in quibus euphorbium ſit, quæq́; non minus ſunt acria, vti oportebit: quippe cùm neruus nudatus horum vim, quæ vehemens eſt, ferre non queat. Igitur æſtiuo tempore calcem ſæpe lotam, & oleo copioſo dilutã cape. Quam etiam ad rem facit id, quod ex pompholyge conſtat, quodq́; ex melle cõficitur, in roſaceo liberaliore eliquatum, Cæterùm nihil horum vulnus debet cõtingere: cùm enim neruus ſenſus vi præſtat, tum verò frigida temperatura eſt, & cum parte cæterarum omnium principe eſt continuus. Sed ne oleo quidem huiuſmodi vlcus irrigare oportet: fit enim ſordidũ. ergo ſanies tantùm abluenda eſt molli lana ſpecillo circumuoluta. Si omnia ex ſententia nobis ſuccedant, etiam uino dulci citra periculũ madefacere poterimus. Vbi verò neruus, qui denudatus erat, fuerit contectus, linamenta aliquo medicamento, quod anguſtis vulneribus aptũ ſit, intincta, quale eſt, quod ex euphorbio, aut fimo columbino paratur, extrinſecus circũducere oportet ita, vt ſanas etiam partes largè comple-

plectatur. Cùm verò transuersum vulnus est, maius periculum conuulsionis imminet: sed quatenus curandum est, eodem modo progrediemur. Victus autẽ adhibeatur tenuior, quies imperetur, lectus mollis esto. oleo calido copiose vngantur alæ, caput, & ceruix. Si vulnus in crure sit, inguina sunt potissimum multo oleo perfundenda vsque ad spinam, caput, & ceruicem. Si nerui contusi sint, cumq; eis est contusa cutis, & exulceratio subsequitur, cataplasma ex farina fabarum, & oxymelite conuenit. Si verò contusioni dolor accedat, pix liquida miscenda erit. At si citra cutis cõtusionem eueniat, oleo calente, cui digerendi facultas insit, perfundere assiduè oportet. Si totus neruus præcisus sit, periculum nullum imminet, sed membrum mutilum, mancumq; reddetur: sed curatio eadem, quę cæteris quoq; vlceribus, adhibebitur.

De liquefacto medicamento, quod neruis punctis conuenit. Cap. XXXIX.

Medicamentvm aũt liquefactum, quod ad neruos cõpunctos, & à rabiosis morsos facit, accipit aceti sextarium vnum, picis pinguis libram vnam, opopanacis vncias tres. Opopanacem verò aceto solutum multùm læuigabis, picem liquefactam, mixtamq; incoques. Est autem hoc medicamentũ ad neruos compunctos accommodatum, vtpote quod os cõpunctionis conniuere non sinat: quemadmodum etiam in iis, qui à bestijs rabiosis morsi sunt, prohibet ne vlcus cicatrice concludatur. verùm duris solùm corporibus conuenit: nam si in mulieribus, pueris, aut ijs, qui molli sunt carne, vti hoc velis, cum puncti fuerint, erit aliquo digerente, vt amaracino, aut opobalsamo, aut oleo vetere liquefaciendum.

Ad articulos relaxatos. Cap. XL.

SVCCVRRIT articulis relaxatis acaciæ succus aqua dilutus,& superfusus,aut rubi,aut myrti,aut malicorii, aut lentisci, aut vlmi radicũ corticis decoctũ cõgruit:aut malicorium illitum,aut myrti folia cum myrteo cerato imposita.

De inflammatione. Cap. XLI.

INITIVM inflãmationis est,cùm pars impletur sãguinea substantia : incrementum cùm id quod fluebat,cessat, quod verò in particula est, incipit putrescere,caloremq; præter naturam affert,fusioq; & flatus gignitur,& particula magis quàm prius intenditur: status verò, cùm pus iam consistit, labores verò maiores ægrum vexant:declinatio denique, cùm id, quod fluxit, digestũ est,& moles, ac tensio est diminuta. In principio autem admouemus ea per se,quæ vim habent repellendi: in incrementis hæc minuimus, digerentiaq; addimus: in statu repellentibus & digerentibus pari portione vtimur. Si verò dolor sit vehemens, lenientibus opus est. in declinatione solùm digerẽtia adhibemus, nihilq; adiũgimus, quod vim adstringẽdi habeat. Parietaria igitur ad omnes inflammationes tum in principio, tum in incremento accõmodata est.simili quoq; modo glaucium. Atriplex verò & maluæ hortenses incipientibus, & augescentibus, ac veluti feruescentib. conueniunt: declinantibus verò, & duratis,& refrigeratis, syluestres magis idoneæ sunt. Lactuca & cucurbita calidis illitæ prosunt. Ad eas verò quæ ex defluxione oriuntur, semperuiua, & vtriq; tribuli valent: at durescentibus brassica conuenit.

De affectione, quæ ex desluxionibus gignitur. Cap. XLII.

CVM particulam aliquã sine manifesta causa præcedente inflammatio repentè obsedit, id quod affectionem eam gignit, defluxio: ipse verò morbus affectio ex defluxione nominatur. In principiis harũ inflammationum curandum est, vt rectè curatio adhibeatur. totum ergo corpus euacuationibus idoneis inaniendum est: pars verò inflammata superfundenda, illinendaq; est non calefacientibus, humectantibusq; medicamentis, sed iis, quibus defluxus repellatur: quodq; in affectam partem decubuit, inaniatur, visq; & robur particulis malè affectis afferatur. Superdandum ergo est cataplasma, quod ex semperuiuo, mali punici cortice, in vino cocto, & rhoe, & polenta adiunctis constat: hocq; & huic similibus, cùm dolor vehemẽs non est, vtendum. Vbi verò particula cum defluxione dolorem sentit, tum ne aqua quidem calida, aut oleum, aut cataplasmata ex farina sunt adhibenda: hæc enim omnia defluxionibus inimica sunt. Cæterùm doloris vehemẽtia lenienda est medicamento, quod ex passo, rosaceo, modica cera, lanis sordidis, quæ œsypi multum habeãt, conficiatur: quæ per æstatem frigida, per hyemem verò calida excipiũtur, atque admouentur ita, vt superiores partibus affectis locos spongia vino austero, aut posca frigida imbuta comprehendant. Si ex horum vsu immutatio oriat̃, & pus nõ subsidat, emplastro, quod ex chalcitide conficitur, aut alio simili ex iis, quæ valent ad fluxiones, vtemur. Lanam verò puram vino austero imbutam super medicamento foris accõmodabimus. atque hoc quidem modo inflammationes ortæ ex defluxione curabũtur. Eas verò, quæ ex ali-

qua occasione excitantur, si calefacias atque humectes, nihil lædes. siq; ad puris confectionẽ eas velis adducere, farina triticea hydrelæo incocta illines. Siq; vsus interdum postulabit, vt scarifices, id etiam ex vsu facere poteris: sed si eas, quæ ex defluxionib. ortum ducunt, scarifices, præsertim in principio, causam afferes alicuius magni mali.

De abscessibus, quæ apostemata dicuntur. Cap XLIII

IN abscessibus autẽ si puris eruptio impediri nõ posse videatur, panem in hydrelæo coctum illines, aut farinam hordeaceam eodem modo paratam impones. particulam verò aqua, in qua altheæ radix incocta sit, fouebis. Cùm autem tumor difficulter ad suppurationem perueniat, difficulterq; discutiatur, cataplasmate, quod ex caricis fit, vtendũ erit. oportet autem caricas pingues, dulcesq; aqua incoquere, atq; eliquare, & aquã melli tenui similẽ reddere, quandoq; etiam farinam hordeaceam addere, quandoq; verò panem ex tritico puro: siq; tumor discutiatur minus quàm par sit, tum cum caricis hyssopũ, aut origanum incoquetur. si vim maiorem velis efficere, decocto salem adiicito. Sed diligenter est animaduertendum, ne dum vehementius exiccas, pars in duritiem callescat. Si quid tale fortè videas, cum aqua radicẽ agrestis cucumeris, aut altheæ, aut bryoniæ incoques: quibus dracũculi radix valentior est, & ad digerendũ accõmodatior. ergo eam quandoq; per se coques, quandoq; caricas addes, farinamque vnà cum adipe admiscebis. Digerit quoque adiantum, itemq; anethinum oleum, quod etiam crudos humores, incoctosque tumores maturos reddit: pix duros, crudosq; tumores omnes cataplasmatis indi-

ta magisq; ea, quæ liquida eſt, concoquit. Medicamentum compoſitum, quod abſceſſus iam coctos ſine labore expellit, vt ſæpe in ſplenio pus inueniatur: qui verò cocti adhuc non ſunt, perfectè digerit: capit autem lapidis pyritæ drachmas XII. ammoniaci læuigati tantundem, farinæ fabarũ drachmas ſenas. Excipe reſina liquida, pellique illitum impone. ſplenium verò ne auferas prius, quàm ſponte ſua decidat. Sed hoc medicamentũ non ita multò antè parandum eſt, quippe quod aridum confeſtim reddat.

De ſtrumis, & phymate. *Cap.* XLIIII.

FARINA lupinorum amarorũ aceto, aut oxymelite, aut poſca incocta non ſolùm liuores, ſed & ſtrumas, & phymata ſanat. Medicus quiſpiam in iis, quorum durum corpus erat, bubulo ſtercore ex aceto, ad ſtrumas, & tumores obduros, totos oblinés vſus eſt. Phymata verò diſcutiũt trita, & illita hæc: adiãtum, atriplex, parietaria, altheæ radix vino incocta, ammoniacum cum melle emolitum, & ſuperdatum, viſcũ cum reſina, & cerato, ſalicis folia cum cerato. Rumpunt phymata lupini amari, propolis cum aceto illita, cucumeris ſylueſtris radix, terebinthina excepta, capparis radix eodem modo, nitrum cum fermento, aut ficubus. Abſceſſus internos rumpit marina cum mulſa pota. Strumas autem diſcutit calx viua melle, aut ſordibus, aut oleo, aut adipe ſuillo excepta. lolii item farina cum fimo columbino, & lini ſemine vino incocta. caprificorũ groſsi agreſtes, aut domeſtici illiti: qui etiam concretionem omnem digerunt.

De fiſtulis. *Cap.* XLV.

RADIX ſpondilii circumraſa & impoſita callos fiſtularũ adimit. idem facit veratrũ nigrum biduo, aut

triduo impositũ. eliquant etiam æruginis drachmæ duæ, ammoniaci tantundẽ. Colyria ex aceto & aqua conficiuntur ad fistulas accõmodata. itemq; amurca cocta, & in collutione adhibita. Sory crudum & cõbustũ cum vini diluti, aut mellis portiuncula ad colluendum adhibitum. omphacium quoq; colluendo carnem procreat.

De bubonibus. *Cap.* XLVI.

In ortu bubonum si totum corpus succis æquabiliter redundet, aut malitia humorũ detineatur, difficilis curatio est: & tamen adhibenda est ea, quæ in affectione, quæ ex defluxione oritur, exposita est nobis: si corpus exquisitè sanũ sit, facilis. totum autem crus calefaciendum, & humectandum est, vt dolore vacans efficiatur: ipsiq; vlceri imponendum est linamentum lotum in rosaceo, aut aliquo oleo relaxante, quod tetrapharmaco calido sit intinctũ: totusq; artus carpto lanæ oleo imbuto obuoluẽdus est: foris verò vlcus emplastro calido illinendum, aut farina triticea, aut hordeacea, aut ex vtraque cum olei portiuncula. Glandulam verò inflammatione tentatam in principio lana oleo calido imbuta lenire oportet, non autem vt quidam faciunt, sale adiuncto. eo .n. postea vtimur, cùm artus à plaga vexatus fuerit lenitus, & cùm dolorem vlcus non affert: quibus quidem rebus glandularum plerunq; soluitur inflãmatio. sæpe etiam augetur, & ad suppurationem ducitur. ergo cùm ille quasi feruor inflammationis se remiserit, lenientia sunt omittenda, atque vtendum digerentibus: paulatim à digerentib. ad ea, quæ consistẽtia liquida sunt, transeundo, qualia sunt, quæ cerati speciem referunt, similia ijs, quæ linamentis carptis excipiuntur, quæ emmota vocãtur. In ijs autem vi-

vitare oportet durorum vſum emplaſtrorum: quippe quæ particulas diſtendant, & ad inflammationem iterum vi adigant. cùm ſatis puris ſit, particulaq; ad ſuppurationem peruenit, non ſtatim diuidemus, vt quidam facere ſolent: ſed dabimus operam, vt eam materiam medicamentis digeramus. ac lutum quidem impoſitum tumores inguinum celeriter digerit. Cæterùm bubones, qui ex prolapſu, & vlcuſculis & doloribus contrahuntur, periculo vacare: alios, præſertim verò eos, qui febribus ſuperueniunt, malos eſſe, exiſtimandum nobis eſt.

De eryſipelate, hoc eſt, igni ſacro. Cap. XLVII.

HVMOR craſſus, atque acer, qui influit, eryſipelas modò cum vlcere, modò ſine vlcere conficit. hoc curandum eſt primùm medicamento purgante, quod bilim educat: deinde refrigerantibus repellendum eſt quod influit: atque à refrigerantibus ad digerentia prius quàm particula liueſcat, aut nigreſcat, progrediendum. Poſtulant autẽ eryſipelata ea, quæ refrigerant, cum humiditate, nec adſtringãt: huiuſmodi ſunt ſemperuiuum, portulaca, pſyllium, lenticula paluſtris, vmbilicus Veneris, ſolanum, altercum, lactuca, beta, & glaucium. Cerata quoque ex aqua admodũ frigida huius ſunt generis. admiſcetur etiam eis opij parum, aut ſucci papaueris, cicutæq;, & mandragoræ: & compoſita medicamenta conficiuntur.

Ceratum refrigerans. Cap. XLVIII.

CERA, quæ puriſſima ſit, oleo eliquatur, ceratũq; liquidum fit. hæc refrigerata manibus in pila emollimus, aquam frigidam affundendo, quantùm eius capere ceratum poſsit. melius autem eſt oleum roſaceum ex omphacino oleo ſine ſale. debetque oleum aut triplum, aut quadruplum ceræ eſſe. Si verò parum

rum

rum aceti tenuis & perlucidi velis addere, medicamentum liquidius, frigidiusq; parabis. atque id non modò eryſipelati conueniet, ſed etiã hecticis febribus, & inflammationibus pudendorum incipientib. antequàm depaſcens aliqua affectio partes obſideat. herbæ quoq; refrigerantes cum tenui polenta abundè refrigerant. itemque palmulæ pingues eiectis earum membranulis, & teneræ factæ decoquẽdo, deinde læuigatæ, & impoſitæ. Si verò ſicciores videãtur, cerato antedicto ad conſiſtentiam vſq; admiſcebis. Sedata autem inflãmatione, antequàm particula liuida fiat, cataplaſma ex hordei farina imponẽdum eſt. Si verò iam liuor occuparit, inciſa cute cataplaſma ſuperdandum, locusq; perfundendus aqua calida dulci, ſed & marina, aut muria interim proderit. quandoque etiam hæ aquæ cataplaſmatis admiſceantur.

De herpete. *Cap.* XLIX.

HVMOR quoq;, qui herpetem facit, acer eſt: ſique flaua bilis impermixta influat, vehemẽti acrimonia herpetem exedentẽ gignit, qui continuã cutim erodendo occupat: qua de re affectio ipſa herpes nominatur: ſi verò cum pituita miſceatur, alterius herpetis, qui militaris dicitur, quiq; eminentias milij ſimiles in cute excitat, cauſa eſt. ergo qui prius totũ corpus purgat, deinde repellentia partibus affectis applicat, is herpetem rectè curat. at qui primo loco vtitur ijs, quæ cuticulæ cicatricem inducunt, is cuticulam quidem ſanat, cæterùm non vetat, quin de integro priori ſimilis oriatur affectio. Ergo corpus euacuandum eſt, vt in eryſipelate diximus. particulis tamen affectis non eadem imponenda. poſtulant quidem refrigerantia nõ ſecus quàm eryſipelata, ſed humectantia non ferunt: eisq; refrigerantia, & ſiccantia

con-

conueniunt. Itaque neque lactuca, neque lenticula palustris, vt refrigerantes & humectâtes offerendæ, sed in principio vitis capreolus,& rubum,& plantaginem oportet illinere,eis deinde lenticulam admiscere. interim verò & mel,& polẽtam,& cataplasma, quod supra ad inflammationes ex defluxione,amoto semperuiuo, conscriptum fuit. Exulcerata verò medicamentis sunt inungenda, quæ ad herpetẽ valent, vt pastillis passo, aut vino tenui nõ vetere,aut posca diluta resolutis. De his autem vlceribus inueteratis Musæ & Andronis pastillus conuenit. at herpetẽ qui extimam solùm cutim exulcerat, nisi valde inueteratus sit,nullo horum vngere oportet:nam & vehementiora sunt,& magis quàm oportet, siccant. Ergo ad huiusmodi herpetem facit glaucium,huicq; similia, prȩsertim ex aqua subacta. Si morbus nihil remittat, aceto diluta adhibeâtur: siq; succo plantaginis, aut solani soluta imponas,nõ mediocriter auxiliaberis. aut lini semen torridum in uino & oleo coquito, & contritum imponito. aut terram Cimoliam solani succo subactam inungito: aut lithargyri drachmas quatuor,porri succi heminæ dimidium, succi solani tantundem læuigata illinuntur.

De scirrho. Cap. L.

SCIRRHVS ita vt os,durus est,& sensu vacâs. isq; sanari non potest.at qui obscurũ sensum habet,medicamentis digerentibus curatur. Sed quæ digerunt, & confertim vacuant, & non molliunt, ea primis quidem diebus diminuere tumorem videntur, sed tamẽ quod restat, insanabile fit: quippe quum id omne, quod tenuium erat partium,sit digestũ. ex quo conficitur,vt ea medicamenta aptiora sint, quæ molliât simul & digerant. Inter mollientia autem sunt adeps

&

& medulla ceruina: itemq; adeps taurinus, hircinus, & vrsinus, & ammoniacum, bdelliumq; & styrax. horum vsu duritiam dissoluemus, & digerentibus vtemur, qualia sunt fœnũ græcum, fimus caprillus cum posca. Componitur etiam medicamentum quoddã à medicis, quod ad vtranq; rem facit: hoc est ad scirrum dissoluendum, & ad digerendum est accommodatum.

De œdemate. Cap. LI.

PITVITAE fluxio œdema facit. is tumor laxus est, cedens, & qui digitis impressis cauatur, & sensus est expers. curatur, spongiam posca imbutam cum ligamẽto leniter stringente imponendo. Initium verò deligandi ab inferioribus partibus ducitur, & ad superiores partes progrediendo desinimus. spongia verò noua sit. si talis non sit ad manus, ea quam habeas nitro exterges, & melius etiam, lixiuio quod stillatitiũ vocant. Si horum vsu tumor non subsidat, paululũ aluminis miscendũ erit. Valet ad idem mollissimum ex lucerna linamentũ hoc eodem humore imbutum & impositũ. glaucium quoq; utile est. Si verò inueterarit œdema, particulam oleo prius inungens, deinde spongiam ex lixiuio impones, arctiusq; cõstringes, atq; ita tumori medeberis. Isatis etiam satiua tumores hosce mirabiliter digerit, & comprimit. Idẽ præstat terra omnis pinguis, & magis etiam Aegyptia.

Ad tumorẽ gutturis, qui bronchocœle dicitur, itemq; ad aquosum ramicem, qui hydrocœle, & ad ramicem intestinorum, qui enterocœle. Cap. LII.

AD gutturis tumorem & aquosum ramicem quidam potissimum vtuntur bdellio, quod saliua hominis

nis ieiuni diluunt vsq; adeò, vt emplastri habeat cõsistentiam. Cupressi autem folia & germina & nuces nouæ teneræq; ramici intestinorum prosunt: nam & siccant,& robur humidioribus, laxatisque corporibus addunt.

Ad dothienas, hoc est, furunculos. Cap. LIII.

DOTHIENES ex crassis fiunt humoribus: eos digerit, cõcoquitq; triticum commãsum, & superdatum. Idem facit Aegyptia mastiche. itemq; vuas passas eiectis granis terito, saliq; trito paribus portionibus addito, & resinæ admiscens imponito.

Ad epinyctidas Cap. LIIII.

APIVM cum polẽta illine, brassicæ folia trita impone. hyosciami folia trita ex melle applica. solanũ per se,& cum cicuta viridi admoue, aut oliuæ folijs cum aqua coctis vtitor. Vuas passas ademptis acinis tundito, easq; splenio illitas imponito. adiantum ex melle tritum adhibeto. Cæterùm cauere oportet acria, acida, salsa, fomenta, balnea, & solem.

De uerrucis, myrmecio, & similibus. Caput LV

VERRVCAE conuellentur medicamentis vehemẽter vlcerantibus: putrefaciẽtibus verò interimentur. Ergo corticis salicis vsti cinis clauos, callos, myrmecia,& verrucas, itemq; pterygia, & thymos aufert. Stercus autem ouillum aceto dilutum ad verrucas, myrmecia, thymos, furunculos duros,& clauos facit. grossi cocti tumores duros discutiunt: crudi verò myrmecia, thymosq; expellunt. Plumbi autem lamina tenuis rectè imposita gãglio, ipsum planè abolet. Condylomata verò cõprimunt oliuæ flores cum aqua illiti: aloe cum passo inuncta, pentaphylli radix illita: cydonia cum pane cocta, aut cum polẽta: myrci-

ti folia combusta cum cerato: propolis antè emollita, & imposita. Condylomata quoq; & ficos aufert auripigmentum illitum, calx viua, & fæx visco excepta, & vt spleniū superdata. Maximos verò ficos tollit ærugo ferri cum vino dulci inuncta: seminis anethi combusti cinis: alumen scissile tritum cum aceto: alumen liquidum cum pane & vino, & apio. Iam verò cinis palmitum ex aceto illitus & ficos aufert, & chymos, & condylomata sanat, & prohibet ne iterum augeantur.

Ad perniones. Cap. LVI.

MARINAM tepidam perfunde, vel decocto betæ, vel lenticulæ, vel erui, vel radicis asphodeli. Facta perfusione lenticulam vino incoctam tere, atq; illine. aut aceti fæce obline, aut bulbum recentē vino mixtum impone.

Ad digitorum, totiusq; pedis rimas. Caput LVII.

RIMAS digitorū, & totius pedis pice liquida obline. cancrum fluuiatilem, aut marinum ad carbones vrito, testam abradito, ex oleo terito ad mellis spissitudinem, scissuris prius abstersis instillato. Bene facit etiam scillæ medulla ex oleo feruefacta, & ex terebinthina lęuigata: & cornu ceruinum crematum, & seuo caprino exceptum. Calli verò prius sunt circumpurgandi, deinde imponenda medicamina.

De leuce, alpho, melane, lepra, & scabie. Caput LVIII.

VITILIGINEM, quæ leuce nominaẗ, gignit sanguis pituitosus, & glutinosus, qui lōgo spatio tēporis colorem mutarit in albidiorē. Alphorum similis origo est, non tamē tota caro patitur, sed extima solùm cutis

cutis. Ab humore autem pituitoso alphi albi fiunt: melas verò à melancholico. At humor qui lepram gignit, ad imas vsque partes penetrat: scabies verò magis superficiem occupat. Ergo si calcem lotam & exiccatā habeas, tantumq; aquæ ei admisceas, quantum satis sit, vt mediocris fiat crassitudo, & inūgas, certè curabis. Sed alphi sunt inungendi medicamento magis liquido, crassiore verò scabies, lepra denique crassissimo. Dracunculi radix cum aceto illita alphos sanat: vtrunq; veratrū idem facit: lupinorum quoque amarorum decoctum perfusum, eorumq; farina ex aceto, aut melle illita: radicum capparis cortex cum aceto: lilij radix cum melle: cepa cum aceto in sole illita: crocodili terrestris fimus: Simili quoq; modo sturnorū, cùm oryzam solam comederint: sepiæ testa concremata. Ad scabiem verò facit vua taminia, vterque elleborus: lupini amari, vt suprà dictum est: cardamomū cum aceto, lilij radix cum melle, resina terebinthina & sulfur: cuius nos fecimus periculum: cicer, stercus caprinum. Lepras verò expellunt ambo anemonæ impositæ, vtrunque veratrum, & albæ vitis radix.

De impetigine. *Cap.* LIX.

CVM sanies tenuis, acrisq; humori crasso cōmiscetur, tum impetigines excitantur, quæ facilè in scabiem, & lepram transeunt. quamobrem medicamenta postulant, quæ valenter exiccent. ergo quibus nihil affertur auxilij ab ijs medicamentis, quæ mediocriter siccant, & exacerbantur ab ijs, quæ siccant vehementer, eas impetigines ἀγρίας, id est, feras vocāt. Vtendum igitur in ijs est medicamentis quę abundè sint efficacia, nec tamen vehementer erodant. Cicer autem ad impetigines facit, & utrunq; veratrū, pru-

norum gummi in pueris prodeſt,lichen in petris naſcens,pix cerato mixta,ſulfur cum reſina, quod probatũ fuit: hominis ſaliua in pueris apta eſt. ſed cutis affecta debet digito ſaliua intincto continenter cõfricari. Valet quoq; crocodili terreſtris fimus, itẽq; ſturnorum, cùm ſolùm orizam paſcuntur. Ad impetiginem verò recentem, quæ mentum, aut aliam faciei partem obſideat, multa tritici grana capiuntur, & incudi cuidam ignitæ imponuntur, humorq; inde emanãs adhuc calidus ſumitur, atque eo impetigines inungunt: quo ſolo remedio pleriq; ſanati ſunt. aut maluæ agreſtis fructum tenerum collige, cõtundeq;, & ſuccũ exprime, & ſerua. hoc impetigines aſſiduè illine. Ad inueteratas impetigines vtitor his, quæ ſubijciam: viticis ergo folia contunde, parum aceti adde, atque illine. aut capparis folia trita ex aceto ſuperda.

Paſtillus ad impetigines. *Cap.* LX.

CAPIT autẽ paſtillus ad impetigines accommodatus glutinis figulini drachmas IIII. thuris drachmas II. aceti heminæ dimidium (in quibuſdã verò codicibus ſcriptum eſt, pares portiones.) aceto ſoluta illinuntur.

De inflatione. *Cap.* LXI.

SPIRITVS flatuoſus, craſſusq; & vaporoſus eſt materies inflationum. ſed cauſa etiam adiuuans earũ eſt corporis dẽſitas, vt ſpiritus nõ expiretur. Quocirca curationis conſiliũ eò totum dirigitur, vt denſata rarefaciamus, & ſpiritum craſſum attenuemus. id quod medicamentis, quæ tenuium partium ſint, efficietur. At ſi muſculi ex contuſione inflati ſint, digerere neceſſe eſt. ſed cùm ea quæ digerũt, plerunq; ſint acria, ex eorum vſu muſculos indignari contin-

git,

git,eorũq; dolores intendi . ergo leniẽtia ſunt digerentib. admiſcenda. In hac aũt muſculorũ affectione lenit & decoctũ,& ipſum hyſſopũ cum exiguo oleo: digerũt verò acetũ,& lixiuiũ ſtillatitiũ. Ergo in principio vtendũ eſt decocto cum olei atq; item vini portiuncula : quod calidum lanis ſuccidis excipiatur: cumq; particula refrigeranda non ſit, curandum eſt, vt calor perpetuò conſeruetur. Vbi æger lenitus ſit, acetum,nitrumq;, deinde verò lixiuium ſtillatitium miſcebitur. poſtremò digerentia medicamenta ſunt adhibenda, vt inflatio ſubſidat : quale eſt hoc quod deinceps deſcribã. Sordes è gymnaſio feruefacias, ac primùm percolato, vt mundæ fiant:& rurſus in lebetem coniicias,calcemq; viuam tritam, vt farinam inſpergas, donec luti fiat ſpiſſitudo, atq; vtitor.

Ad elephantiam. *Cap.* LXII.

MIRABILE auxiliũ affert iis,quæ elephãtiaſin patiũtur eſus viperarum:quas qui edere velit, ad hunc modum parabit : primùm enim caput & caudam ad quatuor vſque digitos abſcindet, interioraq; omnia abiiciet,& cutim auferet: corpus verò aqua perluet, deinde in ſartagine non ſecus quàm anguillas, ex albo iure condiet. Ius album fit aqua copioſa impoſita,exiguoq; oleo & porro & anetho addito : planum enim eſt carnes viperarum eò vſq; coquendas eſſe, dum planè teneræ reddantur. Eſt etiam accõmodatum id medicamentum, quod ex viperis conficitur, quod theriacen nominant : id enim copioſe bibere, æger debet. ac ſi cui cordi ſit, cutim eodem inungat. qui hæc omnia faciunt, quandoq; eis euenit,vt ſquama ex cuti excidat, qualem in ſerpentibus ſenectam appellamus. Ad hunc etiam morbũ vtimur ſale theriaco,& nepita. ſed hoc prodeſt, non ſolùm quia te-

tenues humores egregiè digerit, ſed etiam quia ſaniem attenuat, & craſſos humores, ex quibus elephas oritur, incîdit, & ſecat: non tamen abſolutè inquibuſuis hominibus ab his remediis incipiendum eſt: prius .n. omnino purgamus, & quandoq; etiam incidenda vena eſt.

De uenenis, & de iis, quæ uirus iaculantur Cap. LXIII

De venenis neque tutum eſt indefinitè ſcribere, neque memoriæ literarum cõmendare omnes curationes, neq; nocumenta, quæ quiſq; ex eis naſci dicit: ſiquidẽ qui hæc doceat, cauſam ſceleſtis præbebit, vt multa mala faciãt. At quæ cõmuniter auxiliari creduntur iis, qui medicamentum mortiferum biberunt, ea ſcribere me operæprecium puto. Itaq; iubendum eſt iis, qui medicamentũ ſumſperunt, vt ſtatim ſine vlla mora iniecta plurimum olei cum aqua continenter bibant: poſtea ciborũ omne genus dandum vſq; ad ſatietatem, & vomitus imperandus: ita enim vel medicamentum ſimul eiicietur, vel ſuperatum à reliqua multitudine, hebetiorẽ vim habebit. Si venter poſt vomitum aduratur, hydroroſaceum potui dabis, & iterum vomitũ imperabis. dato etiam theriacam ex vino, quæ ſola poteſt venenis reſiſtere. Si ea tibi non ſuppetat, baccas iuniperi nouem, rutæ folia viginti tere, & ad bibendum propina. dato chamæptiyn herbam cum vino. cæteroqui à vino abſtinendus omnino æger eſt. extremæ partes interim contrectandæ ſunt. Si verò deſcendiſſe venenum videatur, quod ventrem inferiorẽ morſu vexet, atq; iritet, clyſteribus acribus erit vtendum: in quibus ſit mel copioſum, & aphronitrum, aut aliquid aliud eorum, quæ aluum magis ſubducunt.

Com-

Commune remedium ad omnia lethalia medicamenta. Cap. LXIIII.

CAPIT hoc remedium galbani denarios quatuor, myrrhæ denarium. Tere,& vino dulci dilue,ac potui da. Aliud. Rutæ folia viginti, iuglandes regiæ duæ, ſalis grumus, caricæ duæ comedendæ offerantur. quibus qui veſcatur,ei nullũ lethiferum medicamentum nocebit. Huc facit etiam origanum, quod cum gallina decoquatur, donec flaccida ſit reddita, cuius iuſculo vtendum eſt. itemq; opobalſamũ cum lacte muliebri, aut aqua datum.

Ad eos, qui à fungis ſtrangulati ſunt.
Caput LXV.

QVI à fungis ſtrangulati ſunt, adiuuantur oxymelite cum nitro epoto. gallinarum domeſticarum oua cum oxymelite: eaq; dantur trita ex aqua. radiculæ quamplurimæ toſtę ad comedendum exhibentur. aut vini fæcem combure,& tere, & ex aqua potui dato.

Ad eos, in quibus lac coagulatum eſt.
Cap. LXVI.

HOS curabis,ſi acetum potui dabis, aut paſſum, multum coaguli cum aqua fontana. aut ſilphiũ & ſulfur paribus portionibus tere, & ex poſca bibendum præbeto.

De hirudinibus. *Cap.* LXVII.

QVI hirudines deuorarint,ijs acetum quam acerrimũ potandum dabis,aut muriã. ſed ijs etiam vtendum eſt,quæ aluum ſoluunt: ſiquidem hirudines vnà cum excrementis exire per anum conſueuerunt. Ad eas valet anagallidis ſuccus epotus. & thymum tritum cum aceto acri in potu ſumptum. at nos allium comedendo hirudines eijcientes,nullius eorum,quę

modò dicta sunt, indigemus.

Ad ictus uesparum, atque apum. Caput LXVIII.

MALVAE folia tere, & ictis à vespis, aut apibus impone. aut sesami folia, aut ipsum sesamum illine.

De scolopendra. Cap. LXIX.

MVRIA acri fouendus locus est, qui à scolopendra ictus sit. aut cinerem cum aceto eidem impones.

De mure araneo. Cap LXX.

AD plagam verò, quam mus araneus attulit, alliũ cum membranulis suis terito, & cuminum pari pondere ex oleo dilue, & plagam obline, & loca adiacentia inunge. Si verò cutis rupta sit, vlcusq; extet, muria erit perfundendum: & hordeum vstum vlceri imponendum: sed vlcus nõ rumpetur, nisi mus araneus qui morsum inflixit, prægnans sit.

De iis, quos homo, canis, & simia momordit. Cap. LXXI.

SPONGIAM aceto imbutã impone: aut fœniculi radicẽ contunde, & cùm melle admoue: aut irin Illyricã cum melle: aut ficũ, aut amygdalas amaras tere, & superda: aut salem, aut lythargyrum læuigabis, & applicabis. Ad ea verò, quæ iam suppurata sunt, eruũ læuigatum cum melle facit: ad feruida verò lithargyrum tritum ex aqua inunge.

Ad rabiosi canis morsum. Cap. LXXII.

CANCROS viuos in patella æris rubri impositos vre vsquedũ ad leuorẽ facilè redigantur. Vrendi autem sunt post canis exortum, cùm Sol in leonẽ transiuit, Lunaque est decimaoctaua: & medicamentum: conficiendum. In cancrorum autem partes decem, gentianæ quinque, & thuris pars vna conijciuntur.

datur

datur hoc potui ijs, quos rabiosus canis momordit, vsque ad quadraginta dies quotidie ad mensurá cochlearij magni aquæ inspersum. Si verò post aliquot dies curandú susceperis eum, qui morsus fuerit, duo cochlearia dato. ipsi autem vulneri applica medicamentum, quod capit picis brutię libram vnam, aceti acerrimi sextarium vnum Italicum, opopanacis vncias tres. his qui vtetur, is semper à cane rabido morsos seruabit. Cæterú nepita arida ad morsus animalium venena iaculantiú valet, cùm facilè ex imis partibus corporis omnem circumiacentem humiditaté ad se trahat. Iam betonica vlceribus illita cunctis bestiarum morsibus medetur. Simili quoq; modo super linteo vlceri apposita. in potu verò iuuat agrestis rutæ semen: coagulum nouelli leporis: betæ radicis succus: quæ cum vino sumenda sunt.

Quomodo uiperæ citra periculum capi possint. Cap. LXXIII.

Si quis manus suas radicis dracótij succo inúgat, is viperas capiet, nec molestiá vllá sentiet. Sed quorsum hæc ad te scribimus, qui & theriacæ ex viperis cófectæ periculum fecisti, & nosti etiam ab ea statim iuuari eos, quos bestiæ virus eiaculantes, & venenum relinquentes momorderint. Theriace tamen debet optimè parata esse, summaque diligentia, & magno vsu, exquisitaq; experientia cófecta: eaq; quæ imponuntur, propria vi, suaq; virtute prædita esse, vt neq; propter ætatem, neque propter sexum sint imbecillia: qualis esse solet quædam theriace, quæ à plerisq; per solam experientiam conficitur, & venditur, solumq; aureæ nomen habet, cæterùm ab antedicta actione longè abest: quorum alterum ex ignoratione contingit, alterum verò ex eo, quòd multa simplicia

medicaméta,quæ magni æſtimantur , in eam induntur. Sed tu non ignorabis quænam ſit optima theriaca , neque item cæteri,qui tui ſimiles medicinæ ſtudio tenétur:ſemper enim à nobis, & ab ijs, qui æquè ac nos eam conficiunt,accipietis quæ res fecit,vt eius confectionem hoc loco non eſſe deſcribendam cenſuerim,cùm difficillimum eſſe intelligá, optimá eius apparandæ rationem exponere:atq; adeò,vt ne medici quidem ad hunc experientiæ gradum peruenire poſſe videanrur.

LIBRI TERTII
FINIS.

ORIBASII AD EVNAPIVM LIBER IIII.

CVM morborũ pertractatio finẽ ſit conſecuta, tempus iam eſt, vt locorum affectorum curationes exequamur. itaq; à capitis affectionius initium dicendi ſumemus.

De capitis doloribus, atque inflammatione. Cap. I.

CAPITIS dolores, qui ex æſtu oriuntur, curãtur, ſi totum ſinciput roſaceo ſalis experte inungas. qua in re cauere debes, ne poſteriorem partem capitis, quę ad occiput eſt, cõtingas : cùm caput ea parte non facilè exuratur : cumq; inde ortum ducat ſpinalis medulla, ne aliqua noxa conſequatur. Si roſaceum tibi non ſit ad manus, omphacino vti poteris. In pueris autem mulieribusq;, & ijs, quorum mollis caro eſt, chamæmelinum erit idoneum. Vbi autem refrigeratione, non tamen vehementi, opus eſt, hæc refrigeranda ſunt, tum adhibenda. id quod faciemus, ſi in aqua gelida vas ſtatuamus, aut in niue, ſi nix adſit. Sed ſi hęc nobis nõ ſuppetãt, oleo roſaceo addenda erit aceti quarta pars. Si caput vehemẽti æſtu conflictetur, admiſcebis ſuccũ ſemperuiui, aut portulacæ, aut lactucę, aut pſylij, aut acreſtã ex immaturis vuis expreſſam : itemque id, quod ex cucurbitæ ramentis expreſſeris. Dolores autẽ, quos frigus excitauit, curabis ſinciput oleo rutaceo, aut laurino perfundẽs. Si maiore calore opus ſit, modicum euphorbij oleo adijcies, caputque nardino vnguento & amaracino oblines, ac frontem, nariumq; & aurium meatus aliquo calefaciente inunges. Sunt qui plantam quoq;

pedum, & anum inungant. at vbi capitis dolor ex calida frigidáve intemperie inueterarit, caput radendum est, ijsq; quæ diximus, & item emplastris & ceratis vtendum ita, vt calidas intemperies refrigeremus ijs, quæ ad erysipelata curanda valent: frigidas refrigeremus calefacientibus medicamentis, quale est simplex, quod ex euphorbio conficitur, in quo est vna euphorbij vncia, ceræ vnciæ tres, & olei lib. vna. Dolorem verò capitis ex acri humore in ore stomachi collecto, & vapores ad caput mittente curabis euacuatione, quam vomitib. facies, vt molestus humor educat. Si euomere æger nõ possit, statim alendus est alimento, quod facilè concoquat, idoneumq; stomacho sit: & ad moderatã quantitatem. Sequenti die absinthium potui dandum, & deinde victus ratio ita instituenda, vt diligenter obeat concoctionem: tertia verò quartáve hora tantum panis offerendum est, quantum satis sit, vt vsque ad balnei horam ferat. Si verò quis panem per se non queat edere, ei oliuas, aut vuas, aut palmulas, aut aliquid tale dabis: è quorum numero id eliges, quod melius esse experientia didiceris. Pessima autẽ affectio est, cùm vitiosi humores in ventriculi tunicis sunt infarcti, quos picra ex aloë euacuare opus est. At si calor vnà cum spiritu flatuoso dolorem capitis crearit, in principio repellemus solũ vsu refrigerantium: deinde verò repellentibus lenientia, & concoquentia medicamenta admiscebimus: tum aliquid digerens atq; attenuans addemus repellentium vim paulatim diminuentes ita, vt plurimũ sit quod attenuet, digeratq;: parum verò quod leniat, & concoquat: paucissimum denìq; quod repellat. sæpenumero enim fit in meatibus constipatio spiritus flatuosi, vel etiam crassorum, glutinosorumq; succorũ: eaq; tanta est, vt uix lon-

longo temporis ſpatio ille obex ibi interiectus diſſoluatur. Si ex febris vehementia caput doleat, neq; criſin oſtendat, ei medeberis, ſi admoueas quorum qualitas, facultasq; refrigerans eſt: quale eſt oleum, & oxyrhodinum, & capita papaueris oleo incocta. Qui ex nimio vini potu caput dolent, refrigerantib. curandi ſunt: vapores enim qui caput moleſtia afficiunt, ſunt calidi. itaque roſaceũ non admodum frigidum admotũ ſatis eſt. ſed & quies, & ſomnus proſunt. Veſperi autem lauandi ſunt, & cibis boni ſucci, ac non calefacientibus alendi. huiuſmodi ſunt cremor ptiſſanæ, ſorbitio ex alica, oua ſorbilia ſine garo, lactuca, quæ refrigerat, & optimi ſucci eſt. & braſſica, ſiquidem ea vapores ſiccat: ſimili quoq; modo lens. potus verò eſto aqua omnino. Si ſtomachus ſubuertatur, malum punicum ſumatur, itemq; pomum coctum, aut pirum. Somnus poſtea imperandus eſt. à ſomno lauandus æger eſt aqua calida diu perfuſa, atq; iterum dormiendũ, aut quieſcendum, & ſecundò lauandum, & eodem modo cibus offerendus. Si verò meliuſculus eſſe ægrotus incipiat, neque aquæ potum ferre queat, iube vt vinum aquoſum dilutius bibat, veſcaturq; piſcibus ſaxatilibus, & quorũ mollis caro eſt: itemq; pullis columbinis ſine garo coctis: bibat verò vinum, & ius ſimplex ex aqua ſolùm, & anetho, & parua porri portione confectum, cui etiam poſt coctionem quæ ſatis ſit, modicum ſalis ſit impoſitum. Si quæ reliquię vaporum, aut humorum permanſerint, perſeueretq; conſtipatio, & dolor, roſaceum nõ erit prętereà dandum, ſed chamæmelino modicè calido vtendum, deinde verò irino. poſtea verò his miſcendum modò amaracinum, modò verò nardinum. In ijs autem qui ex plaga, aut caſu dolore capitis vexantur, ſcire oportet, nihil ab inflam-

matione differre. Siq; intra caluariam inflammatio pertingat, is capitis dolor non vacans periculo iudicabitur. Ergo curationis initium à venæ sectione & clysteribus sumendum est: fotusq; ex spongia adhibendi, & carptus ex lana molli, qui oleo calido imbuti sint, imponẽdi: & cętera facienda erũt omnia, quæcunq; ad inflãmationes fiunt, Ad puerorum verò adustiones, quæ siriases dicuntur, vtiliter syncipiti imponuntur cucurbitæ ramenta: aut cucumeris qui pepo est, cutis quæ carni adiacet: aut succus foliorum solani hortensis cum rosaceo.

De cephalæa. Cap. II.

Inueteratum verò, ac solutu difficilẽ capitis dolorem, quiq; paruis de causis exacerbetur, vt æger neque sonum, neque vocem altiorem, neq; vehemẽtiorem splendorem ferre queat, cephalæam nominant. Videndũ autem est, vtrum ex plenitudine, an ex obstructione, an verò ex inflammatione oriatur: nam dolores aggrauantes, multitudinem indicant: erodentes, vaporum aut humorum acrimoniam: pulsantes, inflammationẽ corporis membranosi: si grauitas etiam adsit, multitudinem intra mẽbranas contentam. Si igitur copia vaporũ, aut humorum in causa sit doloris, si ob totius corporis expletionem eueniat, totum corpus euacuando cephalæam curabis: si ex imbecillitate illius partis lenienda pars est, & materia in totum corpus reuellenda, itaq; affectæ particulæ remedium afferes. reuelles autem clysteribus, deligationibus, & inferiorum partium frequentibus frictionibus. quandoq; etiam sanguinis detractione euacuabis. parti verò ipsi medeberis, cùm reuellentibus vsus fueris, si perfusionibus, in quibus repellendi vis sit, vtaris. postea verò euacuãtibus, tum roboran-

borantibus. Repellit autem oleum omphacinum, & rosaceum, & oxyrhodinũ, & quod ex papaueris capitibus, quodq; ex germinibus oleaginis teneris,& item quod ex hederæ corymbis mentaq; viridi conficitur. Cumq; plenitudo frigidior, crudiorque sit, hæc tepida imponenda sunt: at cùm illa sit calidior, ac biliosior,hæc frigida adhibenda. vim autem digerendi habet oleum calidũ, & magis quod vetus est, & item anethinum,& sicyonium.Si multitudo crassior sit,spondyliũ,aut serpillum,aut pulegij comam, aut nepitam, aut mentam incoquens euacuabis: hæc enim præter quàm quòd multitudinẽ euacuant, robur etiam particulæ afferunt. quocirca eis ad perfectam vsq; sanationẽ vti conuenit. si verò etiam vsus postulabit, purgatio quoque per nares, & sternutamenta obiri poterit.atq; etiam in balneis fricari caput linteis asperis expediet,& salem cum nitro ac sinapi sine oleo superaspergere.

De hemicrania. *Cap.* III.

NONNVLLI sunt,quib' dimidiũ capitis dolet. idq; oritur vel ex vaporum,vel ex humorum,vel ex vtrorumq; influxu. In primis ergo aut purgandi sunt, aut mittendus sanguis.tum remedijs localibus vtendum. fricare quoque ex linteis, aut digitis manus opus est dimidiũ frontis, præsertim verò quà musculus temporis est,idq; ante horam accessionis. Post accessionem verò medicamenta adhibenda, quæ hemicranica nominantur.Sique in dolore caloris sensus appareat,ijs,in quibus refrigerans aliquid insit: sin secus, ijs,quæ abundè calefaciant. vtrisque verò aliquid ex ijs quæ robur addunt, misceatur, quòd facultatẽ adstringendi habeat. Optimum autem vnguen calefaciens est id, quod recipit euphorbij vnciam vnam,

ceræ

ceræ vncias tres, & olei alicuius tenuium partiũ libram vnã. hoc vnguine media pars frontis cum temporis muſculo inungenda eſt: hoc enim ad frigidas affectiones eſt accõmodatiſſimum, vtpote quod vel ſemel in balneo illitum dolorem omnẽ ſępenumero abſtulerit. Iuuat ita affectos oleum, in quo parum euphorbij iniectum ſit, in aures inſtillatum: ſatis enim erit ſi in olei libram, euporbij vnciæ dimidium inijcias.

Ad eos, qui caput mobile habent. Caput IIII.

QVI caput mouent, ſi ſtœcadem ex aqua, aut ex hydromelite bibant, ſaneſcent.

De *alopecia, & ophiaſi.* Cap. V.

CVM alopecia, & ophiaſis cõmunẽ originis cauſam habeant, cõmuni quoq; medendi ratione curantur. atque ophiaſis quidem nominatur affectio, quia serpentis, quem ὄφιν vocant, ſpeciem, figuramq; repræſentet: alopecia verò inde nomen inuenit, quod vulpes, quæ ἀλώπηξ dicitur, hoc malo ſępe corripiatur. Oritur autẽ plerunq; ex vitioſis humoribus capite cõtentis: ſed malitiæ ſpeciem ipſe capitis color indicat: quippe albidior pituitoſum, nigrior melancholicum humorem, pallidior flauam bilim arguit. Ea ergo humorum malitia inanienda eſt vel catapotijs ex aloë, & colocynthide, vel hiera, cuius ſuprà feci mentionem: ſi melancholicus humor redundet, elleborum nigrum ei miſcebis: ſi amara bilis, ſcammoneam: ſi pituita, nihil ad miſcebimus, ſed totum corpus euacuabimus, tum caput apophlegmatiſmis inaniemus, & auxilia, quæ malitiam humorum probè diſcutiant, quæ ſint etiam tenuis ſubſtantiæ, imponemus. Si verò remedia cum diſcutiente faculta-

te

te vim etiã habeant ſanguinis extrahendi, vt eſt thapſia, erunt præſtantiſsima. ergo caput radendum eſt, tum fricandũ. mox vbi frictione vſus fueris, diligenter cutim conſidera: ſi enim poſt breuem frictionem pars rubeſcat, tum affectionem facilè ſanabilem puta: ſi verò poſt adhibitum medicamentũ hoc fiat, caue ne cutis plus quàm par eſt, ex vehemẽtia medicamenti ſit excalefacta. idq; nobis perſpicuũ facit cutis, quæ magis flaua videatur: eſt enim periculũ, ne ſi ſæpius eo medicamento vtamur, cutis exuratur. Ergo neceſſe eſt vel ad aliud tranſire, vel ſi eo vti velimus, eius imminuenda vis erit cerati, aut adipis admixtione. Cæterùm hæc omnia remedia in aere calido, in ſole, cùm ventus nullus flat, adhibeãtur: ſi hyems ſit, in balneo. Iam verò omnib. remedijs, quæ ad has affectiones ſunt accommodata, calidius euphorbium eſt, deinde thapſia, tum ſinapis, & naſturtiũ. Alio verò modo limnitis eſt nullo inferior, deinde adarcium, tum ſulfur vernicarium, & vtrunq; veratrum, & erucæ ſemen, & oleum laurinum, & vtraq; alcyonia cõbuſta, & arundinis radix, & cortex combuſti. pix quoq;, & cedria, & ſtercus muris, & adeps anſerinus, & amygdalæ amaræ totæ vſtæ. cùm vſus verò poſtulabit, potentioribus, liquidum ceratum, imbecillioribus verò oleum laurinum, aut picem liquidam admiſcebis. Ex his autẽ affectionibus inueteratas & ſanatu difficiles potẽtioribus, incipientes verò, & facilè medicabiles imbecillioribus remediis curabis.

De capillis fluentibus. *Cap.* VI.

CAPILLI fluũt vbi cutis rarefacta eſt, & alimẽtũ, quo nutriuntur, ad eos non accedit. Curationis ergo conſilium eò dirigitur, vt ſangui extrahatur, & cu-

cutis laxa paulatim denſetur, & quibuſdam medicamentis cõſtringatur. huiuſmodi ſunt ladanum, atq; oleum lentiſcinum, quæ per ſe faciunt: vtrunq; enim vim habet attrahendi & cogendi, vt nullum præſtantius ad fluentes capillos medicamẽtum, quàm quod ex ladano, oleoq; lentiſcino conſtat, excogitari poſſe videatur. Perſpicuũ autẽ eſt abraſis crinibus ſpiſſius medicamentum imponendum eſſe, tonſis verò, liquidius. Si verò abundè crines decidant, maioréq; raritatem ſubeſſe exiſtimemus, vtile erit pro lentiſcino myrteum oleum ladano admiſcere. vtiliter quoque nardinum vnguentum quandoq; addetur, vt in frigida ætate, & hyberno tempore. Antequàm verò caput medicamento oblinas, fricandum eſt. ſæpenumero autem capilli ex ægritudine defluunt: in quo caſu victus ratio adhibenda eſt, quæ vires reficiat. quæ quidem pleroſq; ſine vſu medicamentorũ planè curauit. Quandoq; etiam pili ſine ægritudine cadunt, ad quorum curationem vtimur iis, quæ præpoſuimus: aut ſambucum combure, ceratoq; admiſce, & vtitor: id enim augebit, denſabitq; comam, vt ne amplius decidat. Vel melanthiũ combure, cum aqua tere, & vbi volueris pilos naſci, ibi inunge: maximè verò in ſuperciliis, aut palpebris. Si verò propter loca ambuſta pili ciciderint, folia ficulna vſta & trita, atque illita erunt ad pilorum ortum accõmodata.

Ad ea, quæ capillos corrumpunt, eosq; pulchros faciunt. Cap. VII.

TRES ſunt eorum, quæ capillos vitiant, differẽtiæ: quæ pilos euellunt, quæ attenuant, quæ denique omnino eos auferũt. Sed horum vſus periculoſus eſt: quia ſæpe non ſolùm inunctas partes pilis nudant, faciuntq; vt reliquum tempus glabræ maneant, ſed etiam

etiam in causa sunt, vt totũ corpus nudum pilis reddatur, itaq; perseueret. aliorum duorum vsus est tutus. Ergo ex iis quæ partes glabras tutò faciunt, vtile est lixiuium stillatitium, itemq; arsenicum, sandaracha, & calx viua. aliquid autem eorum quæ vehementer vlcerant, alicui imbecilliori miscendum est. Quæ verò pilos attenuant, ea abstergentem vim habent. inter quæ mediocria sunt hordeum, fabarum & erui farina, aphronitrũ, nitrumq;. Valentia verò quæ magnos, durosq; pilos attenuant, sunt nitrum combustũ, testa fictiliũ, clibanorumq;, pumex non vstus, & ignem expertus, testa buccinarum, purpurarũ, & aliorum ostreorum concremata, & sepiæ testa etiam non combusta: alcyonia, veratrũ, & bryoniæ radix. Si quis hæc facere odorata voluerit, cyperum, & melilotum, & rosas siccas, & amomum, & iunci odorati flores addat, vrticæ agrestis semẽ tere, oleo addito perfricabis, & pili decident. Melle crudo obline quẽ volueris locum in modum dropacis, & pili non amplius prodibũt. Psilothrum verò hoc modo fit: Calcis viuæ læuigato partes duas, auripigmenti partem vnam: hæc in pilam plumbeam coniicito, & aquam aut ptisanæ cremorem affundens tere: cumq; nigra fient, calefacito, & illinito. Oryzam, aut fabas expurgatas, aut ptisanam aqua incoquito, hacq; pro aqua vtitor, tum auripigmentum, & calcem viuam admisceto, & coquito psilothrum, vt mos est: deinde verò ei adde myrrhæ vnciam vnam, mastiches vnciã vnam, pumicis crudi vnciæ dimidium, atq; vtitor.

Vt cani non nascantur. Cap. VIII.

FACIES autẽ ne cani exoriãtur, si cucurbitã agrestem capias, eam pertundas, & interna diligẽter purges: tum oleo laurino impleas, addasq; hyosciamũ,

&

& auripigmentũ non trita, & vnum diem ita dimittas: denique ſemel in anno vtiliter vngas in pueris, & pulchros, denſosq; capillos gignent. Nucis cortex vſtus, tritusq; ex vino illinitur. loti arboris folia cum cameli ſtercore miſce, & cum oleo obline: flauos enim crines faciet. lupinorum cortices cum nitro per dies decem macerato, tum crines eo abſtergeto. decoctũ ſcobis loti arboris ad idem valet. Nigros capillos faciunt detergendo hæc: dilutum gallarum, atramenti ſutorii, & malicorii, ladanum cum myrteo vnguine. ſerius id facit oleum ex oliua agreſti, quotidie illitum. & magis etiam myrtinum infuſum. facit autem vt ſerius pili in locis conſuetis naſcantur, lachryma vitis cum oleo iuncta: & humor emanans è viridi ſarmẽto, quod comburatur. itemq; fabacea farina illita.

De porrigine. *Cap.* IX.

PORRIGO ex vitiatis oritur humoribus. noſtrũ ergo conſilium eſſe debet, vt abſtergentibus, digerentibusq; medicamentis eos abſumamus: corpore tamen prius expurgato, ſi mali ſucci ſit plenũ. Sed quidam cùm caput roborare vellent, antedictis aliquid eorum, quæ adſtringunt, admiſcuerunt.

Ad porriginem. *Cap.* X.

FVRFVRVM ſextarium mediũ in duabus aquæ heminis macerato, deinde confricabis, per colum traiicies, ſuecumq; coques cum aceti media hemina ad vini ſpiſſitudinẽ, eoq; caput illines: poſtea caput aqua lauabis, in qua beta, aut fœnum græcum, aut lupini cocti ſint. Pro vnguine autem irini vnguenti fæcibus vtitor. Sed hoc vt accõmodatiore, efficacioreq; vtendum eſt, quod habet terræ Cimoliæ, ſulfuris ignem non experti pares portiones, quæ tritæ ex aceto,

aceto in balneo illinuntur: tum aqua calida abluuntur. sed hoc non solùm in balneo, verùm etiam alibi vti poteris, cùm omnes habeat vires, quibus ad affectionem depellendam opus est: lithargyri, rutæ, olei, aceti quartam partem heminæ tere, & caput illine. id enim fuit nobis experimẽto satis comprobatum.

De pediculis. Cap. XI.

SAEPENVMERO pediculorũ copia in profunda capitis cute generatur, cùm superuacanei, modiceq́; calidi humores subsistunt. ergo medicamenta siccantia, quæq́; vacuare, & trahere apta sunt, adhibere oportet. cedria pediculos & lendes interimit. Idẽ facit hederæ lacryma, & vuæ taminiæ partes duæ, sandarachæ & nitri vtriusq; pars vna, ex aceto, atq; oleo caput vngito. aut oxylapathi radices eodem modo in oleo. & veratrum album: aut staphide agria & nitro ad pares portiones in balneo vtitor: aut marina, aut muria pura cum aceto caput perfundito.

Ad vlcera capitis manantia, quæ achores dicuntur, & ad fauos. Cap. XII.

QVI achor nominatur, in cute capitis cõsistit, tenuiaq́; habet foramina, per quæ tenuis modiceq́; viscosa sanies effluit. Huic similis affectio est ea, quæ fauus appellatur. maiora tamẽ habet foramina, quibus humor melli similis continetur. eò igitur dirigere consilium oportet, vt humores, à quibus oritur, euacuemus: quiq́; adhuc eò fluunt, capitis totiusque corporis euacuatione prohibeamus, vt in alopecia dictum est nobis. Cùm verò parua affectio est, sæpe remedia foris adhibita sufficiũt. huiusmodi sunt quæ crassitiem humoris secant, & digerunt. Nonnulla autem medicamenta, cùm nullũ excrementũm in toto corpore est, achores incipientes curãt: eaq́; adstrin-

gendi,& repellendi vim habent,vt myrtus, eiusq́ue bacca,& pineus cortex: nõnulla verò ijs auxiliantur quæ in ſuperficie ſunt, & mediocres, eaq́; digerunt, abſtrigentq́ue ſine calore, qui ſenſum moueat, nec quicquã habent, quod iritet. talis eſt beta, & plumbum vſtum. Nonnulla verò ita vehementem vim habent, vt valde craſſos, glutinoſosq́; humores, à quibus originem ducunt achores, euacuare, & quamuis iam obduruerint,diſſoluere poſſint. huius generis eſt chalcitis,& vini fæx,& calx viua. acetum verò in omni tempore ad achoras vtile eſt vel maximè,ſiquidem incîdit, digerit, ac repellit. debet autem id eſſe exquiſitè acre,neque vllam habere vini qualitatem. huic adiungens aliquid metallicum,achores curabis. Sed initium ab imbecillioribus ducere conuenit,ac maximè cùm dolor eos comitatũ.Hanc ad rem vtile eſt Creticũ, terra Samia,pompholyx,ſpodium & litargyrus. ſi hæc non agãt, impone medicamentum ſiccum ex charta aceto dilutum . Si id medicamentum quod ex charta conficitur, tibi non ſuppetat,chartam per ſe combures,aceto imbues,& vteris in ijs, qui dura carne ſunt. Si achor inflammationis ſenſum inuehat, aut ei dolor ſit coniunctus, planum eſt eum ſedandum in primis eſſe. idq́; concoquente, molliente,& liquido & morſus experte medicamento, quale eſt id, quod ad ſedis inflammationem doloreḿq; pertinet.

De oculorum turbatione. Cap. XIII.

OCVLORVM turbationes ex fumo, aut æſtu,aut puluere exortas,aut quod defixis oculis ſplendorẽ aduerſum quiſpiam intuitus ſit, facilè ſedabis, ſi iubebis, vt à fumo æger diſcedat, caputq́; operiat,ne à ſole contingatur,atq; in vmbrã vadat. Cæterùm ab oculis

culis pulucrem abluat primùm quidem aqua tepida & dulci, deinde verò etiam frigida. à splendore verò auertat oculos, tum oculis valde conniueat: ita enim turba omnis sedabitur, nec re vlla erit præterea opus. sed cibus erit parcior, potus verò propter æstũ, largior. Si verò somnus arctior & profundior irrepat, lippitudo, quæ subesse videbatur, concoquetur. quam ob rem non erit à balneis abstinendũ, sed diligentior victus ratio instituenda erit. Si lippitudo aliqua incipiat, quies imperanda est, palpebræq; aliquo medicamento ex rosis, aut croco inungendæ: pleriq; enim non sunt horum remediorum indigentes. lemas verò in oculis, & agglutinationes, quæ per noctem fiunt, purgat, remittitq; rectè tum posca, tum aqua frigida per se. & aliquid siccum, quod ex oculis leniter lachrymas excutiat. sed ventris etiam subductio eosdem iuuat.

Ad inflammationem, doloremq; oculorum. Cap. XIIII.

CVM inflammatio & dolor oculos obsideat, si medicus adsit, facito vt ipse medeatur: si non sit, tu ea quæ possis facito, vsquedum medicus accedat, ne quid difficilius contingat. Ergo à cibis ægrum abstinebis, eiq; quietem imperabis: dabisq; operam vt lucem vitet: atque ne sonis, aut aliquo alio motu dolores intendantur. tum pedes contrectabis, & extremas partes quandoque vinculis excipies: hæc enim dolorem leniunt. Porrò ad inflammationes faciunt violæ folia imposita, & muliebre lac recens cum ouo & rosaceo foris admotum.

Ad oculorum fluxionem. Cap. XV.

SI fluxio oculum infestũ habeat, medicamentum agglutinans fronti superdabitur. Ergo thus tritum &

triticeam farinam oui candido excipias, atque adhibebis. prodest autem caput tenere in sublime elatum, & quiescere, & extrema deligare. At si fluxio salsa, & acris sit, erit reddenda dulcis infundendo lac,& oui candidum. lemæ autem leniter, mollique spongia auferuntur. Si magnus defluxionis impetus sit cum dolore coniunctus, cataplasma hoc imponito, quod habet rosarum siccarum drachmas quatuor, croci drachmam vnam. excipiuntur dulci meliloti decocto.

De senum hebetudine. Cap. XVI.

HEBETVDINES, quibus senes corripi solent, frictionibus, gestationibus sedabis: itemq; moderata victus ratione, vsuq; acrium, & caput pectendo, & absinthij ante cibum, & thymi, origaniq;, & aceti scillitici potione, & oculorũ inunctione ex ijs, quæ oculorum afferre claritatem dicuntur: conueniet etiam sternutamenta quotidie ciere, gutturq; inungere, & pituitam reijcere.

De hordeolo palpebrarum. Cap. XVII.

HORDEOLVM verò, quod in palpebris nascit, fotu ceræ albæ discuties hoc modo: cera liquata afferenda est, & specillo calida loco admouenda. sed idẽ discutit galbanum, quod ex modico nitro imponatur.

De nyctalope. Cap. XVIII.

NYCTALOPES curãtur, si iecur hircinũ assaueris, & interim dum assatur, saniem quæ liquitur, collegeris, eaq; oculos inunxeris, & ipsum iecur comedendum dederis. præterea asininũ fimum exprime, eoq; succo oculos vnge. Dicuntur autem nyctalopes, qui per diem clarè vident, sed nocte appropinquante deterius cernunt.

Ad

Ad oculos ex plaga subcruentos.

Caput XIX.

SI oculus ex ictu subcruentus sit factus, in principio, cùm adhuc inflammatio locum occupat, sanguis columbæ calidus, aut turruris locum expurgat. & itẽ si foueas spongia, quæ modicum salis acceperit, modò tamẽ ne tunica oblæsa sit. si enim sit læsa, ex aqua sola fouendus oculus est. benefaciet quoq; lana, quæ ouo & rosaceo sit imbuta, quam leuem oculo admoueas. stæbes etiam folia viridia illita iuuant, & brassicæ folia imposita. Si malum inueterarit, hæmalops dicitur: ac tum quidem hyssopi coma terenda est, & in linteo panno ligata in aquam feruentẽ conijcienda, & postea oculis admouenda: sanguis enim consequetur, vt ipsum ex linteo possis exprimere. Si verò ex plaga œdema cõstiterit, fouendus locus est spongia cõtinenter, tum spongia noua aceto madens imponenda. Cùm tumor inueterarit, sinapen tritã cum aqua appones assiduè, & auferes.

Ad pilos palpebrarum oculos iritantes.

Caput XX.

QVIDAM pilos palpebrarũ, qui oculum infestant, vulsella euellunt, sed paulò pòst dolore ægrum excruciant, cùm plures subnascantur, & pungant. ergo prius quàm euellantur, præstat eos pilos naturalibus pilis agglutinare pice & gummi. Bene etiam erit habere paratũ medicamentum, quod habet mastichen, ceram, thus, & picem siccam. hæc autem in vnum redigenda sunt mandendo, vt diligenter ex omnibus vnum fiat: tum in pastillos conformanda sunt, & reponenda. vbi verò vsus postulabit, specillo igni candente medicamentũ excipietur ita, vt liquefiat, atque ita pili agglutinabuntur.

Ad lippitudines ex niue. Cap. XXI.

SPECILLI cuspidē in rosas cōijce, vt coloretur, eoq; oculos inungito, triticum super ferro igni candente assatur, eoq; cum vino palpebræ inunguntur.

Ad palpebras, in quibus vel rari, vel nulli pili sunt. Cap. XXII.

MVRIS fel, hirci stercus ad hanc rē faciunt. & defluuio quoque palpebrarum prosunt, & pilos reducunt.

Ad vlcera oculorum. Cap. XXIII.

CROCVM in muliebri lacte macerabis, ac teres, tātumq; gummi albi addes, quantùm satis sit ad croci consistentiam. colyria confice, & vtere cum muliebri lacte instillando.

Ad albugines, obscuritatem, suffusionem, hebetudinem, caliginem, epicaumata, acutum aspectum, pterygia, & albugines tingendas. Cap. XXIIII.

ALBVGINES celeriter sanat nitrum cum oleo læuigatū diligenter, & inunctū. eas etiam attenuat omnis anemonæ succus. Obscuritatem verò omnem & suffusionem incipiētem curant vulturis fellis partes duæ, succi marrubij, mellis Attici, singulorū pars vna. aut fel ursinum cum duplo aquæ. Exacuit autem aspectum capnij succus, siquidem non paucas lachrymas trahit. Libanotidis autē radicis & herbæ succus melli admixtus omnes hebetudines, quæ ex crasso humore fiunt, curat. facit ad idē marrubij succus cum melle. lactucæ agrestis liquor facit etiam ad sordidam oculorum exulcerationem, cui epicauma nomen est, cum mulieris lacte subunctus. Medicamentū claritatem visui comparans. Mali granati granorū succum exprime, & in vas atticum conijce, ac linteo circunda:

cunda,& ad solem expone,donec ad mellis spissitudinem redigatur. & pari portione mel adde, & extractum in vas picatú repone,& serua: id enim inueteratum fit melius. Vbi dormitum iturus sis, eo leuiter oculos inunge.atque hoc pictoribus, sculptoribus, aurificibus, senioribusque conueniet. Aliud. Fel hyænæ Attico melli admisce,& vtere. hoc hebetudines cohibet, & incipiétes suffusiones diffundit: sed si inueteratum sit, erit melius. Pterygium verò si magnum sit,ac durum iam effectum,medicina ex manuum opera petenda erit,& medicus adhibebitur. at si molle & paruum,curabis liquore ægyri cum duplo mellis inungens. Sepiæ testa combusta & sali fossili mixta pterygium absumit. Albugines verò tinges, si mali granati dulcis carnem teras,paulatim aquæ modicum instillando,multumque læuigando, & postea oculos illinendo. vel alterci succo dies quindecim inunge: hoc enim tingit,& intra annum abolet omnino.

Ad pulchras palpebras faciendas. *Cap.* XXV.

IN pueris autem,& ijs qui molles sunt carne,facit hoc, quod capit stibij drachmas XVI. plumbi drach. VIII. croci drachmam,florum rosarum,myrrhæ,nardi Indici, piperis albi, thuris masculi, singulorum drachmam vnam, ossa palmularú numero XXX. omnia in vas fictile conijciuntur,diligéter assantur, deinde in mortario teruntur, tum opobalsami cochlearia duo induntur,simulq; conteruntur.ea deniq; siccabis,atque vteris.

Ad rupta in oculo. *Cap.* XXVI.

LAPIDEM hæmatité in cote deteres cú lacte muliebri,eoq; per diem sæpe oculum inunge. Aut viticis folia cum aqua & polenta tere,atque impone.

Ad palpebras craßiores, subcruentas, & granorum milij plenas. Cap. XXVII.

PALPEBRAS inuerte, ac specillo calido læuigabis. aut folijs ficulnis & melle subunge: aut vinum austerum melli admixtum illine.

Ad scabiem oculorum. Cap. XXVIII.

PVNICI dulcis, acidiq; succũ coque donec mellis spissitudinem acquirat, eoq; inunge.

Ad palpebras lepra affectas. Cap. XXIX.

PALPEBRAS verò quas lepra obsideat, sanabit ficulnus liquor illitus. vel vtitor salis spuma.

Ad palpebras duras, & quæ difficulter mouentur. Cap. XXX.

MEDVLLAE vitulinæ & ceræ pares portiones cũ rosaceo liquabis, atque vtéris. aut terebinthinæ partes septem, lithargyri partem vnam cum oleo & cera eliquato, & in pannum emplastri modo imposita admoueto.

Ad ea, quæ in oculos cadunt. Cap. XXXI.

AQVAM, aut lac infunde, & collue, vel melle, oleóue inunge ita, vt lachryma excutiatur. aut iube vt in aquam aspiciat, aut in uinum. Quæ autẽ in oculo insident, resina recenti contingens auferes, idq; capillo humano potissimùm, aut si hoc non possis, suilla seta. quæ verò infixa inhærent, & oculum lædunt, vulsella auferenda sunt. Quæ denique sub palpebra delitescunt, euelluntur inuersa palpebra, tum lacte locus colluitur.

Ad pediculos palpebrarum, & ciliorum. Cap. XXXII.

PEDICVLOS palpebrarũ & ciliorũ curant cũ melle,

le, aut vino sandaracha, & vua taminia inunctæ.

Ad ægilopas, & chalazia. Cap. XXXIII.

AEGILOPES, in quibus in profundo non corruptũ est os, curãt chamæmeli folia cõmãducata, & imposita. vel ægilopis, qui in tritico nascit̃, succus cum triticea farina illitus. plantaginis folia cõmansa, & illita. Vbi verò ruptus abscessus sit, regiæ nucis interna pars cõmansa imponitur, aut etiam columbæ fimus læuigatus & thuri admixtus vsquedum ad cicatricem perueniat, imponitur: in lapidem enim coit, ac permanet ibidem. Propolis verò & terebinthina cum alica teritur, & in splenio imponit̃. aut alumen scissile, quod plurima terebenthina exceptũ sit. Chalazia verò digerunt grossi cocti illiti. itemq́ue folia ficulna.

De affectionibus aurium, de difficili auditu, & de surdis. Cap. XXXIIII.

HVMOR quidã in meatibus auditus constipatus in causa est, vt difficulter homines, & nihil audiant. ergo colluere plurimis diebus oportet paribus albi aceti & aquæ portionibus, iisq́; cum nitro læuigato feruefactis: deinde verò colluere aqua calida sola: tum infundenda erũt ea, quæ ad difficilem auditum valent, qualia sunt hæc: nigri ellebori radicem cum aceto ac melle tere, in aures inde, ac medicamẽtum ibi sine dies quinq;. aut cardami quod satis est, & nitri parum, eaq́ue carne ficuum eiectis granis excipe, ac colyrium, quod meatui auditus cõueniat, facito: idq́; triduũ intus habe: id enim sordes educit abundè, & statim leuabitur.

De aurium dolore. Cap. XXXV.

AVRIVM dolores si à frigore oriãtur, calida statim curãt. Ergo cepa & alliũ, quæ in oleo ferbuerũt, infundenda

infundenda sunt, atque ita dolores curantur, itemq́; paucissimum euphorbij plurimo oleo mixtum: aut piper diligenter tritum. amaracinum quoque iuuat, & nardum optimũ est. aut rutaceũ ex oleo tenuium partium & non adstringente factum.

De aqua, quę auribus continetur. Cap. XXXVI

SI aqua in meatu auditus contineatur, oleum cõtinenter infundere conuenit. idq́; colluendo, & lana molli abstergendo, & iterum infundendo. Lenit autem molestiam oui candidum & tenue, & lac muliebre: quæq́; adhibentur calida sint omnia. ita affectos iuuat adeps anserinus. Si quis autem ei pedi innixus, qui eius partis sit, quæ patitur, saliat, caputq́; quodãmodo decliue teneat, humor qui in aure est, facilè excernetur: ad summam verò si quis aurem affectam alteri præbeat, vt ore exugat, ita quoque sugendo humor educetur. At siqua inflammatio adsit, nardinum vnguentũ cum exigua tetrapharmaci portione infundendũ est. Si magnus sit dolor, opus erit adhibere, quæ sensibus stuporẽ afferant: miscebimus enim cum lacte muliebri & oui cãdido papaueris liquorem. sed & castorium addemus. atque ad vehementiores quidem dolores, par pondus: ad leuiores verò, duplum. Decoctum autem esto sapa liquida, & cùm vti volueris, in eodem decocto leniatur, ac resoluatur. Sed præstat hoc medicamentum longo antè tempore confectum seruare. Cæterùm cùm dolor vrget, meatus ipse audiendi tangendus non est, sed specillo, cui lanæ mollissimæ hapsus inhæreat, fouendus. atque eodem modo curabis, vt medicamentum tepidũ in aurem effluat ita, vt ad auris foramẽ specillum medicamento intinctũ admoueas: & cùm id intrarit,

trarit, lanam mollem superimponas, qua initiū meatus, totaque auris contegatur: fouebisq; nardino, quod parum admodum tetrapharmaci acceperit. Si æstas sit, aut calor ægrum occupet, locus rosaceo foueatur. At si suspiceris crassum, aut glutinosum humorem, aut spiritum flatuosum in aure esse, miscebis aliquid eorum, quæ obstructionem tollunt. hanc verò causam summo artificio subesse cognosces, si quæ morbum præcesserūt, quæq; eo tempore adsint, animo diligenter voluas: nam si frigus antecessit, spiritus flatuosus morbum gignit: si victus ratio ex rebus mali succi instituta fuerit, atque ex rebus constiterit, quæ gignere flatum solent, caputq; grauitate opprimat, causa morbi in crassos succos referenda est. Vbi causa aliqua tibi nota fuerit, nitrum, & aphronitrum medicamentis admisce, quæ ad auriū affectiones parantur. addes etiam vtrunq; veratrum, amygdalas amaras, ex aristolochiis eam, quæ tibi sit ad manus, cucumeris syluestris, & bryoniæ radices, itemq; asari, & draconti j, casiamq;, & centaurium minus: hæc em̄ & meatus expurgant, & quæ intus compacta sunt, attenuant. Inflammationes verò, quæ mites sunt, & pulsus expertes, facilè curantur: imponitur enim oxyrhodinum tepidum, & glaucium cum aceto. sed glauciū in cote medicinali fricandū est.

Ad inflammationes, & laxos tumores, qui in extremitate auris sunt. *Cap.* VI.

INFLAMMATIONES verò, quæ in superficie aurium, itéq; laxi tumores, & rubores, qui vel ex defluxu, vel ex ictu facti sint, curātur lēticula in aqua decocta, atq; cū melle trita, & īposita. vel anserinus adeps & butyrum & myrrha miscentur, imponunturq;.

Ad

Ad aures uulneratas, & purulentas.
Caput XXXVIII.

VLCERATAS autẽ, purulentasq; aures glaucio cum aceto curabis: si defluxio comitetur, pastillis, qualis est is, qui ad Andronem, quiq; ad Polyidem aucto-rem refertur. Si verò etiam citra vehementem dolorem pus procedat, nihilominus eisdem vtitor. si hæc remedia non efficient quod satis sit, vehementibus vtemur: vt ferri recrementũ in tenuem pollinem redigitur, atque in aceto acerrimo decoquitur ad strigmenti, aut mellis consistentiam. Ad aures autem ex plaga vlceratas medullã calidi panis terimus, & myrrhæ dimidium miscemus, atq; imponimus. hæc neq; alliganda sunt, neque vbi imposueris, assiduè auferenda.

Ad aures fractas, & relaxatas, ad earum fluxum sanguinis, ad tinnitum repentinum, & ad lapillos, aut fabas, aut quid tale, aut parua animalia quæ in aures inciderint.
Cap. XXXIX.

AD aures fractas, myrrham, mannam, thus, terrã nigram, aut Samiam probè in vnum compone, & ad cerati crassitudinem redige, atq; impone nullo modo locum iritans. aut sulfur viuum, aut thus cum pice liquida in splenium indita impone. In quibus verò aures relaxatæ sunt, cape terrã figularem,auresq; ea intrinsecus implebis, cùm inaruerit, solano & cerussa illine donec resideat. Si verò sanguis ex auribus fluat, ut grumos non faciat, porri succum & acetum miscebis, atque infundes. aut mali granati aceto incocti succum exprime, & infunde. Si sanguinis fluxus perseueret, rubi gallarumq; in aceto decocta

rum

rum succum exprime, ac simul misce, & instilla. Ad repentinos verò aurium sonitus acetũ cum rosaceo infunde. aut cuminum & oleum ad mellis spissitudinem redige, atque infunde. aut succum radicis cucumeris agrestis. Si tinnitus perseueret, ægrum reclinabis, & nitrum crudum, tritum in aurem impones, & acetum acre tepidum infundes. Ad sonitus verò qui ex morbo orti sunt, vbi absinthii decocto foueris, oxyrhodinum infundes: aut raphani succum cum rosaceo: aut porri succum cum lacte mulieris, aut cum rosaceo. aut syluestris cucumeris folia teres, succumque exprimes, eumq; infundes. At si lapillus, aut faba, aut aliud generis eiusdem in aurem inciderit, alligabis specillo carptum lanæ, eamque terebinthina intinges, aut aliqua re glutinosa, & in aurẽ demittes, ac leuiter euelles. Si minus sequatur, naribus indes quod sternutamentum excitat, sed os & nares obturabis: nam impetus ille qui fit, efflabit rem, quæ inciderit. id verò erit faciendum assiduè, donec res, quę in aure est, excidat: nam si maneat, aurisq; inflammatione tentetur, conuulsiones consequẽtur. Si animal aliquod inciderit, scãmoneam aceto dilues, aut succum absinthij, aut peucedanum, aut sulfur & nitrum cum succo raphani, & instillabis.

Ad uermes, qui in auribus sunt, & cætera omnia, quæ in aures sunt ingressa. Caput XL.

AD vermes autem aurium, & reliqua omnia, quæ in meatum audiendi sunt ingressa, acetum oleumque mixta instilla, aut capparis succum, aut nepitæ succum, aut veratrum album cum vino infunde.

Ad aurium sordes Cap. XLI.

NITRVM tostũ in aurẽ immittes, tum acetum in-

stilla-

ſtillabis,& lanam appones, itaq; ſines per totam noctem. die ſequenti aqua & oleo calido collue.

Ad aures humidas. Cap. XLII.

MISY combuſtum in panno læuigatũ inſufflabis. aut gallas eodem modo teres, combures, atque vteris. aut alumen aſſabis,læuigabisq́;, & oleum infundens inſufflabis.

Ad carnem, quæ in auribus supercreuit. Caput XLIII.

CARNEM, quæ nimium in auribus creuerit, celeriter aufert fæx cũ calce viua, & lixiuio ſtillatitio, ad ſtrigmenti craſſitudinem redacta, & ex lana & ſpecillo impoſita.

De parotidibus. Cap. XLIIII.

QVEMADMODVM in aliis partibus inflammatis vtimur repellentibus,nõ ita in parotidibus facimus, ſed contra, attrahentibus:cùm demus operã, vt humorẽ qui lædit, celeriter ab imis partibus ad cutim trahamus, & naturam adiuuemus, quæ per abſceſſus febrim curat. In quo caſu ſi natura ſatis idoneo impetu feratur,nos quieſcimus, totumq; illi negotium permittimus.tantummodo autem lenimus,& cõcoquimus humores ibi collectos: qui vbi in pus verſi fuerint,in id incumbimus,vt diſcutiãtur. Si verò durities appareat, attrahentibus addimus mollientia. At moderatas parotidas, in quibus neq; plenitudo eſt,quæ confluat, neque violentus dolor, neque ſuppurationis ſuſpicio, facilè curabimus. idq; faciemus fomẽtis ex muria,& cataplaſmatis, ac medicamẽtis, in quibus maior ſit vis digerendi: qualia ſunt Mnaſſæi,& ex ſuccis, quod διαχυλῶν vocatur: & item cerata molliora,& quæ ex butyro, atque œſypo conficiuntur, buccinæq; combuſtæ, & purpuræ,& oſtrea,

quæ

quæ adhibentur iis parotidibus, quæ iam duræ factæ sunt, atque inueterarũt: ex iis enim medicamentum fit, quod non solùm dolorem, morsumq́; nullum affert, si quis eorum cinerẽ melle diluat, sed etiã multò magis erit tale, si veterem suillum adipẽ salis expertẽ villis eiectis admisceat: ita enim citra omnem dolorem, & molestiam omnes inueteratas inflammationes, quæq́; ex affectione quam gignit defluxio, oriuntur, discutiet. Iam verò ad eas, quæ iam duræ factæ sunt, accõmodatæ sunt caricæ in marina, aut muria coctæ. Simili quoq; modo amarorum lupinorum farina cum melle cocta, cui parum calcis viuæ accesserit: qua cataplasmatis modo est vtendum.

De nariũ affectionibus, de ozæna, & polypo. Cap. XLV.

COMMVNIS ozænarũ, polyporumq́; curatio est, vt primùm siccemus, caputq́; roboremus: eiq́; imponamus aut medicamentũ ex anemona, aut quod ex cochleis constat: cuius hic est apparatus: capit enim myrrhæ, thuris singulorum vnciam vnam, cochleas integras ducentas, alba ouorum duo. omnia in mortario conteruntur, ac miscentur, tum illinenda sunt linteo superimposito, ac sinenda per dies nouem. atque ita vtitor remedijs, quæ foris loco admouentur. In polypis verò vtimur eo medicamento, quod ex punicis constat: est enim valde efficax. Ad quod conficiendum capienda sunt mala punica austera, acida, & dulcia pari numero & portione: totaque cùm adhuc recẽtia sunt, & matura, tundenda, frangendaq́;, & ex eis succus exprimendus, & in vas stanneũ conijciendus. prius autem est modicùm decoquendus, si liquidior quàm par est, videatur. quod verò ex ijs relictum est, quod firmum, durumq́; est, diligenter contundendum

contundendum eſt,atq; iterum in pila læuigandum, ex eoq; colyria conficies,quæ ſimili ratione naribus ægrotantis conuenient: nam in meatu naris, in quo polypus eſt,accommodantur.hocq; medicamentum & ſine mordicatione, & ſine vlla affectione, quæ per cõſenſum afferatur, idem,quod medicamenta acria, efficiet,ac longiore temporis ſpatio polypum abſumet.At ſi polypus humidior,flaccidiorq; tibi videatur,maiorẽ punicorum auſterorum copiam in medicamento pones:ſi durior,dulciorũ. Si colyrium moleſtiam,cruciatumq; afferat, & omnino accendatur, præcidendus vſus erit. & quo tempore colyrium nõ adhibet̃,ſucco expreſſo,vt diximus,vtemur,locumq; ipſum affectum,& internã oris partem,quà foramen in palato naris habet, aut penna,aut lana,quæ ſpecillo obuoluta ſit,illinemus.Diphryges quoq; longiore tempore polypum cõſumit. Si cui autem propter mollitiem corporis hęc mordacia videantur,tunc roſæ tritæ imponẽtur:ipſæ enim mollia,humidaq; corpora mirificè iuuant. Eſt etiam planum hæc aſſiduè admouenda eſſe: quãdoquidem ab humore colluuntur,atque humectantur.

Ad ulcera,quæ in narium meatibus inſunt.

Cap. XLVI.

VLCERA quæ nariũ meatus obſident, curãtur paſtillis Andronis & Polyidæ,quæ vino quandoq; dulci,quandoq; auſtero, & ſæpe etiam aceto diluta imponũtur.Verùm ſi humor per meatus acrior effluat, vlcera quidem difficilia curatu ſunt, cæterùm tetro odore vacant. At ſi acrimonia, putredoq; adiuncta fluenti humori ſit,ozænæ exoriuntur.eas curabis nepitæ ſuccum effundendo,aut mel in nares conijciendo,naresq; dilatando, ac ſternutamẽtis ramenta vl-

ceris

ceris educendo. Vel album veratrum in puluerẽ rediges, faciesq́; vt æger naribus inspirando quamplurimùm eius possit, attrahat. quod cùm fecerit, amurca cum melle locum cõtinges, meatusq́; chalcitide, aut atramento sutorio cum melle. si vetusta vlcera sint, acre acetum adde.

De destillatione, & grauedine. Cap. XLVII.

HVMORES ex capite destillantes, si negligantͬ, multorũ esse malorũ causæ solent: nam vel gurgulionem inflammant, & tonsillas, idq́; mediocre est malum. aut gignitur raucitas, quæ in gutture diuturnã affectionem parit. idq́; non exiguũ malum putatur. Ac nonnulli etiam inuenti sunt, qui ex destillatione sanguinem per sputum reiecerint: pusq́; collegerint, ex quo tabidi euasere, & vox læsa sit. ergo destillatio omnino curãda est tum pauciore cibo, tum minore potu: & irini fæcibus syncipüt illinendũ est, & abstergendum decoctione rutę, atque oleo laurino, siquidẽ hæc concoquunt, & crassum reddunt id, quod destillat. Prodest etiam capite obuoluto esse, & nunquam supinũ dormire: quippe cùm in ijs, qui ita dormiunt, humor in arteriã facilè comportetur. Oportet autem assiduè gargarizare ex adstrigentibus, vel rosas aqua decoquendo, aut rhun, aut lentiscum, aut id facere posca. Non pessimè autem feceris, si destillationem in nares deriuaris: atq; odoramentis quidem vt melanthio, & aniso, ijs verò quæ infundãtur, vt melãthio trito cũ aceto: aut succo betæ, & anagallidis: humor enim illuc confluens pulmonem periculo eximit. At grauedo, si parum molestiæ afferat, facilè sistetur irini, lauriniq́; vsu: & olei, in quo lini semen, & ruta cocta sint, & capitis obuolutione, parcioreq́; victus instituta ratione.

Ad frequentia sternutamenta, & grauedinem. Cap. XLVIII.

MELANTHIVM aridũ ĩ linteo ligabis, manibusq; confricabis. puluerem, qui in linteo remanebit, plurimum iube ab ægrotante per odoratum trahi. Vel thymum adipe inuolutum sub cinere tege. vbi assatum senties, tere, ac iube vt naribus odor attrahatur. aut myrrham in vino odorato dissolues, eaque crassissima nares illine.

Ad sugillata. Cap. XLIX.

SVGILLATA fouẽda sunt meliloti, fœnugræcique decocto: tũ resoluendum est Nili colyrium ex rosis eodẽ decocto, & illinendum. his peractis, solius fœni græci decocto fouẽdũ, & colyrium, quod ex myrrha fit, inungendum. Hac sanè ratione sugillata, nisi penitus inueterata sint, curabis: ad ea enim vtendum est ijs, quæ strenuè digerunt, quæ mox describemus.

Ad sugillata incipientia. Cap. L.

SVGILLATA quæ etiamnũ incipiunt, sanat nouellus caseus impositus: aut fabacea farina cũ melle diluta: aut oui vitellus cũ melle simili modo. Ea verò, quæ iam inueterarũt, nigraq; sunt facta, curat raphanus impositus, qui tunc auferendus est, cùm morsum incipit excitare. aut radix ari imponi poterit, quæ etiam melli admixta superdatur. Sugillata autem quę cum inflammatione sunt, fouebis aqua calida, tum cataplasma admouebis ex lentibus coctis, tritisq; cum melle. Si incisa cutis sit, in ipsam diuisionẽ pones aliquid eorum quæ ad cruenta valent: extrinsecus verò pones ea, quæ faciunt ad sugillata, in quibus præcisa cutis non est.

Ad uaros. Cap. LI.

TVMOR durus, exiguusq; est, qui varus nominatur.

tur.is in faciei cute exoritur. poſtulat autem auxilia, quæ molliant,quæq; digerāt.Ergo mellis attici cyathum aceto acerrimo paribus portionibus admiſceto, ac diligenter varos inūgito digitis confricando. aut alumen accuratè læuigabis,terebinthinaq; excipies,& vbi emollieris, impones. Ad eos autem, qui inueterati ſunt,& in callum declinarunt, cape ſaponis Gallici drachmas IIII. ammoniaci drachmam vnam:aqua diſſoluantur,& ad cerati craſſitiē redigātur,tum illinantur, & vbi horæ ſpatium tranſactum fuerit,tepida aqua abluantur. Aliud. Nitri gummi albi par pondus aceto diſſolue, tereq; diligenter, & paſtillos confice,& in vmbra eos ſicca.cùm vti volueris, eos aceto diſſolue,& illine.vbi inaruerint, ſapone eos abſterge. hoc etiam medicamentum facit ad eas affectiones,in quibus tuber eſt. & item ad pruritus faciei.

Ad eos, quibus in mento ficoſæ eruptiones fiunt. Cap. LII.

LITHARGYRI,miſyos par pondus tere, & illine. aut gluten fabrile cū rubrica illine.Aliud valde ſtrenuum.Elaterij,ſalis foſſilis pares portiones miſce,& impone liquidum ſpecilli cuſpide ita,vt medicamentum ingrediať. vbi id indideris, vngendus locus eſt lini ſemine,quod ex aqua ſit læuigatū.Si vlcera perhumida ſint,vt ex eis aqua pura effluat,vtendum erit Andronis paſtillo.Ad exāthemata verò,quæ in mento erumpunt,cape ferrum igni candens, ſuperq́ue eo lignum paliuri pone,humorem qui inde emanat,excipito,atq; illinito. aut myrti baccas tritas ex vino illine. aut atramentum ſutorium cum aceto læuigatū impone.

Ad ephelidem, maculas, & lentigines.

VITIS agrestis racemi curãt ephelidas, & maculas, & quæcunq; sunt generis eiusdẽ, quæ in cutis extremitate exoriuntur. Amygdalæ autẽ amaræ ephelin auferunt, itemque amygdalę arboris radices coctæ, atque illitæ. costus quoque cum hydromelite ad ephelidas facit: brassica verò & ad ephelida, & ad lentiginem, & ad cætera, ad quę mediocri abstersione opus est. sepiæ testa cremata ad ephelidem & lentiginem valet.

Quæ faciem splendentẽ, tensamq; reddant, quæq; bene coloratam præstent, & uetent ne à sole exuratur: & quæ exustionem sanent. Cap. LIII.

CVCVMIS, qui edendo est, ac maturus spelndidũ corpus reddit: presertim verò si quis eius semen siccauerit, deinde contuderit, & per cribrum traiecerit, & purgamento vtatur. Crocodili quoque terrestris fimus faciem illustrat, tensamq; cutim reddit. eius similis est sturnorum, cùm solùm oryzam comederunt: hæc abstergunt etiam ephelin. Iam verò cucumeris agrestis radices incidito, ac torreto, & in aqua decoquito, terito deinde: hoc enim extentam & candidam faciem reddet. Simili quoq; modo bryoniæ radices oleo incoctæ, & illitæ faciem splendore perfundunt. itemq; erui farina ex vino odorato leui gata, & imposita. vel similæ succum percolabis, humoremq; effundes, & ei quod reliquum erit, veluti fæx, oui candidum admisce, redigeq; ad mellis spissitudinem, hocq; faciem inunge, si in sole sis moraturus. Si facies vsta à sole fuerit, multa aqua gelida perlue. Terra Chia illita conciliat ipsa quoq; faciei venu-

venuſtatem, & bonitatem coloris. & toti etiam corpori. Scobs etiam cupreſſi, & ilicis, quæ in eodem ramẽto ferueat, eaq́; totum corpus illinatur. Vt autem ne à ſole quiſquam vratur, & ſi vſtus ſit, ſanetur, facit bulbus albus cum melle tritus, atque illitus.

Ad fœdos alarum odores, & hircos.
Cap. LIIII.

VT axillarũ tetros odores auferas, myrram cum alumine inungas, aut crocomagma, aut ramẽta cum alumine, & vino odorato. præterea cardui radicem decoctam potui dato.

Ad tetrum oris odorem. *Cap.* LV.

Os verò odoratum reddes, ſi iridem vino antiquo odorato macerabis, eoq́; vino os aſſiduè collues, atque in ore paululum tenebis. Fœdum verò oris odorem tollit vinum purum cum myrrha, quo os colluatur. & vini flos tritus. mandunt nonnulli iridem, aut aniſum, aut ſimile quidpiam.

Ad labia fiſſa. *Cap.* LVI.

GALLAM immaturã tere, atq; excipe terebinthina, aut hyſſopo, aut melle, atque illine. Si fiſſa altius fuerint, ſeuo caprino expurgato, aut medulla bubula, aut adipe anſerino ſubunge.

De affectionibus dentium, & ad dentes
mobiles. *Cap.* LVII.

CVM dentes propter ſenectutem mobiles, laxiq́; ſunt, tum parum auxilij capiũt ex rebus adſtringentibus, & gingiuas à quibus cõtinentur, conſtringentibus. Si ex alia cauſa moueantur, coniectandum eſt, vtrum propter nimiam humiditatem is neruus, qui in eorum radices peruenit, ſit relaxatus. quo in caſu medicamentis vtendum eſt ſiccantibus. Ergo rotun

dum alumen cum duplo salis est dentibus aspergendum. Aut vlmi corticem in vino decoque,& iube vt in ore cõtineãt.Sed dentium quoq; foramina ex destillatione acrium humorum fiunt. ex quo patet ad hæc etiam opus esse malitiam humorum exiccãtib. At si humiditas multa sit,capiti consulemus,vel etiã totius corporis habebimus rationẽ. Si pauca sit, solis auxilijs contenti erimus, quæ foris applicantur. Atq; in principio quidem vtemur repellentibus, vt id quod influit, cohibeamus: cùm sæpe euenerit, vt ex horum vsu ante inflammationem æger ad bonam valetudinem sit redactus. Verùm si adsit inflãmatio, adhibebimus ea,quæ citra morsum calefaciũt,& euacuant. Si dolor per hæc non sedetur, quæ vehementer calefacient admouebimus, quale est piper,& fęx combusta,& pyrethrum, & euphorbium: ex quibus aliquid in dentis foramen est conijciendum. Quandoque etiam vsu venit, vt cùm præ nimio dolore vigiliæ oriantur, iis vtendũ sit, quę torporẽ inducunt.

Ad dentes corosos itemq; molares, & ad eos, qui liuidi sunt,ac dolent. Caput LVIII.

AD dentes exesos cape gallam tritã licio,aut terebinthina exceptam, atq; illine. loco autem prius repurgato, piper, aut cachry opio excipe,& in exesam partem impone:aut pyrethrum cum myrrha: aut liquoris Cyrenaici & piperis æqualem portionẽ cum galbano. Ad molares verò erosos melanthium torrefacito, contunditoq; cum aceto acerrimo, & exesam partem asperge, & non amplius exedetur. veratrum nigrum ad erui magnitudinem cum melle cocto impone. Qui verò liuidi facti sint, si id ex defluxu humorum vitiatorũ patiantur, siccantibus, sicut etiam

etiam erosos, curabis. Si dentes citra gingiuarũ inflammationem doleant, quandoq; corpus ipsum dolorem continet, quandoq; verò neruus, qui corpori inseritur. ex quo fit, vt vehementiora postulent remedia, siue repellere, siue digerere quispiam doloris causam velit: eaq; siue succus, siue spiritus flatuosus esse videatur: quamobrem quamplurima ex ijs remedijs ex aceto acerrimo parantur.

Ad dolores dentium, & de iis, quos frigus oblæsit, quiq; mobiles sunt. Caput LIX.

PLANTAGINIS radices cõmansæ, & decoctæ ad os colluendũ: aut myrti virgulæ cum aceto coctæ: aut pentaphylli radix vino cocta: aut galla in aceto multùm cocta: aut veratrum nigrum cum aceto, quo os colluatur: aut capparis radicis cortex. Ad dentes verò, qui ex frigore dolent, pyrethri radix facit. & vini fæx, terebinthina, hyssopum, vua taminia, pulegium cum oxymelite, alterci semen, & folia cum aceto, aut lacte asinino, vt os colluat: quod etiam laxos dentes cõfirmat. Extrinsecus autem fouebis saccellis, in quibus sal, aut miliũ, aut panicum sit. ipsum verò dentem fouebis hoc modo: origani cimas oleo feruenti intinges, & super dolenttem dentem pones.

Apophlegmatismi pituitam euocandes in dentium doloribus, Caput LX.

PITVITAM è capite educit vua taminia ꝑ se, & cũ pulegio cõmansa. aut allij spicas quinq;, myrti nigræ pauca folia cum aceto agita rudicula tædina, & coque vsque ad medietatem, idq; dato ad os colluendum, & in ore continendum: deinde os latè aperiendum, vt pituita possit effluere.

Quomodo dentes, atq; adeò ipsos molares sine dolores eximas. Cap. LXI.

FARINAE triticeæ denariũ vnũ cape,& cũ liquore tithymali temperabis, ac dentes ea circundabis: supra autem hederæ folia impones, & per horam ita sines,tum auferes:nam dens per se ipse cõminuetur.

Ad dentes imbecillos, aut molares, & contusos, & ad eorum stuporem. Cap. LXII.

MEL & ceram pari pondere aqua calida in sole emollies,picis dimidium admiscebis, dabisq; ad masticandum.Si aridum hoc medicamentum sit,parum olei addes.mastiche etiam cõmansa bene facit. quibus autem dentes mutuò sese contundunt, tanquam id ex mollitie patiantur, indurandi sunt adstringentibus medicamentis. Ad dentium verò stuporem facit portulaca,& item eius succus,aut oleum ore contentum.

Ad infantes dentientes. Cap. LXIII.

CVM infantes dentes emittunt, & dolore vexantur,eorum gingiuæ lacte canino illinendæ sunt, aut leporis cerebro:quod valet etiam si esui detur. Si ægrè dens exeat,cypero cum butyro, & oleo susino vbi exoritur dens,illines.

Medicamentum,quod à dolore dentes tuetur, eosq; roborat, facitq; vt decori dentes sint. Cap. LXIIII.

TITHYMALI radices in vino vsq; ad dimidias coquito,& bis in mense os colluito, & nunquam dolorem senties.Optima quoq; ad tuendos dentes à doloribus, ad eosq; confirmandos, & ad pulchritudinem

nem eis comparandam ea, quæ ſubſcribam, quibus dentes abſtergantur. Caput ergo leporis combure, in puluerẽ redige, eoq; dentes deterge. itemq; ſalẽ, & mel læuiga vſquedum cerati ſpeciem acquirat, & puro linteo illigata combure, tum modicũ iridis adde, & deterge.

Quæ dentes ſplendidos, illuſtresq; faciunt, & flaccidas gingiuas ſiccant.
Cap. LXV.

DENTES illuſtrat cinis nõ admodũ læuigatus oſtreorum, buccinarum, & purpurarum: pumex, teſta clibanorũ eodem modo. Sed ſi cum ſale comburantur, dentes maiore efficacia detergent: & gingiuas humectas, flaccidasq; ſiccant. Sepiæ teſta non combuſta, & trita ſimili modo dentes nitore perfundit. itemq; ceruinum, & caprinum cornu dentes nitidos facit, & gingiuarum humiditatem exiccat.

De gingiuarum affectionibus, deq; iis, quæ inflammatione dolent, quæ defluxione grauantur, quæq; exeſæ ſunt, & de caruncula, quæ ex gingiuis inter dentes exoritur, quæ ἐπουλίς dicitur. Cap. LXVI.

OPTIMVM remediũ eſt ad gingiuas inflãmatas, & dolentes oleum lentiſcinũ purum, quod calidum in ore teneatur. eſto autem oleum recens factum, & in duplici vaſe calefiat: id enim ſine aſperitate reprimit, & ſine morſu digerit. quibus rebus opus eſt ad inflãmationes vel maximè. huc faciunt etiam ea, quæ ad dentium dolores ſuprà fuerũt à nobis deſcripta. ſed magis propriè valet ad hoc acetum, in quo hyoſciami radix cocta ſit. Ad gingiuas vero, quæ defluxione infeſtantur, exeſæq; ſunt cum tumore, atque dolore,

dolore, alteq; morbus eas depascatur, valet hæc fomentatio: specillo lanam alligabis, oleo feruenti intinges, & gingiuis admouebis vsque dum adæquentur, & partes circulo adiacētes candidæ fiant: ita enī cohibetur ne vlterius serpat, quod depascit, & quod ex sana carne excesum erat, nutritur. postea verò vteris dētifricio, quod constat ex galla in tenuissimum pollinē redacta, quantum acetabuli magnitudo est, cum myrrha, quātum fabæ impleat magnitudinem: his tritis siccisq; vtitor. Ad carunculam verò è gingiuis enascentem adhibe atramenti sutorij, & myrrhæ pares portiones, quibus modicū aluminis scissilis adiungatur.

Ad cruentas gingiuas. Cap. LXVII.

Svmmvm cruentarū gingiuarum remedium est, alumen liquidum cum duplo aloes impositum: aut alumen & myrrham tenuissimè conterito, & ex melle illinito.

De oris affectionibus, deq; inflammatione & aphthis. Cap. LXVIII.

Cvm oris inflammatio est, si totum corpus plethoricum, aut redundās malis humoribus videatur, tum venæ sectione, & purgationibus vtimur, clysteresq;, & cibi, potionisq; abstinentiam imperamus: si neutrum horum subsit, statim ad ea remedia confugimus, quæ loco foris admouentur. Itaque in principio reprimimus ijs quæ adstringunt, & refrigerant: quale est quod ex moris conficitur, cui omphacium accesserit: aut flos rosarū, aut ipsæ rosæ siccæ, balaustium, malicorium, gallæ immaturæ, alumen, rhus, glaucium, & decoctum myrti atq; aluminis scissilis, deinde verò satis est confectio ex moris, quæ crocū, & myrrham acceperit, vt inflammatio cōcoquatur.

Cùm

Cùm verò iam ipsa concocta fuerit, digerentibus opus erit. addemus igitur aphronitrum, & nitrum, & sulfur viuum, id quod est omniũ validissimum. quandoq; autem sapam, quandoque verò mulsam ei admiscebimus, in qua mulsa incoctum sit origanum, aut hyssopum, aut pulegium, aut thymum, aut satureia, aut nepita. Inuenta enim medicamenta, quæ mediæ facultatis sint, eò fuerunt, vt cùm vsus postularet, ea misceremus, quæ accommodata essent. In statu autẽ inflãmationũ rarò vtendum est medicamentis, quæ ad os pertinent. sed tamen os colluẽdum est, ac gargarizandum ijs, quæ inflammationis vehementiam leniant: quale est decoctum caricarum, & decoctum furfurum, & oleum lentiscinum, quod in duplici vase sit tepefactum. Sed ipsum medicamentum, quod, quia ad os pertinet, stomaticum nominatur, in statu potest colluendo ori adhiberi, si modò mulsæ dilutiori, & defruto calido misceatur: si verò hæc nõ adsint, aquæ calidæ. Quæ ego memoraui omnia, vt tu ex ea materia, quæ tibi facilè suppetat, cõficere medicamentũ queas. Ex vlceribus autem, quæ in ore sunt, quæcunq; flaccida sunt, postulant egregiè siccantia medicamenta: quale est diphryges, tum per se, tum cum melle, aut vino mulso. Prodest etiam Musæ pastillus, & succus rhu, & omphacium. Verùm vlcera oris simpliciora curari possunt ijs medicamẽtis, quæ ori apta inscribuntur, vt quod ex moris est, & rubis, & cætera. quæ verò oris vlcera abundè humida sunt, & prope ad ossa accedunt, periculum est, ne syderentur. ideo fit, vt vehementissima medicamenta exigãt. ergo aliquem ex prædictis pastillis in puluerem redigimus, atq; ita siccum imponimus: nam ex humore, & calore earum partium, quæ ore continentur, putredo statim fit: quamobrẽm validissimis medica-

dicamentis vti ad huiusmodi vlcera plerunque cogimur. validissima autem sunt, quæ crustam excitare possunt æquè, ac cauteria. Vlcerationes verò, quæ in superficie oris oriuntur, aphthas nominant, eæ plerunq; in infantibus nascuntur: quibus remedium vt plurimùm adhiberur ijs, quæ modicè adstringunt. quandoq; etiam inueterascunt, aut temporis diuturnitate difficulter curantur, cùm putredinem genuerint, & affectionem excitarint, quæ à serpendo & depascendo νομὴ vocatur. Ergo infantibus qui iam cibos comedunt, lentem cum modico panis, & medulla vitulina, aut ceruina dare cõuenit: cibisq; miscenda erit portiuncula malorum cydoniorum, & aliorum, quæ adstringendi vim habent, vt pirorum, sorborum, & mespilorũ. Siq; aphthæ ignitæ sint, lactuca erit cibis addenda. at si infans nondum possit comedere, nutrici hæc dabis. sed conueniet etiam infantes medicamentis illinere. Si aphthæ subrubræ sint, in principio imponentur ea, quæ modicè refrigerant, & adstringunt: tum vtendum erit ijs, quæ citra morsum digerunt: si subflauæ sint, ijsdem quidem opus est, sed magis refrigerantibus: si subalbidæ, & magis pituitosæ, abstergentibus: si nigræ, ijs quæ strenuè digerunt. In adultis autem, & quorum dura sunt corpora, satis est misy cum vino adstringenti. Si vlceratio subsordida sit, cum uino mulso terendum misy est. Quæ verò validiora postulant remedia, quàm misy sit, cum vino & vino mulso vtile est ea terere. hæc autem efficacia sunt: at mediocria, & præcipuè in principijs affectionum sunt, omphacium cum vino mulso, & rhus eodem modo. in puerulis verò sufficit flos rosarum, & ipsæ itidem rosæ siccæ.

De

De columellæ affectionibus. Cap. LXIX.

Cvm inflammata columella est, auxilijs reprimẽtibus vti oportet: eaq́; esse facultatis adstringentis opus est. Siq́; mediocriter sit defluxio, mediocris adstringens esse facultas debet: si vehementer, acerba. ergo collutiones lenes, vt sunt quæ ex palmulis tum aqua sola decoctis fiunt, tum verò etiam melle adiecto: itemq́; decoctum rosarum, capreolorũ vitis, ruborum, lentisci, & terebinthi, & cyderi, & hypocistidos. Sed his agit vehementius decoctũ myrti, & cydoniorum acerborum, & cimarum ilicis, & phagi, balanorum, & mespilorum, & fructuum cornorum. Maximè autem strenuè hæc: gallarum, rhu, balaustiorũ & malicorij decoctum. Hæc autem vel singillatim, vel cuniunctè coquenda sunt, & ex aqua gargarizandum. eisdem quoque siccis in puluerem redactis gurgulionem attingere oportet, & paulatim attrahere tum suprà, tum foras linguam versus. Medicamenta verò sicca & in læuorem redacta cochleario inspergantur: his enim remedijs gurgulio in suum statum est omni ratione adducendus, nec ad eum incidendum properare debes. Cùm verò gracilis, cruentusq́ue fuerit quandoque redditus, qualis fieri solet longo temporis spatio, tum præcidendus est. postquàm sectus fuerit, solo diphryge erit vtendum, vsquedum cicatrice vulnus includatur: siquidem id cicatricem exquisitè arctam, strictamq́ue inducit. & in hac parte, & item in cæteris omnibus, quæ fuerint vlceratæ.

De tonsillarum inflammationibus. Cap. LXX.

Tonsillarvm inflãmationes, durosq́; tumores, quoc ἀντιάδας vocãt, exprimere oportet aliquo medicamento, quod iuuare possit digitos illinendo. in glandulis autem vel maximè hæc curandi conuenit ratio:

ratio: cùm enim ea loca laxa sint, & fistulosa, facilè su scipiunt humorem influentem, fiuntq; eminentiora, atque inflantur. Cùm verò tempore conuenienti inflammatio cócocta iam sit, glandulæq; plenæ sint alicuius humoris glutinosi, medicamento stomatico admiscebimus nitrum, aut salem, aut aliquid tale, & pituitam vacuabimus. At si fauces ipsæ inflammatæ sint, neque hoc medicamento vtendum est, neq; propter carnis mollitiem exprimendum.

De angina. *Cap.* LXXI.

CVM ab angina quispiã suffocatur, scire cõuenit in periculo rem esse: maiusq; periculum imminere si inflãmatio intus infixa sit, vt nihil foris appareat: & multò etiam maius, si ambas tonsillas obsideat inflammatio, atque vnà gurgulio sit affectus: par enim est totum corpus quamprimùm sanguinis missione euacuare. Si æger non sit ad mittendum sanguinem aptus, scarificandæ erunt tibiæ, & permittendum, vt quamplurimũ sanguinis effluat: eritq; acribus vtendum clysteribus: continendusq; æger in inedia. tum collo superdabis medicamentum, quod vim attrahendi habeat: si enim materia, quæ in illis particulis est fixa, extrahatur, vt tumor foras se proruat, omnino spes erit, hominem seruatum iri. Præterea succus ptissanæ ad gargarizandum dari debet tenuis melli admixtus, itemque decoctum caricarum. & quod ex hyssopo, origano, & marrubio cóficitur: ita enim humores illi glutinosi & crassi, qui in eis partibus impacti sunt, digerũtur. Mirabiliter autem ad anginam facit stercus caninũ album siccatum, & in puluerem redactum, ac per cribrum traiectũ, deinde melle dilutum, atque illitum. idq; est huiusmodi, vt nullum inueniri medicamentum præstantius, aut efficacius

ad-

ad anginas queat. ſed oportet canes oſſa ſolùm comediſſe. Præterea ſi plura lina, præſertim verò quæ ex purpura marina colliguntur, viperæ collo imponas, eamq; ijs linis ſuffoces, tum vnum ex illis collo appendas alicuius, magnum adiumentũ affert tonſillis, & reliquis omnibus malis, quæ moleſtia collũ afficiunt.

Ad ſpinas, & oſſa deuorata. Cap. LXXII.

OSSA autẽ, quæ deuorata ſint, itemq; ſpinas, quæ gulæ inhæſerint, aufert ſpongia, aut caro inciſa, & lino appenſa, quam vi adacta deuorare conabitur is, qui malè affectus eſt. tum derepẽte extrahenda ſpongia eſt, aut caro eo lino, per quod fuit demiſſa: ita enim quod infixum erat in gula, ſimul extrahi conſueuit. danda eſt etiam panis teneri medulla ad degluciendum. itemq; ficus ſiccæ commanſæ.

De medicamentis ſtomaticis, de tonſillis inflammatis, deq; uuæ, aut alterius alicuius partis inflãmatione. Cap. LXXIII.

MEDICAMENTVM ſimplex ex moris fit hoc modo: ſucci mororũ heminæ quinq;. decoquatur ad ſtrigmenti craſſitudinẽ. tum adde mellis libram vnam, & ſimul coque ad mellis conſiſtentiam. Cùm vti volueris, in principijs admiſce, vt dictum eſt, repellentia: in ſtatu, cõcoquentia, & lenientia: in declinatione, digerentia. Eodem etiam modo ex ſucco corticum nucis medicamentum ad os accommodatũ conficies: & item ex muſto vuarum auſterarũ, & ex ſucco punicorum, & cæterorum fructuum auſterorum, ex quibus exprimi ſuccus poteſt. Si ſuccus craſſus videatur, mel aptè miſcere cõueniet: ſi liquidior, prius decoquendus erit. Cæterùm pirorum, pomorumq; ſuccus, & aliorum etiam quamplurimorũ fructuum autumnaliũ

autumnaliũ pares mellis portiones capit. at eorum, qui valde acerbi ſunt, qualis eſt corni fructus, interdum duplum mellis, interdum triplum. Iis ergo, qui medicamentoſas qualitates ferre non queunt, ſi mediocribus inflãmationibus aut tonſillarum, aut vuæ, aut alterius partis corripiantur, ſufficiunt ſucci eorum fructuum, quos modò memoraui. & item rhus obſoniorũ. Ad maiores verò inflammationes opus eſt ſucco punicorum auſterorum, aut malorum cydoniorum: aut vtroq; inter ſe melle, vt diximus, cõmixto, fitq; moderatũ medicamentum. ſed præſtantius erit, ſi tota punica in fruſta ſeces, & in muſto decoquas: nõ ſolùm enim repellendi, ſed digerendi quoque vis ineſſe in medicamento debet, ſi quid durum appareat. quamobrẽ prædictis, cùm ad medium decoctionis peruenerint, inijcies pulegium, aut hyſſopum, aut origanum, aut nepitam, aut thymum: deinde per colum traijcies: ſic enim idoneũ medicamentum confeceris.

Ad putredines, quæ in ore ſunt. *Cap.* LXXIIII.

CHARTAE cõbuſtæ partes tres, auripigmẽti pars vna. his tritis vtitor. ſupra autem linamenta roſaceo intinge, applica, atq; exprime. Aliud, quod ad magnas oris, aliarumq; partium putredines valet. chalcitidis pars vna, calcis viuæ tantundem, auripigmenti dimidium, trita miſce, eisq; vtere. Si os exareſcat, & deglutiri ſaliua non poſſit, ficus in vino auſtero, mero coquito, datoq; decoctum calidum ad ſorbendum: ſi nequeat, tu paulatim infundito.

De vlceribus aſperæ arteriæ. *Cap.* LXXV.

VLCERA, quibus aſpera arteria obſidetur, vt ĩterna ipſius tunica occupetur, curabis, ſi foris aliquod ſiccãs medicamẽtum imponas. ſed æger ſupinus eſſe de-

debet: tum ei dandum liquidum medicamen, quod ad huiusmodi vlcera valeat in ore continendum, & paulatim sumendum ut in gulam influat, quo artetia aspergatur.

Ad uocem abscissam. *Cap.* LXXVI.

BRASSICAE succū melli admixtū decoque, ac lābendum præbe. Aliud, quod etiam ad tusses valet: Lini seminis combusti, & cribro traiecti, passularum pinguium, eiectis acinis, pineorum nucleorū tostorum, auellanarum repurgatarum pares portiones læuigabis, melleque excipies, & ex hoc dato cochlearium, quod sub lingua teneatur, vbi vox abscissa sit. Glycyrhizæ denarij octo, myrrhæ denarij viginti quatuor, terebinthinæ denarii sex, tragacanthæ denarij duo de quadraginta. quæ sicca sunt, contunde singula separatim, & per cribrum traijce: resinam verò in mortariū impone, & contunde sicca effundendo, tum in vnum redige, ac catapotia confice ad fabæ Aegyptiæ magnitudinē, & in vmbra siccato. cùm usus postulabit, vnū, aut duo sub lingua tenenda dabis, idq; quod liquitur, deglutiatur. Hoc autem medicamentū celerrimè conficiendū est, dum contunditur: quippe quod quamprimùm exiccescat.

De tussi, & difficultate respirationis, & grauedine, & destillatione, & raucitate, deq; sputis, quæ ex thorace, & pulmone reiectantur. *Caput* LXXVII

TVSSIS causa est hūor, qui à capite fluit, vt in destillationibus fieri solet. vel is, qui aspera arteria cōtinetur, vt in pleuriticis, & peripneumonicis vsu venit. fiunt etiam faucium, arteriæq; asperitates. atque asperitas quidem arteriæ est causa tussis, & item quæ

bibẽtibus, comedentibusq́; nobis in eam incidunt, & intemperies frigida instrumentorũ spiritus. Sed qui ex intemperie tussiunt homines, id mediocriter faciunt, nihilq́; reiectant: atque ita sine vi, vt non solùm continere se possint, & spiritũ cohibere, sed sæpe etiam ei affectioni remediũ adhibere spiritus cõtentione, qua partes refrigeratas calefaciant. Huiusce autem tussis signa sunt, vt ad repentinas inspirationes à refrigeratione, quæ intenditur, iritentur. Cùm igitur leniter inspirent, & in calida domo inhabitẽt, tum vel nihil, vel parum certè tussient. Tusses autem quæ cum titillatione coniunctæ sunt, manifesto sunt inditio, fluxionem à capite prouenire, atq; in arteriam, & pulmonẽ comportari. Si nihil expuatur, scire conuenit, in quod fluit, esse tenue: si quid reiectetur, contrarium. Itaque tussim ex tenui fluxu & ab asperitate ortã curabimus: si incrassabimus vsu eius medicamenti, quod ex capitibus papaueris fit, aut alicuius eorum, quæ à leuando dolore ἀνώδυνα vocantur. eam verò quæ ex crassitudine & asperitate, & glutinoso humore insidente orta est, tollemus attenuantibus. ergo centaurij minoris radix difficultates respirationis, & tusses inueteratas sanat. melanthium curat destillationes, si in linteo calidum detur ad perpetuò odorandum. Styrax tusses, destillationes, grauedines, & raucitates iuuat. Medicamentum ad lingendum aptum facies hoc modo: Nuces pineas, cùm maximè pingues sint, hoc est, cùm circum circa multũ habent suæ resinæ ibidem adiacentis, coque in aqua cum marrubio recenti. huic decocto adde mel ad moderatam proportionem, & iterũ decoque donec fiat tam spissum quàm mel: hocq́ue ita confecto vtitor ad ea, quæ ex thorace, & pulmone expuuntur.

De

De sanguinis reiectatione, & cùm sanguis in grumos coit. Cap. LXXVIII.

IN sanguinis reiectatione primum periculũ in nimia euacuatione est positum. ergo statim subuenire sanguinẽ reiectantibus poteris ijs, quæ subiungam: tota enim affectio medico, qui eam curet, committẽda est. portulaca esui data iuuat: efficacior autem est eius succus epotus: balaustium, rubi fructus, & flos. membranosa quercus pars, quæ inter corticẽ & truncum intercedit, quæq; sub glandis putamine est: qua præcipuè decocta vtũtur. Fagi quoq;, & ilicis eadem pars ad idem valet. est autẽ efficacius radicis altheæ decoctum. Menta ad recentes reiectationes facit. cẽtaureæ maioris drachmæ duæ dantur: ac febricitantibus quidem cum aqua, ijs qui febrem non habent, cum vino punicorum, lentisci foliorum succus. Samius aster ad omnes simili modo valet: itemq; Lemnium sigillum. Ad sanguinis verò grumos facit coagulũ potui datũ, & thymũ, ac satureia cum aceto.

Ad asthmaticos, & purulentos. Cap. LXXIX.

ARISTOLOCHIA rotunda cum aqua epota asthmaticis, hoc est, anhelãtib. cũ spiritus difficultate auxiliatur. Centaurij maioris radix, spondylii fructus, & radix, nepita, hyssopum, iris, melanthium, asellorum qui sub hydriis morantur, sextarium in vas fictile conijcito, & ad carbones torreto, vbi igni candens sit effectum, asellos terito, ac melle cocto excipito. dato autem ante cibum mistrũ vnum ad lingendum.

Aliud. Scillæ crudæ succum exprime, paremq; ei mellis portionem misce, ad carbones coque, & ante cibum da.

Ad pleuriticos, & lateris dolores. Cap. LXXX.

IN pleuriticis si fomentis dolor non soluatur, totum corpus erit euacuandum, vtendumq; fomentatione, minimè periculosa, quæ morsus expers, & humida sit, qualis est, quæ ex aqua dulci, & oleo in vesicis conficitur. Aegrotis autem huiusmodi medicamenta dabimus, quorum vis modicè attenuans sit, cùm loca affecta adhuc obsideat inflammatio. Quæ verò magis attenuant, vel etiam quæ plenè ipsas cóquant, in declinationibus inflammationum offeremus. Mediocria in his sunt ptissanæ succus, & mulsa. valentius verò vrticæ semen: & cùm modicũ mellis acribus herbis, vt origano, hyssopo, & nepitæ, & pulegio, & iridi misceatur. Lateris verò dolores sine febri sanat bdellium, & costus, prætereà caules brassicæ in cinere vrimus, eisq; vetustum adipem miscemus, & ad laterum dolorem vtimur. & aliud etiã adhibemus, quod sit generis eiusdem, cùm medicamentum sit, quod egregiè discutiat, & digerat.

Ad diuturnos thoracis dolores. Cap. LXXXI.

CVM diuturnis dolorib. thorax citra febrim detinetur, palmulæ pingues cum fœno græco decoquendæ sunt, succusq; exprimendus, tũ melli copioso admiscebimus, postremò ad carbones iterum coquendus vsque ad crassitudinem mediocrem, eoq; multùm ante cibos vtendum.

Ad mammas, & lac, quod eis continetur. Cap. LXXXII.

LVTVM efficaci remedio est mammis inflãmatis, si eis imponatᷣ: sed si siccius tibi videatur, ipsum cyprino,

prino, aut rosaceo oleo emollies. Cum verò lac, post partum editum, in mammis coagulatum sit, perutile ad id extinguendum erit totum ouum crudum, quod mixto rosaceo imponatur: idq; non solùm in mammis inflãmatis, sed etiam in alijs quamplurimis corporis particulis facit. Sordes verò ex palæstra, est mãmarum medicamen. nam quod in eis igneum est, restinguit, & reprimit id quod influit, & discutit quod eis continetur. Fabarũ farina cataplasma est ad mãmas, & ad testiculos idoneum: siquidem hæ partes cùm inflãmatione tentãtur, modicè refrigerari desiderãt, præsertim verò cùm lac fuerit coagulatũ. Naxiæ autẽ cotis scobs prohibet ne mammæ virginum ante tempus inflentur, & testiculos emendat. mammas autem ob lactis copiam intumescentes, lenticula in marina decocta atque illita, vel menta cum polenta, aut muria in fotu adhibita curabis. Post hæc autem extinguunt quæ subiungam: farina fabacea tum per se, tum cum polenta illita, Cimolia cũ aceto, aut aqua inuncta, lac muliebre cum succo cicutæ: aut cicutæ folia illita, muria in fomento. eadem sedat mãmas, in quibus lac in grumos coiuit, sed non in fomento. Menta cum polenta imposita, crocus cũ lacte inunctus, itemq; farina fabarũ sola, vel cum polenta superdata: cydonia cocta cum melle. non sinit autem lac coagulari in ijs, quæ enixæ sunt, si grana ceræ decem numero ad milij magnitudinem quotidie deglutiantur.

De oris ventriculi affectionibus. Cap. LXXXIII.

QVI canino appetitu tenentur, hoc est, qui fame iugiter, ac sine vlla intermissione torquentur, ijs vinum copiosum de numero eorum, quæ abundè cale-

faciunt, vt magnũ remedium dandum est. huiusmodi autem vinum est fuluum, & rubrum vacans adstrictione: & hi appetitus ex fame excitati à stomachi frigiditate proueniũt, vt meritò à tali vino sedētur. Qui ita affecti sunt, cùm ad prandium accedunt, primùm dandi sunt cibi pingues, & oleosi, & item alia omnia ex oleo copiosiore parata, & in quibus nihil austerum, aut acerbum sit. mox verò imperãdum est, vt vinum eis, etiam si non sitiant, detur: hac enim ratione fames statim lenietur, & tractu temporis ita vitam ducendo sedabitur. Singultientibus danda est ruta cum vino tenui, aut nitrum cum mulsa, aut apiũ, aut cyminum, aut acetum scilliticum. aut nepita, aut assarum, aut nardum celticum, hæcq; vel singula per se, vel mixta. Castoriũ verò conuenit iis, quibus multitudo, aut frigidi, glutinosiq; humores singultũ excitarunt: dandum enim potui est cum posca: atque etiam cuti cum sycionio, aut vetere oleo impositum prodest. Cùm verò ex repletione humorum oritur singultus (nam plerunq; ex hac causa nascitur) indiget violenta euacuatione, quæ sternutamentis affertur. Nausea excitatur, cùm ventriculus ad vomitum propellitur, nimirum vbi à multitudine prægrauetur, aut morsu infestetur, aut denique vitiosis succis obsideatur. Quidam autem turbantur, sed nihil vomunt, in quibus succus is, qui molestiã affert, neque multus est, neque in spatio ventriculi, sed tunicis continetur: atque in aliquibus, vt aqua in spongia, in aliquibus verò ita est impactus, vt vix dissolui queat. Curatio tria potissimùm postulat, concoctionem, attenuationem, & euacuationem. ergo humores, qui magis pituitosi & crudi sunt, quiete, inedia, & somno cõcoquuntur. ex alijs, qui tenuiores sunt, & modicè infarcti, vomitibus eijciuntur, qui tum ex

ptissanæ

ptiſſanæ cremore, aut mulſa, tum ex aqua ſola prouocantur. At qui glutinoſi craſſiq; ſunt, & ita ventriculo infixi, vt auelli difficulter poſſint, ad eos opus eſt medicamento, quod humores attenuet. Cùm autem humiditas vitioſa ventriculi tunicas occupat, eam picra ex aloë vtiliter purgat: adſtringentia verò egregiè lædunt: veluti etiam vbi copioſa humiditas ſine malitia humorũ ſit, ac veluti mador quidam exiſtat, quiq; ſola quantitate affligat, adſtringentia vtiliſſima ſunt: medicamentũ verò ex aloe confectum omnes, qui eo vſi ſunt, ad marcorem perduxit. In ijs autem, qui affectionem eſſe frigidam animaduerterint, addenda erunt calefacientia adſtringentibus. Eſſe autem affectionem frigidiorem ſatis magno argumento erit, ſi ſitim æger non ſentiat: cùm enim æger non ſitiat, neque os ventriculi æſtu torqueatur, planè patet non eſſe affectionem calidam. Iam verò oris ventriculi inflammationes, & item iecoris adſtringentia miſceri poſtulant: nam ſi relaxantibus ſolùm vtamur, ægroti vitam in periculo cõſtituemus. quamobrem ſiue oleum, ſiue cataplaſma locis malè affectis imponatur, admiſcere oportebit aliquid, cui facultas inſit adſtringẽdi, vt abſinthiũ, aut nardinum vnguentum, aut melinum, aut cydonium, quod ſimul incoquatur.

Ceratũ, quo aßiduè vtimur. Cap. LXXXIIII.

CAPIT ceratum ad cõmemoratas affectiones accõmodatum, cæræ albæ vnciam vnam, nardi hyberno tempore denarios octo, æſtiuo autẽ ſeptẽ, aloes, maſtiches, vtriuſq; denarium. Si maiore adſtrictione opus ſit, vt præ imbecillitate ventriculus continere cibum non poſſit, adde parẽ omphacij portionem. & vt omphacium, ita etiã abſinthij ſuccũ, & quan-

doq; vtrunq; admiſcemus. & tertio itidē loco hypociſtidos, œnantheſq;,& rhois ſuccum: deinde cerati multitudo augēda eſt ita, vt aliorū quātitati ꝓ portione reſpondeat. Si verò inueteraſcit, indureſcitq; inflāmatio,magis varia medicamenta,quæq; aromata recipiant,& mollientiū,& digerentium quidpiam habeant,quale eſt, quod ex meliloto conficitur, applicare oportebit. Viridis iaſpis ſtomachi os attingens,ſtomachum iuuat:huiusq; rei magnum ſanè experimentum dedit: conficiendus autem torques eſt, itaq; collo aptandus,vt iaſpis os ſtomachi attingat. In calida autem ſtomachi intemperie,vt ardeat cum diſſolutione,vel vt anima deficiat, vel quoddam cibi faſtidium vrgeat, ex quacunq; occaſione, præterquàm à febri, aquam frigidam cum omphacij ſucco, aut cydoniorum decoctum, aut clauiculorum vitis, vel ſeminis cucumeris,vt octo ſemina trita, cum aqua dabis:aut mentæ ramulos tritos potui dato. extrinſecus verò veſicam aqua frigida plenam ſtomacho impone,aut niuem adhibe, aut ramenta cucurbitæ. Catapotium ſitim æſtuātibus ſedās. Cucumeris ſatiui ſeminis drach.octo,tragacanthæ drachmæ ſex. ſoluitur tragacātha albo ouorum crudorum recentium:cumq; fuerit diſſoluta, diligenterq; contrita,cæteris addatur,omnibusq; cōmixtis catapotia fiant,& in vmbra ſiccentur,& tenenda ſub lingua dentur: humor verò qui ex eis fiat,deglutiatur. Hoc verò,& aliud, quod deinceps addam, cùm refrigerat, tum verò etiam firmat ſtomachū humeſcentem,cùm humida calidaq; affectione obſidetur. Aliud. Foliorum roſarum viridium drachmæ ſex, dulcis radicis drachmæ quatuor,nardi Indici tantundem. excipe omnia vino dulci, catapotiaq; confinge, & dato ſub lingua continenda. vel diſſolue ex aqua frigida,
&

& catapotia ad ciceris magnitudinẽ confice. Iis autẽ qui refrigerati sunt,& in quibus pituita propter crassitudinem calefieri,dissecariq; postulat,cõuenit hoc, quod sequitur: Corticis radicũ fœniculi vnciæ sex, aceti sextarius, aloes vnciæ tres.radices in aceto coquũtur,cumq; coctæ fuerint,& expressæ, abijciũtur, mel deinde affunditur,& decoquitur, tum aloe cõmiscetur,danturq; huius cochlearia tria ex aqua.idque nonnulli sine aloe conficiunt.quibus autem cibus accessit,hoc accommodatum est: Piperis drachmæ quatuor,seminis anethi drachma vna, cumini quatuor. hæc terito,& dormituris cochlear vnum ex vino diluto dabis.Iis verò qui atram bilim gignũt,& stomachus flatu læditur,spongias aceto acerrimo imbutas, præsertim verò in accessionib.impones.Si dolor perseuerarit,alumen liquidum cum ære trito, melle exceptum superdabis. ei verò cuius stomachus distentus,ac flatus plenus sit, nepitæ decoctum, refrigeratum aqua sub dio, addito modico mellis, & piperis drachma vna offeres.

Ad stomachi subuersionem. Cap. LXXXV.

FACIT aũt ad stomachi subuersionẽ hoc medicamentum: Mali granati acidi nucleorum succi partes tres,mentæ succi pars vna. cõiectas in vas fictile semper mouendo coque:cumq; in vnũ coiuerint,ab igni aufer,& cùm vti velis,dato mistrum ante cibum.

De flatu ventriculi. Cap. LXXXVI.

GIGNVNTVR aũt in ventriculo flatus ex humoribus,aut cibis, qui à calore tepido in vapores dissoluuntur: refrigeratio enim quia attenuare, dissolureq; suapte natura non potest, flatus nullos excitat, calor autem vehementior non solùm attenuat, atq; dissoluit, sed etiam digerit. ergo flatus procreatio-

nem

nem impedit. at imbecillus calor fundit & cõmutat quidem alimentum, sed minus quàm oportet. itaq; ex eo flatus gignũtur. quocirca calefacientibus medicamentis eos oportet attenuare, vt si oleo cuminum, aut apij, aut dauci, aut spondylij semẽ incoxerimus. Si cum affectione sit coniuncta frigiditas, rutam, baccas lauri, melanthiũ, fœniculumq; oleo incoquemus. tum bitumen, & oleum laurinum admiscebimus. Sed si inflammatio dolores comitetur, loco eorũ quæ calefaciunt, relaxantibus vtemur: anethum enim incoquemus, & anserinũ adipem, & gallinaceum addemus. Ad eos autẽ qui flatu torquentur, facit polij fasciculus coctus, & in potu sumptus: aut etiam nepitæ decoctum mellis portiuncula, aut piperis adiecta. atq; hæc quidem, cùm dolor vehemens vrget, imponenda sunt. at cùm moderatus est dolor, sufficiunt fomenta ex milio, aut pãnis lineis. cucurbitula quoq; ampla, quæ vmbilicum ex omni parte comprehendat, sæpenumero laborantes morbo liberat. Iam castoreũ in potu sumptum ex posca, & foris ex oleo sycionio impositum iuuat, etiam si flatus sint tales, vt circa vmbilicum intestina torqueantur. rotunda autem aristolochia dolores eos curat, quos obstructio, aut crassitudo spiritus gignit, eos verò qui excitantur à ventris obstructione, aut crassitie, vinum meracus à cibo sumptum sanat: siq; somnus accesserit, eos perfectè sedabit.

De colicis. *Cap.* LXXXVII.

QVIBVS in colo, atque ĩtestinis mordax humor insidet, ij à calidis alimentis, medicamentisq; læduntur: & à cibis abstinẽtes exacerbantur: vsu autẽ temperatarum rerum in meliorẽ statum rediguntur. ergo in primis clysteri vtendum est ex mulsa, aut suc-

co ptiſſanæ, cibiq́; offerendi boni ſucci, quiq́; difficulter corrumpātur: fugienda verò quæ attenuant, & calefaciūt. Cæterùm humores aut euacuādi ſunt, aut temperandi. cùm neutrum horum facere queas, ad vſum eorum, quæ ſtuporem inducunt, confugiendum eſt: in ijs enim qui in hac ſunt affectione cōſtituti, nō ſolùm dolor leuatur ijs, quæ ſenſibus ſtuporem afferunt, ſed etiam ijdem magnopere iuuantur, ſi humorum tenuitas incraſſetur, & eorundem caliditas refrigeretur. Cùm autem humores, ex quibus dolor oritur, craſſi, glutinoſiq́; ſint, nullo pacto offerenda erunt, quæ ſtupefaciunt: videntur enim releuari illi quidem interim dum obſtupefaciētia adhibentur, cùm ſolus ſenſus ſtupefiat, ſed tamen poſtea deterius afficiuntur, cùm humores magis incraſſentur, & difficiles ad excernendum reddantur. Hos ergo curabimus non vſu quidem eorū, quæ vehementer calefaciunt, ſiquidem ab ijs dolores augent̃, cùm humores fundantur, & flatu impleātur, ſed incidentibus citra vehementem calorem, & flatus expertibus. & quoniam allium eſt maximè omniū flatus expers, ſi febris non adſit, id dabimus, & theriacā. atq; ita affectiones huiuſmodi egregiè iuuabimus. at ſi febris hominem occupet, fomenta ex milio adhibebimus. & in oleo tenuium partium aliquod ſemen incoquemus eorum, quæ ſunt flatus expertia, tum per colum traijcientes, & oleo adijcien tes adipem anſerinum, aut gallinaceū ad proportionem clyſteri inijciemus. ſi per hæc dolor non ſedetur, iterum imponemus, oleoq́; miſcebimus caſtorij & opij vtriuſque non maiorem quantitatem, quàm ad fabæ magnitudinem: quam in olei heminam ponamus. Hoc autem medicamento poſſit quis floccos lanæ imbuere, & quamplurimū queat in anum indere. ſed flocci val-

desunt filo alligādi, vt cùm oporteat, facilè euellantur. Lupinum stercus datum, præcipuè autem quod candidum est, ex aqua, aut vino tenuis consistentiæ colicos summopere iuuat: idq; non solùm in accessionibus, sed etiam in interuallis: hoc enim vel perfectè morbum sedat, vel mitiorem reddit, facitq; vt in longius spatiū temporis differatur. melius autem est, si in terrā stercus non cecidit, sed in virgulto aliquo, aut herba residens cōperiatur. atque etiam ossa in eo inueniuntur, quæ ab animali non fuerunt concocta, quæ trita, & potui data ipsa quoque colicis prosunt. Cùm purius & mundū reddiderimus, dandum est mixto sale, & pipere, aut aliqua re suaui. ac mirabile est, quàm perspicuè prosit, si lumbis apponatur. sed stercus debet in licio, quod ex lana alicuius animalis à lupo morsi factum sit, extensum cuti imponi. Si lanæ eorum, quæ à lupis demorsa sunt, tibi non suppetant, poterit appendix ex loro ceruino confici. præterea verò corydis auis ius sumptum eosdem iuuat.

Ad dysentericos, & cœliacos. Cap. LXXXVIII.

DYSENTERIAM, hoc est, tormina intestinorū, etiā depascentem Lemnium sigillum & epotum, & infusum curat: prius enim abluenda est vlceratio mulsa meraciore, deinde muria, tum Lemnia terra ex plantaginis succo infundenda. potui verò danda est posca diluta, & lac caseosum, quod conficitur lapillis ignitis coniectis, donec concoquatur, & plurima seri pars absumatur. estq; præstantissimum dysentricorum, & omniū, quibus defluxiones acres aluum exercent, remedium. Stercus caninum tritum lacti sic parato misce: facies enim medicamentum ad dysentericos accommodatissimum. sed canis nihil, præter

oſſa debet comedere: ſic enim fœdum odorē nō exhalat, & candidum ſtercus eſt. Alui quoq; defluxiones exiccat ouum ex aceto coctum, & mādacatum. ſi miſceri velis aliquid eorum, quæ ad dyſentericos, & cœliacos valent, in ſartagine ad ignem fumi expertem aſſatū dabis: magnopere enim homini laboranti proderis. Vtiliſſimum verò eſt omphacium, rhus rubrum, eiusq; ſuccus, cinis cochlearū omnium aſſatarum, malicorium, galla, acini, meſpila, myrta, corna. cochlearum cum teſta combuſtarum cineris partes quatuor, gallarum partes duæ, piperis pars vna; in puluerem redigantur, & inſpergātur obſonijs, vel ex aqua, aut vino albo diluto potui dētur. iuuat hoc mirificè dyſenterias, in quibus vlcus putridum nōdum eſt. portulacæ ſuccus epotus dyſentericis conuenit: & item plantaginis ſuccus, rubique fructus & folia, radicis altheæ decoctum, & ad dyſenteriam, & ad fluorem alui efficax eſt. ad idem egregiè facit cauda equina ex aqua, aut vino epota: ſimili quoque modo eius ſuccus.

Ad alui fluorem, ad cœliacos, ſtomachicos & nephriticos. Cap. LXXXIX.

DIARRHOEAM verò, id eſt, alui fluorē, ſanat adiātum, paliuri folia, radix pinus, cortex piceæ, lenticula bis cocta, & priore aqua abiecta. acini autem cuicunq; affectioni ventris & inteſtinorū ex defluxione ortæ valde proſunt. Spica nardi, oxyacāthæ fructus eſui datus, & epotus, ſpina alba cœliacos, & ſtomachicos iuuat. mori fructus intempeſtiuus exiccatus medicamentum efficitur, quod abundè adſtringit: itaq; valet ad dyſentericos, cœliacos, & omnes alias affectiones, quæ ex defluxu naſcuntur: id enim contunditur, & obſonijs inſpergitur, quemadmodū

etiam

etiam ixiæ fructus. aut etiam ex aqua, aut vino si quis malit, potui dabitur, sed per se magis idoneus est. rubi quoq; fructus exiccati, & repositi conueniunt.

Ad lumbricos. Cap. XC.

LVMBRICOS rotũdos satis interimit absinthiũ, abrotanum, nepita, cardamomum, brassicæ semen, menta, lupini amari, qui vel imponantur modo cataplasmatis, vel ex melle deligantur, vel ex posca in potu sumantur. melanthium verò non solùm manducatum, sed etiam foris aluo illitũ lumbricos enecat. idem faciunt folia persicæ ventri superposita. Ascaridas verò tollunt hæc, quæ intra corpus infunduntur, vt nepitæ succus & cedria. Latos verò occîdit mori radicis cortex, filicis radicum drachmæ quaternæ in mulsa exceptæ. vel chamæleontis albi radix ad quantitatem quartæ partis heminæ cum vino austero. eosdem quoque necat costus.

De morbo tenuioris intestini, quem ἴλεον, *hoc est, voluulum nominant.* Cap. XCI.

VOLVVLVS morbus cùm difficilis est, tum verò si quis in eũ incidat, raró euasit. ac maximè mortiferũ esse eum scire conuenit, qui fœtidus nominatur, in quo vel stercus euomitur, vel fœtida est expiratio. quandoque autem huiusmodi ructus fit, quandoq; verò totius corporis odor teterrimus excitatur. qui hoc morbo tenẽtur, mirificè iuuantur, quamuis etiam stercus iam vomant, si frusta panis calida in oleo comedant: seruabuntur enim etiam si iam suffocentur. Ad eos autẽ qui frequenter vomũt, cibumq; non cõtinent, rhus & cuminum in eodem tritum in senis oxymelitis cyathis ad põdus denarij vnius bibendum offeres. aut foliorum, aut clauiculorum vitis succum potui dato.

Ad

Ad sedis affectiones, inflamationem, & cum procidit. Cap. XCII.

GALLAM flauã decoque, & in puluerem redige, ac sedis inflamationes, anumq; procidentẽ illine. SI opus sit valẽtiore remedio, in vino: si mitiore, in aqua decoquito. Succus quoque lentisci ad sedem, & ad vterum procidentẽ valet. Aliud: Pini corticis drachmæ octo, cupressi globulorum siccorum drachmæ duæ, plumbi tantundem, vino austero deterge omnia, & tritis vtitor.

Ad ardentes sedis dolores. Cap. XCIII.

AD ardentes autem sedis dolores oui assati vitellum tritum vino albo & rosaceo cerato exceptũ illine, & cataplasma impone, quod ex pane puro trito, cui aqua & rosaceũ, & oui vitellus assatus adiungatur, factum sit. Aliud: Rosarum drachmæ tres, ouorum assatorum vitelli numero duo ex vino albo læuigentur, & cerato rosaceo excipiãtur, eoq; ita vtitor.

Ad pruritus sedis. Cap. XCIIII.

SEDIS verò pruritus tollit cimolia in puluerẽ redacta, ceratoq; myrteo excepta, atq; illita. ad idem etiam valet terra Cretica.

Ad sedis, pudendiq; rimas, & de hæmorrhoidibus. Cap. XCV.

AD ani, & pudendorum fissa, & ad hæmorrhoidas ramenta cineris sordidi linteorum combustorũ, & amylum ad pares portiones terito, & succum foliorum oliuæ admisceto, & illinito. Hæmorrhoidas verò nimias cohibet aloe imposita, aut squama ferri, aut plubum vstum ex posca perfusum: & item perfusio spissamentorũ vnguẽti. Aperit aũt hæmorrhoi-

des

des edulium ex allio & alijs plerisq; cõfectum, quod μυτ͂ωτόν vocant, si quis eo vescatur, & amaricinũ, atque irinum vnguentum illitum. cohibet verò confestim hoc, quod habet acaciæ rufæ drachmas quatuor, plumbaginis tantundem, tragacanthæ tantundem. combusta hæc læuigato, ac misceto, & aqua diluta in linteum inde, atq; impone. tollit autem hæmorrhoidas mirabiliter hoc medicamentũ: cicutæ, aridæ drachmæ I I I I. hyosciami expressionis drachmæ I I I I. aluminis scissilis drachma vna, cerato rosaceo excipiuntur. Præterea acidi punici cortex tritus, & ex aceto impositus ad idem valet. Si verò hæmorrhoides interius delitescant, medicamentũ forma glandis impone. Mirabile est etiam hoc quod sequitur: Sandarachæ, auripigmenti, aluminis scissilis, singulorum drachmæ octo, his ægrum aptè præparatum & locatũ obline: ita enim hæmorhoides arefactæ, & de sede turbatæ, in semihora morientur, ac decident. inijcitur autem lixiuium stillaticiũ, & ceratum in orbem applicatur, fitque id vel sub sole, vel ad ignem.

De iecoris affectionibus. Cap. XCVI.

Cvm inflãmatio iecur obsidet, tum dolor, & febris omnino comitatur. Ergo si corpus repletum sit, euacuetur, & quod in sanguine superfluit, venæ sectione in cubito dextri brachij reuellatur. Pro cibo autẽ in principio ptissana danda est, vt medicamentum verò oxymel dilutius temperatũ, & apii decoctum. Vbi verò iam concocta fuerit inflãmatio, asaro, & nardo gallico, & petroselino, & iunci odorati flore vti poteris, & item iis, quæ aluum subducunt, vt vrtica, mercuriali, & epithymo: in declinationibus verò, etiam polypodio. Euacuatio etiam clysteribus

ribus peragenda: atq; in principio ex mulſa cum ſale,& nitro: cùm adeſt decinatio, hyſſopum, origanum, aut colocynthida addere potes: nam ad hoc viſcus, quod facilè indureſcit, opus eſt abſtergentibus. Cùm dolor ſine febri vrget, ſcire conuenit, obſtructionem vehementem à craſſis, glutinoſisq; humoribus ortam in viſcere factam eſſe. Scirrhum autem incipientem poſſit quiſpiam ſanare: inueteratũ verò nullo modo. Si in aqua inter cutem ſcirrhus oriatur, longiore tempore interibunt. qui verò curari poſſunt, ij medicamentis calefacientibus, & attenuantibus, quibus mollientia mixta ſint, curantur. Iecur autem imbecillum reddunt intemperies, quæ & difficillimæ ſunt, & ſatis varias ac difficiles ſymptomatum formas inducunt:& quæ eiuſmodi ſint, vt ne ab ipſis quidem medicis tractari facilè queant. Viticis autem ſemen iecur ſcírrho affectum iuuat. Obſtructo verò iecori proſunt plantaginis ſiccæ radices, fructus,& folia, myacantha, & præcipuè ſemen, ac radices. lauri radicis cortex trium obolorum pondere cum vino odorato epotus: eupatorium, quod etiam particulæ robur addit: lupinorum amarorum decoctũ cum pipere, & ruta epotum: idem facit eorum farina illita,& capnium poſt hæc impoſitũ. ſpica nardi pota, & extrinſecus impoſita: iris: piſtacij fructus, marrubium, amygdalæ, dracuntij radix expurgat viſcera omnia. craſſoſque, ac glutinoſos humores attenuat agaricum. anthemis aut chamæmelum eſt præcordiis propitium. Sed præſtãt omnibus cichorea & ſeris in calida iecoris intẽperie, ac ſummopere proſunt, firmitatemq; eidẽ addunt, ipſumq; abſtergũt. dabis ergo cichorij, aut ſeridos ſucci cyathum vnum cum aquæ cyathis tribus, & vnum attici mellis cochlear addes. Horum autem non ſolùm

ſuccus vtilis eſt & recens, & exiccatus,ſed etiam folia ſicca ſtudioſe contuſa,tum potioni inſperſa. quæ ſi quis etiã cocta bibat,ei valde proderunt. Cùm verò intemperies calida non eſt, ſed iecur ſola obſtructione laborat,herbæ ex vino albo & tenui potæ mirum in modum iuuant. iecur lupinum diligenter teritur,daturq; eius drachma vna ex vino dulci. quod ſui magnũ admodum experimentum dedit.conuenit enim omni intemperiei,vt quod ex proprietate ſubſtantiæ,& non qualitate vlla agat. Cùm verò nõ obſcura febris eſt, melius eſt id ex aqua dare: & multò etiam melius cum aliquo ex ſuccis antedictis, vt ex ſucco ſeridis. Philonis quoque medicamẽtum mirabile in hoc caſu eſt,& quandoque ſemel datum calidam iecoris intemperiem curauit.

Compoſitum medicamentum, quod aperiendi vim habet. Cap. XCVII.

Hoc medicamentum capit amygdalarum amararum denarios tres,cumini,ſeminis apij, ſingulorum denariũ.dato cochlearium ex vino. Alius paſtillus. Aniſi, ſeminis apij, aſari, amygdalarum amararum, purgatarum, abſinthij,ſingulorũ drachmas quatuor excipe aqua, trochiſcos conforma drachmæ vnius, non febricitantibus cum vino diluto, febricitãtibus verò ex hydromelite dabis.

De aqua inter cutem. Cap. XCVIII.

AQVA inter cutẽ fit vel propter excedentem iecoris frigiditatem, vel ex frigidi ſanguinis multitudine,quæ in tota mole corporis redundet, vel ex quibuſdam aliis partibus valde refrigeratis, quæ iecur non ſecus quàm ipſæ ſunt,afficere poſſunt: niſi enim refrigeratum iecur ſit,hydrops effici non poteſt. Simul autem iecur afficitur, cùm lien, ventriculus, & inte-

intestina, præsertim verò ieiunum, itemq; cùm pulmo, renes, & septum transuersum fuerint refrigerata. Fit etiam hydrops ex immoderata hæmorrhoidum euacuatione, & fluxu muliebri, atque etiam ex menstruis purgationibus suppressis. eius autem tres species sunt, quarum vna ascites nominatur, in qua humor tenuis ea loca implet, quę infra thoracem sita sunt: altera tympanias est, quæ eadē loca flatu implet: tertia dicitur hyposarca, in qua totum corpus intumescit, & cadaueri ferè simile redditur. Hydropicorum verò curatio non est omnino, & cuiq; famulis, indigetq; artificis præsentia. ego tamen quædam subijciam, ad curationē accommodata, quæ tu quoque possis efficere. Stercus igitur bouis gregarij siccum diligēter tere, in posca coque, modò farinæ hordeaceæ, sulfuris quartam partem insperge, & super totius ventris capacitatē impone. aut caprinum stercus in vrina pueri, aut caprarum ad luti spissitudinē ventri applicata summè eos purgat. dabis etiam potui decoctum radicis nepitæ, aut apij, aut corticis radicis ari, ex vino. aut cucumerem syluestrem vino austero triduum macerato, & cyathum vnum dato, & ita progrediens ad tres vsque cyathos præbebis. vel squamæ drachmam vnam medulla panis excipe catapotia confinge, ac da. Vehementer autem aquam educit hoc epithema, fœnugræci vnciæ quatuor, farinæ hordeaceæ vnciæ tres, stercoris columbini vnciæ quatuor, resinæ frictæ libra, axungiæ veteris lib. duæ: quæ liquari possunt, liquantur, alijsq; prius in aceto tritis affunduntur. his vtitor.

De morbo regio. Cap. XCIX.

SI quando per crisin arquati fiunt, facilè sanescunt vsu balneorum, ex aqua dulci factorum. & frictionū

cum oleo aliquo, quod digerendi vim habeat, quale est chamæmelinum, anethinum, liliaceum, & amaracinum. Si verò ex iecoris obstructione in morbũ regium, aut arquatum aliqui cadant, si quis prius obstructione iecur liberarit, deinde medicamento vtatur, quo bilis euacuetur, is facilè, & citò laborantem curabit. Cõueniunt aũt arquatis ex iecoris inflãmatione omnia, quæcunq; inflãmationes sanant. cæterum semen atriplicis arquatis prodest, itẽq; nepita, & cyclamini radix: siquidẽ viscus expurgat, & bilim, quæ in toto corpore est, per sudores excernit. id verò quod potui datur, vsque ad drachmas senas cum passo, aut mulsa esse debet. sudores quoq; adiuuandi sunt. Aliud. Cicerum sextarius in fasciculum adianti, quantum manu capere possis, & asparagorum palustrium radicum manipulũ, & aquæ heminam conijciatur, decoquatur, & humor percolet, ac febricitantibus detur cum aqua, non febricitantibus verò cũm vino. sed dato etiã potui lichenes in petris, aut fictilibus nascentes, ex hydromelite. marrubij succus per nares icterum purgat: similiq; modo elaterium in naribus cum lacte infusum. Cùm autem reliquæ partes corporis in suo statu sint, oculi verò pallidi maneant, dato aceti acerrimi cochleariũ, quod in balneo per nares attrahatur: ita enim magna vis biliosa effluet. aut melanthiũ in aceto acri macerabis pridie, ac sequẽti die iterũ cum aceto læuigabis, & per nares in nasum infundito, facitoque vt æger exugat, & absorbeat. quandoq; etiam in oleo vetere melanthiũ læuigabis. Aliud experientia valde comprobatum. Rafanorum viridium cum folijs succum cape, eiusque dato ieiunis cyathum vnum, aut duos in balneo calidariũ ingressuris: videbis enim bilim effundi. Aliud, cuius magnam experientiam accepimus.

pimus. Aphronitri drachmas duas in vini aminæi cyathis ſex, per totam noctem ſub dio contine: & da potui triduo, aut quatriduo.

De lienis affectionibus. Cap. C.

CVM lien inflammatione occupatur, ſcirrhũ ſtatim cõtrahit, ſanguine qui in venis eſt, propter craſſitiem impacto. ergo opus eſt medicamentis attenuãtibus, quæ non manifeſtò calefaciant. quibus etiam aliquid adſtringentium admiſcendum eſt: vt particula firmata propriam actionem ſeruet. Hanc autem vim habere ſuapte natura videt̃ flos ſalis, qui ĩ veſica appoſitus lienis ſcirrhos curat: poſt cuius vſum valentioribus vti remedijs oportet. Compeſcit autem ſine moleſtia lienem cortex radicũ cappareos, ſed nihilominus induratũ lienem iuuat foris impoſitus, quàm in potu ſumptus in aceto, aut oxymelite, cùm aridus in puluerem redigitur: ita enim epotus craſſos, tenaceſque humores, & quandoq; etiam cruentos, atque eos non modò per vrinam, ſed etiam per aluũ euacuat. Idem facit minoris centaurij ſuccus extrinſecus poſitus, & epotus, & cyclaminus viridis, & areſcens, ſi illinatur, violæ albæ radices cum aceto, acorum, ammoniacum, caprinum ſtercus illitum ex poſca, cum farina hordeacea: albæ vitis radix potui data, & foris cum ficubus applicita. lupinorũ amarorum decoctum cum ruta, & pipere in potu acceptum: eorum quoque farina illita: aqua in qua ferrum igni candens ſæpe extinctũ ſit: hanc febricitantibus per ſe dabis, non febricitantibus, cum vino. Cinerẽ cochlearum cum aceto illine, aut capparim aceto maceratam, tritam, & cyprino cerato exceptã impone: aut fæcem ex acri aceto applica. Cataplaſma autem adhibe, quod capit fœnigræci vncias IIII. fa-

rinæ hordeaceæ vncias tres, ſeminis cardamomi vnciam vnam, ficuum pinguium libram vnam, verbenacæ vnciam. ficus autem aceto acerrimo perfunde, & adactis viribus contunde in mortario, & cætera miſce: omnibusq; in vnum redactis vtitor.

De veſicæ, & renum affectionibus, deq; lapillo. Cap. CI.

SEROSVM excrementũ tenuiſſimo ſanguini in venis cõmixtum renes ſuapte natura in ſe trahunt. vbi ergo meatus, per quos tale excrementũ attrahitur, magis quàm par eſt, fuerint dilatati, veriſimile eſt cũ tenui ſanguine craſſiorem quoq; materiam in renes importari. Siq; renes magis igneã, acremq; tẽperaturam nacti ſint, neceſſe eſt craſſiorem illam materiã excalefactam, & ſiccatam in arenæ, lapillorumq;, toſi ſpeciem referentium, formam concreſcere. Ex quo fit, vt lapidem frangentibus & incidentib. citra perſpicuã caliditatem medicamentis vti oporteat: cùm enim maior caliditas magis exiccet, calculorum, aut arenæ cõcretionem adiuuabit. accommodata igitur ſunt hæc: regiorum aſparagorum radices, rubiq;, vitrũ combuſtum, graminis radix, adiantum, bdelliũ, lauri radicum cortex, altheę ſemen, cicer arietinum, præſertim verò nigrum, ceraſi arboris, & pruni gummi, cyperi radix, paliuri fructus, tribuli fructus, lapis ſpongiarum, acetum ſcilliticum, maluæ agreſtis radix. Apii autem radicem in vino coque, humoremq; exprime, atq; eius cyathos binos, & aquæ tãtundem potui dato. Cæterùm lapides qui in renibus ſunt, in declinante ætate: qui verò in veſica gignunt̃, in puerili fieri conſueuerunt. Medicamentum verò, quod calculoſis inſpergitur, fit hoc modo: balſami fructus, lapidis ſpongiarum, pulegii ſicci, maluæ agreſtis ſeminis

minis pares portiones cõtundito, cribratoq́;, & cochlear vnum ex duobus vini diluti cyathis dato. At renum & vesicæ inflammatio præcipuã curationem postulat: cùm enim serosum excrementũ per eas partes purgetur, sequitur, vt si id acre, & biliosum in toto sit corpore, nullo eorum, quæ vrinã cient, vti debeamus: nocebunt enim, vtpote mordaces succos partibus inducentia. Si verò nihil tale subsit, neque malitia humorum in toto corpore sit, mulsa dilutior potui dabitur: ea enim inflammationes soluit, citra morsum humores impactos euacuans: nam & incîdit, & attenuat, & rarefacit. atq; id quidem quod de mulsa exempli gratia diximus, ad omnia quæ attenuant, & incîdunt sine mordicatione, transferri potest. & quemadmodum particulis omnibus inflãmatis quies cõuenit, ita has quoq; in quiete esse melius est. sed cùm quiescere non possint, quia ipsa vrinæ sint instrumenta, perexiguam admodum portionem dare oportet, vt quo longiore tempore fieri possit, conquiescant. Id præterea videndum est, totúmne corpus acrium excrementorum sit plenum, nec ne: nam si ita sit, quò plures humores ad renes & vesicam ferãtur, eò magis cõualescent, potusque copiosior erit offerendus, acrimoniaque minus obtundenda, præsertim nobis, quæ mordicationes obtundunt, cõmiscentibus. in tempore verò inflammationum cataplasmata, & medicamenta, & irrigationes ex oleo, & cætera omnia, quæ iuflammationes soluunt, adhibere oportet. Ad renum autem, vesicæq́; affectionem inflammationis sensum referentẽ vtere hoc, quod habet seminis lini drachmas duas, amyli drachmam vnam. dato cochlear moderatũ ex aqua bibendũ. Dolores verò circa ilia, horrores inæquales per interualla, febresq́; inordinatæ accidunt ijs,

qui abſceſſum habent in renibus: quo abſceſſu concocto pus per vrinam excretũ adeſſe vlcus teſtatur, quod celeri indiget auxilio: ſi enim ad cicatricem nõ citò perducatur, difficilem curationem reddit. Vlcera verò quæ in renibus, quæq; in veſica ſunt, ex ſitu, actione, proprietate eorum ſubſtantiæ, & facultate diſcernuntur. Ex ſitu ad hunc modum: cùm veſica patitur in pube, imoq; ventre dolor ſentitur. at renibus affectis, lumbi poſterius dolent. Ex actione, difficultas vrinæ, eiusque ſuppreſſio fit, cùm veſica morbo cauſam affert, ſed renibus laborantibus vrina ſine impedimento it. Ex corporis proprietate, carnes fibroſæ ex renibus excernunt̃, ſquamæ verò membranoſæ ex veſica vlcerata. Ex ipſa deniq; facultate, quia in vlcerationibus veſica vehementi dolore cruciatur, renes verò obſcurè dolent, & quaſi ponderis ſenſum in lumbis afferunt. in meatibus quoq; vrinæ exulceratio quandoq; oritur, pusq; & ſanguis mingitur: ſunt enim hi inter renes & veſicam collocati. ſi verò exulceratum pudendum ſit, pus & ſanguis citra vrinam excernuntur. Ad abſceſſus renum, & veſicæ: ſeminis lini, ſeminis cucumeris, ſeminis papaueris albi, tragacãthæ, ſingulorũ drachmæ duæ, amyli drachmæ quatuor. paſtillos confice, & da. Ad vlcera veſicæ cum inflammatione: nuclei pinei numero viginti, cucumeris ſatiui ſeminis grana XL. amyli, nardi, ſingulorum drachma, ſeminis apij drachmæ quinque. nardum & apium decoque, tum ex decocto duos cyathos præſcriptis admiſceto. Antidotus ad eos, in quibus pus fluit. amygdalarũ amararũ drachmæ duæ, ſeminis cucumeris drachmæ quatuor, papaueris albi ſeminis tantundem, tragacanthæ drachmæ duæ, ſeminis maluæ tantundem, baccarum myrti nigrarum drachmæ duæ, amomi drachmæ quatuor,

nu-

nucleorum pineorum drachmæ quatuor, ouorum vitelli assati duo, mellis sextarius. datur ex hoc cochlear cum vino diluto. Ad eos, quibus ex vesica sanguis effluit: aluminis sciscilis drachma vna, tragacanthæ drachmæ duæ, gummi obolus vnus. dato ex passo.

Ad vlcerationes pudendi, sedis, vteri, & vesicæ. Cap, CII.

PVDENDORVM, aniq; vlcera, quæ sine inflãmatione sunt, medicamẽta valde exiccantia postulant: quale est id, quod ex charta combusta fit, anethumque vstum, & arida cucurbita cremata. humoris verò expertibus ac recentibus vlceribus etiam aloe arida in puluerem redacta & applicita bonum medicamentum est: sed omnium maximè dolorem lenit, & nihilo tamen minus efficax est pompholyx. Si vlcera humida sint, pini cortex per se, & lapis hæmatites conueniet. Si verò etiã altè descendant, prædictis manna miscebitur. Vteri autem vesicæq; exulcerationes ijsdem remedijs curantur, sed opus est instrumentis, quibus intromittantur. atque ex medicamentis, quæ inspergũtur, aptiora sunt ea, quæ ficciora sunt, vt crocus, & pompholyx, & aloe rosaceo mixta, tum plantaginis, aut alio etiam simili succo excepta. Ad scroti, & pudendi affectiones. ad dolores scroti, pudendiq; paribus butyri, ac resinæ portionib. vtitor. vel lini semen cum aqua decoque, additaq; myrrhæ, & resinæ decima parte, illine. Ad pudendum verò intumescens facit hoc: vitis folia triginta, thuris drachma vna, cerussæ drachmæ quinque. tere omnia, atque illine. Vtere etiã marinæ frigidæ perfusione, & quiete, & colis deligatione. Si vlcera in scroto ex sudoribus gignantur, gallam tritam, aut alumen insperge. Ad excrescentia verò, quæ thymia dicuntur, elate-

rium

rium infunde,piri ſemen cõtritum impone, aut menularum capita cõtere,& illine, & hircino felle obline. Rimis verò pudendorum prodeſt reſina fricta cum roſaceo,in pila plumbea cum oleo contuſa.

Ad inflammationem teſticulorum. Cap. CIII.

SI teſtes obſideat inflammatio,vuam paſſam eiectis granulis,& cuminum trita imponito. aut hordei farinã aqua mulſa incoquito.autvitis folia tenera trita cum polenta ſuperdato. aut cuminum tritum cum butyri & reſinæ pari portione eliquata adhibeto.Teſticulos verò vlcere aphthis ſimili correptos terra Cimolia ex aqua obline,ſineq; ſicceſcere, & aqua calida ablue, tum myrto arida trita, & modico ſmyrnio trito inſperge.Carnem verò in teſtibus excreſcẽtem cinis ſarmentorum cum nitro & aqua ſubactus, atque illitus curat.

De priapiſmo. Cap. CIIII.

PRIAPISMVS eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem,& in orbem tumefacti,ſine rerum venerearum appetitu.eſt aũt flatus ventoſus, qui membrum tumefacit, ex humoribus glutinoſis & craſſis à magna caliditate genitus.Planũ verò eſt, non opus eſſe membra calefacere, ſed leniter refrigerare cerato roſaceo,cum aqua conquaſſato, & ex chamæmelino pudendo & lumbis impoſito. Victus autem ratio,medicamẽtaq; adhibenda ſunt, quæ vim attenuandi citra manifeſtam caliditatem habeant.vtendum etiam eſt ijs,quæ ſuapte natura ad hoc valent, & experientia nobis cõmonſtrauit.Itaq; nymphæa in potu danda eſt,itemq; viticis ſemen, ac ruta viridis obſonijs miſcenda,ſed hæc quia abundè calefacit, in principio dãda non eſt,ſed poſt aliorũ extenuantiũ vſum. Qui euacuatione vti velit, id vomitibus faciet:eua-

cuationes enim quæ per inferiores fiunt, ſæpe vicinas partes fluxione tentant.

Quæ res ad uſum rerum uenerearum excitent, & tenſum priapũ reddant. Cap. CV.

AD hoc facit ſemen vrticæ, bulbus, ſemẽ rapi, dauci radix, & eius ſemẽ modicè, menta, coſtus vnà cum vino mulſo ſtimulat, ſatyrium, æruca, cicer, faba, polypodes, nuclei pinei, orminũ, ſemen aniſi, radix ari, quæ cocta eſui datur. partes à renibus ſcincorum adiectæ potui dantur, vt quæ ad intendendum pudendum valeãt. oua perdicis ad res venereas ſtimulant: porri ſemen in vino ſincero potum, vulpini teſtés epoti ad cochlearis quantitaté ſine vlla noxa, & non fallacem intentionem priapo parant.

Quæ res uenereas cohibeant. Cap. CVI.

SVPPRIMERE coeundi appetitũ viticis ſemẽ frictum, & non frictum, & folia, & flores crediderunt: ac non ſolùm eſui, potuiq; data, ſed etiã in lecto ſub ſtrata. cohibet ſimili modo ruta. lenticularum verò decoctũ ſedare impetus exiſtimatur, & item portulaca in cibo ſumpta, & lactucæ ſemen epotum.

De gonorrhæa, & pollutione, quæ in ſomnis fit. Cap. CVII.

LACTVCAE ſemẽ epotũ ſeminis humani fluorẽ, qui gonorrhæa dicitˀ, cohibet. quocirca datur etiam ijs, qui in ſomnis ſemen emittunt. Ad idem valet canabis agreſtis fructus, ſi largè potetur. plumbi lamina lumbis impoſita iuuat eos, quibus dormiẽtibus pollutiones contingunt. nymphææ radix, & ſemen cohibet genituram, & pollutiones ſomniorum emendat, & item in vino nigro auſtero potũ corrigit eos, qui alioqui nimio impetu ad vſum rerum venerearum

rum trahuntur. anethi quoq; semen idem facit.

Ad urinam non continentes. Cap. CVIII.

QVI continere vrinam non possunt, ijs vesicam caprinã, aut ouillam combustam potui dato ex posca, idq; vesperi cùm siti vrgentur, & somnum imperato. Valet ad eandem rem aquilæ cerebrum ad ciceris magnitudinem cum pari anserini adipis, & gummi portione, quæ omnia simul bibantur, vel concreta comedant. Leporis testiculos in vino odorato feruefacias, ac potui dabis: ita enim salutẽ ægroto conparabis. præterea nepitam, & myrrham in vino ante cibum bibendum da. illinatur quoq; pudendũ creta Cimolia cum perdicij succo. atque ita hominem seruaris.

Ad affectiones uteri. Cap. CIX

AD suffocationes, quæ ex vtero fiunt, accõmodatum est agaricum ad drachmæ pondus cum vino datum, & plãtaginis fructus, & succus ex vino: vnguis cochlearum epotus, acetum scilliticum, quod absorbeatur. Olfacta verò suffocatas excitant hæc: bitumen, castoreum, galbanũ, pix liquida, cedria, accensum & restinctum ex lucerna linamentũ naribus admotum, capilli combusti, ruta, silphiũ, cepa, & alliũ. Suffitus præterea fiunt ex lapide gagate, vngue purpurarum, bitumine, castoreo, galbano, silphio, cornu ceruino. ano autem ruta cum melle lana excepta imponitur.

De ciendis menstruis purgationibus. Cap. CX.

SI prouocare menstruas purgationes velis, triduo aut quatriduo ante tempus statutum, in quo moueri per se deberent, venam secabis, aut scarificabis, & ita ab vno pede parum sanguinis detrahes: postridie verò eius diei ab altero pede sanguinem mittes eodem

dem modo, interim attenuante victus ratione instituta. initium quoq; curationis potest ante quinque aut sex dies sumi. vbi verò à talo euacuaris, dato castoreum cum pulegio, aut nepita: hoc enim summè purgationes ipsas mouebit. sed & pulegium, & nepita decocta in mulsa, & item arida & contusa, atq; in puluerem redacta egregiè prouocant. idem facit nepita mulsa persperfa. huius autẽ potionis tempus accomodatum est post balneum, cùm nondum quicquam comederũt. Sed efficacius, & valentius his est dictamnum & herba Sabina: quæ eodem modo dare conuenit. Vtiliter quoq; datur hoc tempore picra, quæ capiat aloes drachmas centum, & aliarũ rerum singularum drachmas sex. Ampeloprasa etiam mouent, cùm à frigido, crassoq; humore detinentur: & cicer, & lupinorũ amarorũ decoctũ cum myrrha & melle adhibitum: & lupinorum farina cataplasmatis modo imposita: & thymum, & capparis radicis cortex, & casia. cùm à multitudine crassitieq; simul excrementorum purgatio cohibeatur, centaurii maioris radix, & minoris succus appositus, fœniculũ & melanthium eã prouocãt. Cùm verò ex tenacitate & crassitie humorũ suppressa est, valet petroselinũ, porrum, apium, allium, smyrniũ, styrax potui datus, & appositus, raphanus in cibo, adiantum, amomum. Ad insessus verò valent in aqua decocta actes folia, artemisia, dictamnũ, daphne, conyza, qua etiam secundæ illinũtur, & menses cientur. artemisia autem multa hypochondriis superdata mirum in modum purgationes educit, atque adeò, vt etiam fœtum expellat. irinum quoq; vnguentum porri succo dilutum ad idem facit, & cyclamini succus cum elaterio, & farina lolii, & medulla ceruina, galbanũq;, ammoniacumq; & oleũ ad pares portiones, hisq; opo-

panacis

panacis obolum adde, fac colyrium, & ſuppone: id enim periculo vacat,& vſu comprobatum eſt, & trimeſtrem, aut quadrimeſtrem fœtum expellit. Sabina autem & viuẽtes fœtus enecat, & mortuos deijcit. ac magni quoq; centaurij radix idem præſtat. & nepitæ ſuccus epotus,& appoſitus. myrrha & cedria applicita. [redacted]. deijcit etiam fœtum amarorum lupinorum decoctum cum myrrha, & nulli adiunctũ, & eorundem farina illita. deijcit & minoris centaurij ſuccus admotus. idem facit cyclamini ſuccus, quo venter imus illinatur: is enim valde corrumpit in peſſo cum melle appoſitus. elateriũ verò dormientes fœtus perdit, ſi apponatur. caſtoreum verò cum pulegio, aut nepita probatum eſt valere ad fœtum expellendum, ſi ſecundæ ſemper eo illinantur. idem efficit braſſicæ ſuccus cum lolij farina impoſitus.

De fluore muliebri. *Cap.* CXI.

FLVOR, qui muliebris nominatur, nõ eſt propria vteri affectio, ſed totius corporis per vterũ fit euacuatio. idq; in ijs plerunque contingit, qui molli carne ſunt, & pituitoſiores. album autem à pituita euacuatur, pallidũ verò quandoq;, cùm amara bilis redundat: & interdum etiam aqueũ excernitur. quamobrem ſæpe ſatis fuit ad curationem, ſi quis humorem redundantem ex toto corpore vacuauit. Sed in tota curatione conſilium eò dirigitur, vt ſiccemus, citra vehementem calorem, totum corpus, & loca vuluæ adiecta. quocirca per interualla vti etiam poterimus adſtringentibus. ergo totum corpus expurgandum eſt,& per aluum,& per vrinas,& digerendum, vt per

cutim

cutim excrementa educantur adhibita totius extremitatis frictione,& inunctione ex ijs quæ idonea iudicemus. Ad fluorem autem muliebrem facit portulaca esui data, & eius succus epotus, rubi fructus, & flos, ea quercus pars quæ sub cortice trunci est membranosa, & quæ putamini glandis subest: ijs enim decoctis vtuntur vel maximè. sed fagi, ilicisque pars eadem efficacior est. cauda equina maximè rubrum fluorem ex aqua,aut vino epota curat. lentisci fructus frictus cum vino potus. Rubrum quoq; cohibet Samius aster, Lemnium sigillum, lentisci radicis decoctum, ceruinum cornu combustum cum posca, papaueris nigri semen cum vino, flos rosarũ cum posca, caprinus fimus cum thure admotus: est enim is lanis excipiendus, atq; imponendus: lyciũ quoq; cum lacte adhibitũ: interna gallarum pars cum thure,& aqua eodem modo. Præterea ad insessus, & ad epithemata ventri inferiora applicanda conueniunt adstringentia.

Ad uulua inflammationẽ, dolores, vlcerationes, mordicationes, pruritus sinus muliebris, ad eandem procidentẽ, & item ad ea omnia, quæ ad conceptiones, & fœtus pertinent. Cap. CXII.

AD vuluæ inflãmationes & dolores valent ad insessus faciendos ambæ artemisiæ, daphne, iris, casia, maioris centaurij radix, albæ violæ flores sicci, præsertim in diuturnis: malua, melilotũ, liliorum flores, ficus aridæ cum fœno græco, aut ptissana, fœnum græcum, lini semẽ. In suffitu verò valent hæc: viticis semen, casia, bdellium, ladanum, myrrha. admota verò hæc. altheæ radix cocta in mulsa, mixta suillo adipi recenti,

recenti, ac terebinthinæ. fœnigræci ſuccus mixtus adipi ſuillo, aut butyro recenti, lilij radix toſta cum roſaceo,& eius etiam flores cum cerato, & medulla, & adipe, hyſſopum cum butyro, & mulſa. Ad vlcerationes autẽ vuluæ facit amurca cocta, illita cum cerato. aut lyciũ eodem modo, aut ſuccus acaciæ. Mordicationes verò, & ſinuum pruritus ſedat portulacæ ſuccus infuſus, lini ſemẽ in poſca decoctum, itemq́; fœnum græcum, tragacantha cum aqua. Vuluam autem procidentem comprimit acaciæ expreſſio, aut rubi ſuccus, aut lentiſci, aut rhois rubri ſuccus illitus,& violæ folia emplaſtri modo impoſita:& ariſtolochia trita cum aliquo eorum, quæ adſtringunt: & ipſius decoctum, vt in eo inſideatur, & ne ſubuaporetur, aut decoctum gallarum, aut malicorij, aut lentiſci ad inſeſſus faciendos. Conceptiones verò adiuuat paſtinacæ ſemen epotum, eiusq́; radix eſui data. appoſita verò iuuant amylũ cum medulla, ante coitum, leporis coagulum cum butyro. vulpinum ſtercus cum roſaceo in paſſo adhibitum, & vbi hoc illitum fuerit, mulier viro miſceatur. iam verò artemiſiam tritam admoue, & concipiet. perungatur anſerino adipe, & reſina terebinthina duos dies, tertio verò in concubitu ſit, & marem cõcipiet. mercurialis ſemen, aut ſuccus in peſſo, & mercurialis maſculæ ſemen poſt conceptionem ſtatim appoſitũ aiunt efficere, vt mas in lucem producat. fœminæ verò mercurialis ſemen ſi admoueatur, fœminam partu edi. Scribunt etiam ſeruari id, quod conceptum, & coagulatum ſit, admoto lapide, qui in terra Samia inuenitur. idem fieri aiunt à lapide aetite appoſito, & agreſtis maluæ radice. ſed ſideritis herba fœtum appoſita ſeruat.

Ad

Ad partum difficilem. Cap. CXIII.

LAPIS iaſpis feminib. applicãdus eſt, aut cyclamini radix arida eodem modo. adiantũ tritum cum vino, oleoq́; , aut aqua potui data: aut bulbos amaros tere cum paſſo. aut ſuillum lac in poſca bibat, quæ ægrè parit. pulegij faſciculum in aquam mitte, in eaq́; mulier inſideat.

Ad mulieres, ne concipiant. Cap. CXIIII.

VT ne mulier concipiat, facit filicis radix. aut thelypteris ex ſapa potui data, ſalicis flores, & folia, braſſicæ flores cum vino poſt conceptionem. ſed ante coitum ne cõceptus fiat, admouetur menta læuigata, & virile pudendum eius ſucco illinitur. braſſicæ flos contritus poſt conceptum in peſſo impoſitum agglutinari, congelariq́; geniturã non ſinit. pelecini verò ſemen ante concubitum in vuluam infundatur.

Ad ventrem diſruptum, & mammas, & femora, & coxendices, & vmbilicum prominentem. Cap. CXV.

COCHLEAM marinã ſublongam cremato, ac terito, eiq́; oui candidũ appone, aut lac ouillum admiſce, & illine. Aliud. Specularem lapidem contunde, & tere ex aceto, cumq́; balneũ ingreditur ægrotus, antequàm ſe vngat, per viginti dies illinatur, & conſaneſcet. Vt autem aluus rugas non contrahat propter partus, & fœtus in lucem editos, Cimoliæ & mannæ pares portiones cape, oui candido excipe, & cum cyprino cerato illine.

Ad coxendicis excreſcentia, tumoribus ſimilia. Cap. CXVI.

MEDVLLAM panis & melãteriam compone, & ad

moue : & quod vitii inerit , corriget .

Ad vmbilicum prominentem. Cap. CXVII.

GALLAM cōbure,tere cū aqua, & appone. Vmbilicum verò magnū ex partu, pulchrū facies,ſi marſupiū membranoſū vitelli ouorū in linteo inuoluas, tum mannā oui candido excipias,atque illinas , & in vmbilicum imponas , & alliges , itaq; diu teneatur.

De pedum , articulorumq; doloribus .
Cap. CXVIII.

IN podagricis,cæteriſq; morbis, qui ex defluxione humorū fiunt, particulas imbecillas defluxionē recipere neceſſe eſt.ſed fieri etiā poteſt , vt ſi totū corpus excrementis vacet, particulæ nullo pacto à defluxione lædātur, cùm nihil omnino ſuperuacuaneū inſit , quod in membra comportatū ægritudines parere conſueuit. ſiq; nihil tale defluat,nec etiam naſci inde morbos eſt planè perſpicuum, ergo defluxio prohibenda eſt.id quod fiet corpus ita parando , vt excrementis vacans reddatur tum moderatis exercitationibus, tum concoctionibus alimentorum : & otium fugiendo , & ne quis ad ſatietatē comeſſationibus ſe potionibusq; expleat : præſertim verò ante cibum:hæc enim neruos lædunt nō ſecus , quàm res venereæ , quæ etiam non mediocri ad podagram gignendam ſunt adiumēto . quocirca antiquis temporibus pauci admodum in podagram inciderunt . Curatio igitur eorum,qui morbo correpti ſunt, ab euacuatione debet incipere : tum repellentia adhibenda,ſi manus , pedeſq; defluxione tententur : at ſi coxendicis articulum defluxio obſideat , à repellentibus abſtinendum:cùm enim ipſe ſatis profundus ſit , facilè quoq; intrò noxium excrementū detruditur . quo in caſu opus eſt remediis ad iſchiadicos accommo-

modatis. Cùm verò sanguinis copia solùm doloris coxendicis causa sit, vena in talo, aut malleolis incisa satis erit ad dolorē quamprimū sanandum: quemadmodū si quis ante totius corporis euacuationem acribus ad coxendicem medicamentis vtatur, multitudine ibi conculcata, affectionem sanatu difficillimam reddet, incrassabitq;, & materiā quodammodo superasslabit. ergo in quibus hic error inculcationē huiusmodi fecit, maxima cucurbitula coxendici admouēda est: purgatioq; clysteribus ex colocynthide, & cæteris generis eiusdem tentanda. Ergo scire conuenit, eos qui temperatā vitam ducunt, quiq; diæta vtuntur, neq; in pædragricis doloribus inueterarūt, posse leuari, si ineunte vere aut per venæ sectionem, aut purgationem euacuentur: at eos, qui multo se vino obruerunt, quiq; comessationibus se expleuerunt, nihil ab euacuationibus præsidii esse capturos: rursus enim breui temporis spatio intemperāter viuentes crudos humores coacervabunt. In doloribus autem articulorum, in quibus iam tofi constiterint, artus ad pristinū statum redire nullo modo possunt. ergo vulpes viuas, alii mortuas in oleo coquunt, alii hyænas, & discutiens oleū efficiūt, tum in peluim cōijciunt, iubentq; in id arthriticos totū corpus cōtectos se demittere, & in eo diu manere. qua ex re magnū fructum ferunt, cùm materiem omnem, ex qua morbi origo est, euacuēt. sed vitiosa uiuendi ratio eos iterū eadem explet materia. Ad inflammationes verò benefacit fabarum farina ex aqua decocta, cui suillus adeps accedat. albarum quoq; violarum radices cum aceto curant inflammationes, quæ in articulis obduruerunt, caseus acerrimus, & vetustissimus decocto carnis suillæ dissolutus, & in pila probè in vnum conductus tofos

articulorum impositus dissoluit: cùm enim defluxio sine vlla sectione rupta sit, singulis diebus partes, in quibus tofus est, sine molestia implet. Aliud. Platani folia viridia leuigata, & imposita eas inflammationes, quæ in genibus sunt, iuuant.

Epithema dolorem sedans podagricis, & arthriticis, quo vtantur, cùm vrget accessio.

Cap. CXIX.

Hoc epithema capit liquoris papaueris, croci, singulorũ drachmas quatuor, tere cum lacte bubulo, aut caprino, addeq; panis medullam, ac diligenter iterum tere, vt facilem ac lenem tactum habeat, & rosaceo affuso emollias, atque imponas, & cataplasmata tuẽdi causa folijs betæ, aut lactucæ foris teges. quãdoque etiam opium & crocum læuigantes rosaceo cerato excipimus, & in linteum coniecta imponimus. Ad ischiadicos verò faciunt cataplasmata ex farina lupinorũ amarorũ, quã aceto, aut oxymelite, aut posca decoquunt. nonnulli verò nepitam imponunt, vt strenuum remedium. Capparis quoq; radicis cortex coxendicis dolores iuuat, si idoneis cataplasmatis mixtus foris apponatur: siq; intus assumatur. garum etiam & muria ex piscibus sale condîtis clysterib. iniecta, humores ischiadicos lædentes reuellit, & per intestina euacuat. vtũtur autem ea potissimùm muria, quæ ex siluris, & mænulis sale condîtis fit. semen thlaspeos per sedem infusum cruenta euacuatione, quam molitur, iuuat. simili quoque modo centauriũ tenue. sed in his consulendus medicus est. Hactenus ergo curationẽ adhibere poterit etiam is, qui morbum ignorarit. sed aliorũ quoq; habenda ratio est, & quæ contingunt medico indicãda sunt prius, quàm magnus aliquis, & sanatu difficilis,

ficilis, aut certè immedicabilis morbus fiat: multa enim antè nobis indicant, quid futurum sit, vt soni, vt strepitus, vt cōuulsiones quarundam partium, vt inferioris labri tremor, vt vox interclusa, vt obliuio, vt grauis halitus, vt somni profundiores quàm consueuerint, vel leues, & visis pleni, & cùm ab incubo sæpe suffocātur, & ad res venereas immoderata, frequensq; cupiditas, & cùm non semel, aut bis cadunt, quandam fore apoplexiam, hoc est, morbum attonitum, aut etiam morbum comitialem, aut cùm fluxio in partem aliquam decumbit, quam paraplegiā vocant, aut melancholiam, aut insaniam prænunciant, de quibus rebus oportet certiorem facere medicum, eumq; aduocare quàm celerrimè, vt medicinam faciat. ipse enim vel sectione venæ, vel medicina purgante propinata, vel vtroq; præsidio vtens, vel alia adhibens, quæ opportuna iudicabit, ne morbus fiat, impediet. Cæterùm suffusiones oculorum hebetudo præcedit: & quædam quasi præcurrentia ante oculos sese ostendunt, vt culices, aut pili, & alia quædam, & capitis dolor. quæ sunt etiā significanda medico: siquidem is purgationem adhibebit, & victus instituet rationem accōmodatam, aliisq; rebus, quæ iuuare hominem possint, vtetur. lassitudines etiam, quæ per se hominibus irrepunt, & somni profundi, aut imaginū pleni, aut vigiliæ, aut sudores post somnum, & sitis insolita, & ciborum auersio, febrium indicia sunt omnia. quæ cùm nota & explorata habeat medicus, ea faciet, quæ conuenient. quæ item in thorace eueniunt, nisi quis ad medicum perferat, periculum erit, ne aut ad sputum sanguinis, aut ad suppurationem perueniat. nigra itidem vrina quandoq; calculum esse renes obsessurum prænūciat: idq; potissimùm in senibus. sed si id rescistcat medicus, quæ-

dam inueniet,quæ ſenem illum ab hoc malo tuebuntur:nam & renes purgabit ijs, quæ vrinam cient,& iubebit ne ſeſe extendat, néue exerceatur : ſed vtatur equitatione, geſtationeq;, ijsq; nec multis, nec diu. Cumq; aliquis dolor in aliquo articulo, exempli gratia,pedis,ſentiat̃,negligendus non eſt. quamuis enim nobis ſegniter id tranſeuntib. ſedatus fuerit, mox tamen reuertetur, & diu hominem maiore malo afficiet,& ſanari difficulter poterit. Præſtat ergo in principio dolorem curare, cùm adhuc facilis curatio eſt. Sæpe etiam nobis ſuſpectæ eſſe debent cruditates, & alui fluores, & inflationes, medicique earum admoneri: nam tacẽtibus nobis ſæpenumero grauia, difficiliaq; contingũt: qualis ea affectio eſt, quæ flatuoſa nominat̃,quæq; ex timore & nimio mœrore oritur, quam melancholiam vocant. Sed plurima ſunt,quæ propter negligentiam ad id mali progreſſa ſunt, quod vinci nullo modo poſſit. quamobrem nihil aut paruum, aut magnũ, quod præter conſuetudinem accidat, eſt ſilentio prætereundum. Verùm quia coniunctorum medicamentorum facta eſt à nobis mentio, deinceps eorum deſcriptiones coniungentur.

Quæ ceræ menſura ſit oleo adhibenda. Caput CXX.

SI vnguina,quæ à laſſitudine leuãda,nominantur à medicis ἄκοπα,velis conficere, oleum ceræ quadruplum impones:ſi liquidum ceratum, vt in fracturis fieri ſolet, duplum:ſi medicamentũ emplaſtri modo, vtriuſq; par modus eſſe debet, ſi aer nos ambiẽs ſit moderatus: ſin autem cera vetus, aut arida, aerq; frigidus fuerit, paulò plus olei erit addendum: ſicut contrà,ſi cera fuerit pinguis,aerque calidior, paulò minus

minus olei debet esse. hæc verò paulò minor portio est duodecima pars medij excessus, qui inter vtrãq; partem sit interiectus: nam vndecim & tredecim olei vncijs ceræ libra admisceri potest.

Πάνυγρον, hoc est, liquidum medicamentum. Cap. CXXI.

ADIPIS suilli recẽtis eiectis mẽbranis vnciæ quadraginta quatuor, ceræ vnciæ vigintiquatuor, lithargyri vnciæ sex, cerussæ tantundem, eliquata aridis misceantur: tractu enim temporis consistent.

Tetrapharmacum basilicum. Cap. CXXII.

CERAE, resinæ frictæ, picis siccæ, sæui taurini, singulorũ libra vna. Vt autẽ celerius concoquat, & carnem creet, addimus thuris modò tres vncias, modò quatuor.

Medicamentum διὰ χυλῶν, hoc est, ex succis. Cap. CXXIII.

LITHARGYRI pondo duo, ceræ vnciæ octo, olei põdo sex, fœnugræci, lini seminis, ebisci, quæ etiam althea dicitur (nã & agrestis malua althea nominatur) psyllij, cucumeris agrestis, omnium ptisana decoctorum succi pondo duo. coque vsque dum non inquinent, postea vtitor.

Malagma Mnasæi. Cap. CXXIIII.

LITHARGYRI libræ duæ, ceræ libra, axungiæ veteris libra, resinæ frictæ vnciæ sex.

Emplastrum ex melle.

CERAE libra vna, adipis anserini vnciæ sex, olei veteris libra vna, lithargyri tantũdem, terebinthinæ vnciæ duæ, alij habent, vna: mellis libra vna.

Emplastrum ex chalcitide Galeni, quod Phœnicium dicitur. Cap. CXXV.

Svilli adipis vetusti, salis expertis, pōdo duo, olei vetustissimi pondo trita, lithargyri tantundē, chalcitidis vnc. III. Chalcitidē cōtunde, ac per tenuissimū cribrū traijcies, tū ī pilā cū tribus olei libris pones, ac diligēter teres vsq; dum optimè læuigentur. tum lithargyrū per tenuissimū cribrū traiectam, & in alia pila in tenuissimum pollinem prius redactam adijcies. psyllium verò multo tempore post chalcitida: præsertim vero in sole conficies, vt oleum liquidū maneat. postremo loco adeps adijcit̄, cumq; exquisitè omnia læuigaris, in cacabum mitte, & coque, spatha ex ramo palmæ versans: ex quo ramo cortex viridis exterior auferendus est, vt suam humiditatem medicamento possit impertiri. & ad coctionem satis erit vnus palmæ ramus, vt ex crassiore eius parte spatham faciamus, alteram verò, quæ continua erat cum ea, ex qua spatha effecta est, poliamus, & purgemus, vt candida fiat: quamq; in frusta dissectā, & contusam medicamento indamus. atque eo quidem tempore tenuia frusta inijcientur, cùm medicatmēum ad moderati cerati consistentiam peruenerit. cæterùm pars spathæ, aut rudiculæ, quæ iam à medicamento fuerit arefacta, præcidenda, & abijcienda est: & reliqua vtendum, vt eius humiditatem medicamentum recipiat. idq; bis, & ter faciendum erit, si rudiculam exiccatā intueberis. Est etiam perspicuum palmæ ramum debere esse recens ab arbore cæsum, & eodem die, quo medicamentum docturus sis, vt sit succi plenus. cumque tandiu coxeris, quandiu digitos non inquinet, ab igni auferes. & emplastro vteris ad vulnera cruenta, & quæ cicatricem

ægrè

ægrè ducunt: & cum oleo liquatũ ad omnia inflammata adhibebis. sed medicamentũ esto paulò plus quàm oleum, dum eliquatur.

Ex pompholyge. *Cap.* CXXVI.

POMPHOLYGIS, lithargiri, cerussæ, singulorum vnciæ quatuor, ladani vncia, acaciæ denarij duo, olei myrtini vnciæ octo, ceræ tyrenicæ quod satis sit, & item oua abiectis vitellis.

Ex meliloto.

NARDI gallici drachmæ decẽ, cyperi, cardamomi, iridis, myrrhæ, ammoniaci thymiamatis, singulorũ drachmæ octo, meliloti drachmæ viginti quinque, terebinthinæ drachmæ quinquaginta, ceræ nouæ drachmæ centum, cyprini heminæ dimidiũ, aceti quod satis est. quidam guttæ ammoniaci ponunt drachmas centum.

Musæ pastillus. *Cap.* CXXVII.

PASTILLVS musæ: aluminis scissilis, aloes, myrrhæ, atramenti sutorij, singulorum drachmæ duæ, thuris drachmæ octo, capitulorum punici mali drachmæ decem, gallarum immaturarum drachmæ octo, passi quantum satis est.

Polyidis. *Cap.* CXXVIII.

CAPITVLORVM mali punici drachmę sexdecim, myrrhæ drachmæ octo, aloës drachmæ octo, aluminis scissi drachmæ quinque, thuris drachma vna, atramenti sutorij drachmæ tres, fellis taurini drachmæ sex, vino dulci excipiuntur.

Ex charta, aridus ad nomas.

Cap. CXXIX.

CHARTAE cõbustæ, æris vsti, plumbi vsti, & loti, squamæ stomomatis vt omnium par modus sit. sulfuris ignem non experti dimidium: læuigato.

Rosacei

Rosacei confectio. Cap. CXXX.

ROSACEVM ſine vllo vaſculo parare cõuenit, roſis ſolùm in oleum omphacinum,& omotribes coniectis. at ſine ſale cõficitur: quoniam ſal calefaciens, minus idoneum roſaceum reddit.

Acopum ex populi floribus. Cap. CXXXI.

Ex populi floribus adhuc conniuẽtibus modius Italicus in quindecim, aut viginti libras olei alicuius tenuium partium, & non adſtringentis immittitur. accõmodatiusq́; fiet, ſi florem modicè cõtuſum in oleum cõijcies, ſiq; medicamentum quotidie dimouebis,præſertim cum ſol feruebit,ac in domo calida,celerius, & magis populi qualitas atq; vis in oleum migrabit.itaque poſt duos treis ue menſes potes expreſſo,atque abiecto flore,& oleo per linteum percolato,ipſum habere oleum, quod citra morſum per halitum diſcutiat. quinetiã ceram & reſinam licet inijcere.ergo ſatis erit ceræ quartã partem, reſinæ verò duodecimam addere. Si verò oleum quod expreſſeris,craſſius videbitur, ſatis erit vel quintam ceræ partem,vel quandoque ſextã adijcere. Præſtat autem id coquere in vaſe duplici,aut certè igni lento,qualis prunarum eſt. Medicamentum hoc aptiſſimũ eſt ad omnes laſsitudines ſeu ſponte ortas, ſeu alia quoq; ratione contractas:& ſuccos, quicunque non admodum craſſi, nec lenti in cute carneq́; reſident, euaporant, ac digerunt.

De alijs oleorum digerentium generibus. Cap. CXXXII.

OLEVM quoq;, quod ex chamæmelo fit, digerit tũ per ſe, tum multò magis iniecta cera, & reſina ad eandẽ mẽſurã.ſed digerit etiã anethinũ: idq́; vel per ſe,vel ſi eo quiſpiam cum cera, & reſina vtatur. dan-

da

da quoq; opera est, vt in vase duplici anethinum etiam incoquatur: vtiliusq; fuerit, si anethum viride sit. Si præterea betæ albæ radices in oleo coxeris, idq; quod diximus, feceris, medicamentũ digerens tibi pararis: quale etiam ex cucumeris agrestis radice, altheæq;, ac bryoniæ conficitur.

Pastillus Andronis. Cap. CXXXIII.

ALVMINIS scissilis, myrrhæ, singulorum drachmæ iiii. atramẽti sutorij drachmæ duæ, thuris drachmæ octo, cyperi drachmæ decẽ, aristolochiæ drachmæ xii. aliqui drachmæ octo, gallarum omphacitidum drachmæ octo, passi quod satis est.

Confectio ex capitibus papaueris, quæ διὰ κωδύων dicitur, Galeni. Cap. CXXXIIII.

IN vnum aquæ sextarium capita papaueris decem immitte. Si capita humidiora sint, macerẽtur vnum diem, vnamq; noctem: si duriora, & ficciora, etiam diutius quàm vnum diem. ac melius quidẽ est, neq; iam indurata accipere, neque valde mollia: fugiendaq; sunt, quæ ex perhumidis locis accipiuntur. inijce verò in aquã ea capita, vt dixi, quæ sint magnitudinis mediocris: cùm & maiora, & minora indi queãt: ita enim proportio seruabitur. coquendi terminus tibi erit, cùm tota capita flaccida fuerint reddita. quod vbi erit, exprimentur capita, atque abijcientur: aquæ autem addetur mellis dimidium mensuræ totius, & ad ignem fumi expertem ad attici mellis consistentiã coquetur. decoctio verò in aqua pluuia, aut fontana facienda est. vsus eius in ijs est, quibus somno est opus: quibus etiam sæpenumero confectionem ex opio dare cogimur. hoc autem medicamento potissimùm indigent, quibus tenuis defluxio à capite ad asperam arteriam destillat, quæ propter

pter insequentes tusses dormire non sinit. In hisce autem medicamentum est ex sapa parandum: quam ad rem satis coquitur, cùm capita papaueris fuerint ad aquæ medietatem decocta. huic etiam, dum coquitur, radix glycyrrhizæ addenda est. Si verò copia defluxus à capite delati in pulmone consistat, confectio ex melle accómodatior erit. ergo ad id quod vrget, animum adhibens, vbi in somnum vertitur æger, id demum quod ex melle constat, aut quod sine melle confectum est, dabis: & aliquando vtrunque permiscebis. Datur hoc moderata mensura ad duorum satis magnorum cochlearium magnitudinem. augebis autem, aut minues habita ratione corporis magnitudinis, ætatis, anni temporis, & regionis: in his enim omnibus, frigidioribus minimū dabis: calidioribus, plurimū. habita verò etiam ratione quantitatis, qualitatisq; defluxionis, te plus, minusq; daturum est planè perspicuum.

Mysterium dolorem sedans. Cap. CXXXV.

VALET hoc medicamentū ad eos, quos tussis exercet, ad tabidos, ad cœliacos, ad dysentericos, & ad alui fluorem. capit autem hæc, croci, castorei, asari, alterci seminum, opij, styracis, singulorum drachmas quatuor, easq; melle excipito, atq; vtitor. quidam verò habent alterci dimidium.

Philonis medicamentum. Cap. CXXXVI.

CROCI drachmæ quinq;, pyrethri, euphorbij, spicæ nardi, singulorum drachma vna, piperis albi, alterci, singulorū drachmę viginti, opij drachmę decē.

Picra Galeni. Cap. CXXXVII.

ALOES drachmæ centū, cinnamomi, spicæ nardi, xylobalsami, mastiches, asari, croci, singulorū drachmæ sex. Ego verò aloës drachmas nonaginta, croci verò

verò quinq; conijcio, itaq; vtor. datur drachma ex aqua.

Catapotia purgantia ex aloe, Galeni.
Cap. CXXXVIII.

COLOCYNTHIDOS pars vna, aloës & ſcamoneæ, ſingularum partes duæ, ſucci abſinthii pars vna.

Hiera. CXXXIX.

INTERIORIS colocynthidis drachmæ viginti, chamædrios, agarici, ſingulorũ drachmæ decẽ, ſagapeni, opopanacis, ſingulorũ drachmæ octo, petroſelini, ariſtolochiæ rotundæ, piperis albi, ſingulorum drachmæ tres, ſpicæ nardi, cinnamomi, croci, myrrhæ, polii, ſingulorum drachmæ quatuor. melle diluito, datoq; ad ſummum drachmas quatuor.

Dioſpoliticum. *Cap.* CXL.

CVMINI, piperis longi, vel albi, rutæ, nitri, omnium par modus, atque ita magis ventrem ſoluit. cũ verò pari aliorum ponderi dimidiũ nitri miſcetur, non ita ſubducit. maceretur autem cuminũ in aceto acerrimo, deinde continuò tundetur. aut etiã prius frigatur in vaſe fictili, quod perfectè coctum ſit, ſunto verò & rutæ folia modicè ſiccata. his quatuor aliquando mel deſpumatum additur, aliquando nihil, ſed ſola arida reponuntur, ac ptiſanæ cremori, & aliis, quibus maximè conuenire videntur, cibis iniiciũtur. Sumitur & medicamentũ hoc & ante, & poſt cibum: ad quem vſum id quod mel accepit, eſt etiam iucundius.

Simplex ex tribus piperis generibus. *Cap.* XCLI.

AD cuiuſq; trium piperũ drachmas quinquaginta ſatis eſt addere aniſi, thymi, zinziberiſq;, ſingulorum

rum

rum drachmas octo. herbarũ autem coma cum floribus, abiecto eo quod lignoſum ſit, imponenda eſt. deinde omnibus ſimul cõtuſis, & per tenue cribrum tranſmiſſis, mel optimum, ac diligenter deſpumatum admiſceatur. Hocq; medicamentum dari poterit ſemel, aut ſępius quotidie, & manè, & ante, & poſt cibum, atque etiam dormitum euntibus. datur autem cochlearii pleni menſura: ac paruis quidẽ corporibus, parui: maximis verò, maximi cochlearis.

Medicamentum ex calamintha. *Cap.* CXLII.

ACCIPITO calaminthes, pulegii, petroſelini, ſeſeleos, ſingulorũ drachmas XII. ſeminis apii, cacuminum thymi, vtriuſque drachmas quatuor, libyſtici drachmas ſexdecim, piperis drachmas duas de quinquaginta. atque herbarum quidem quicquid lignoſum, durumq; eſt, id abiiciatur: capiantur autem extremitates herbarum cum virentiſſimis foliis, & floribus. hæc omnia ſimul tundenda, ac tenuiſſimo cribranda ſunt cribro, melq; optimum, & accuratè deſpumatum admiſcendum. Vſus eius erit poſt matutinam frictionem, ante exercitationẽ, & balneum. licet etiam ſine melle admixto ſiccum medicamentum conficere, & ſalis vice ad obſonia vti. poſſumus idem in ptiſſanam coniicere pro aceto, vel in eiuſmodi aliquid pro pipere. Sed poteſt etiam cum melle obſoniis admiſceri. poſt cibum tamen nunquam neque hoc medicamentum, neq; aliud vllum, quod ad validiorem diſtributionem faciat, erit aſſumendum.

Medicamentum ex ſucco malorum. *Cap.* CXLIII.

QVOD ex ſucco malorum conficitur, accõmoda-

tum eſt ijs, qui non appetunt, quiq́; non rectè concoquunt. eius autem confectio eſt hæc: malorũ cydoniorum, quæ maiora dulcioraq́; ſint, ſucci ſextarios duos, his optimi mellis tantundem miſcebis, aceti ſextariũ vnum, ac dimidium. hæc vbi ad ardentes carbones modicè coxeris, ſpumamq́; detraxeris, zinziberis vncias tres, piperisq́; albi vncias duas immittes: deinde ad carbones ignitos iterum coques, vſque dum mellis fiat ſpiſſitudo. Hoc medicamentum non modò ſalutare eſt ijs, quibus ventriculus, ſed etiam quibus iecur inualidum eſt. conſtat etiam inter omnes, hoc ieiunis dandum eſſe ad myſtri magnitudinẽ. quanquã nihil etiam lædit, ſi à cibo ſumptum fuerit. cõmodè etiam dabitur, ſi quis pranſus ſit prius, & ante cœnam id ſumpſerit. maximè autem tempeſtiuè dederis, ſi duabus, aut tribus ante cibum horis obtuleris. At ſi cui venter intemperie calida laborat, aut bili quouis modo abundat, huic auferri piper, ac zinziber debet, ac ſuccus malorum cum aceto, ac melle tantùm coctus modo præſcripto dari.

De oxymelitis apparatu. Cap. CXIIII.

OXYMELI cõficies hoc modo: Cũ melli optimo ad carbones ardentes ſpumam abſtuleris, in ipſum immittes aceti tantum, quantum ſatis ſit, ne guſtanti nimis acidũ, nec dulce videatur: ac denuò ad prunas coques: quoad amborum qualitates in vnum redactæ planè ſint: nec guſtanti acetum adhuc crudum appareat, inde ab igni auferes. cumq́; vti voles, aquã ei miſcebis, ſic temperans, vt vinum. ſed ſatius erit de modo ex ſumentium guſtu facere iudicium. ipſa tamen prima eorum cõmixtio, quo plurimis idonea ſit, ita eſt faciẽda, vt vni parti aceti, mellis, à quo detracta ſpuma ſit, dimidiũ adijci oporteat. Cum aqua verò

verò ſtatim oxymeli conficies hoc modo, melli quadruplum optimæ aquæ miſcebis, deinde modico igni coques vſque dum ſpumare deſinat. Conficitur ſanè oxymeli etiam tribus ſtatim ab initio cõmixtis ad hunc modum, aceti vni parti additur mellis duplum, & aquæ quadruplum: hæcq; ad tertiam, vel etiam quartam partem, ſpuma interim ablata decoquuntur.

QVARTI, ET VLTIMI
LIBRI FINIS:
AC DEO HONOR, ET
GLORIA.

OBSERVATIONES IOAN. BAPTISTAE RASARII, IN NOVEM Oribasij libros ad Eustathium.

IOAN. BAPTISTA RASARIVS Io. Laurentio Massatio, Medico. S. P. D.

CVM de nouem Oribasij librorum ad Eustathium editione mecum ageres, antequã in Cyprũ ab ista maxima, nobilißimaq; insula euocatus proficiscereris, ea potißimùm ratione ad id mihi persuadẽdum utebaris, ne tardarẽ studia multorũ. Sed cùm uterq; nostrũ in magna spe esset, fore, ut cùm primùm mea interpretatio in lucem esset prolata, nõnulli fortasse, apud quos ijdẽ libri diligẽtius descripti delitescerent, de eis edendis cogitarent: nostram tamen adhuc inanem fuisse coniecturã perspicimus. quam ob rẽ cùm antea summo studio huius opusculi exemplum perquirebam, ut cũ meo accuratè cõferrem: tum uerò hoc tempore quod pertinet ad delendas multas maculas, quas Oribasius librariorũ culpa susceperat, non esse cælandum diutius existimaui: nactus enim uetustum codicem sum, ex quo ea sumpta sunt, quæ mox sequentur. doleo ab eo uolumine tertiũ abesse librum, in quo sperabã me multa eße emendaturum: scis enim quàm multa sint in eo deprauata, ut in conficiendis medicamentis uel liquida, uel arida sæpe desiderentur: et põdera una atq; eadem plerunq; nota significentur. Nam quòd

Paulus Aegineta ita ſcripſiſſe Oribaſiū inſimulat, id ego librariorum incuria factū putò. uerùm quod hactenus uſu non uenit, forſitan aliquãdo conſequemur. tu interim qui ſumma cum humani generis ſalute, & ſingulari tua cum laude medicinam facis, hiſce locis emendatis fruere, atq; idem de libris ad Iulianū propediē expecta. Cura, ut ualeas, et me, ut facis, ama. Venetijs, Calend. Mart. MDLVI.

QVOD legitur libro primo, capite tertio, Aliæ verò citra robur, &c. Vetus codex ita habet: τὰ δὲ ταχέα χωρὶς ἀτονίας, καὶ βίας ἐστὶ, id eſt, aliæ verò celeres citra robur, & violentiam peraguntur.

Cap. VI. Quicũq; etiã molles carnes habēt, &c. v. l. καὶ ὅσα μαλάχια, id eſt, quicunq; etiam ſpinã nõ habent, qui μαλάχια nominãtur. Paulò pòſt. Coire enim cum excrementis malum eſt. In vetere libro ſic legitur: κακὸν δὲ καὶ ἐπὶ περιττώμασι μίσγεσθαι. i. coire etiam cum excremētis malum eſt. vt hoc ſit aliud tempus, non autem ratio reddita eorum, quæ ſuprà ſunt dicta. Et item paulò pòſt. Et alui fluxus recẽtes, ſiquidem diuturnos quandoq; venus ſiccat. v. l. ſic, καὶ διαῤῥοίαν ἐξαπιναίαν: τὴν δὲ κεχρονισμένην ἐστὶν ὅτι τὰ ἀφροδίσια ξηραίνει, hoc eſt, & alui fluxus repentinos: ſiquidem inueteratos quandoq; venus exiccat. Et ita etiam apud Aëtium legitur.

Cap. XVII. vbi de aloë agitur, hæc ſunt verba: Pertrãſit enim, neq; cibos corrũpit: præterea neq; ſitim, neq; famē inducit. V. c. ſic: διαχωρεῖ γὰρ, καὶ τὰ σιτία οὐκ ἀφανίζει. πρὸς δὲ, καὶ ἄδιψον ἐστὶ, καὶ ἄσιτον, id pertranſit enim, neque ciborum vim hebetat. præterea ſitim non inducit, & ad ſumendum cibum nos

red-

reddit promptiores. Atq; ita etiam legitur apud Orib.vii.Collect.cap.xxvii.

Eodem capite de ſcamonea, Pituitam & bilim vehementer educit, datur eius puræ drach. vna ad ſummum.v.l.ſic habet: ἄγει δὲ φλέγμα, καὶ χολὴν ἰσχυρῶς ἄκρατον, ὅσον γο α̃. τὸ πλεῖσον.i.pituitã & bilem purã valenter educit vna eius drachma ad ſummum. itaq; habet Orib.vii.Collect.xxvii.Paulò infrà, Purgatione ceſſante, vtilius erit in lecto recũbere. V.l.melius hoc modo: ἠκούσης δὲ τῆς καθάρσεος.i. purgatione procedente, & non ληγούσης, vt antea legébatur.

Cap. xxii. Aut anethi radix excalefacta. V.l. ſic: ἢ ἀνήθου τῆς ῥίζης κεκαυμένης, id eſt, combuſta anethi radix.

Cap.xxiii.Succus Cyrenaicus.legendum eſt, Liquor: atque ita deinceps cùm Cyrenaici, aut Medici, aut papaueris, aut panacis ſucci fiet mẽtio, ſi ὀπὸς grecè legatur, Liquor, ſemper erit dicendum: vt à nomine χυλοῦ, qui exprimitur, & ille manat, diſtinguatur.

Cap.xxvi. Si verò nitri parum addas, abſceſſus rũpet.in v.c.legitur προσβαλὼν δὲ νίτρου ὀλίγον, ῥύσει κόλπους, id eſt, ſinus rumpet.

Cap.xxxi. Si puſtulæ eruperint, lana roſaceo &c. V.c.pro lana habet ὀθόνην, id eſt, linteolum.

Cap.xxxiiii. Cęterùm qui affectiones cognõſcere non poſſunt, ſæpe quod cõuenit, perficiunt, &c. ita legitur apud Galenum ii.κατὰ τόπους: ſed Orib.habet aliter hoc modo: πολλάκις δὲ οὐκ ἀνύουσι τὸ δέον οἱ μὴ διαγινώσκοντες τὰς διαθέσεις.i. ſæpe enim quod par eſt nõ perficiunt ij, qui affectiones nõ cognoſcunt.

Cap.xxxv. Helenij radix æquè ac fimus columbarũ ſylueſtrium, quo admodũ frequenter vtimur. Ve-

tus codex ſic diſtinguit, ἐλενίου ῥίζα ὁμοίως. Τῇ κόπρῳ τῶν νομάδων περιςερῶν πάνυ συνεχῶς χρώμεθα, .i. helenij radix ſimili modo. fimo autem columbarũ ſylueſtrium frequentiſſimè vtimur.

Libro ſecundo, capite primo, Pinei nuclei, lentiſcus &c. v. l. addit, ςροβύλου τὸ ἐδώδιμον .i. pinei nuclei veſca pars, lentiſcus &c.

Cap. II. Atractylis, cnicus agreſtis. in v. l. melius legitur ſic: ἀτρακτυλὶς, ἢ κνίκος ἄγριος. i. vel cnicus agreſtis. Paulò pòſt, Styrax hydnon, piper. v. l. ςύραξ, ὑδροπίπερ. i. ſtyrax, hidropiper. Sed apud Aëtiũ, qui Oribaſium autorem habet, vbi de eadem re agitur, legitur vt prius translatum eſt, ὕδνον, πέπερι .i. tubera, & piper. quamuis cùm de calefacientibus agatur, ex omnium ſententia videtur legendum eſſe hydropiper, cùm id à Dioſcoride lib. ij. Galeno viij. ſimp. & item cæteris inter calefacẽtia, ὕδνον verò, hoc eſt, tuber non item, adnumeretur.

Cap. v. Epithymum, menta, ſatureia. v. l. habet θύμα, hoc eſt, thymũ, nõ θύμβρα, hoc ẽ, ſatureia. quod etiam apud Aëtium legitur, quanquam vtrunq; retineri poteſt. Vel dicendum, deeſſe verbum θύμα. Paulò pòſt, Caroum. v. l. habet καρώφωλον. Aëtius tamen nihil variat: ac Galenus quoq; VII. ſimpl. carum habet, cuius ſemen in III. ordine calefacientium conſtituit. nihil ergo mutandum hîc puto. Sed paulò infrà, cùm legitur, ῥάφανος v. l. habet ῥαφανὶς. i. radicula, magis accommodatè: ſiquidem de ruta, deq; rododaphne ſit mentio, quas in tertio gradu calefaciẽtium vnà cum radicula Gal. collocat. Ita etiam legend. infra cap. XXXIX.

Cap. VIII. Conyon vehementer, legendum eſt, cicuta extremè: loquitur enim Oribaſius de refrigerantibus.

Cap.

Cap.VIII. Acacia lota, plantago, beta. v.l. ἀκακία πεπλυμμένη, ἀρνόγλωσσον, βλῖτον. i. blitum, non beta, quam & Orib. & cæteri τεῦτλον vocant.

Cap.XII. Aſiæ petræ flos marceſcentes carnes are facit. v. l. ἀσίας πέτρας ἄνθος τὰς πλαδαρὰς σάρκας ἐκτήκει. i. Aſiæ petræ flos flaccidas carnes eliquat. Eodem cap. Ouorum candidũ & putamen. v.l. ὠῶν τὸ λευκὸν, καὶ τὸ λεπτὸν. i. ouorũ candidũ & tenue. prius tamen λέπος. i. putamen legebatur.

Cap.XVI. Abrotanum, & præcipuè vſtum. v.l. ἀβρότονον, καὶ μᾶλλον τὸ καυθὲν. i. abrotonum, ac magis etiam, cùm vſtum eſt.

Cap.XXI. Cicuta, picea arbor. v.l. κώνειον, λεύκη. i. cicuta, leuce arbor.

Cap.XX. Oleum vetus, glycyrhizæ radix. v.l. ἔλαιον παλαιὸν, γλυκυσίδης ῥίζα. i. oleũ vetus, pæoniæ radix. Et ita eſſe legendum puto: nam tenuiũ eſſe partium pæoniam, & non glycyrhizam, Galenus vi. ſimp. teſtatur. ſed propter nominis ſimilitudinem facilis fuit lapſus: qui etiam infrà cap. XXXIX. cernitur.

Cap. XXVI. Thus, pix Aegyptia, maſtiche. malè diſtinctũ eſt: legẽdũ. n. eſt, thus, pix, Aegyptia maſtiche, vt dicatẽ maſtiche Aegyptia, ad Chiæ differẽtiã.

Cap. XXVII. Folio maluæ ſylueſtris, maluæ caules. v.l. τῆς ἀγρίας μαλάχης τὰ φύλλα, ἀναδενδρομαλάχη, id eſt, agreſtis maluæ folia, & anadendromalache: quam Galenus vii. ſimp. altheam quoq; appellari ſcribit.

Cap. XXXV. Aſparagus, oxymyrſinum. legendum aſparagus oxymyrſinus, ſine vlla diſtinctione, vt etiam cap. XL. Eodem cap. legitur, allium, paſtinaca, legend. ex v.l. ſcordium. vt etiam cap. ſequenti, & cap. XLVII. Et paulò infrà. Orobus, qui ſumptus, legend. eruum copioſius ſumptum.

Cap. xxxvi. Potus vini, in quo ſcorpius marinꝰ ſuffocatus ſit. v.l. σκορπίου θαλασσίου πνιγέντος οἴνῳ τὸ ἀπόβρεγμα, id eſt, dilutum ſcorpij marini in vino ſuffocati.

Cap. xxxix. vbi aſteriſcus eſt, Catapotia attrahentia, quæ dãtur. v.l. ἐκλικτὰ διδόμενα καταπότια, id eſt, catapotia quæ ad lingendum dantur.

Cap. xliiii. Cedria, auripigmentum. v.l. addit μέλι, id eſt, mel.

Cap. l. Sãbucus, ebulus. v.l. ἀκτέα, ἄνθεμις, id eſt, actea, & chamæmelum. Eodem cap. Ibiſcus, althea. legend. ibiſcus, ſiue althea. Eodem cap. legend. Ex caricis, pingues, magis quæ ex caprificu exiſtunt.

Cap. lii. pro ſmyrna, legendum eſt, myrrha. & item cap. ſequenti. Paulò infrà. Glaux, cerebrum. Dioſc. lib. iiii. & Orib. xiiii. Coll. cap. lxiiii. herbam eſſe glauca, & animal, quæ noctua dicitur, ſcribit: ac cerebrum noctuæ ad lac gignendum accõmodatum eſſe ex Zopyri ſententia commemorat.

Cap. lix. Vbi de Lemnio ſigillo fit mentio, habet alius codex, drach. mediam. v.l. legit drach. viii.

Libro iiii. capite primo. Dauci, ſeſeleos, trochiſci. v.l. δαύκου, σεσέλεος, τορδυλίου, id eſt, dauci, ſeſeleos, tordylij, quod tordylium Dioſcorides lib. iii. Seſeli Creticum ab aliquibus vocari ſcribit.

Cap. iii. Itemq; ſaxatilium piſcium, & pelagiorum. legendum eſt, itemq; ſaxatilium piſcium, littoralium ac pelag.

Cap. v. Cetaceum genus in mari degentiũ animalium. legend. omne cetaceum genus &c.

Cap. xii. Paguri, cancri, locuſtæ. legend. paguri, cancri, loligines. Et eodem cap. his minus nutrit album ſimul, & craſſum, & adſtringens. legendum, & auſte-

austerum. Et paulò pòst, Minus verò alit polenta. legend. æquè, atque ij, nutrit polenta. Et item, Corna, pruna syluestria, zizipha. v. l. addit, rubi fructus, arbuti fructus.

Cap. XIII. Legendū est, Buglossum, passer, & lacertus medij quodammodo sunt inter eos, qui teneram, duramq; carnem habent: alimentumq; eorū est optimū ijs, qui se nō exercent, quiq; imbecilli sunt: ijs verò, qui conualescunt, friabile, & molle alimentum est ad bonam valetudinem accōmodatissimum. quocirca optimum omnium succum creant carnes quadrupedū animaliū, si probè concoquantur &c. Ita enim etiam scriptum est lib. iii. Collect. apud Orib. cap. xv. Tum non ita multis versibus interiectis legend. Et pituitæ plurimùm faciunt, mamma & iecur boni succi sunt, & c. Et, meliores sunt pedes porcorum, quàm grunnus & aures.

Cap. XIIII. legend, Seniorum verò carnes sunt pessimæ. & paulò pòst, Aut pecudū: non minus quoque, quàm eæ, mali succi est ceruina caro, renes, & testes nimis adultorū, &c. paulò pòst, Quam alij horæi fructus. Et non ita multò pòst, legend. Porrorū, alliorum, daucorum, & radicularum: & item, Vina, quæ crassa sunt, & fœtida, & austera.

Cap. xv. legend. Torpedo, turtur, omne genus volucrium. auium nanq; caro terrestrium carni compar. & paulò pòst. Ex bubulis & caprinis carnib. meliores ad concoctionem sunt bobus vituli, atq; hœdi capris, omnes præterea carnes eorum, &c. Ad finem cap. Vinum dulce facilius, quàm austerum concoquitur.

Cap. XVI. legend. Mulli, orphi, deinde, oua tosta, elixa, fricta, triticum elixum.

Cap. XVII. legend. Oliuæ sale condîtæ. præstan-

tiores autem ſunt. Et pòſt, Huius generis ſunt carduus, atractylis, & atracte magis honorata, quàm cõueniat. & , Regius aſparagus, paluſtris, myrti ſylueſtris &c.

Cap. XVIII. legend. Vinũ nigrum, & auſterũ facilè aceſcit, & ad vomitum impellit: craſſum quoque & nouum.

Cap. XXI. legend. Præcipuè verò ſi mellis portio ei fuerit indita. Zithus & ſucci omnes. ita enim v.l. habet.

Cap. XXII. legend. Ad quem vſum adhibenda eſt cum oxymelite, vel aceto & oleo ante alios cibos omnes. paulò infrà, Quocirca & aſparagum aſphodeli ictericis, vt ſummũ remedium, præbent. & infrà Radicula attenuandi vim habet.

Cap. XXIIII. legend. triticum elixum, oua elixa.

Cap. XXVII. legend. Serum lactis valde aluũ mollit, eiq; tantũ optimi mellis addendum &c. Et, Carnes animalium, quibus parum admodum ætatis acceſſit. Similiter etiam eorum extremitates facilius per aluum tranſeunt. Et pòſt. Vuæ dulces, præſertim cùm humidæ fuerint: mora in purum ventriculum incidentia &c. Et, Si rectè affectus ſit venter ad infernam deiectionem, facilè deijciuntur: ſi verò non, & ipſa ſupra cætera manent, & nihil &c. Et, parum ad alteram partem vergens, cùm neq; ventrem languidum ad excretionem, neq; validum ad diſtributionem ſortiatur.

Cap. XXIX. legend. Palmulæ auſteræ, vuæ paſſæ auſteræ, mora, rubi fructus. Et, quæ dulci ſucco prædita ſunt ſine acrimonia, facilius deſcendunt.

Cap. XXX. lege, Radicula, ſinapis, naſturtium, pyrethrum.

Cap. XXXI. lege, Allium, cepa, porrum.

Cap.

Cap. xxxII. lege, Cucurbita elixa, melopepones, cucumeres, pruna, ſycomora, auſteræ & acidæ vuæ paſſæ, vuæ, mala adſtringentia frigidi & terreſtris ſucci ſunt: acida verò frigidum, ac tenuium partium ſuccum habent: quæq; perfectè, &c.

Cap. xxxIII. lege. Contrà fit in radicula, rapis, ſinape, naſturtio, pyrethro, atque omnibus, quorum acer aſparagus eſt. polenta item ſiccat, viticis ſemẽ, eruum bis, aut ſæpe in aqua dulce redditũ edulium fit exiccans &c. Paulò pòſt. Siccius etiam eſt, quàm id quod non habet. quæ verò minus horũ, & defruti plus habent &c.

Cap. xxxIIII. legend. ptiſſana, cucurbita elixa, pepones. Et, humectat quoque lactuca, intubusq́;, ſed debilius: portulaca autem, malua, & blitum &c.

Cap. xxxv. Hoc caput, mirum in modum in omnibus libris eſt deprauatum, nonnulla tamen ſunt reſtituta. itaq; legendum eſt. Iis verò, qui ſunt ad continendos cibos imbecilliores, neq; ſumere craſſius alimentum, quàm aqua ſit, queunt, &c. Et, Hordeum verò, quod febricitantibus dandum eſt, non eſt confringendum, ſed lauandum, & in aqua coquendum: ac prima quidem aqua abijcienda eſt, tum alia adiecta coquendum. rectè autem coquetur, ſi decẽ aquæ heminas in vnam hordei heminam inijcias: coquitur autem donec hordeum crepet: deinde percolatur tenuiſſima aqua, & melle admixto, vel etiam per ſe ſola potui datur: hoc enim & aluum probè ſoluit, & vrinam cit, & abundè nutrit. Datur item hordeum in pollenta frictum, quod etiam καχρύδα appellant: ſed antequàm tundatur, leuiter fricandum eſt, &c. Et, Poſſet autem ſimili quoq; modo omne ferè alimentũ ſubteri in potionibus. Et, Addimus cucumeris ſemen toſtum, &c. Et, Hæc autem cõtuſa in aqua ſunt,

sunt diluenda.

Cap. xxxvi. lege. Ptisanæ verò, ac cæteris decoctis vel pinea nux, vel auellanæ &c. Et, Pro oleo pauer album leuiter frictum cum putamine indetur. iam ad fluxum &c.

Cap. xxxvii. lege, Parumq; olei & anethi addatur. prius verò lauanda simila est. panis antiquus aqua &c. Et, Vsque autem coquitur, dum quinta pars remaneat, eaq; percolatur. itrium verò &c.

Cap. xxxix. Sic legend. Febricitantibus optima potio est mulsa, vel oxymel. aqua verò in febricitante, omni morsu vacans, diluta verò, quæ adstringendi vim habent, in ventris turbationibus non sunt incõmoda: & ad vomitus cohibendos valent, quibus mellis aduersa exhibitio est: Et, Pira verò in aqua in fundũtur, quæ acerba & dulcia sunt. Et, Acini quoq; vuarum conscissi in aqua macerantur.

Cap. vlt. Ex pluuijs aquis æstiua, quæq; ex tonitruo fit, præstantior est, & item quæ nimbi est demissa. Et, Bibendæ sunt vino mixtæ, vt acerbis dulcius vinum, alijs verò id, quod sit acerbius, misceatur. Vtile etiã est limosas, salsas, & bituminosas percolare &c. sed hic locus fuit à me iandiu restitutus lib. primo Orib. ad Eunapium, cap. xiiii. idq; beneficio vetusti codicis, qui in bibliotheca D. Marci est. ex quo etiam sumsperam verbum ἀσφαλτώδη, id est, aquas bituminosas esse percolendas, vt nõ sit legendum, σὺν ἀλφίτοις, id est, cum polenta: quod erat sanè ineptum, & ab hoc loco alienum.

Libro sexto. capite septimo legend. Magnum verò ac notabilis concoctionis indicium in primis vrinis nunquam &c.

Cap. xxiiii. legẽd. Fiunt etiã meliora. cùm tem

pera-

peraturæ contraria immoderatio immoderationem corrigat. Et, Laboribus, cibo liberaliore, & potu parciore.

Libro septimo, capite XIII. legend. Sed color earum humoris colori respondet.

Cap. XVIII. sic legend. Reduuias paruas, & incipientes galla cum melle reprimit, & prohibet confirmari: vbi verò factæ iam sint, carnem, quæ præter naturam excreuerit, consilium est medicamentis morsus expertibus absumere, &c.

Cap. XX. legend. Ita enim grumo compacto sanguinis defluuium sistetur: eo ita non suppresso &c. Et, Tertio verò die solues: siq; medicamentum tuto adhuc vlceri adhæret, &c. Et, Ad sanguinis autē profusiones, quæ ex ore, aut thymis, aut formicis, aut verrucis, &c. Et, Aut acinorum, aut lenticularum os colluendo. ijs etiā vtendum &c. Et, Huiusmodi sunt alica, farinaq; pura decocta, cochlea, caseus mollis. Et, Ouorum tenerorum vitelli, pira, achrades, mala cydonia, &c.

Cap. XXI. legend. Cicatrices verò, quæ fiunt ex impetigine, & alijs de causis cōcolores reddit adeps asininus, &c.

Cap. XXII. v.l. sic habet: Vt in tetrapharmaci libram horū alicuius vncias duas conijcias. Et tamen apud Paulum legitur, vncia vna. Tum v.c. habet hæc: ποιεῖ γὰρ καλῶς πρὸς τοὺς νευροτρώτους, καὶ μάλιστα τοὺς νενυγμένους. i. Egregiè .n. ad neruos vulneratos, præsertim verò punctos facit. Paulò pòst, legen. Quies imperetur, lectus mollis esto, oleo calido liberaliore &c. Et pòst, Illinendū est cataplasma quod ex semperuiuo, mali punici cortice, in vino cocto, & rhoë & polenta adiunctis conficitur. Paulus tamē & duo

Oribasij

Oribaſij codices pro καὶ ῥοῦ, & rhoe, habent κηροῦ, id eſt, cera. Et pòſt legend. Si ex horum vſu immutatio oriatur, & pus &c.

Cap. XXXII. legend. Admiſcetur etiã opij parum, aut ſucci papaueris, cicutæq; & mandragoræ, & conpoſita medicamenta fiunt. Ceratum refrigerans. Cera quæ &c. Et pòſt. Itemq; inflammationibus pudendorum incipientibus prius quàm depaſcens &c.

Cap. LI. legend. Non tamen abſolutè in ſingulis hominibus &c.

Libro octauo, capite XXVII, legendum eſt, Nonnulla autem medicamenta, cum excrementis totum corpus vacat, achores incipientes curant.

Libro nono, capite decimo, legendum, Et alia omnia ex oleo copioſiore parata, & in quibus nihil auſterum & acerbum inſit. Et multò pòſt. Aut clauiculorũ vitis, vel ſeminis cucumeris, vt octo trita cum aqua frigida dabis. Item, hoc quod ſequitur, conuenit, Fœniculi radicis corticis vnciæ ſex (ita enim habet v.c. & Orib. IIII. ad Eunapiũ cap. LXXXIIII.) aceti ſextarius vnus, aloes vnciæ tres. Et paulò pòſt eadem varietas eſt: habet enim v. c. & ibidem Oribaſius hoc modo: Quibus autem cibus aceſcit, hoc eſt accõmodatũ, piperis drach. iiij. ſeminis anethi &c.

Cap. XV. legend. Cinis vniuerſarum cochlearum aſſatarum, malicorium &c.

Cap. XVI. legen. Tenuioris inteſtini morbus cùm difficilis eſt, tum verò &c. Et ſub finem capitis, In ſenis oxymelitis cyathis pondere drachmæ vnius bibendum dato.

Cap. XVII. legend. Succus quoq; lẽtiſci ad ſedem &c. ita enim v.l. habet, & Orib. IIII. ad Eunap. XCII.

Cap.

Cap.xviii. lege, Plumbumq; vstum sit, & spissamenta vnguentorum. aperit &c.

Cap. xix.v.l. sic habet. Ergo cùm repletũ corpus est, simul euacuatur,& quod & c. Et, Cum vino odorato epotus : & eupatorium, quod etiam particulæ robur &c.

Cap. xxii.lege, Aqua inter cutem fit propter nimiam iecoris refrigerationem, vel ex frigidi sanguinis multitudine, & c.

Cap.xxiiii.legend. Ammoniacũ, caprillum stercus illitum ex posca, & farina hordeacea. albæ vitis radix epota, & foris cum ficubus applicita.

Cap. xxv. lege, Renibus natura comparatum est, vt serosum excrementum tenuissimo sanguini in venis cõmixtum in se trahant. Et, Deinde si renes magis ignea, acrioreq; & c. Et, Lapillorumq; tofaceorum formam concrescere. Et, Præsertim nigrum: cerasi arboris & pruni gummi; cyperi radix, paliuri fructus, tribuli fructus & c.

Cap. xxvii.lege, Quorũ renes abscessus infestat, quo concocto pus per urinas excretum & c.

Cap.xlix. lege, Roboris pars quæ sub cortice trunci membranosa est, quod &c.

Hæc sunt optime Massati, quæ vetusti codicis ope adiutus adnotãda existimaui: siq; vnquam alius melior ad manus meas perueniet, idem me facturum polliceor, ac Deus faxit, vt quod cupio, cumulatè præstare aliquando possim.

OBSERVATIONVM FINIS.

INDEX IN QVATVOR LIBROS ORIBASII AD EVNApium, *& rerum & uerborum memorabilium, locupletißimus.*

A

æſtus

nigræ

rimam

B

C

calcis

D

febrium

gan-

hircini

I

L

lactis

liba-

assa-

ſolani

viperæ

vulnera

FINIS.

